

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V. 15.



# VETERINÆRVÆSENET

OG

## KJØDKONTROLLEN

1904

*(Le Service vétérinaire et l'inspection de la viande, 1904.)*

UDGIVET AF

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN



KRISTIANIA

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1906

Pris: Kr. 0.50.

## Norges officielle Statistik, Femte Række. (Statistique officielle de la Norvège, Cinquième série.)

- Nr. 1. Sindssygeasylernes Virksomhed 1904. (*Hospices d'aliénés.*)
- 2. Folkemængdens Bevægelse 1901 og 1902. (*Mouvement de la population.*)
- 3. Kriminel Retspleie 1901 og 1902. (*Statistique de la justice criminelle: Procédure.*)
- 4. Folketælling 3 December 1900. Hovedoversigt. (*Recensement. Aperçu général.*)
- 5. Skolevæsenets tilstand 1903. (*Instruction publique.*)
- 6. Fagskolestatistik 1902—1905. (*Ecoles professionnelles.*)
- 7. Fængselsstyrelsens Aarbog 1902—1903. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons.*)
- 8. Socialstatistik. IV. Arbejds- og Lønningsforhold for Syersker i Kristiania tilligemed Oplysninger angaaende Lønninger i andre kvindelige Erhverv i Norge. (*Statistique sociale et du travail. IV. Situation économique et sociale des couturières à Kristiania, et salaires d'autres ouvrières en Norvège.*)
- 9. Norges Handel 1905. (*Commerce.*)
- 10. Rekruttering 1905. (*Recrutement.*)
- 11. Den almindelige Brandforsikrings-Indretning for Bygninger 1900—1904. (*L'institution générale des assurances des bâtiments contre l'incendie.*)
- 12. Norges kommunale Finanser 1903. (*Finances des communes.*)
- 13. Norges Skibsfart 1904. (*Navigation.*)
- 14. Private Aktiebanker 1905. (*Banques privées par actions.*)
- 15. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1904. (*Service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)

Det statistiske Centralbureau har derhos bl. a. udgivet følgende Værker:

- Statistique internationale: Navigation maritime. I, II, III, IV.* Christiania 1876, 1881, 1887, 1892.
- International Skibsfartsstatistik: Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Kristiania 1887.
- Tabeller vedkommende Skibsfartsbevægelsen 1872—1894 og Handelsflaaderne 1886—1896. Kristiania 1897.
- Statistisk Aarbog for Kongeriget Norge. Senest udkommet: Femogtyvende Aargang, 1905. Kristiania 1905. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
- Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest udkommet: Treogtyvende Bind, 1905. Kristiania 1906. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)
- Oversigt over Kongeriget Norges civile, geistlige og judicielle Inddeling. Afsluttet 16 Juni 1902. Kristiania 1902. Med 4 Tillæg.
- Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Kristiania 1889. Med 6 Tillæg, omfattende Tiden fra 1 Juli 1889 til 31 December 1905.
- Katalog over Det statistiske Centralbureaus Bibliothek. I. 1 Juli 1890. Kristiania 1906.
- Angaaende andre statistiske Værker henvises til ovennævnte Fortegnelser.

Samtlige Værker er at erholde tilkjøbs hos H. Aschehøug & Co., Kristiania.

1 Oktober 1906.

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V. 15.



# VETERINÆRVÆSENET

OG

## KJØDKONTROLLEN

### 1904

*(Le Service vétérinaire et l'inspection de la viande, 1904.)*

UDGIVET AF

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN



KRISTIANIA

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1906

For årene 1889—1898 se Norges officielle statistik, Tredie række.

For årene 1899—1903 se Norges officielle statistik, Fjerde række  
nr. 24, 57, 70, 89 og 116.

**E**n 1904 il est signalé en Norvège des cas de charbon (674), de charbon symptomatique (59), de fièvre catarrhale du boeuf (509), de rouget du porc (2298), de pneumonie contagieuse du cheval (8), de gourme (1051), d'influenza (11) et de gastromycose du mouton (87).

Ancun cas de peste bovine, de rage canine, de morve, de fièvre aphtheuse, de péripneumonie du bétail, de clavelée, de septicémie, de peste porcine ni de gale du mouton n'a été constaté.

Les recherches publiques faites par la tuberculine chez le bétail ont été continuées comme auparavant. On trouvera au page 15—16 le résultat pour l'année 1905, celui ci pour l'année 1904 étant donné dans le compte-rendu précédent.

Les tableaux statistiques donneront des renseignements plus exacts sur les cas de maladies et sur le fonctionnement de l'inspection de la viande.



# Indholdsfortegnelse.

(S o m m a i r e.)

	Page
Résumé en français . . . . .	III
<b>I. Veterinærvesenet i 1904.</b> (Du service vétérinaire en 1904.)	
A. Almindelig oversigt (Vue générale) . . . . .	1
Tabel I. Enkelte sygdommes forekomst i de forskjellige amter (Maladies par départements) . . . . .	3
B. De enkelte sygdomme (Les maladies différentes) . . . . .	6
1. Miltbrand (Charbon) . . . . .	6
2. Katarrhalfeber (Fièvre catarrhale). . . . .	10
3. Raslesyge (Charbon symptomatique). . . . .	10
4. Bråсот (Gastromycose du mouton) . . . . .	11
5. Rødsyge og knuderosen (Rouget du porc). . . . .	13
6. Tuberkulose (Tuberculose). . . . .	14
7. Kværke (Gourme). . . . .	19
8. Ondartet ødem (Septicémie gangréneuse) . . . . .	20
9. Smitsom kastning (Avortement épizootique) . . . . .	20
10. Ringorm (Tricophyton). . . . .	21
11. Kalvningsfeber (Fièvre vitulaire) . . . . .	22
Tabel II. Tuberkulinundersøgelser 1895—1905 (Les tuberculinations de 1895 à 1905). . . . .	15
— III. Tuberkulinundersøgelserne i 1905 (Les tuberculinations en 1905) . . . . .	16
12. Forskjellige sygdomme (Maladies diverses): Blodpis, benskjørhed og rachitis, brandfeber, hvalpesyge, godartet beskelerudslet, mund- syge, influenza, pneumoni hos kalve, lungebetændelse hos svin, kramper hos svin, gjedekopper, smitsom skedekatarrh, smitsom øienbetændelse hos får, sarcopteskab, lus, ondartede diarrhéer, infektiøs diarrhé hos heste, lungeorm, kronisk indigestion hos kvæg, «Avella», «håvesot», frosk, rensygdomme (slubbo, smitsom brysbetændelse), rygmarvs- betændelse hos heste, hjernesygdom hos ungheste, iktesygdom, leversvulst, struma, thyreodektomi, amputatiou af bører, indtrådt spiger, hydramnion, forgiftninger . . . . .	23—33
Kvaksalveri (Charlatanerie) . . . . .	33
Husdyrbrug (L'élevage) . . . . .	34

	Page
C. Bevilgninger i budgetterminen 1904—1905 (Budget du service vétérinaire) . . . . .	53
D. Tabeller (Tableaux statistiques).	
Tabel IV. Husdyrsygdomme artsvis (Maladies par espèces) . . .	56
— V—XXIV. Husdyrsygdomme amtsvis (Maladies par départements) . . . . .	62
— XXV. Antal dyrlæger i Norge 1905 (Nombre de vétérinaires en 1905) . . . . .	168
E. Udførelse og indførelse af husdyr (Importation et exportation des animaux) . . . . .	169
F. Fortsættelseskursus for dyrlæger (Cours vétérinaire) . . .	173

## II. Kjødkontrollen i 1904.

(L'inspection de la viande en 1904).

Indledning (Introduction) . . . . .	174
Tabel A. Antal slagt på stationerne (Nombre de viandes aux bureaux de contrôle) . . . . .	176
— B. Antal slagt, 2den klasse, på stationerne (Nombre de viandes de II <sup>me</sup> classe) . . . . .	178
— C. Antal slagt, kasseret på stationerne (Nombre de viandes saisies) . . . . .	180
— D. Antal slagt kontrolleret udenfor station (Nombre de viandes contrôlés en dehors des bureaux) . . . . .	182
— E. Antal slagt, 2den klasse, udenfor station (Nombre de viandes de II <sup>me</sup> classe en dehors des bureaux) . . . . .	183
— F. Antal slagt, kasserede udenfor station (Nombre de viandes saisies en dehors des bureaux) . . . . .	184
1. Aalesund . . . . .	185
2. Arendal . . . . .	187
3. Bergen . . . . .	189
4. Bodø . . . . .	191
5. Drammen . . . . .	192
6. Fredrikshald . . . . .	194
7. Fredrikstad . . . . .	197
8. Hamar . . . . .	199
9. Haugesund . . . . .	202
10. Horten . . . . .	203
11. Kongsberg . . . . .	205
12. Kragerø . . . . .	207
13. Kristiania . . . . .	209
14. Kristiansand . . . . .	216
15. Kristiansund . . . . .	217
16. Larvik . . . . .	219
17. Lillehammer . . . . .	222
18. Moss . . . . .	224
19. Porsgrund . . . . .	227
20. Risør . . . . .	228



	Page
21. Sandefjord . . . . .	228
22. Sarpsborg . . . . .	230
23. Skien . . . . .	232
24. Stavanger . . . . .	233
25. Tromsø . . . . .	238
26. Trondhjem . . . . .	239
27. Tønsberg . . . . .	242

### III. Offentlige bestemmelser.

(Dispositions publiques.)

A. Plakater, rundskrivelser m. v. i 1904 (Décrets royaux, circulaires etc. en 1904) . . . . .	244
1. Departementsskrivelse af 28de januar ang. retten til at tilkalde en hvilken som helst dyrlæge til miltbrandssyge dyr (Lettre sur le droit de faire appeler un vétérinaire quelconque en cas de charbon) . . . . .	244
2. Departementscirkulære af 5te februar ang. dyrlægers reiser ianledning mistanke om smitsom sygdom (Circulaire sur les visites du vétérinaire à propos des cas de maladies soupçonnés contagieux) . . . . .	244
3. Resolution af 9de marts om rødsyge (Décret sur le rouget) . . . . .	246
4. Plakat af 20de juni om indførsel (Décret sur l'importation) . . . . .	246
5. Departementsskrivelse af 5te juli om erstatning for tilintetgjørelse af miltbrandsmittede huder (Lettre sur le dédommagement pour des peaux charbonneux) . . . . .	246
6. Cirkulære af 21de septbr. ang. nedslagning og dyrlægers reise på mistanke om smitte (Circulaire sur l'abatage et sur les cas suspects) . . . . .	247
7. Reglement af 27de septbr. for karantænefjøsene i Fredrikshald, Kristiania og Trondhjem (Réglement pour les stations de quarantaine) . . . . .	248
8. Cirkulære af 4de og 11te november om stamokser (Circulaire sur la tuberculination des boeufs reproducteurs) . . . . .	250
B. Gjældende love og bestemmelser (Lois et règlements en vigueur).	
Bilag 1 (Appendice 1) Lov af 14de juli 1894 m. v. om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme (Loi du 14 juillet 1894 concernant les mesures à prendre contre les maladies des animaux domestiques) . . . . .	251
— 2 ( — 2) Lov af 27de juni 1892 m. v. om kommunale slagtehus etc. (Loi du 27 juin 1892 sur les abattoirs municipaux et sur l'inspection de la viande) . . . . .	261
— 3 ( — 3) Kjødkontrolregler (Réglementation pour l'inspection de la viande) . . . . .	263
— 4 ( — 4) Nugældende (1ste juli 1905) regler for indførsel af husdyr (De l'importation des animaux) . . . . .	268

## VIII

			Page
Bilag 5 (Appendice 5)	Nugjældende (1ste juli 1905) regler for udførsel af husdyr (De l'exportation des animaux)		271
— 6 ( — 6)	Schema for ansøgning om tuberkulinundersøgelser (Formulaire de demandes de tuberculination) . . . . .		273
— 7 ( — 7)	Indberetningsschema for tuberkulinundersøgelse (Formulaire des rapports de tuberculination)		275
— 8 ( — 8)	Anvisning til tuberkulinundersøgelser (Instruction pour la tuberculination) . . . . .		276
— 9 ( — 9)	Ansøgning om erstatning for kvæg, der nedslægtes paa grund af tuberkulose (Formulaire de demandes de dédommagement aux propriétaires après l'abattage du bétail tuberculeux)		278
— 10 ( — 10)	Indberetningsschema nr. 1 til amtmændene om smitsomme sygdomme (Rapport devant être adressé au préfet, sur les cas de maladie contagieuse) . . . . .		280
— 11 ( — 11)	Indberetningsschema nr. 2 til veterinærdirektøren (Rapports devant être adressés au Directeur) . . . . .		281
— 12 ( — 12)	Uddrag af skyds- og kostloven (Extrait de la loi sur les frais de voyage) . . . . .		282
— 13 ( — 13)	Regningsschemaer (Formulaire de notes) . . .		284

# I.

## Om veterinærvæsenet 1904.

### A. Almindelig oversigt.

Ifølge fra dyrlægerne indkomne årsberetninger er der i året 1904 ialt behandlet hos:

Hesten . . . . .	31 336	sygdomstilfælde
Koen . . . . .	53 207	—
Fåret . . . . .	855	—
Gjeden . . . . .	280	—
Svinet . . . . .	10 740	—
Hunden . . . . .	2 598	—
Katten . . . . .	119	—
Fjærkræ . . . . .	166	—
Andre dyr . . . . .	12	—

Af de af dyrlægerne nævnte behandlede sygdomstilfælde angives døde eller dræbte:

Af heste . . . . .	773
» køer . . . . .	3 801
» får . . . . .	167
» gjeder . . . . .	18
» svin . . . . .	1 302
» hunde . . . . .	309
» katte . . . . .	21
» fjærkræ . . . . .	24
» andre dyr . . . . .	4

Antallet af de af dyrlægerne i de sidste fem år behandlede sygdomstilfælde stiller sig således:

I 1900 . . . . .	71 438
- 1901 . . . . .	72 290
- 1902 . . . . .	71 523
- 1903 . . . . .	79 841
- 1904 . . . . .	100 230*)

\*) Heri medregnet 917 senere indberettede tilfælde.

Af husdyrlovens såkaldte ondartede smitsomme sygdomme er anmeldt tilfælde af miltbrand, raslesyge, ondartet katarraleber, bråset og rødsyge, hvorimod intet tilfælde er forekommet af kvægpest, hundegalskab, snive, mund- og klovsyge, ondartet lungesyge hos kvæg, svinesyge, svinepest eller kopper og skab hos fåret.

Ingen af de optrådte smitsomme sygdomme vandt farsotmæssig udbredelse. Følgende tabel viser enkelte sygdommes forekomst i de forskellige amter.

Tabel I.

Enkelte sygdommes forekomst i de forskjellige amter i 1904.  
(*Relevé des diverses maladies par départements.*)

Amter ( <i>Départements.</i> )	Miltbrand ( <i>Charbon.</i> )	Raslesyge ( <i>Charbon symptomatique.</i> )	Ondartet katarrhalfeber ( <i>Fièvre catarrhale maligne.</i> )	Svinepest ( <i>Feste porcine.</i> )	Kronisk svinedifteritis ( <i>Entérite diphthéroïde chronique du porc.</i> )	Lungesyge hos hesten ( <i>Pleuro-pneumonie conta- gieuse du cheval.</i> )	Rødsyge og knuderosen ( <i>Rouget du porc.</i> )	Kværke ( <i>Gourme.</i> )	Bråset ( <i>Gastromycose du mouton.</i> )	Influenza hos hesten ( <i>Influenza.</i> )
Kristiania . . . . .	15	-	2	-	-	-	18	40	-	.
Akershus . . . . .	63	-	15	-	-	-	240	128	-	-
Smålenene . . . . .	46	-	10	-	-	2	176	122	-	2
Hedemarken . . . . .	40	6	65	-	-	2	387	113	-	2
Kristians . . . . .	35	5	80	-	-	-	284	221	-	3
Buskerud . . . . .	66	4	16	-	-	4	81	62	-	-
Jarlsberg og Larvik	73	6	6	-	-	-	123	50	-	-
Bratsberg . . . . .	52	-	36	-	-	-	76	32	-	3
Nedenes . . . . .	26	3	7	-	-	-	134	22	-	-
Lister og Mandøl . . . . .	49	3	11	-	-	-	69	30	-	-
Stavanger . . . . .	56	5	36	-	-	-	34	39	35	1
Søndre Bergenhus . . . . .	71	5	50	-	-	-	21	22	22	-
Bergen . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Bergenhus . . . . .	11	21	33	-	-	-	27	8	2	-
Romsdal . . . . .	9	1	8	-	-	-	24	-	2	-
Søndre Trondhjem . . . . .	25	-	62	-	-	-	253	89	11	-
Nordre Trondhjem . . . . .	20	-	50	-	-	-	304	66	6	-
Nordland . . . . .	12	-	20	-	-	-	35	5	9	-
Tromsø . . . . .	2	-	2	-	-	-	12	2	-	-
Finmarken . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	674	59	509	-	-	8	2 298	1 051	87	11

Sundhedstilstanden blandt husdyrene betegnes i almindelighed at have været god; dog har den kolde, tørre forsommer med tildels grå, svedne græsmarker og den derpå følgende tørre, varme sommertid med tildels dårlige havnegangsforhold havt nogen skadelig indflydelse navnlig på sundhedstilstanden hos kvæget. Den som følge af de små foderbeholdninger frygtede reduktion af besætningerne ved nedslagting modarbejdedes ved en mere udstrakt anvendelse af kraftfoder og forskellige surrogater. Der anvendtes således som tillægsgoder løv, skav, bark, mos, visne blade, granbar, hestegjødelse, torvstrø og endog sagflis og der meddeles, at dyrene ofte har klaret sig godt på dette vis og tildels melket tilfredsstillende. Virkelig sultefodring er kun sjelden påtruffet. Det viste sig også, at den spæede nedslagting ikke blev så stor som ventet.

Af fordøielsslidelser angives den traumatiske indigestion hos kvæg («skarpt») at blive mere og mere almindelig og ødelæggende og det ikke alene omkring byerne men i de forskjelligste egne. Det er den overhåndtagende anvendelse af pressetrådfoder, affald fra telefonledningsarbejde og ikke mindst bygjødelse med alle mulige skarpe gjenstande, der siges at bidrage til de hyppige tilfælde af denne sygdom.

En del overførelser af smitsomme sygdomme til mennesker har også i det forløbne år fundet sted, således nogle tilfælde af miltbrand, men særlig ringorm og kokopper (se under de specielle sygdomme).

Den kommunale kjødkontrol, ind- og udførsel af husdyr, offentlige bestemmelser vedrørende det civile veterinærvæsen i 1904 m. v. findes omhandlet i særskilte afsnit.

Statsdyrlægen for det vestenfjeldske, *Tillier* (Bergen), meddeler, at

i året 1904 er der mig tilsendt til undersøgelse ialt 98 præparater, hovedsagelig blod- og melkeprøver, men også hele dyr (1 kalv, 1 får, 2 høns) samt en hel del dels hele organer, dels stykker af sådanne.

I disse præparater fandtes:

I 22 tilfælde miltbrand.

- 2 — miltbrandsemfysem.
- 5 — bråset.
- 1 — lungeorm (hos en ko).
- 4 — tuberkulose (3 kjør og 1 kalv).
- 12 — chronisk mastitis (streptokokker).
- 2 — melkefeber.
- 1 — kvælning (ved næpestykker i halsen — får).
- 1 — ikter (ko).
- 2 — forstoppelse i kroen (høns).
- 1 — hæmoglobinuri.
- 1 — trommesyge (får).
- 1 — traumatisk pericarditis.

I 18 blodprøver, indsendt til undersøgelse for miltbrand, var undersøgelsens resultat negativt, i 2 prøver, indsendt til undersøgelse for miltbrandsemfysem, kunde denne bakterie ikke påvises, og i 3 prøver indsendt til prøve for henholdsvis bråset,

tuberkulose og kværsil, kunde disse sygdomme ikke findes. I 6 tilfælde var præparaterne ved modtagelsen så bedærvede, at undersøgelse ikke kunde foretages, i 7 tilfælde (deraf organer af 2 slagtede svin og af en pludselig død okse) kunde intet findes, der kunde tjene til oplysning om, hvilken sygdom dyret havde lidt af, og i 2 tilfælde var præparaterne for ufuldstændige til at noget udbytte kunde ventes ved undersøgelse. Desuden modtoges 4 prøver af affaldsmel og 2 jordprøver til undersøgelse for anthrax. Under faste mødedage er der afholdt foredrag i Midt- og Nordhordland, Førde, Stend landbrugsskole og Stavanger.

---

## B. Om de enkelte sygdomme.

### 1. Miltbrand.

Som i de senere år viser også året 1904 en stigning af de behandlede miltbrandstilfælde, hvilket vil sees af følgende sammenstilling af de i sidste år indtrufne tilfælde af denne sygdom:

I 1898 . . . . .	360	tilfælde.
I 1899 . . . . .	390	—
I 1900 . . . . .	407	—
I 1901 . . . . .	470	—
I 1902 . . . . .	538	—
I 1903 . . . . .	560	—
I 1904 . . . . .	674	—

Denne stigning har ikke sin grund i nogen større lokal opblussen af sygdommen, der, som sedvanlig, væsentlig er optrådt med spredte tilfælde over det hele land (se tabel I). Sandsynligvis en anmeldelsesernes tiltagen for en del betinget af, at antallet af praktiserende dyrlæger er øget, hvorved flere tilfælde kommer under behandling.

Angående sygdommens årsag eller smitteforhold fremholdes stadig at udenlandske kraftfoderstoffer, mølleaffald og brugte sække spiller en betydelig rolle. Ved at anbefale kogning af disse affaldsvarer før brugen, vil enkelte dyrlæger have iagttaget en indskrænkning af sygdomstilfældene.

Af tabel I vil fremgå, at de fleste miltbrandstilfælde indtraf i Jarlsberg og Larviks amt med ialt 73 tilfælde, hvorefter kommer Søndre Bergenhus amt (71), Buskerud (66), Akershus (63); fra Tromsø amt er kun 2 tilfælde anmeldt og fra Finmarken intet.

Som kurativt middel mod miltbrand angiver flere dyrlæger med held at have anvendt indvendige doser af kreolin.

Af mere specielle tilfælde, hvor sygdommen fik nogen større udbredelse i besætningen, kan nævnes følgende:

I en besætning i Sandehæred, meddeler amtsdyrlæge *Furuholmen*, optrådte miltbrand med ialt 6 tilfælde; på fjøset var nødslagtet en ko, der var angrebet af syg-



dommen. Alle disse dyr, der var fodrede med affaldsmel og udenlandsk rug, fik i løbet af 3—4 dage en heftig, akut diarrhé med temperaturstigning op til 41.8 og afgang af tyndtflydende, blodblandet afføring. Ved betimelig anvendelse af karbolsyreopløsning og acetanilid indtil 30—45 gram daglig pr. dyr, samt ved at holde temperaturen i fjøset yderst lav, lykkedes det at standse sygdommen, oplyses der. Kun hos 2 af disse dyr fandtes en mindre ødematøs hævelse i gulken.

På en gård i Trænen, meddeler amtsdyrlæge *Hogstad*, blev to køer og en hest angrebne; den ene ko og hesten døde, medens den første ko blev nødslagtet. Eieren, der ikke havde begreb om sygdommens art, kom til Molde med kødet for at sælge det; såvel slagtet som organerne blev af dyrlægen beslaglagte. Den oprindelige smittekilde antoges at være Sortehavsbyg, som var indkjøbt til kreaturfoder.

#### Amtsdyrlæge *Clausen*, Mosjøen, meddeler følgende:

11 tilfælde af miltbrand indtraf om våren på en gård i Vefsen. Sygdommen begyndte den 21 marts, ved at en ko blev daarlig. Eieren antog, at den havde faaet en spiger eller naal i sig. Den 25 om eftermiddagen blev den så dårlig, at den måtte slagtes inde på båsen. Den blev slagtet og behandlet på almindelig måde for senere at sælges i byen. Affaldet og andet fra denne ko blev kastet til svinene og blev ædt af disse. Dagen efter blev alle svinene ialt 7 stykker syge, hvorfor jeg blev hentet derop. Inden jeg kom derop havde ejeren skåret halen af alle svinene i kurativt øjemed. Det syn, som viste sig ved min ankomst, var frygteligt. Alle svinene blodige fra top til tå, blodet flød overalt og eierens dragt var selvfølgelig under denne operation bleven overstænket med blod. Det ene svin — en stor galt — havde stærke kramper og døde samme aften; et andet svin døde dagen efter.

Kjødet af den slagtede ko så nogenlunde pent ud, dog var kjertlerne hæmorrhagiske. Alle organerne var desværre forsvundne i svinene. Prøver af kjertlerne toges med hjem, og ved mikroskopisk undersøgelse påvistes miltbrandsstave i store mængder. Den 28 foretoges obduction af de nu 3 døde svin, i dem alle påvistes miltbrandsstave ved mikroskopisk undersøgelse. Den 28 om aftenen — efter at jeg var reist — blev en ko daarlig; den blev flyttet ud af fjøset og døde dagen efter; en anden ko døde samme dag. Denne sidste ko var tilsyneladende rask til omkring kl. 11 om formiddagen — den så kvik ud og spiste — en halv time efter, da folk kom i fjøset, var den alt død. Obductionen af disse 2 køer viste typisk miltbrand. Foruden disse døde et svin til den 30, og en ko blev meget dårlig den 30, den blev trukket op til graven, og der skudt. Obduction blev ikke foretaget af disse sidste.

Forholdsregler blev taget, og resten af besætningen blev flyttet ind i et gammelt fjøs, som både var utæt og koldt. Efter dette optrådte ikke flere tilfælde. Muligens kunde det have havt sin betydning, at dyrene blev satte ind i et koldt, utæt hus, thi ifølge meddelelser herom skal det være heldigt at sætte miltbrandssyge dyr på et sted, hvor der er kjøligt og især i frisk luft.

Uagtet kun 4 svin døde, var alle 7 angrebne; thi de 3, som overlevede sygdommen, var alle mere eller mindre syge. Desuden havde de alle ødem i halsen, og hos den ene var dette ødem saa mægtigt, at hovedet blev helt vanskabt. Ødemet strakte sig helt frem på hovedet, saa dyret umuligt kunde se; øinene var fuldstændig gjemte i ødemet, som strakte sig ned på trynet og omkring munden, så føde ikke af dyret kunde tages. Det tog temmelig lang tid, vel en uge, inden det igjen forsvandt. Hos de andre 2 var ødemet ikke så stort. Almenbefindendet hos disse dyr syntes ikke noget forstyrret, thi de var kvikke og spiste også noget, ialfald de 2 mindst syge.

Smitekilden her stammer uden tvivl fra kraftfoderet, da anden årsag er utænkkelig.

I omegnen af Ålesund by og tildels i selve byen optrådte endel miltbrandstilmfælde uden at sygdommen dog bredte sig.

Af smitteoverførelse til mennesket meddeler *Kjoss-Hansen*, Egersund, at en kvægeier blev inficeret i begge pegefingre, men kom dog heldig fra det. — Ligeledes berettes af amtsdyrlæge *Haugen* (Haugesund) at en mand ved afhudning af et miltbrandskadaver fik en miltbrandsinfektion i den ene arm. — En mand, der havde «stukket» en ko, blev 10 dage senere angreben af miltbrand; han blev meget dårlig, men kom sig dog efter flere måneders lægebehandling (*Fleischer*, Voss). Tre personer, som havde været behjælpelige med slagtning og afhudning af miltbrandsdyr fik lokal miltbrand, meddeler dyrlæge *Toenberg* (Ålesund), de to gennem sår på fingrene, den tredje gennem sår på underarmen. De to førstnævnte blev kun let angrebne, hvorimod den tredje gennemgik et flere ugers sygeleie.

Af de i årets løb anmeldte tilfælde af miltbrand indtraf

hos hesten . . . . .	65	tilfælde
» koen . . . . .	554	—
» fåret . . . . .	11	—
» svinet . . . . .	38	—
» hunden . . . . .	6	—

i alt 674 tilfælde, hvoraf 24 dræbte og 627 døde.

Statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, meddeler følgende om miltbrand:

I det forløbne år er der til mig fra dyrlægerne indløbet beretning om i det hele 118 tilfælde af miltbrand, der var fordelte således som omstaaende tabel viser. Af de angrebne dyr var 17 hest, 7 svin, 7 hunde, resten kvæg. Som det vil sees forefalder de allerfleste tilfælde i de distrikter, der ligger omkring de to største byer: Bergen og Stavanger, og omkring Bergen iallefald næsten udelukkende i de bygder, hvorfra melken sælges i byen, og som bruger meget kraftfoder — næsten udelukkende affaldsmel — til sine kreaturer. Tilfældene indtræffer her absolut hyppigst i høst og vårmånederne og falder sammen med de hyppigt forekommende fordøielseslidelser hos kvæget, der optræder samtidig med overgangen fra sommer- til vinterfodring og efter kalvningen. — Ved undersøgelse i laboratoriet er sygdommen konstateret i de fleste af de fra Egersund, Jæderen, Voss og Nordfjord anmeldte tilfælde, samt i de fra dyrlæge *Myklestad* i Bergen anmeldte, nemlig: 2 i januar, 1 i februar, 1 i april, 1 i juni, 2 i september, 1 i oktober, 2 i november og 2 i december. I Bergens by er der siden marts måned kun indtruffet ét tilfælde, nemlig på sindssygeasylet *Neevengården* hos en hest, som blev nedgravet. I marts skal et par heste have styrtet af denne sygdom i byen. Jeg fik ingen indberetning derom, de blev, som gjængs praksis er her, nedsænket på byfjorden. Et af kadaverne flød imidlertid op og drev iland ved *Dalstø* ved *Herløfjorden*, lige i nærheden af et dampskibsstoppested og ret udfør flere nøst. Efter modtagelsen anmeldelse herom reiste jeg derud og tog flere blodprøver med fra kadaveret, der efter de senere modtagne oplysninger har ligget flere dage i sjøen. Ved direkte undersøgelse under mikroskopet kunde i disse blodprøver ingen miltbrandbakterier opdages, men ved såning i agar i *Petri* skaaler fik jeg talrige miltbrandskolonier, som podet på mus og marsvin, dræbte disse på kort tid. Tilfældet viser, at den metode at nedsænke kadavere ikke er betryggende, da nedsænkningen ikke altid kan foretages på en måde, som gjør det umuligt for kadaveret at flyde op. — De i tabellen nævnte tilfælde er

næsten alle optrådt sporadisk med 1 eller høist 2 tilfælde inden hver enkelt besætning, med undtagelse af de i juli måned opførte 7 tilfælde, der alle indtraf med få dages mellemrum på de 4 Uelandsgårde på Jæderen. Denne samling gårde ligger temmelig isoleret i en klynge med temmelig sumpige, dårligt drænerede marker. Miltbrand var optraadt der tidligere for flere år tilbage. Epidemien begyndte 6 juli på en af gårdene hos en kvie, som styrtede; den blev flået og kjødet delvis spist, delvis nedsaltet, indmaden kastedes ud på tunet, hvor nabogårdenes hunde forsynede sig deraf (4 af dem blev syge, 2 døde) og slæbte smitten med sig til sine hjem. Her døde en ko på en gård, på samme gård smittedes et svin, som overstod sygdommen, og på en anden gård styrtede en hest af den. Desuden blev 2 mennesker smittet, nemlig den mand, der flaaede koen og manden fra den gård, hvor koen og svinet blev angrebet. Begge overstod sygdommen. Efter at amtsdyrlægen var tilkaldt og de af ham forordnede forholdsregler gennemførte ophørte sygdommen for den gang; men i januar iaar har den atter vist sig, idet en ko er død af den paa en 3die gaard, hvor isommer kun en hund var blevet angrebet. — Et noksaa mærkeligt tilfælde indtraf i december paa gaarden Tveiteraas i Fane. Dyrlæge Myklestad undersøgte besætningen med tuberkulin; en ko viste før inpsprøitningen om aftenen kl. 10 en temperatur paa 39,7, men det er noksaa almindeligt her, at dyrene i varme fjøs om aftenen viser en temmelig høi temperatur, og koen forøvrigt ikke syntes at være syg, blev injectionen foretaget. Dens temperatur var næste dag: kl. 6 41,7, kl. 8 40,5, kl. 10 38,9, kl. 12 39,5 og kl. 2<sup>1/2</sup> 39,5, og den blev som følge heraf noteret som tuberkuløs, men kl. 6 — efter dyrlægens afreise — blev dyret meget sygt, og kl. 7<sup>1/2</sup> døde det. Jeg fik straks blodprøve tilsendt og konstaterede miltbrand. Flere tilfælde er senere ikke indtruffet i besætningen.

	Januar	Februar	Marts	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
Egersund . . . . .	3	1	-	1	2	1	7	-	-	-	-	-
Jæderen . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Stavanger . . . . .	3	2	1	3	9	-	-	-	2	3	-	-
Ryfylke . . . . .	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	1	-
Haugesund . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Søndhordland . . . . .	-	-	1	1	1	-	-	1	-	1	1	1
Hardanger . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Nordhordland . . . . .	6	2	4	5	10	2	1	-	3	4	10	5
Bergen . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Voss . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Søndfjord . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3	-
Nordfjord . . . . .	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Sum	18	7	7	11	24	4	8	1	7	12	15	9

## 2. Ondartet katarrhalfeber.

Af ondartet katarrhalfeber er anmeldt ialt 509 tilfælde og fra samtlige landamter med undtagelse af Finmarkens amt.

De fleste tilfælde forekom i Kristians, Hedemarkens, søndre og nordre Trondhjems amter og søndre Bergenhus, hvorefter kommer Bratsberg og Stavanger amter (se tabel I). Enkelte dyrlæger meddeler, at sygdommen i enkelte distrikter synes at brede sig, saaledes *Pedersen* (Toten) *Leknæs* (Førde), ligesom amtsdyrlæge *Bruun* (Stange) meddeler, at sygdommen hyppig forekommer der i distriktet og særlig flourer på enkelte gårde i Stange skogbygd; på en gård her døde hele besætningen (5 dyr), og på en anden gård døde i løbet af kort tid 5 af besætningens 11 dyr; et dyr, der skulde føres bort fra denne besætning, blev sygt underveis og døde 4 dage senere. Sygdommen menes at være knyttet til dårligt drikkevand. Da det ene af de her omhandlede fjøs viste sig umuligt at desinficere, bidrog stat og amt i fællesskab til at opføre et nyt fjøs.

At ondartet katarrhalfeber kan angribe svin er uden tvil, meddeler amtsdyrlæge *Gjøvik*, Opdal, idet denne har påtruffet tilfælde med de mest udprægede symptomer på sygdommen; dyrene dør efter få dages sygdom.

I juli måned, meddeler amtsdyrlæge *Østby*, (Frosta), forekom et tilfælde af katarrhalfeber på en gård i Frosten; en måned før dyrlægens tilsyn den 20de juli havde dyret havt ondt i det ene øie med flod herfra, hvilket imidlertid snart hørte op, men dyret magrede af trods god ædelyst. Der fremkom sår og skorper på spennerne, der efterhånden bredte sig over hele juret. Ved dyrlægens ankomst var koen i høi grad afmagret med dybtliggende øine og fra næse og øine flød et purulent sekret, men fordunkling af hornhinden var ikke tilstede. På næse og mule fandtes flere begrænsede nekrotiske partier og urene ulcererende sår; langs kroppens sider eczem med begyndende afskalling; over hele juret og spennerne fandtes en skorpe af nekrotiserende hud, særlig paa spennerne, der var sorte og stive. Da dyret stadig afmagredes, blev det slagtet.

## 3. Raslesyge.

Raslesyge (miltbrandsemfysem) er anmeldt med ialt 59 tilfælde mod 34 det foregående år, 23 i 1902 og 41 i 1901. I Akershus, Smålenene, Bratsberg og i Trondhjems- og de nordenforsliggende amter er intet tilfælde forekommet. I nordre Bergenhus amt er ialt forekommet 21 tilfælde og i de øvrige 1—6 tilfælde i hvert (se tabel I).

Amtsdyrlægen i Sogn, *Mossige*, meddeler, at sygdommen er stationær på flere steder i distriktet og er fortiden sikkert den ondartede smitsomme sygdom, som der medfører de største økonomiske tab.

Statsdyrlæge *Tillier* i Bergen beretter, at miltbrandsemfysem er fundet i 2 indsendte præparater, et fra Egersund og et fra Nordfjord. På sidstnævnte sted skal der efter amtsdyrlægens meddelelse have herjet en ren endemi.

På mine reiser hører jeg stadig omtale «snarepsyge» både hos kvæg og får som en meget almindelig sygdom, der altid skarpt adskilles fra miltbrand. Jeg har aldrig truffet til at få se noget tilfælde af den, og de opgaver over dens symptomer, jeg har kunnet få, har været så vage og varieret så stærkt, at jeg ingen mening har kunnet danne mig om, hvilken sygdom der i grunden menes med det navn. I flere tilfælde synes det at have været miltbrandsemfysem, i andre — og de fleste — passer dog dennes symptomer ikke til de opgivne. Mod sygdommen anvendes «snarepsygedraaber», der er at få kjøbt på ethvert apothek og hvis væsentlige bestanddele er dyvelsdræk.

#### 4. Brå s o t.

Af brå s o t er anmeldt 35 tilfælde i Stavanger amt, 22 i søndre Bergenhus, 2 hver i nordre Bergenhus og Romsdals amter, 11 i søndre Trondhjems amt, 6 i nordre Trondhjems og 9 i Nordlands amt, ialt 87 tilfælde. Amtsdyrlæge *Haga* (Jelse) meddeler at have vaksinert 409 får med vaccine fra statsdyrlægen i Bergen; to af de podede dyr døde, det ene dagen efter podningen, det andet flere uger senere. Det oplyses, at flere af naboerne til dem, der har ladet sine får vaksinere, har mistet dyr af brå s o t, medens de selv i samme tidsrum intet får har mistet, således at folk har god tro til vaccinationens nytte. Amtsdyrlæge *Kjoss-Hansen* (Egersund) beretter at have vaksinert 213 får i årets løb samt 200 stkr. det foregående år, ialt 413 dyr hvoraf 5 nu oplyses at være døde. Amtsdyrlæge *O. G. Løken* (Utne, Hardanger) meddeler, at brå s o t er bleven iagttaget første gang der i distriktet.

Statsdyrlægen i Bergen, *Tillier*, indberetter følgende:

«Brå s o t har i år optrådt omtrent som i de foregående år, om end det usædvanligt gode, tørre veir ihøst måske har gjort, at sygdommen kanskje ikke har herjet med sli g v o l d s o m h e d som ifjor; ialfald har jeg ikke i år hørt at nogen — således som ifjor — har mistet alle sine lam af sygdommen. Den er imidlertid årvis overalt på kysten og øerne, og der dør årligårs en masse lam af den; de i de offentlige indberetninger opførte tilfælde er vistnok kun et forsvindende antal af de i virkeligheden forekommende tilfælde. Befolkningen er som regel meget ligegyldig ligeoverfor sygdommen, hvis de da ikke taber altfor mange dyr; de er vant til, at der skal mistes en del lam hvert år, dels ved udyr — ørn eller især ræv — dels ved, at dyrene falder ned og slår sig ihjel; om et eller to dyr styrter af brå s o t, gjør det for dem lidet til sagen. De tager ingen-somhelst forholdsregler mod, at smitten kan brede sig, idet et dyr, som findes dødt, blir liggende, hvor det faldt, indtil det rådner væk, hvis der da ikke er forhånden en passende fjeldkløft, hvor det kan kastes ned. Nedgravning eller rensning falder det ingen ind at tænke på. Som følge heraf er alle beiterne nu rimeligvis grundig inficerede. Sygdommen holder sig bestemt til lavere, fugtige, slet drænerede beiter; dyr, som går på høiere, tørre beiter, blir aldrig angrebet. Hermed henger det sammen, at sygdommen optræder hyppigst om høsten, idet fårene da søger ned fra høiderne til det flade og sumpige lavland; udover vinteren igjen aftager tilfældene i hyppighed, dels fordi dyrene for en stor del da holdes inde, dels rimeligvis fordi brå s o t b a k t e r i e n

trænger en vis varmegrad for at trives. Ved vårens komme, når dyrene atter slippes ud, forekommer atter flere tilfælde, om end da langt fra så hyppige som om høsten; i den tørre sommer, når dyrene går på de høiere eller tørrere beiter, forsvinder sygdommen aldeles. Hos får som går på de lavere øer, begynder sygdommen igjen langt tidligere om sommeren, end hos dem, der går på de høiere øer og fastlandet, nemlig allerede i juli eller begyndelsen af august; på de høiere øer begynder den altid først, når veiret om høsten jager dyrene ned fra toppen på den lave, sumpige «fod», og på fastlandet, når dyrene kommer hjem fra fjeldet.

Stærkest herjer sygdommen blandt de små og dårlige får på øerne. Her er beiterne almindeligvis høist elendige og dyrene i høi grad vanskjøttede; de er som en følge heraf meget små, usle, blegsottige og stærkt befængte med leverikter og bænderorme, og som følge heraf kun meget lidet modstandskraftige mod sygdommen. Overalt hvor forædlede dyr er indført, og hvor samtidig fodring og pleie er forbedret, optræder sygdommen mindre hyppigt, men den bliver da også på sådanne steder mere påagtet, som følge af de forholdsvis større tab den medfører. Dette forhold har ført til, at folk på enkelte steder har fået den tro, at de større, kraftigere og ublandede racer er immune ligeoverfor sygdommen. De mener at sygdommen er en nedarvelig feil hos den lille hjemlige race, således at dyr avlede ved blanding — være denne end aldrig så liden — altid vil være tilbøielig til at blive angrebet af bråсот. Denne mening var således trængt igjennem på Kvamsø, Søndmøre, at opsidderne der var blevet enige om og havde skriftlig forpligtet sig til at «øde» alle sine får og anskaffe sig en helt ny race fra et sted i Sogn, hvor sygdommen var ukjent. Imidlertid var der et par opsiddere, som ikke vilde gå med på denne plan, og da hele planen derved vilde gå overstyr, idet alle får går om hinanden på beiterne, og blanding altså vilde være uundgåelig, sendte de øvrige forespørgsel til amtmanden om, hvorvidt disse 2 opsiddere ikke vilde kunne tvinges til at gjøre som de øvrige. Forespørgslen kom fra amtmanden til mig til udtalelse og for at få konstateret om den omhandlede sygdom virkelig var bråсот, besøgte jeg tilligemed amtsdyrlæge Hogstad øen. At det virkelig var bråсот, det dreiede sig om, viste sig at være utvivlsomt; for en del år siden var efter sigende vaccination udført, men resultatet heraf lod ikke til at have været tilfredsstillende; hvor vaksinen var kommet fra, vidstes ikke. Sin teori havde de fra det faktum, at et par af opsidderne som for 3 år siden havde anskaffet sig hel ny fårebesætning fra det ovenfor nævnte sted i Sogn, senere ikke havde mistet noget dyr af sygdommen. Vor indvending, at dette ikke beviste nødvendigheden af, at absolut alle måtte anskaffe sig nye dyr, blev kun besvaret med, at de var overbevist om, at så måtte gjøres, hvis de skulde få sygdommen fuldstændig udryddet på øen. Vi vaksinerede forsøgsvis 29 dyr, der kunde skaffes tilveie under vort ophold; af disse skal efter de af mig modtagne indberetninger 5 være døde senere af bråсот, et resultat der er så meget dårligere end de, jeg har havt andre steder, at jeg næsten er tilbøilig til at tvivle på, at det er fuldstændig rigtigt.

Jeg her i år personlig vaksineret 329 lam, amtsdyrlæge Kjøss-Hansen, Egersund, har efter de af mig modtagne indberetninger vaksineret 213, amtsdyrlæge Haga i Ryfylke 417 og endelig har jeg efter modtagen anmodning tilsendt amtsdyrlæge Tellefsen i Nordland vaccine og fra ham modtaget indberetning om vaccination af 51 dyr. Resultaterne er opført i nedenstående tabel.

Sted.	Antal får podet.	Antal podede får døde snart efter podningen.	Antal podede får døde længere tid efter podningen.	Antal ikke podede får døde før podningen foretoges.	Antal ikke podede får døde efter podningen foretoges.	Veirforhold under og efter podningen.	Bråsottens optræden på stedet i tidligere år.
Tviberg . . . . . Nordre Bergenhus amt	7	-	-	-	-	Klart.	Flere får døde hvert år.
Storehø, Austvold . . . Søndre Bergenhus amt	44	1	3	3	-	Blæst, senere stærk regn.	Sygdommen er en ren plage for beboerne.
Kvamsø, Søndmøre . . Romsdals amt	29	-	5	2	-	Blæst.	Sygdommen en stor plage.
Stensland, Sund . . . Søndre Bergenhus amt	67	-	4	2	-	Blæst.	Sygdommen en ren plage.
Sulen, Sogn . . . . . Nordre Bergenhus amt	182	3	3	-	3	Regn, blæst.	Flere får døde hvert år.
Ved Amtsyrlæge Kjoss- Hansen, Egersund	213	1	-	9	-	Duskregn.	Hver eier mistet 2—3 får hvert år.
• Amtsyrlæge Haga, Jelse	417	1	1	4	-	Klart, koldt.	Flere får årligt mistet af eieren.
• Amtsyrlæge Tellef- sen, Hemnæs	51	-	-	-	-		Sygdommen rimeligvis i årvis stationær.
Sum	1010	6	16	20	3		

Den benyttede vaccine er den samme som forrige års, svækket i 8 minutter. Resultaterne har ikke været fuldt så gunstige som ifjor, men folk har i almindelighed været meget vel tilfredse dermed, de er alle enige om, at dødeligheden, efter at dyrene er blevet vaccineret, har aftaget stærkt. Der påstås også, at virkningerne af vaccinationen strækker sig over flere år, således at sygdommen bliver betydelig sjældnere ikke alene samme år, men også 2det og 3die år efter vaccinationen. Skulde dette virkelig være tilfældet, må det komme af, at den stadige reinfektion af beiterne ved de mange styrtede dyr ophører. Det er udtrykkelig sagt mig, at det er af den grund, jeg så sjelden er blevet anmodet om at komme og vaccinere på samme sted 2 år itræk. Af de i tabellen opførte steder har jeg kun på 2 steder vaccineret lammene også tidligere.

### 5. Rødsyge og knuderosen.

Af dyrlægerne er i årets løb behandlet 2 298 tilfælde af denne sygdom mod 2 189 det foregående år. Sygdommen er forekommet over det ganske land, dog er fra Finmarkens amt ikke indberettet om rødsyge; Hedemarkens amt, Trondhjemsamterne, Kristians og Akershus amter opviser de fleste tilfælde af

sygdommen (se tabel I); i de egentlige vestlandsamter og i de nordligste amter synes rødsygen at være mindre udbredt.

Dyrlæge *Vold*, Fredrikstad, meddeler at sygdommen synes at florere ganske betragtelig i svinebesætningerne hos brugsarbejderne omkring byen, hvor den går under navn af «kopper» og ansees for at være en sot, som ingen kan undgå og som der intet kan gøres ved; dyrlægen får kun under behandling de tilfælde som ender med klappfeil, hvilket angives til ca. 50 pct.

Amtsdyrlæge *Hjelde*, Eidsvold, anfører at der for et par år tilbage er oprettet en lokal husdyrforsikringskasse, som også har en afdeling for svin; dette sidste anføres at have afdæmpet meget virkningerne af rødsygen, idet omtrent  $\frac{1}{3}$  af bygdens svinebesætninger er assureret her; der holdes også nu langt flere «overgangssvin» som avlsdyr, da risikoen er bleven langt mindre end tidligere.

Foranlediget ved de fra Tyskland meddelte heldige resultater af serumbehandling har amtsdyrlæge *Østby*, Frosten, forsøgt noget serum fra seruminstituttet i Landsberg ved Berlin. Der blev kun behandlet 13 svin, som alle blev helbredet og forsøgene vil blive fortsat, meddeles der.

Amtsdyrlæge *Stenersen* (Namsos) meddeler, at stedets distriktslæge oplyser, at der hos folk, der har stelt med rødsygegrise, ofte har optrådt et temmelig ondartet udslet opover armene.

Angående det indbyrdes forhold mellem behandlede tilfælde af knuderosen og den akute rødsyge henvises til de statistiske amtstabeller.

## 6. Tuberkulose.

En oversigt over de i året 1904 udførte offentlige tuberkulinprøver findes indtaget i den foregående årsberetning. Angående de i året 1904 påny undersøgte besætninger og resultatet heraf, antallet af for tuberkulose rensede besætninger o. s. v. henvises til en herom udarbejdet statistik bilag 6 og 7 i budgetprop. 1905—06 ang. bevilgninger til det civ. veterinærvæsen for terminen 1906—07. (Konf. også bilag 2 i den næstforegående budgetprop.). I det følgende vil gives en oversigt over disse undersøgelser i året 1905.

Medens året 1904 viste en ikke ubetydelig øgning i disse undersøgelser er forholdet for året 1905 det modsatte (se tabel II). Årsagen hertil har utvilsomt for den væsentligste del været den, at bevilgningen til erstatning for nedslagede dyr blev opbrugt så tidlig i budgetterminen, at de indkomne andragender ikke kunde indvilges, førend ny bevilgning blev givet, hvilket ikke skete før efter en tids forløb; dertil kom at erstatningens størrelse i årets løb blev nedsat fra en halvpart af det lidte tab til en trediedel.

I budgetterminen 1904—05 er der bidraget til delvis erstatning af ialt 536 stkr. tuberkuløst kvæg til et samlet beløb af kr. 25 878,52 (o: kr. 48,28 pr. dyr). Forøvrigt henvises til de årlige budgetpropositioner fra landbrugsdepartementet, hvor redegjørelse herfor findes indtaget.



Tabel II.

## Resultat af de offentlige kvæg-tuberkulinundersøgelser 1895—1905.

(Compte-rendu sur le résultat des recherches aux frais publiques faites chez le bétail, par la tuberculine, pendant les années 1895—1905).

Å r.	Antal undersøgte besætninger (Nombre des étables examinées).	Deraf tuberkuløse (Dont tuberculeuses).	pCt. tuberkuløse (pCt.).	Antal undersøgte dyr (Nombres des animaux tuberculines).	Deraf mistenkte og tuberkuløse (Dont suspects & tuberculeux).	pCt. tuberkuløse (pCt.).
1895 og 1896 .	2 195	573	<b>26.1</b>	30 787	2 588	<b>8.4</b>
1897 . . . . .	2 136	577	<b>27.0</b>	24 755	2 056	<b>8.3</b>
1898 . . . . .	1 465	331	<b>22.6</b>	14 740	725	<b>4.9</b>
1899 . . . . .	1 337	274	<b>20.5</b>	11 919	678	<b>5.7</b>
1900 . . . . .	2 072	368	<b>17.8</b>	15 513	779	<b>5.0</b>
1901 . . . . .	2 889	311	<b>10.8</b>	20 051	701	<b>3.2</b>
1902 . . . . .	2 227	255	<b>11.5</b>	14 230	502	<b>3.5</b>
1903 . . . . .	2 027	276	<b>13.6</b>	13 846	672	<b>4.9</b>
1904 . . . . .	2 335	328	<b>14.0</b>	18 519	1 060	<b>5.7</b>
1905 . . . . .	1 802	223	<b>12.4</b>	13 566	623	<b>4.6</b>
1895—1905 . .	20 485	3 516	<b>17.2</b>	177 926	10 384	<b>5.8</b>

[ skrivelse fra stadsfysikus i Kristiania af 24 juni 1904 til verinærdirektøren oversendtes en udskrift af Kristiania sundhedskommissions forhandlingsprotokol i møde d. 20 s. m. Det sees heraf, at kommissionens ordfører meddelte, at han nu erholder underretning fra byens kjødkontrolstation om dyr, der er kasseret eller stemplet med 2den klasse paa grund af tuberkulose eller andre smitsomme sygdomme samt opgave over, hvorfra dyret stammer. Sundhedskommissionen bifaldt ordførerens forslag om at underrette udenbyesboende sundhedskommissioners ordførere og distriktets offentlig ansatte dyrlæger om sådanne tilfælde, forsåvidt de angik deres distrikt ligesom direktøren for det civile veterinærvesen blev at underrette om den trufne forføining. I det stadsfysikus meddeler veterinærdirektøren kommissionens beslutning herom oversendes tillige et aftryk af det skema, der i pågjældende tilfælde af sundhedskommissionen benyttes til meddelelse til ordførerne i udenbys sundhedskommissioner eller til vedkommende amtsdyrlæge. Stadsfysikus antager, at det ikke er uvigtigt, at der

Tabel III.

## Resultat

af de offentlige kvæg-tuberkulinprøver i året 1905.

*(Compte-rendu sur le résultat des recherches faites chez le bétail par la tuberculine, pendant l'année 1905).*

A m t (Département).	Antal undersøgte dyr. (Nombre des animaux tuberculines).	Deraf mistænkte og tuberkuløse (dont suspects & tuberculeux).	pCt. tuberkuløse (pCt.).	Antal prøvede besæt- ninger. (Nombre des étables examinées).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeuses).	pCt. tuberkuløse (pCt.).	Omsprøitede besætninger. (Inoculations répétées).	
							Antal besætninger.	Tuberkuløse.
Akershus . . . . .	485	81	16.7	31	12	38.7	16	9
Smålenene . . . . .	377	29	7.7	50	9	18.0	6	3
Hedemarken . . . . .	1 379	176	12.7	131	52	39.7	23	9
Kristians . . . . .	921	70	7.6	71	19	26.8	14	4
Buskerud . . . . .	308	15	4.9	46	7	15.2	3	1
Jarlsberg og Larvik	92	36	39.1	8	3	37.5	2	1
Bratsberg . . . . .	121	4	3.3	18	4	22.2	4	2
Nedenes . . . . .	179	7	3.9	40	4	10.0	-	-
Lister og Mandal . . . . .	413	15	3.6	59	11	18.6	12	7
Stavanger . . . . .	90	4	4.4	20	4	20.0	5	1
Søndre Bergenhus.	2 353	64	2.7	297	29	9.8	2	1
Bergen . . . . .	21	-	0.0	1	-	0.0	-	-
Nordre Bergenhus.	424	4	0.9	44	2	4.5	8	-
Romsdals . . . . .	189	1	0.5	25	1	4.0	-	-
Søndre Trondhjem	463	4	0.9	58	4	6.9	11	-
Nordre Trondhjem	2 074	66	3.2	217	24	11.1	35	11
Nordlands . . . . .	2 127	17	0.8	398	16	4.0	99	7
Tromsø . . . . .	1 445	25	1.7	252	18	7.1	19	4
Finmarken . . . . .	105	5	4.8	36	4	11.1	18	4
Tilsammen	13 566	623	4.6	1 802	223	12.4	277	64

— ialfald forsåvidt den menneskelige sundhedspleie berøres deraf — på dyresygdommenes område etableres et gjensidigt underretningssystem, således som det efterhaanden er indarbejdet ved indtræffende farligere smitsomme sygdomme hos menneskene.

Det ovennævnte underretningsskema ser således ud:

«Fra Kristiania kjødkontrolstation har man modtaget følgende dagsrapport:

Tilfælde af tuberkulose eller andre smitsomme sygdomme blandt slagtt undersøgt på Kristiania kjødkontrol.

Datum.	Dyreart.	Antal.	Sygdom.	Stemplet 2den kl.	Kasseret.	Hvorfra dyret stammer.

Herom har man villet underrette Dem, da man antager, at det vil interessere Dem at erholde meddelelse om ethvert tilfælde af smitsomme dyresygdomme, der er forekommet i Deres distrikt. Ifald de kjender til, at der fra det sted, hvorfra dyret stammer, sendes melk eller andet, der kan have betydning i sanitær henseende, til Kristiania, vil man være taknemlig for enhver underretning, som de finder ønskelig.»

Under afsnit III vil findes de gjældende regler for *stamoxers* undersøgelse for tuberkulose ved tuberkulin.

Det viser sig af dyrlægernes indberetninger, at tuberkulosen ikke sjelden optræder i større udstrækning i en enkelt grænd, medens den udenfor dette distrikt sjelden forekommer. I en sådan grænd vil der gjerne kunne påvises en eller anden efter forholdene fremragende besætning, der viser sig at være tuberkuløs, og hvorfra avlsmateriale og dermed smitte er spredt udover distriktet. Til at udfinde sådanne lokale smitte-arnsteder er tuberkulinundersøgelse det fortrinligste middel.

Dyrlæge *Myran* i Ytre Namdalen påtraf tuberkulose i en liden hønsebesætning; hos 9 dyr fandtes tuberkulose.

Statsdyrlæge i Bergen, *Tillier*, meddeler:

Tuberkulose har jeg i år — for første gang siden min ankomst hid til Vestlandet — fundet i indsendte præparater. Den er fundet i det hele i 4 præparater, alle fra kvæg og alle kom de fra Bergens nærmeste omegn, det ene fra Askøen, de 3 andre fra 2 forskellige gaarde i Fane. To af dem — fra en ko og en kalv — kom fra samme gaard i Fane, hvor dyrlæge Myklestad ved tuberkulinundersøgelse fandt 11 dyr angrebet af en besætning på 25 stk. De reagerende dyr blev alle efterhånden nedslagtede og viste sig samtlige at være angrebet af tuberkulose, nogle i meget høj grad. Det var hos samtlige lungerne, bronkial og mediastinalglandlerne, som var angrebet;

når lungerne og den bagerste storpulsåre var fjernet, kunde intet spor af lidelsen sees på slagtet. Desuden har jeg fundet tuberkulose hos en ko, der blev nedslaget som reagerende ved tuberkulinundersøgelse i Strandvik i Søndre Bergenhus amt. Samme-steds reagerede — og blev nedslaget — også en anden ko, hos hvilken jeg imidlertid ikke kunde opdage nogen tuberkulose forandringer i de mig tilsendte opgaver.

Med tuberkulin har jeg i forløbne år undersøgt 12 besætninger, med tilsammen 163 dyr. Som allerede nævnt fandtes i en besætning 2 reagerende dyr, i de øvrige har ingen reageret. Undersøgelserne er alle foretaget i Midt- og Nordhordland, og de fleste i de her mere afsides liggende distrikter, nemlig 2 i Hammer, 1 i Strandvik, 1 i Lindås, 2 i Brudvik, 1 i Masfjorden, 2 i Askøen, 1 i Fane og 2 i Årstad herred. Det har tidligere gaaet meget trent med tuberkulinundersøgelser i denne del af amtet, men i juli iår lod en eier af en af de større kvægbesætninger i Bergens omegn, som leverer melk til kunder i byen, mig undersøge sin besætning, og da mod forventning, — dyrene var nemlig kommet oprindelig fra alle mulige kanter, fra Trondhjem, fra Sogn, fra Søndfjord, ja endog fra Danmark, enkelte var til og med ayrshireblandinger — ingen vidste spor af reaktion, benyttede han sig heraf til at reklamere dermed. Da der omtrent samtidig startedes en melkeforsyningsanstalt i Bergen, forstod de øvrige gaardbrugere, at de, om de ikke vilde ligge under i konkurrancen, også måtte få sine besætninger undersøgt, hvad der da også i stor udstrækning er blevet gjort. Nu har også 2 af de større meierier her i byen bestemt, at alle leverandører skal forpligte sig til at lade sine besætninger tuberkulinundersøge.

Den bevægelse som er vakt ved alle disse tuberkulinundersøgelser, har resulteret i, at jeg i sidste halvår har fået usædvanlig mange melkeprøver tilsendt med anmodning om undersøgelse for tuberkelbakterier. De fleste kom fra dyr, som stod med kronisk yverbetændelse, hvor den fnuggede melk var fuld af streptococcer; i 4 tilfælde kunde jeg absolut intet abnormt finde ved melken. Tuberkelbakterier fandtes ikke i nogen af prøverne.

Dyrlæge *Piro*, Porsgrund, meddeler følgende om en besætning, angrebet af tuberkulose:

Sygdommen kan i dette tilfælde bestemt føres tilbage ca. 12 år, da eieren lod indkjøbe en dansk ko. Denne slagtedes imidlertid allerede efter  $\frac{1}{2}$  års forløb, da den ikke var drægtig. Kjødkroppen var tuberkulos og måtte kasseres. Siden den tid har sygdommen stadig optrådt i besætningen. Året efter dræbtes en ko og næste år atter en, som sterkt angrebne. Dette bragte manden til at lade besætningen tuberkulinundersøge og 2 af 7 fandtes reagerende. Et års tid efter slagtedes en kvie, der havde stået for tuberkulinprøven, men efter slagtingen fandtes dyret sterkt angrebet. Fra den tid og til ihøst — ca. 7–8 år — har man intet merket til sygdommen. Et par kjøer begyndte da at hoste, men dyrlægen, der så dyrene, mente, der intet videre var iveien. Sygdommen tiltog imidlertid, og da jeg tilkaldtes for ca. 1 md. siden, fandtes den ene ko så betydelig angrebet, at jeg lod den dræbe med det samme. Eieren fik jeg så overtalt til at tuberkulinundersøge igjen, hvilken undersøgelse viste, at hele besætningen er angreben. Den ene af de reagerende var så lidende, at jeg lod den nedslagte umiddelbart efter prøven var foretagen. Efter den langvarige og sterke udbredelse tuberkulosen har havt i denne besætning, må man slutte, at det gamle træfjøs på gården er bundiniceret, hvorfor jeg har tænkt mig, efterat besætningen er nedslaget, at tilråde eieren ikke mere at holde dyr i dette fjøs, men opføre et midlertidigt, indtil et nyt er bygget. At man kan opnå nogen sikker desinfektion af dette gamle hus kan jeg ikke antage.

### Amtsdyrlæge i Finmarken *H. Olsen*, meddeler:

Som det vil fremgå af listerne, har jeg undersøgt 115 kreatur fordelt i 44 besætninger, heraf reagerede 30 stk. i 19 besætninger, medens en ko er erklæret «mistænkt». Denne er jeg imidlertid tilbøielig til at antage for tuberkuløs, da den i længere tid har hostet, er i dårligere huld end de øvrige køer og er kommen fra smittebefængt fjøs. Forandringer i lungen kan ikke påvises. For at forhindre sygdommens videre udbredelse har jeg tilrådet nedslagting på de steder, hvor en eller to køer af flere har reageret; men da de aller fleste køer netop har eller snart skal kalve vil eierne ikke gå ind herpå, men vil slagte ned de syge til høsten; men derimod har jeg fået dem til at indrette andre rum, snart til de reagerede, snart til de friske, alt efter flertallet af friske eller syge, dertil alm. vaskning og desinfektion af fjøs, drikkekar etc. For sommerbeitets skyld har jeg tilrådet, hvad befolkningen er villig til, at samle de syge i særskilte, fra de sunde afsøndrede fjøs. Grunden til, at jeg de første dage kun undersøgte få besætninger, ligger i befolkningens mistro og vrangvillie mod dette for dem nye; alle vilde først se, hvordan det vilde gå hos naboen, og det var på denne måde, ofte meget vanskeligt at komme igang med undersøgelserne. Efter at undersøgelserne var forbi, fik jeg befolkningen sammenkaldt til møde, hvor jeg forklarede dem lidt om sygdommen, dens udbredelsesmåde og bekjæmpelse.

### 7. K v æ r k e.

Kværsil har som vanlig havt jevn udbredelse; ialt er behandlet 1 051 tilfælde, hvoraf de fleste (221) forekom i Kristians amt; dernæst kommer Akershus amt (128), Smålenenes amt 122, og Hedemarken (113) o.s.v. (se tabel I); fra Romsdals amt, Bergens by og Finmarken er intet tilfælde indberettet.

I enkelte distrikter af Gudbrandsdalen og Toten synes sygdommen at have havt ikke liden udbredelse og optrådte tildels med ondartede tilfælde.

En smitsom halsbetændelse hos heste er iagttaget af flere dyrlæger tildels samtidig med kværke. Amtsdylæge *Knap* (Våler) meddeler således at have havt flere sådanne tilfælde under behandling og smitsomheden synes at være meget fremtrædende; forløbet er godartet; den synes at være identisk med den såkaldte Gardermokatarrh, oplyses der.

Amtsdyrlæge *Clausen* (Mosjøen) meddeler, at

der optrådte en meget smitsom, men godartet kværkelignende sygdom hos hesten i hele Vefsen og Hatfjeldalen. Strax troede jeg, at det var kværke. Sygdommen begyndte lidt om høsten 1903, men fik da ingen udbredelse; den kom hertil fra Sverige. Noget senere udover Vinteren blev den igjen indført til distriktet fra Sverige og bredte sig da snart i de nævnte 2 herreder. Den var så smitsom, at næsten ikke en eneste hest i disse herreder undgik sygdommen. Den optrådte meget mildt og kun temmelig få heste kom under behandling. Sygdommen begyndte som regel med sløvhed, mindre god ædelyst, lidt feber, sterk hoste, slimet, senere tykt, hvidt kværkelignende flod fra næsen, lidt hævelse af halsens kjertler. Hestene blev som regel bra igjen i løbet af ca. 14 dage, og blev som regel under sygdommen benyttede, ialfald til lettere arbeide.

Grundet den store smitsomhed og det stærke flod fra de syge dyr foretoges efter sygdommens ophør en rensning og desinfektion af alle reisestaldene i Hatfjeldalen, Vefsen og Mosjøen, deri iberegnet statens 2 fjeldstuer opover mod grænsen til Sverige. Siden har sygdommen ikke forekommet.

En eller to heste skal være død af denne sygdom, uden at jeg bestemt ved det, da de ikke kom under min behandling; men alligevel forårsagede sygdommen et nok så stort tab, idet dyrenes arbejdsevne selvfølgelig blev forringet under sygdommen, og tillige tabte de næsten alle i huld.

Statsdyrlæge *Hall* (Målsnæs) meddeler, at i sidste halvdel af marts måned udbrød i Skibotten ved bunden af Lyngenfjorden i Lyngens herred en kværkeagtig halsbetændelse blandt hestene; ikke en eneste hest undgik smitten oplyses der. Sygdommen forløb dog mildt, idet kun 1 hest vides død. Da Skibotten er uden veiforbindelse med det øvrige herred, fik sygdommen ingen videre udbredelse.

#### 8. Ondartet ødem.

Amtsdyrlæge *Schee* i Biri indberetter følgende: Lige efter at være sluppet på høsthavn fik en hest et sår i venstre lyske ved at løbe mod en gjærdestaur. En halv time senere tilkaldtes dyrlægen for at behandle såret. Et par dage senere bemærkedes intet specielt uden ødem i sårets omkreds; ingen feber eller formindsket ædelyst. Om aftenen den påfølgende dag blev hesten urolig, tabte ædelysten og faldt i stærk sved, fik hyppigt og uroligt åndedræt, samtidig som hævelsen bredte sig nedover på venstre bagben og over på høire lår. Om morgenen døde hesten. Kadaveret blev liggende urørt til ud på dagen ved middagstider, da dyrlægen kom tilstede. Allerede på lang afstand, anføres der, kunde en susende lyd iagttages fra kadaveret, der stinkede ganske forfærdeligt. Ved perkussion kunde stærkt spændt emfysem påvises i lænderegionen og lige ned til kronranden af begge bagben, altså over hele dyrets bagpart. Endetarmskronen var af et mandshoveds størrelse, og her strømmede stadig frem stinkende luft og frembragte den fornævnte susende lyd. Kadaveret nedgravedes med kalk.

#### 9. Smitsom kalvekastning.

Denne sygdom, som gjentagende er omtalt i de foregående beretninger som en af de for landmanden mest tabbringende farsoter, er fremdeles stærkt udbredt i flere dele af landet. Sygdommens tilstedeværelse i et fjøs holdes ofte hemmelig og anmeldelsespligten m. v. efter den kongl. resol. af 22 juni 1903 synes langt fra at skulle ske fyldest. På østlandet synes sygdommen at brede sig (således i Hedemarkens og Kristians amter, Bratsberg osv.) medens den på vestlandet synes at være på retur på enkelte steder (Haugesunds distrikt, Søndhordland, Hardanger, Gloppen). Fra Sørlandet meddeler amtsdyrlæge *Egeberg*, at kalvekastning er meget udbredt i bygderne omkring Arendal.

Det anføres også, at sæterhavnegangene med det fælles beite særlig er arnesteder for smittens udbredelse, ligesom omstreifende smittede okser i slige havnetrakter spreder smitten rundt; det angives også, at hver eneste sæter på enkelte steder er hjemsegt af sygdommen.

Statsdyrlægen i Bergen, *Tillier*, meddeler:

Der rettes stadig forespørgsler til mig fra alle kanter langs kysten om midler mod smitsom kastning, og den er et af de emner, jeg hyppigst bliver anmodet om at holde foredrag over. En mand fra Lindås, der søgte mig, fortalte at denne sygdom nu i ca 20 år havde herjet hans besætning. Den var kommet med en nyindkjøbt ko og havde straks bredt sig ud over hele besætningen. Så slagtede han alle sine dyr, men de nye, han købte, blev også angrebet. Så byggede han et nyt fjøs, slagtede alle de gamle dyr, undtagen en særlig god ko, men intet hjalp; alle de nye kastede også i det nye fjøs sine kalve. Og sådan blev det ved; dyrene kastede ikke alene én, men også 2, ja 3 gange; dette sidste hændte dog kun med én ko, de øvrige beholdt han ikke så længe, at de fik anledning dertil, dels fordi de ingen melk gav, dels fordi de blev syge eller utrivelige, dels fordi de efter kastningen ikke vilde «tage sig kalv». Nu var han blit overbevist om, at sygdommen afhang af jordbunden, hvorfor han solgte alle sine køer undtagen én og begyndte med gjedehold. Men da der kom en sygdom på gjejerne (efter hans forklaring at dømme sandsynligvis lungeorm) som ødelagde størstedelen af flokken, måtte han opgive dette og atter begynde med kreaturer. Men dermed begyndte igjen kalvekastningen, så nu vidste han intet råd; han var fuldstændig ruineret. Han havde for endel år siden spurgt amtsdyrlægen om råd og havde efter hans anvisning forsøgt at rense fjøset, men det var meget muligt, at denne rensning var lidet tilfredsstillende udført. Som noget merkeligt ved det hele nævnte han, at ingen af hans naboer var plaget af sygdommen, trods de alle hvert år havde brugt hans okse til sine køer.

#### 10. Ringorm.

Ringormslet holder sig hårdnakket i enkelte distrikter af landet, hvorom meddelelse i tidligere beretninger; men den flytter sig også fra et distrikt til andre egne, og kan da i kort tid vinde en stor udbredelse for efter kortere eller længere tids forløb atter at aftage eller helt forsvinde.

Som for andre smitsomme sygdommes vedkommende tillægges ringormens udbredelse ofte kvægdrifterne, der fører den med sig. Der meddeles ofte om denne sygdoms overførelse til mennesket; foruden hvad nedenfor herom er anført, har medicinaldirektøren underrettet om, at der i Houg sogn af Buskerud hos mennesket optrådte endel tilfælde af mycosis tonsurans; af kjørene i denne egn var enkelte angrebne af ringorm ifølge amtsdyrlægens udsagn.

Amtsdyrlæge *Enger*, Toten, meddeler:

*Ringorm* (Herpes) optræder temmelig hyppig saavel hos hesten som hos kvæget; men kommer ikke almindelig til behandling, uden når den viser sig ondartet. Sygdommen har let for at overføres til mennesker og især da til børn, hos hvem jeg har set den temmelig ondartet. Blandt militærhestene på *Gardermoen* volder den os meget bryderi, idet den medført fra distriktet har let for at brede sig blandt hestene. Strigletoi og denslags har nemlig let for at forflyttes og blir brugt paa andre heste, hvorved sygdommen direkte overføres paa disse. Det virksomste middel jeg har fundet mod sygdommen, er en blanding af lige dele tinct. jodi og ol. physeteri indgnedet et par gange daglig på selve pletterne og samtidig desinfektion af omgivelserne med lysolvand.

Dyrlæge *Nordrum*, Ringebu, meddeler, at der i en del af distriktet var et temmelig stærkt udbrud af ringorm. På en gård hvor hele besætningen angrebes

blev budeien og flere børn angrebet; før budeien blev helbredet, flyttede hun til en anden gård og smittede besætningen der.

Amtsdyrlægen i Nordfjord, *Sorterup*, anfører, at ringorm flourer på det kraftigste; den lader sig let helbrede hos dyrene, men hos menneskene — hvoraf en mængde smittes — er sygdommen af kronisk forløb.

Statsdyrlæge *Tillier*, (Bergen) meddeler:

«Ringorm er en overordentlig almindelig sygdom her på vestlandet; især har jeg seet meget af den, siden jeg begyndte mine reiser i de mere afsidesliggende distrikter i Midt- og Nordhordland. Stellet — både gårds- og husdyrbruget — er her ofte meget primitivt; alt går sådan som forfædrene tidligere har gjort; sandsen for renslighed er svag — baade inde og ude. Fjøsene bliver vel bedre, eftersom udskiftningen skrider frem, og dyrene fodres maaske nu noget bedre, men det falder aldrig folk ind at røre dyrene med en kost eller visk eller at bruge strøelse under dem. De er derfor som regel i høieste grad befængt med utøi, og ringorm er en såre almindelig foreteelse; den kan naa en udvikling, som gjør at dyrene er rent skrækkelige at se til. På en af mine mødedage blev distriktets 3 kvægavlsforeningers avlokser vist mig, de var alle 3 som oversået med ringormspletter («buryv» som det blev kaldt). På et andet søgte en mand mig; alle dyr i hans besætning var angrebet, selv havde han faaet sygdommen i sit skjæg, hans kone, budeien og hans lille barn var ogsaa alle befængt med den. — Jeg bruger som regel at vaske saadanne dyr med arsenikvask, gjentaget 2–3 gange med passende mellemrum; det har hidindtil altid hjulpet udmerket.

## 11. Kalvningsfeber.

Af kalvningsfeber indberettes om ialt 2523 behandlede tilfælde, hvoraf 38 dræbte og 35 døde, en samlet tabsprocent 2,9.

Det viser sig, at det samlede antal af behandlede kalvningsfeberpatienter er i stigende fra år til andet, medens tabsprocenten er i stadig nedgang: denne har fra året 1895 af været: 46,7, 42,4, 40,2, 17,1, 14,6, 12,2, 12,9, 9,8, 3,5 og 2,9.

Behandlingen sker nu såatsige udelukkende efter «luftmetoden» ofte i forbindelse med coffeininjektioner.

En dyrlæge meddeler at have behandlet med held et tilfælde af melkefeber 2 måneder efter kalvningen; amtsdyrlæge *Furuholmen*, Larvik, anfører at have behandlet to tilfælde, der indtraf ca. 3 md. før fødslen; begge dyr kom sig hurtigt efter vanlig behandling. Den ene af disse patienter havde det foregående år sygdommen på samme tid af drægtighedsperioden og helbrededes da efter gjentagen behandling. I disse tilfælde indlededes sygdommen med et anfald af tympanit, hvorefter kom en let akut diarrhé og så lamheden; sløvheden og døsiggheden var ikke så udtalt som ellers, men dyrene var i alle tilfælde fuldstændig ude af stand til at rejse sig.

Statsdyrlæge *Jacobsen*, Kristiania, meddeler følgende:

«Om to tilfælde af en melkefeberlignende sygdom henholdsvis 8 og 10 måneder efter fødselen tillader jeg mig fra den førte sygejournal at anføre:



24de marts 1904. Koen blev syg om morgenen samme dag, begyndte at slingre med bagdelen samt kunde heller ikke styre hovedet. Faldt tilsidst omkuld og lå ved min ankomst kl. 9½ fm. med alle tegn på en fuldt udviklet melkefeber. Temp. 37,5. Puls neppe følelig. Vommen stærkt udspændt; melkesekretionen ophørt (om aftenen i forveien melkede koen 8 liter). Gjødningen mørk, hård, slimet. Behandling: 45 dråber crotonolie i sød melk, derpå et pulver af Tart. stibic. calic. grm. 5. Sulph. natric. gr. 200. Yveret indpumpedes med luft. Iøvrigt gaves klyster samt tømtes blæren ved hjælp af kateter. Kl. 12 middag samme dag rejste koen sig op. Kl. 4 meldtes mig, at koen var frisk. Denne ko kalvede den 20de mai 1903, altså for 10 måneder siden; ikke bedækket.

Dagen efter, altså den 25de marts 1904 var i samme besætning en ko angreben med symptomer som ovenanført. Behandling den samme. Koen meldtes syg kl. 11 fm., og kl. 1½ foretoges behandlingen. Dyret rejste sig kl. 11 aften og var siden frisk. Denne ko kalvede den 4de juli 1903, altså for 8 måneder siden; var bedækket og nu drægtig.»

En kalvningsfeberlignende sygdom har dyrlæge *Hanson*, Drammen, iagttaget. Den har alle kalvefeberens symptomer; temperaturen i regelen lidt subnormal, træg, tør afføring, dog er denne også ofte normal; sygdommen kommer i regelen pludselig og dyrene falder snart hen i en komatøs tilstand, der påfaldende ligner kalvefeber og kun adskiller sig fra denne ved ikke at være bundet til kalvnings-tiden, men optræder midt i laktationsperioden eller i goldperioden. Den sees ofte hos fjeldkvæg, der ikke er vant til den intense kraftfodring, som anvendes deromkring. *Hanson* antager, det må være en kraftfoderforgiftning eller en autointoxikation. Der er ialt behandlet 9 tilfælde, hvoraf 4 døde, de to allerede strax efter dyrlægens ankomst.

Det meddeles, at flere og flere af kvægeierne begynder selv at behandle sine kalvningsfeberpatienter.

## 12. Forskjellige sygdomme.

Blodpis (hæmaturi) hos kvæg. Mod denne sygdom anbefaler amtsdyrlæge *Egeberg* som et fortræffeligt middel den af amtsdyrlæge *Elnæs* instituerede behandling med jodkalium og salicylsyre, idet af 28 angrebne kun én døde.

Amtsdyrlægen i Flekkefjord, *Nissen*, anfører, at blodurin, «grassot», optrådte temmelig ondartet i årets løb, men det lykkedes dog at helbrede de fleste tilfælde med chinin og kamfer.

Sygdommen optræder mest ondartet kort tid (8—21 dage) efter fødselen, men hvis en hensigtsmæssig behandling blir indledet de 2—3 første dage efterat urinen er bleven mørkfarvet, vil man som regel opnå helbredelse, meddeler amtsdyrlæge *K. A. Blystad* (Øvre Rendalen); god nytte anføres at være seet af behandling med liqvor *Fowleri*.

Amtsdyrlæge *Selnæs*, Rissen, meddeler at han anvender jodkalium ved siden af sulph. alum. kal., fol. uvæ. ursi og sulph. natr., med det resultat, at otte på én nær har kommet sig.

Benskjørhed og rachitis. Benskjørhed har forekommet som vanlig, ialt er opført 1 071 behandlede tilfælde. Sygdommen synes dog, trods det tørre år, ikke at have haft nogen væsentlig større udbredelse end før.

I en større besætning fik kørene intet hø hele vinteren, kun dårlig halm, kraftfoder og mask, anfører dyrlæge *Bruland*, Stange. Sågodtsom hele besætningen, ialt 32 stkr., blev på vårsiden benskjøre. Ved behandling kom de sig alle undtagen én, der måtte slagtes på grund af gjennemlægninger; nogle unge dyr fik skjæve knæ og koder og næsten alle blev tilbagesat i væksten; endog sæterlivet havde vanskelig for at afhjælpe udseendet.

Amtsdyrlæge *Fretheim*, Lesje, påtraf sygdommen ofte om høsten. De fleste dyr kom sig nogenlunde snart ved behandling med phosphas calcicus og acidum arsenicosum. For at modarbejde sygdommens udbredelse i løbet af vinteren anbefalede tilskud af foderbenmel.

Stadsdyrlæge *Jacobsen*, Kristiania, meddeler, at han ved benskjørhed hos køer og rachitis hos svin har havt stort held ved benyttelse af fosfor sammen med tran, tilsat ganske lidt olie.

Amtsdyrlæge *Langballe*, Overhallen, meddeler, at endskjønt han kun havde lidet at gjøre i Lierne og på Namskogen, hørte han dog fra alle kanter beretninger om benskjørhed, navnlig i de besætninger, som blev fodret med fjeldhø.

Benskjørhed hos køer har ikke været videre udbredt, skriver amtsdyrlæge *Rodum*, Stenkjær, hvorimod rachitis hos svin forekom hyppig; det var særlig de senhøstes og om vinteren tillagte grise, som angrebes. Fremmede griseslag syntes at være mere udsat for sygdommen end den gamle, hårdføre race.

Fra Vestre Slidre fremhæver amtsdyrlæge *Onstad* den hyppige optræden af rachitis på grund af tørken i 1903; der optrådte tillige hyppig komplikationer med blodurin, trommesyge, forstoppelse, benbrud, ledrrheumatisme. Ligeledes anfører amtsdyrlæge *Løken* fra Hardanger, at rachitis der var en almindelig plage.

Også amtsdyrlæge *Leknæs*, Førde, omtaler sygdommens jevnlige forekomst og fosfor-tran-behandlingens godhed.

**B r a n d f e b e r.** Mod denne lidelse har veterinærkaptein *Mykleby* i et tilfælde anvendt 10 pct. jodvasogen, 10—15 gram daglig, med én eller et par dages ophold imellem. Stoffet anføres at have virket særdeles gunstig. Det syntes som om hævelserne havde tilbøielighed til at komme igjen og tiltage, når der udsattes med jodvasogenet; dyret kom sig.

**H v a l p e s y g e.** Stadsdyrlæge *Jacobsen*, Kristiania, meddeler, at han med held har anvendt i ca. 200 tilfælde en behandling med såkaldt «Antidistemper-serum», der angives at stamme fra Jenner-institutet i London og at være tilberedt af dr. S. Nouckton; af de behandlede døde kun 2.

Dyrlæge *Enger*, Toten, meddeler, at en hel del hunde døde sommeren og høsten 1904 af hvalpesyge, der optrådte temmelig ondartet. Dyrlæge *H. P. Lund* (Trondhjem) skriver, at sygdommen optræder i byen omtrent hele året og ofte er meget ondartet med hjernelidelse, der fører til døden. Lunds erfaring om vaccination mod hvalpesyge går ud på, at vaksinen ikke giver immunitet og resultatet er derfor tvilsomt. Fra distrikterne om Kongsberg meddeler amts-

dyrlæge *A. Løken*, at sygdommen siges at have optrådt hyppigt og meget ondartet. Amtsdyrlæge *Flesvik*, Lillehammer, tror at have seet god nytte af vaccination mod hundesygen.

Godartet beskeleerudslet forekom i juli måned hos en hingst og 12 hopper på Furusetkjølen (amtsdyrlæge *Matthiesen*, Stai, Østerdalen). Smitten antoges at være kommet fra Hedemarken; enkelte hopper var temmelig hårdt angrebne; dyrene blev sendt hjem fra sæteren. Sygdommen iagttoges også af *Bruland*, Stange, hos hopper, der sendtes hjem fra fjeldet.

*Kjoss-Hansen*, Egersund, iagttog 3 tilfælde af sygdommen; amtshingsten «Flatlæg» (Helleland) blev smittet, men kom sig efter ca. 8 dages behandling.

Af mundsygge hos hesten iagttoges af amtsdyrlæge *Hjelde*, Eidsvold, nogle tilfælde spredt over hele distriktet. Sygdommen begyndte efter Kristiania-markedet og var sandsynligvis indført derfra.

Influenza anføres at have optrådt hos to heste fra Biri (*Flesvik*).

Pneumoni hos kalve. Amtsdyrlæge *Flesvik* (Lillehammer) anfører:

«På en gård i Fåberg døde i løbet af 4 dage 3 kalve, der stod i samme bing. De var 2–4 måneder gamle. De blev syge en hver dag, så der må have fundet overføring sted. Jeg havde anledning til at se 2 af dem ilive. Temperaturen var meget høj, 41,5, åndedrættet meget hyppigt og overfladisk. Ved percussio og auscultation fandtes dæmpning og bronchøs pusten. De døde efter 1–1½ døgn sygdom og ved obduktion fandtes en krupøs pneumoni jævnt udbredt over hele lungen. Det interlobulære bindevæv var kun lidet ødematøst infiltreret. Der var tillige pleurit, og i brysthulen var der ca. 1 liter blodfarvet exsudat, hvori enkelte fibrinfug; ellers var der intet at finde ved obduktionen. 2 lignende tilfælde er iagttaget på en anden gård i Fåberg lige efter nytår; men her var det 8 måneder gamle kalve. Disse blev syge med 8 dages mellemrum og døde efter 1 døgn sygdom. Jeg havde ikke anledning til at se disse som levende; men sektionen gav samme billede, og der var heller ikke her noget at opdage udenom pneumonien og pleuritis. Disse 2 dyr stod ved siden af hinanden».

Lungebetændelse hos svin; amtsdyrlæge *Flesvik* meddeler videre, at han hos svin iagttog flere tilfælde af en kronisk forløbende pneumoni med pleurit. Det var svin i alle aldre. På en gård døde 2 og 1 blev dræbt, ellers var det spredte tilfælde. Der var kun enkelte partier af lungen angrebne; disse var faste, ligesom fleskede, hvori såes små, grågule pletter af henfaldent lungevæv. Der var i alle tilfælde pleurit med et ofte tykt fibrinbelæg. I brysthulen fandtes fibrinblandet exsudat. I nogle tilfælde såes også pericarditis. Nogen forandringer i mave og tarmer kunde ikke sees.

Dyrlæge *Schee* (Biri) indberetter, at pneumoni har herjet hos unggrise. I en enkelt større besætning døde eller slagtedes i alt 50–60 stkr. 3–4 mdrs. grise i sommerens løb. Ved obduktionen kunde ikke påvises tarmlidelser ligesålidt som dyrene i levende live havde vist diarrhoë. Amtsdyrlæge *Darre*, Ringsaker, meddeler, at der på en gård i Ringsaker forekom en meget ondartet sygdom blandt svinene; 27 dyr var angrebne.

Amtsdyrlægen i Børsen, *J. E. Grøholt*, omtaler som en hyppig lidelse hos svin en sygdom, hvis symptomer beskrives således:

«Dyrene blir sløve og vil helst ligge nedgravet i strøelsen. Ædelysten dårlig eller ophørt. Som regel kulderystninger. Pulsen og respirationen hyppig, stønnende. Enkelte har stærk feber,  $40^{\circ}$ – $41,5^{\circ}$ , andre ikke. Bugen noget udspilet og partivis høres en tympanitisk tone ved perkussionen.

Enkelte patienter synes at være ganske lamme, medens andre med megen møje kan reise sig, men bevægelsen er da vaklende og usikker. I løbet af kortere eller længere tid — sjelden over et døgn — indtræder der kramper. Mellem krampeanfaldene ligger dyret ganske sløvt hen.

Udertiden mærkes intet på dyret, førend krampeanfaldene indfinder sig. De fleste patienter krepere under et krampeanfald. Ved obduktion findes tyndtarmen på forskellige partier sammentrukket til en hård streng af omtrent en lillefingers tykkelse. På disse partier er tarmens lysning næsten helt tillukket, ligesom der ikke findes noget slags tarmindehold. Tarmslimhinden er stærkt svullen og slimbelagt. I mellem disse sammentrukne partier er tarmen ballonagtig udspillet enten af luft alene eller af en vællingagtig, luftblandet vædske. I enkelte tilfælde har maven været stærkt betændt. Maven er som regel stærkt udspilet og indholdet delvis vællingagtig.

I et tilfælde, hvor dyret blev gjennemsaget efter længden og rygmarv og hjerne udmeislet, syntes hjernens kar at være stærkt blodfyldte. Andre patologisk-anatomiske forandringer er der ikke makroskopisk påvist».

G j e d e k o p p e r. Amtsdryrlæge *Onstad*, Vestre Slidre, meddeler:

«Den 19de september foretog jeg efter veterinærdirektørens anmodning en inspektionsreise til Fulsend sæter «Olægeret», hvor en gårdbruger fra Hedemarken i sommer havde haft sine 22 gjeeder — foruden endel melkekjør.

Den iagttagne sygdom var på dette tidspunkt gået tilbage, så der nu kun fandtes endel forandringer i selve juret.

Eieren meddelte følgende om sygdommen fra den tid, den begyndte.

Melken begyndte først at blive forandret. Den var meget seig, løb sammen, kunde ikke skummes. Den lignede tættemelk. Ca.  $\frac{1}{10}$  part af melken lignede fløde. Melken løb ved den mindste opvarmning sammen. Osten blev hård.

Der dannede sig straks blærer indvendig på lårerne, på juret og patterne. Disse var store og indeholdt en gul vædske. Patterne hovnede op og der kom materie ud. Melkningen var vanskelig at foretage, da blærene gik istykker under arbeidet. Melken blev da taget med et melkekateter. Da der manglede desinfektionsmidler, begyndte der — muligens som følge af kateteret — en heftig mastitis blandt alle.

Der dannede sig store værkebylder i juret med stinkende materieindhold. Jurets lymfekjertler hovnede op til en knytnevæs størrelse. Indholdet var stinkende materie. Almenbefindendet forstyrret. Enkelte havde stinkende, tynd diarrhé. Flod fra øine og næse. Stærk conjunctivitis. Lidt udslæt hos enkelte, ingen hoste. Sygdommen begyndte pludselig, efter at der havde været tørke en stund. Dyrene blev «med en gang» bedre, da der kom regn. Melken kom sig også straks. En gjed døde. Eieren havde skåret den op, men der fandtes intet sygeligt, som han kunde merke sig. Galdeblæren var dog noget stor og lungerne «stygge». Gjejerne i nabolaget var også angrebne, men kom sig hurtigere. Der blev ikke melkekateter brugt og der såes heller ingen mastitis. Ingen ko var angreben. Jeg undersøgte nogle af dyrene og det viste sig, at de var næsten friske igjen. Mange kommer neppe til at melke mer, da juret var ødelagt af den stærke betændelse. Der fandtes større og mindre faste knuder overalt. Hos enkelte fandtes lymfekjertlerne hovne med stinkende purulent indhold. På enkelte fandtes ardannelse på juret og patterne».

Smitsom skedekatarrh optrådte i en grænd i østre Moland (amtsdyrlæge *Elgeberg*). Sygdommen opstod efter bedækning af stamoksen. Symptomerne var skedeflod, krupøst belæg om klitoris og urinrørsklappen. Dyrene helbrededes let ved kreolin- og zinkopløsning.

Smitsom øienbetændelse angreb i november måned omtrent alle får i en besætning i Balestrand. Ved behandling med sol. nitr. argent. (1 pct.) kom dyrene sig ganske snart (*Mossige, Sogndal*).

Sarcoptes-skab konstateredes af dyrlæge *K. Grøholt* hos de ved rideskolen benyttede rævehunde. Sygdommen helbrededes ved daglig anvendelse af formalinsmørelse samt svovlbud to gange hver uge.

Lus hos svin anføres at være en sand plage i den senere tid, skriver dyrlæge *Nordrum*, Ringeby, og gjør ikke så liden skade på smågrise. For ikke mange år tilbage var sygdommen ukjendt i distriktet, men den findes nu omtrent på hver gård. Det siges, at den skal være indført med en indkjøbt avlstråne.

Ondartede diarrhéer, tildels stinkende og blodige, ledsaget af svimmelhed og kramper, er påtruffet i enkelte distrikter (Fredriksstad, Kongsberg) og sættes i forbindelse med den tørre sommer og det dårlige drikkevand. Navnlig iagttog amtsdyrlæge *Løken*, Kongsberg, flere tilfælde med dødelig udgang hos kvæg, hvor der viste sig blodig diarrhé, tvangsbevægelser og ikerisk farvning af slimhinderne. Ved sektion fandtes lever og milt svullen og petechier i nyrer og hjerte. Årsagen var utvilsomt forgiftning på grund af havning på de tørre skogs- og myr-havnegange, hvor dyrene af sult åd, hvad de fik fat i.

Hos får i Suldalen iagttog amtsdyrlæge *Haga* i september måned en akut blodig diarrhé.

Infektios diarrhé hos heste. Statsdyrlæge *Tillier*, Bergen, meddeler:

«I august måned blev jeg af amtmanden i Nordre Bergenhus amt anmodet om at reise til Atleøen i Søndfjord, hvor en antagelig smitsom, ondartet hestesygdom var optrådt og havde foranlediget tabet af flere heste. Ved min ankomst viste det sig, at idethele 3 heste var død af sygdommen, medens flere andre havde været angrebet; de fleste af disse var nu fuldstændig friske, et par befandt sig endnu i rekonvalescentstadiet. En ko var også, sandsynligvis ved at den havde ædt gjødsel fra syge heste, blevet smittet og stod endnu temmelig syg. Sygdommen skildredes af befolkningen som en snart akut, snart mere kronisk forløbende diarrhé med tildels blodige udtømmelser, feber og ofte ledsaget af stærke hævelser i lemmerne og scrotum. Sygdommen havde under en forudgående varmeperiode herjet værst, havde aftaget noget under nogle derpå følgende regnfulde dage med køligt veir, men syntes nu atter at ville tage sig op. Den sidst døde hest var styrtet 3 dage forinden min ankomst og var nedgravet i en myr; den groves op og obduceredes. Der fandtes intet tegn til miltbrand, hvad også fastsloges ved en senere foretagen undersøgelse på laboratoriet. Tynd- og især tyktarmen fandtes at have været sæde for en diffus udbredt betændelse, uden at dennes karakter — grundet kadaverøse forandringer — nærmere kunde bestemmes; krøsitlerne

var stærkt svulne, lever og milt stærkt blodfyldte, ingen sygelige forandringer i lunger og hjerte. Grundet sygdommens udbredelse over flere temmeligt fjernt fra hinanden liggende gårde, der ikke alle havde havnegang eller vandingssted tilfælles, diagnostiseredes en infektiøs gastro-enteritis. Da den af sygdommen angrebne grænd ligger temmelig isoleret, indskrænkede jeg mig til at tilholde eierne ikke for det første at føre sine heste andetsteds hen. Der er senere ikke optrådt nye tilfælde. Gårdbrugerne mente, at smitten var kommet med et par heste, der var indført fra Søndmøre, og som efter sigende var syge, da de kom.

#### Lungeorm. Statsdyrlæge *Tillier* indberetter:

Gjedeflokkene i det indre af Masfjorden, på Voss og i indre Nordfjord blir på mange steder hver vinter stærkt decimerede af denne lidelse. Det er altid gjeder, som om sommeren går på høifjeldsbeiter. Dyrene begynder at dø i december; de fleste dødsfald falder gjerne i februar og sygdommen taber sig igjen i marts. Andre dyr er sjeldnere angrebet, dog har jeg fået et stykke lunge af en ko fra Sogn, som var angrebet af lungeorm, ligesom jeg fra Voss har fået lunger af får døde af samme sygdom; disse får havde gået sammen med stærkt angrebne gjeder. Det har altid i de til mig indsendte præparater været *strongylus filaria*, som har været sygdommens årsag.

Kronisk indigestion hos kvæg. Af *Tilliers* indberetning hid-sættes:

Overalt hvor jeg kommer på mine reiser, men især i de mere afsidesliggende bygder, hvor stellet er primitivt, blir jeg anmodet om råd for «tøver» hos kreaturerne. Symptomerne på denne sygdom er i korthed: dyret går lidt efter lidt fra foderet (sometider vedligeholder dog ædelysten sig nok så længe), binder op melken, får et børstende hårlag, en hul hoste, ond lugt af munden, flankerne falder ind, og dyret kan blive yderlig magert. Gjødselen tager af, bliver efterhånden mørk, helt sort og kommer i hårde, slimindhyllede klumper, tilslut diarrhè. Dyret har ingen feber og er forøvrigt nok så livligt i oinene. Lidelsen har intet med tuberkulose at gjøre. Sygdommen begynder altid enten om høsten, efter at dyrene er sat på fjøset, mere almindelig nogle dage efter kalvningen; mest almindelig lige efter at dyrene er sluppet på beite om vaaren; der er distrikter, hvor ufravigelig alle kjøer bliver «tøvrede» hver vår. I dette sidste tilfælde pleier dog dyrene igjen at komme sig efter nogle dages forløb; tilstanden er kun ubehagelig for eieren på grund af at melkemængden går tilbage i denne tid. Om vinteren har dyrene derimod let for at blive værre og værre, således at de enten tilslut kreperer eller må slagtes. Forløbet er dog ikke altid kronisk; sommetider kan dyrene gå tilgrunde på en uges tid eller mindre og der er da altid symptomer på nervøse forstyrrelser, endog bevidstløshed. Sygdomsbilledet svarer altså fuldstændig til det, der i dansk «Månedsskrift for Dyrlæger» af Fredrik Petersen o. fl. er beskrevet under navn af «Husmandssyge», og som er så almindelig i Jyllands magre hedeegne. Jeg har fået det indtryk, at den som regel fra begyndelsen af skyldes bratte overgange i fodringen eller fodring med mere eller mindre bedærvet foder, når den da ikke skyldes rent ud sultefodring, hvad jeg har seet et par eksempler på hos såkaldte «kårkjør» ∴: kjøer som eies af kårfolkene på gården. Eller også er oprindelsen til lidelsen en refleksvirkning efter kalvningen, måske også i flere tilfælde simpelthen svagere former af melkefeber. Dyrlæge *Myklestad* har iallefald havt mærkværdig gode resultater ved at behandle den slags patienter med luftindblæsning i yveret som almindelige melkefeberdyr. Sygdommen konfunderes dog let med lidelser, der har andre årsager; således blev jeg anmodet om at komme et sted, hvor efter sigende en ko lige var slagtet og en anden stod syg af «tøver»; det viste sig, at begge led i høi grad af vattersot, en følge af masseindvandring af leverikter i leveren. Det populæreste og

som påståes bedste middel mod «tøver» er rævekager, der gives enten hele — en nød en gang daglig — eller som pulver — op til 10 gram daglig».

«Alvellia», «Yla» eller «Håvesot» er navnet på en sygdom hos lam, der optræder årvist hver vår på enkelte steder, hvor fårene går på lyngheier. Jeg har selv ikke seet noget tilfælde. Gjennem amtsdyrlæge *Kjoss-Hansen*, Egersund, der heller ikke selv har seet sygdommen, har jeg fra gårdbruger Tjensvold i Thime fået følgende beskrivelse af lidelsen: «Sygdommen ytrer sig udelukkende på hovedet, som hovner op og blir skurvet og elendig. Begyndelsen kan først påvises på ørene, hvor huden begynder at skrumpes og skalle af, ørene blir tykke og hængende. Herfra breder den sig videre henover hovedet, særlig synes øinene at blive angrebne, hvorfor sygdommen gjerne medfører blindhed, eller øinene ligesom helt sveller ud. Efter helbredelsen falder ofte huden af ryggen. Hvori sygdommen egentlig består, kan jeg ikke sige; det ser nærmest ud til at være en kjertel- og hudsygdom i forening, som lammene pådrager sig i stærk solhede». I Masfjordens ydre distrikter, hvor sygdommen også optræder, har folk den opfatning, at den skyldes en forgiftning med lyngens unge skud, der ædes af lammene. Stippes dyrene nemlig ikke om våren på denslags beiter, går de fri for sygdommen. Husråd mod sygdommen er låg af «alvellamos», en lavart, der vokser på sten — jeg har ikke rigtig fået oplyst hvilken sort.

«Frosk». Herom meddeler statsdyrlæge *Hall*, Målsnes:

at sygdommen i begyndelsen af aaret har optraadt i flere herreder blandt størfæet, men kun på enkelte gårde, således på Ulfsnæs i Lyngen herred, på Storelv i Lenvik herred, på gårdene Hamvog, Kirkevik, Yttre Stav, samt Uhrsfordbotten i Malangen herred, på gården Jupelen i Skjærvø herred, samt på en del gårde omkring Sorkjosen i Balsfjordens herred. Kun 2 af de i Balsfjorden herred forekommende tilfælde kunde antages dødelige af sygdommen.

Sygdommen er gådefuld, anfører statsdyrlægen, men sikkert er det, at den kun forekommer på gårde, der ligger ud mod havet eller en fjord, og hvor der benyttes tang. — Den optræder kun kort efter nytår og udover våren og angriber kun bærekjør.

Re ns y g d o m m e. S l u b b o blandt ren, som i fjor optrådte blandt renerne i Vestfinmarken anfører — amtsdyrlæge *Olsen* (Vadsø) — har man dette år ikke hørt noget om; derimod skal der blandt Karasjoks renbestand have forekommet en s m i t s o m s y g d o m med stor dødelighed. Af en flok på 300 dyr skal således 100 dyr være døde. Amtsdyrlægen har ikke havt anledning til at se sygdommen, men antager efter oplysninger at dømme, at det må have været en lunge- eller brysthindebetændelse.

R y g m a r v s b e t æ n d e l s e hos heste. Som i tidligere indberetninger anført, skriver statsdyrlæge *Hall* (Målsnes), forekommer i Tromsø stift en eien-dommelig form af ovennævnte sygdom, der begynder pludselig, ofte under arbeidet, med svedning over kroppen, usikkerhed over bagkroppen og kraftsløse vaklende gang bagtil. Appetit, puls og temperatur er i begyndelsen normale. I de overveiende antal tilfælde, hvor ingen behandling foretages, skrider sygdommen videre. Forkroppens bevægelser blir usikre, og omsider får dyrene symptomer på akut hjernebetændelse med raseri. Efter flere sådanne anfald, hvorunder dyrene falder omkuld uden ved egen hjælp at komme på benene, forstyrres almen-

befindendet, hvorpå de efter kortere eller længere tid kreperer. Blir man tilkaldt nogenlunde itide, helbredes sågødt som alle ved en kraftig åreladning samt indvendig og udvendig deriverende midler. Reconvalescensen er lang og sygdommen recidiverer let, især hvis dyrene for tidlig tages i brug. Sygdommen synes at holde sig til visse strøg, sandsynlig hidrørende fra vegetationen.

Af nævnte sygdom er i 1904 behandlet 6 tilfælde, hvoraf 2 kreperede.

Fra Nannestad indberetter *Hveem* om en på vårparten optrædende eiedommelig hjernesygdom hos ungheste i 2 års alderen:

Tilfældene kom gjerne nok så pludselig, idet hesten fik krampe, der tog til, indtil dyret faldt bagover og blev siddende på bagdelen som en hund, faldt så om på siden, i almindelighed på venstre, med benene udstrakte og halsen og hovedet bøiet bagover. I denne stilling lå dyrene en stund, reiste sig derpå op igjen, og gik lige til sit foder, som om intet var hændt. I begyndelsen var anfaldene hyppige, og tog så langsomt af, indtil de ophørte efter en 6 à 7 timers forløb. Nu var dyret fuldstændig friskt i 9 timer (dette timental var mærkelig hos alle), men anfaldet begyndte så påny, og nu værre end første gang både i heftighed og varighed. Mellem disse blev der lidt efter lidt større og større mellemrum, samtidig blev dyrene mattere, indtil anfaldene fuldstændig ophørte og efterlod da en større eller mindre halvsidig lamhed (på venstre side), dog ikke værre end at dyrene kunde stå, men havde vanskelig for at gå, idet de under bevægelse sjanglede bortover til den side paralysen var. Jo større lamheden var, desto længere tid tog det, før dyrene kom sig helt; den længste tid var, såvidt vides, 3 måneder. En hest døde under et anfald i 2den periode.

Sygdommen var ikke smitsom, idet kun en hest på stalden på hvert sted blev syg og — som nævnt — kun dyr i 2 års alderen. Madlysten var tilstede efter anfaldene, og disse varede i omtrent 24 timer.

I ktesygdom hos får angives at forekomme hyppigt på Hitteren, (amtsdyrlæge *Schultz*).

Hos en gammel hest fandtes leveren omdannet til en mægtig svulstmasse, der veiede 21 kg., anfører amtsdyrlæge *Østby* (Trosta); sålænge dyret stod i ro, havde smerten ikke generet synderlig, men efter våronarbeidet havde den givet anledning til heftig akut pleurit, så dyret dræbtes i døende tilstand.

Struma hos heste er fremdeles meget almindelig i Fåberg og Lillehamer. Pensling med jodtinktur har hjulpet godt (amtsdyrlæge *Flesvik*).

Thyreodektomi. En gjed, hvorpå der 6 måneder i forveien var foretaget exstirpation af skjoldkjertlerne, fik pludselig stærk krampe, den var stiv over hele legemet og havde hurtig respiration, men puls og temperatur var normal. Dyret døde efter 6 timers forløb, meddeler amtsdyrlæge *Kragerud* (Tønsberg).

Amtsdyrlæge *Østby* (Frosten) indberetter, at på en gjed blev skjoldkjertlerne fjernede ved operation den 24de juli; såret heledes per primam og dyret befandt sig fuldstændig vel i de følgende 3 uger, da den blev sendt bort; amtsdyrlægen har senere erfaret, at gjeden ca. 3 måneder senere var bleven slagtet på grund af vattersot.



A m p u t a t i o n af b ø r e n hos en ældre purke med børvrængning blev med held udført af amtsdyrlæge *Kragerud* (Tønsberg).

I n d t r å d t s p i g e r forekom i mange tilfælde i Ålesund; årsagen var, at der toges gadefyld fra brandtomterne efter byens brand. (*Toenberg*, Ålesund).

Et tilfælde af h y d r a m n i o n hos en ko omtales af dyrlæge *Nordstrand* i Lom. Allerede i november 1903 iagttog eieren, at koen havde «for stor vom»; den åd, drak og melkede, men havde vanskeligt for både at stå og ligge; den skulde kalve sidst i februar måned. Ved undersøgelse den 15de december fandtes baglivet enormt udspilet; koen lagde og reiste sig hyppig og med stort besvær; gjødning og urin (af normal beskaffenhed) afgik hyppig og i små portioner. Pr. rectum kunde hånden kun føres et lidet stykke ind, hvorved børen følte ballonagtig udspilet og fyldt af vand; fosteret kunde ikke føles, hånden formelig pressedes mod bækkenets loft af den sterkt fyldte bør; dyret havde ikke ædt noget i de sidste døgn, men drak lidt af og til; åndedrættet var besværligt og stønende, puls og temperatur normal. Punktur foretoges på højre side af bugvæggen, en håndsbred foran knæet, og ud tappedes 56 liter fostervand. Under operationen blev koen mindre og mindre besværet, og den begyndte at æde, før punktionen var færdig. 8 dage efter kastede den, og den har siden været i bedste velgående. I år forløb drægtigheden normalt, og koen kalvede til ret tid.

F o r g i f t n i n g e r. Et tilfælde af k o g s a l t forgiftning hos en ko opstod efter nydelse af nogle liter salt; dyret faldt overende og var meget lidende, men restitueredes efter et par dage under behandling med rugmelsdrikke, acetanilid og tart. stibico-kalic.

S t r y k n i n f o r g i f t n i n g hos et svin iagttoges af amtsdyrlæge *Selnæs* (Rissen). Grisen havde tilfældigvis spist et ræveåte.

C a r b o l i n e u m s f o r g i f t n i n g hos endel får iagttoges ligeledes af *Selnæs*; på rigstelefonledningens stolper var påsmurt det nævnte stof og tildels afskyllet ved regn, før det var tørret. Symptomerne var appetitforstyrrelse, sløvhed, diarrhé; først feber, senere subnormal temperatur. Ved obduktion af et får fandtes hamorrhagisk nephrit, carbolineumslugt af flere organer, lungehypæmi og blodig tarmbetændelse. Efter at dyrene var flyttede over på en anden havnegang, ophørte tilfældene.

D i g i t a l i s f o r g i f t n i n g hos kvæg omtales af amtsdyrlæge *O. G. Løken* i Hardanger.

Hos en mand, boende ca. 4 km. fra min bopæl, blev pludselig 4 kjoer — af en besætning på 5 — syge, efterat der var fodret og vandet til aften. De åd sit aftensfoder med god appetit og drak meget; umiddelbart efter bemærkedes, at de 4 var tydelig syge, og eieren lod straks spænde for og dyrlægen hente, men inden min ankomst — ca. 1 time — var allerede 1 ko død; 2 var let angrebne og 1 så stærkt, at den hvert øieblik syntes at ville styrte. Hos denne hørtes allerede på lang afstand, mens jeg stod udenfor fjøsdøren, en voldsom hjerteaktion; dyret stod med skrævende

ben, hovedet hvilende oppe i et vindu foran båsen og brystkassens forreste parti trykket ind mod væggen, samt savlede stærkt. Hele dyret rystede, så underkjevens grene klappede mod vinduskarmen, og gang på gang var den ved at falde om, men ved synlige kraftanstrengelser og på grund af den støtte, den havde for hoved og bryst, formåede den dog at gjenvinde balancen. Pulsen var næsten ufølelig og umulig at tælle, temperaturen omtrent normal. Hjertets slag imod brystkassen hørtes skarpt og tydeligt, og med kontraktionerne fulgte en voldsom, blæsende lyd, der mindede påfaldende om den fjerne prusten af et lokomotiv; denne lyd var så fremtrædende og dominerende, at den formelig «fyldte» hele fjøset, og eieren stod aldeles forfærdet, ude af stand til at begribe, at sådant spektakel kunde frembringes af et hjerte. Om hjertevirksomheden kan med få ord siges, at hjertet i det hele gav indtryk af at løbe rent ud grassat. I løbet af ca.  $\frac{1}{2}$  time var krisen over. De to andre angrebne var da også meget bedre, og i løbet af 1 times tid var tilstanden hos alle tre henimod normal, dog med lidt forøget hjerteaktion hos den stærkest angrebne. Eieren oplyste om den døde ko, at den stod akkurat som den her beskrevne, til benene med en gang var som slået væk under den, og døden indtrådte øjeblikkelig uden en eneste trækning. Obduktionen af denne viste et stort, slapt hjerte og mørktfarvet blod.

Tanken lededes straks hen på digitalisforgiftning, og eieren oplyste, at der samme aften for første gang var fodret med hø fra et stykke mark, hvor der vokser en mængde digitalis purpurea. De var altid vant til at rykke de blomstrende planter op og smide dem væk, men dette år var planterne af en eller anden årsag ikke i blomst under slåtten, og folkene havde da slået alt i den tro, at det var blomsterne, der var farlige.

**Kviksølvforgiftning** hos en ko iagttoges af amtsdyrlæge *Knap*, Våler i Solør. En mand havde på egen hånd lavet en salve af kviksølv og svinefedt og indgnedet dette hos en ko med lus. Da kuren ikke var fuldstændig, gjentoges den efter en uges forløb, trods at dyret allerede efter første indsmurning havde været sygt. Den blev efter anden gangs kur meget dårlig med injicerede slimhinder, stærk salivation, tænderskjæren, hudeczem, tør hoste, kuldegysninger, hjertebanken og kold hud; dyret døde efter et par dages sygdom.

På grund af røg forgiftedes en besætning i Målselvns herred (statsdyrlæge *Hall*).

Besætningen bestod af 2 kjør, 1 kvige, 1 hest samt 4 gjeder. En aften havde man foretaget fladbrødbagning, idet bagstejernet var anbragt i peisen. Formodentlig havde man ikke slukket godt efter sig, thi da man om morgenen kom i fjøset, fandt man dette fuldt af røg og partier af fjøsgulvet ulmende og var delvis glødende uden at være kommen i brand, hindret deri af gulvets fugtighed. Hesten havde slidt sig og stod med hovedet trykket mod udgangsdøren. Kvigen stod og havde halvt vendt sig i båsen. Begge kjør lå, men den ene ko havde anstrængt sig meget for at komme på benene, uden at dette var lykkedes, thi det ene horn var afbrudt, og den blødede fra den til samme side hørende næseåbning. Ved undersøgelsen af dyrene var temperaturen omkring 38,8, åndedrættet meget anstrængt og hyppig og for kvægets vedkommende med tildels udstrakt tunge. Ved auskultation af brystet var åndelyden pibende, hjertelyden svag, men normal. Hos de 2 kjør såes betydelig hævelse omkring gulken og et stykke nedad halsen på begge sider, dog ikke hos kvigen. Man måtte hjælpe kjørene på benene. De stod nu og ravede. Det skummede fra munden hos samtlige dyr. Den peristaltiske bevægelse yderst svag, fuldstændig appetitløshed. Ingen afgang af gjødning. Der foretoges først en liden åreladning. På grund af det anstrengte åndedræt turde man ikke give medicin pr. os, men foretog oplivende injektioner samt

injektioner med saltvand (10%), gnidninger og klyster. På den ene ko forsøgte intravenøs injektion med saltvandsopløsning. Tilstanden forværredes imidlertid for de 2 kjørs vedkommende. Den ene ko og en gjed krepere om natten, den anden ko var netop slagtet. Hesten, kvigen samt de 3 gjeder kom sig.

**K v a k s a l v e r i.** Om man end nok kan sige, at kvaksalveriet er i tilbagegang, eksisterer der dog ikke lidet heraf mangededs endnu, men tildels i andre former end før.

En dyrlæge meddeler således, at medikamenter mod alle mulige sygdomme udleveres fra apotek. En anden nævner en bygd, hvor der er kvaksalver-«specialister»; en driver med kastration, en anden er fødselshjælper, en tredje kurerer indvortes sygdom, og når dyret dør, hentes dyrlægen for at give attest på kjødet for at få det solgt.

En dyrlæge meddeler, at præsten i bygden, der forøvrigt er bekjendt som bygdens tandlæge, fik en ko, der angrebes af kalvningsfeber. Præsten tog sin cyklepumpe og pumpede juret fuldt af luft; imidlertid sendtes bud efter en mere bekjendt kvaksalver, som imidlertid erklærede luften høist skadelig og fik den fjernet, hvorefter indsprøitedes 20 gram jodkalium i vand. Medicinen erklærede kvaksalveren at have fået hos distriktslægen.

*Amtsdyrlæge Loland, Kirkesæterøen, skriver:*

Kvaksalveriet er nu sterkt på retur; men inde i fjordene bruges dog endnu endel såkaldte husråd. Et af disse — et råd, der er både til at gråte og le ad — fik jeg tilfældigvis oplysning om af en mand, til hvis ko jeg blev hentet. Bruges mest mod vindkølik og forstoppelse. Dette i august 1904. Koen havde i mai samme år været syg, og da viste midlet sig probat, fortalte manden.

Vidundermedicinen lages som følger: Når kvinderne har deres menstruation, koges en del af linnedet. Helst så mange stykker som muligt. Der lånes hos naboer, hvis huset ikke kan tilveiebringe tilstrækkeligt. Linnedet koges, og dette afkog hældes litervis i koen. Den sidste gang manden brugte midlet, døde koen; men han påstod fuldt og fast, at det reddede den forrige gang, — og i denne sin tro var han ikke til at rokke.

Jeg har nu ved omhyggelig udfriften fået vished for, at midlet er brugt af flere.

Kvaksalveruvæsenet aftager, siger amtsdyrlæge *Clausen*, Mosjøen, hvilket tyder på mere interesse for husdyrbruget, men alligevel er der jo nogle både stationære og ambulering, som bedrager folk. De forlanger store honorarer, op til 10—20 kr. pr. kur. Et eksempel på en slig omreisende kvaksalvers frækhed skal jeg nævne: Han reiste fra gård til gård i en afsides fjordbygd, og her kommer han til en fattig pladsmand; da han kommer ind i fjøset, stiller han strax en frygtelig diagnose på en af kjørene, nemlig «vattersot i øinene»; han udtaler derefter, at koen, dersom han ikke behandlede den, vilde være død i løbet af ca. 14 dage. Eieren blev meget forskrækket, idet kvaksalveren kunde udtale sig så bestemt om en ko, som eieren ikke havde merket det mindste sygeligt på. Da det gjaldt koens liv, og kvaksalveren udtalte, at ved hans behandling skulde den blive god igjen, vilde pladsmanden nok have den behandlet. Da der måtte «dyr medicin» til sådant et vanskeligt tilfælde, måtte han betale 9 kr. Da eieren ingen penge havde, måtte han ud til naboerne for at låne beløbet.

## H u s d y r b r u g e t.

I de foregående afsnit er der oftere fremhævet den skadelige indflydelse på husdyrenes sundhedstilstand, som det tørre forår og den tørre sommer i 1904 har havt. Tørken har også virket skadelig i det hele på husdyrbruget.

Fra *Akershus amt* skriver således amtsdyrlæge *Sveen* (Aas), at årets foderavling blev svært liden på grund af den langvarige tørke. Ager og eng blev meget tidlig på sommeren sat tilbage i veksten af mangel paa regn, hvorfor avlingen mange steder blev yderst dårlig og på langt nær tilstrækkelig til underhold af de almindelige besætninger, skjønt disse på de fleste steder er meget små i forhold til eiendommenes størrelse. Hø og halm måtte derfor købes til uhørt høje priser. Meget ofte var det indkøbte foder bedærvet af mug og forøvrigt af dårlig kvalitet. For at spare på det kostbare stråfoder, fik dyrene så lidet heraf som muligt; kraftfoder blev derfor anvendt i en større udstrækning. Som surrogat for stråfoder brugtes en masse løv, mose og tildels også torvstrø. De gårdbrugere, som havde tilstrækkelig med turnips, sparede sig for større udgifter til stråfoder.

På grund af dette dårlige foderår blev derfor besætningerne betydelig reduceret overalt. Denne store nedslagtning havde tilfølge, at kødpriserne faldt ikke så lidet. Heste- og kvægpriserne var også mindre end i almindelige gode foderår.

«Hesteavl» er man meget interesseret for. Man har forsøgt at anskaffe bedst muligt hingstemateriale, og gode hopper er nu meget almindeligere end tidligere. Endnu findes mange middelmådige og dårlige avlsdyr, men man forsøger stadig at skaffe bedre avlsdyr. De årlige unghestskuer bidrager i høj grad til at vække interesse for avlen.

Kvægavl» er ikke betydelig. De udmelkede dyr sælges som regel til slagt, og kalvekjør købes istedet. En del, særlig mindre gårdbrugere, driver med opdræt, men uden at dette spiller nogen rolle. En stor del af kvæget er indkøbt fra Sverige, det meste af blandingsracen, men der holdes også telemarkskvæg og kollet rødt østlandskvæg, tildels meget pene og ensartede besætninger.

Fåreavl» er ubetydelig.

Svineavl» spiller ikke stor rolle, idet der inden bygderne ikke avles svin på langt nær nok til behovet.

Husdyrenes røgt og pleie må som regel betegnes som god. På alle de større fjøs anvendes hudpleie, og stellet er rensligt og godt. På flere mindre fjøs kan både stellet og røgten lade meget tilbage at ønske. Dyrene kan ofte være skidne og i vintertiden fulde af utøi. Hestene pudser man ikke som ønskeligt, man har ikke rigtig fået øinene op for hudpleiens vigtighed. Men fodringen er god; magre, forsultne kreaturer er en sjældenhed». (*Th. Hanvold, Bærum*).

Fra Høland meddeler *Nyquist* :

Både heste- og kvægavl» omfattes her i de senere år med ikke liden interesse; hvad hesteavl» angår, er der ikke så liden strid om, hvilken retning denne skal gå i. Da Høland er et kavalleridistrikt, synes avl af en noget lettere hest skikket for militært brug at være den rimeligste og fordelagtigste. Hackneyhingsten «Vigour» har også i nogle år været stationeret her og ved eierens imødekommenhed har springpengene været svært rimelige, præmierede, anbefalede og kårede hopper endog gratis; her er mange vakre og lovende føl efter den, de ældste dog kun 2½ år gamle.

Kvægavl» går mest i retning af det rødkollede kvæg, der jo er en god melker. Kreaturfodringen er nu gennemgående god om vinteren, om end noget ensidig.

Havnegangene er dårlige, mest skoghavn, så nogen jevn melkeproduktion kan ikke påregnes.

Svineavlen er gået meget frem i de senere år.

Fra *Smålenene* skriver amtsdyrlæge *Mysen*, Rakkestad:

Husdyrbruget omfattes med megen interesse her i distriktet, særlig er det kvægbruget, der spiller den største rolle.

Hesteavlen drives væsentlig for eget behov; dog produceres en del heste til salg, men så tilføres også distriktet en del heste, navnlig fjordheste. Hver høst kommer her hallingdøler med fjordheste. Disse finder let afsætning til forholdsvis høje priser, 3—400 kroner og derover.

Til avl anvendes næsten udelukkende hingste indkjøbt fra Gudbrandsdalen eller afkom efter disse. Hestene her var små og spædbyggede, men de indkjøbte hingste i forbindelse med et kraftigere og bedre opdræt har ophjulpet størrelse og førhed.

Smålenenes amts landhusholdningsselskab har på en gård i Båstad leiet en ungdomsthavn, hvor der havnes hingste i 1, 2 og 3 års alder. Havnegangen har et meget bakket terræn med særdeles godt jordsmon, grændsende ned til Øieren, hvor der er let adgang til rigeligt og godt drikkevand. Havnen har været meget god, og hestene har trives godt der. Foruden at unghestene udvikles bedre på græsgang end ved indeståen om sommeren, har fællesbeitningen tillige en stor opdragende magt på hestene. Gemyttet blir bedre, de blir mere godlynte og snille at håndtere.

Prisen på tjenesteheste har været 500—650 kroner og på store, gode arbejdsheste omtrent ligedan, men på disse sidste har der i høst og vinter været liden afsætning. Mange heste blev nedslagtede i høst på grund af foderknapheden. Prisen på slagteheste var 30—40 kroner.

Kvægavlen må vel siges at være i god gjænge, og avlsretningen er for længe siden fastslået, således at avlen nu kun er renavl med smålenesracen (rødkollerne).

Avlen drives tilstrækkelig for behovet og lidt til salg. Der er livlig efterspørgsel efter avlsdyr af denne race, og de blir ført til forskellige kanter af landet, således til Akershus, Jarlsberg og Buskerud. I den senere tid er der også sendt avlsdyr til Hedemarken og helt op i det Trondhjemske. Også til Sverige sælges oxer her fra distriktet.

Opdræt og pleie er som regel ganske god.

Årets høst gav et meget ringe udbytte af stråfoder, hvorfor mange besætninger blev reducerede. I sådanne dårlige år læres folk til at økonomisere med foderet, ligesom man tvinges til at anvende hjælpefoder som renmose, lyng og løv. Renmosen samles i ganske betydelige kvanta på steder, hvor der er god anledning dertil, og den snebare vinter var også meget gunstig for mosens indsamling. Den er et ganske godt foder og spises af kvæget med god appetit.

Trods det knappe foderår har prisen på kalvekjøer holdt sig bra, 150—200 kroner for gode dyr.

Svineavlen er i opkomst, men er endnu altfor lidet påagtet. De offentlige foranstaltninger til svineavlens fremme vil forhåbentlig bidrage til at give avlen et godt stød fremover.

Fra Spydeberg skriver amtsdyrlæge *Skjolden*:

Husdyravlen og husdyrstedet går jevnt om end småt fremover. Det kan nok synes, som om det ikke er så stor forandring fra det ene år til det andet, men tænker man sig tilbage en del år og sammenligner med, hvordan det var da, så mærker man, at det hvert år er et drag fremover.

Året 1904 vil vistnok komme til at sætte mærker også i husdyravlen, idet opdrætteren grundet dårligt foderår har måttet ødelægge alt sit ungfæ og sælge sine ung-

heste for en altfor lav pris. Det må gå mange år, inden man får oprettet dette tab, især for kvægets vedkommende.

Hesteavl i distriktet må vel siges at være i nogenlunde god gjænge, skjønt avlsdyrenes uensartethed både i størrelse og bygning viser sin indflydelse på afkommet, så man ikke sjelden blir skuffet både i den ene og den anden retning. Som før berørt i mine beretninger er distriktets avlshopper for små og for spinkle; «men — siger opdrætteren — når vi bruger store og grove hingste, så blir det nok bra alligevel.» Dette er en feil anskuelse, thi resultatet blir gjerne et høit, smalt og uharmonisk afkom.

Unghesteskuer har ved landhusholdningsselskabets foranstaltning været afholdt ved Spydeberg station. De fremmødte dyr var både i mængde og godhed omtrent som før. Landhusholdningsselskabets hingst «Dovringen» har også i år været udstationeret i distriktet, men desværre altfor lidet benyttet. «Halfdan Svarte» står fremdeles i Askim og blir nokså jevnt brugt; den har nu et talrigt afkom i distriktet, hvorimellem flere bra dyr, der har fået udmærkelser både på unghesteskuer og på hesteudstillinger.

Unghestens fodring er nogenlunde bra, især om vinteren, men de fleste opdrættere mangler god sommerhavn. Et savn er afhjulpet, idet landhusholdningsselskabet har skaffet god hingstehavn, men det blir kun et fåtal ungheste, som får nyde godt heraf.

Hestepriiserne har i beretningsåret været nokså bra, omkring 600 kroner for tjenesteheste; for større, føre brugsheste, som i almindelighed blir solgt til Kristiania, noget mere.

Udviklingen af det røde, kollede kvæg går nokså jevnt fremover, og der er nu kun en mening om, at det er dette kvægslag, som passer for distriktet og som bør fremelskes. I 3 af distriktets bygder, nemlig Hobøl, Skiptvet og Askim har der været afholdt godt besøgte udvalgmøder, og de fremmødte dyr var jevnt bra. På grund af tør sommer og dårlig havn var dog dyrene lidt tynde. I distriktet er 8 foreningsokser, som blir ganske jevnt brugt. Der findes også en del private okser, som iudløser bedækningsfrisedler.

Svineavl en fremdeles i god fremgang.

#### Fra *Buskeruds amt* indberetter *Løken*, Kongsberg:

Fodringen er iheletaget både rigelig og god i distriktet i sin almindelighed, men i 1904 var mangesteds fodringen ekstraordinær. Man har ikke reduceret besætningen i forhold til den knappe avling, man fik efter uåret isommer, og det er mangeslags «surrogater», man bruger i fjøs og stald under navnet «nødfoder». Den bekjendte foderrecept fra Ås med 3 kg. (grønfoder) høi, 3 kg. hak, 1 kg. sirup,  $\frac{1}{2}$  kg. Sagflis og  $1-1\frac{1}{2}$  kg. torvstrø benyttes nok ikke efter anvisningen blot til «ikke melkende», men den bruges med mange variationer og forandringer både til ko og hest. Løvkjærver og «bustlyng» er somme steder helligdagskost i denne dyrtid, da høiet koster 10 øre og halmen 9 øre pr. kilo, og i mangan fattig kjørers stald er «sagflissørpe» ( $1\frac{1}{2}$  kg. sagflis + 1—2 kg. rugdernæst) den daglige kost. «Sagflishestene» gjør sig bemærket — efter hvad der berettes — ved sit bustede, langraggede hårlag og sin «opskjertede» bug; som regel fremstilles de ikke til observation, uden når de af og til får «hærulven» (kolik). Dette nødfoder vil forhåbentlig snart kasseres. Hudpleien kunde være bedre.

#### Fra *Jarlsberg og Larviks amt* skriver *Kragerud*:

Sommeren 1904 var usædvanlig tør, ja tørrere end nogen her kan erindre. Havnegangene var meget snaue. Da udbyttet af høsten kun blev to trediedele eller endnu mindre af et middelsår, blev dyrene holdt ude på beite langt udover høsten, ja på mange steder endog til frosten begyndte; man kunde se både heste og få gå ude om natten, medens der var rimet på marken; mange dyr led ondt og blev sat betydelig tilbage af de sterke høststorme og kolde nætter. Dette virkede sterkt på dyrene, der blev slappe med stor bug og ru hårlag. Foderet er vistnok af meget god kvalitet, men

tørheden og dyrenes slappe tilstand har bevirket mange fordøielseslidelser. Omtrent alle landmænd har nu på grund af foderknapheden indskrænket stråfoderforbruget betydelig; mange har gået ned til 4 kg. stråfoder og istedet øget med kraftfoderet indtil 4—5 kg. pr. ko pr. dag.

Af nødfoder har her været anvendt løv, barkskav, mose, granbar, torvstrø og sagffis, især raspet aspekvist og aspeprops, der har vist sig ganske fordelagtig som erstatning for halm. Aspeprosen har, såvidt vides, ikke fremkaldt nogen ulempe i fordøjelsen, medens det andet nødfoder, især granbar og sagffis af gran og furu, har bevirket adskillige fordøielsesbesværligheder.

Husdyravlen i sin almindelighed er i fremgang. — På grund af årets særdeles knappe udbytte af stråfoder blev en stor del dyr sidste høst nedslagtet. Det gik særlig ud over ældre køer og ungdyrene. Det var rent uhyggeligt at se, at så mange velformede og vakre kviger, der var opdrættet til avlsdyr, blev ført til slagterbænken. På mange steder blev besætningerne reduceret til det halve. At få gjenoprettet denne store reduktion i besætningerne vil kræve flere år.

Om dette års ringe høstudbytte har bragt landet stort tab, så har det dog været den bedste læremester i at bringe landmændene til forståelsen af at fodre dyrene mere rationelt og økonomisk. Når talen har dreiet sig om fodring, har alle lyttet til med spændt opmærksomhed, og aldrig tidligere har jeg seet folk så interesseret og videbegjærlige med hensyn til fodringen som nu. De fleste gårde har nu anbragt en primitiv vægt i høladen, hvor stråfoderet til dyrene veies for hver dag, ligeledes bruges mål og vægt til kraftfoderet. Næsten alle, som nu har begyndt at måle og veie og har fået forståelsen af nytten heraf, siger, at de vil fortsætte hermed, da dette arbejde lønner sig særdeles godt, samtidig med at det øger interessen for fjøsstellet både hos eieren selv og folkene.

Amtsdyrlæge *Elnæs*, Holmestrand, skriver:

Til trods for at stråfoderrationerne i de sidste måneder af året har været overordentlig sterkt reduceret i forhold til, hvad man brugte før, har det vist sig, at dyrene gennemgående har holdt sig fine og trivelige og har givet meget melk, ja mange siger, at deres køer melker mere end før. Det er især, hvor man bruger rigelig turnips, at stråfodermængden tilsyneladende uden skade kan indskrænkes så overordentlig meget. Der gives lige ned til 2½ kg. stråfoder pr. voksent dyr om dagen, ja efter sigende lige ned til intet. På grund af den formodede sikrere og fordelagtigere afsætning af melken nu, efter at kondenseringsfabriken ved Holmestrand kom istand, ser det ud til, at kvægavlen endnu mere end før skal blive den aldeles dominerende bedrift inden husdyrbruget her i Nordre Jarlsberg. Hverken hesteavlen eller svineavlen vil neppe i den nærmeste fremtid blive skjænket synderlig opmærksomhed.

Amtsdyrlæge *Furuholmen* indberetter fra *Larviks* distrikt:

For hesteavlens vedkommende imødesees med forventning udstationeringen af en amtshingst.

Kvægavlen vil sandsynligvis lide et slemt afbræk ved det dårlige foderår, der foranledigede en meget stor nedslagning af unge dyr. Til trods for det store direkte tab, som et sådant uår påfører landbruget, vil det dog utvilsomt gøre sin store nytte ved at fremtvinge en rationel og økonomisk fodring, samt vise nytten og fordelene ved en større rodfrugtdyrkning. Rodfrugterne gav nemlig til trods for den tørre sommer flere steder en usædvanlig rig avling. Til trods for de sterkt reducerede besætninger viser melkeudbyttet sig at være adskilligt større end i tidligere år på samme tid, hvilket sandsynligvis er et tegn på, at der nu anvendes en heldigere fodring.

Fra *Hedemarkens amt* meddeler amtsdyrlæge *Sande* (Elverum), at en gårdbruger havde indkjøbt en æselhingst for at anvende denne til avl af muldyr.

«Med hensyn til husdyrholdet er naturlig mit kjendskab efter 3 måneders forløb endnu kun mindre grundig.

Savnet af meieri til at omsætte fjøsets produkter i kontanter synes at hindre en øget interesse for kvægavlen. De sidste års knappe foderudbytte har bevirket, at mange har reduceret sine besætninger mest muligt.

Interesse og betingelser for avl af den store østlandshest synes bedre; man mangler imidlertid den fornødne fasthed i avlen, så længe man ikke har anledning til gennem en længere årrække at anvende en god avlshingst, hvorfor jeg tror, meget vilde være vundet, om man kunde bevæge Øvre og Ytre Rendalens herredsstyrelser til at anskaffe en fortrinlig kommunehingst i lighed med flere andre herreder.

(*Blystad*, Øvre Rendalen).

Husdyrbruget går muligens fremad, hvad kvægavlen angår; men hesteavlen ligger fuldstændig nede. Der arbeides nu for at få en hingst for søndre Østerdalen, forhåbentlig vil det hjælpe noget. Svineavlen er også dårlig, der holdes svin knapt til husbehov og de fleste smågrise indkøbes fra Hedemarken. Fåreholdet går tilbage og avlen er fuldstændig planløs.

(*Mørstad*, Rena).

Fra *Kristians amt* skriver amtsdyrlæge *Heggenhaugen* i *Våge*:

Kjørene blev på mange steder sluppet på jorderne i slutten af april og måtte ernære sig af hestegjødsel og hvad de ellers kunde finde, samt et meget lidet tilskud af hø. Våren var sen, sommeren kold og med yderst liden nedbør, så høet blev lidet kalkholdigt, hvorfor benskjørhed blev at frygte. De første tilfælde viste sig før besætningerne kom hjem fra sæteren, flere er forekommet vinteren udover, og i mange besætninger sees antydning til sygdommen.

En masse mose blev i høst plukket på fjeldet.

Fra *Lesje* skriver amtsdyrlæge *Fretheim*:

Husdyrbruget omfattes med stor interesse her i distriktet, men de mange dårlige år efter hinanden har i høj grad virket hæmmende for dets fremgang. Der er dog i det sidste år oprettet en ny oksehølsforening, ligesom der er dannet en kontrolforening. Det synes at gå mere op for folk, hvilken betydning for avlen oxen har.

Om forholdene i *Ringebu* anfører amtsdyrlæge *Laake*:

Husdyrbruget går jevnt fremover; gennemgående lægger man størst elsk på fjøset; thi herfra kommer den sikreste indtægt.

Fodringen er for de bedre stillede gårdbrugeres vedkommende ret god.

Den store interesse for hingsteopdræt, som gjorde sig så sterkt gjældende for en 6 à 7 år siden, er betydelig i aftagende, hvilket må tilskrives den ringe efterspørgsel og kanske også for endel de ganske dårlige tider.

Fra Frondistriktet skriver amtsdyrlæge *Teige*:

Husdyrbruget må siges at gå fremad.

Hesteavlen omfattes med mest interesse. Her lægges vægt på gode avlsdyr; og de bygderne tilhørende præmiehingste «Dalegudbrand» og «Dølahøvding» benyttes fuldt ud, skjønt springpengene er nokså høie. Fodringen af opdrættet er gennemgående god, men med dressur og puds er det kun så som så. Ligeledes blir unghestene stående formeget stille om vinteren.



I kvægavlen lægges her forliden vægt på avlsdyrene, især oxen. Den første den bedste benyttes. Kun få er over 3 år gamle. De fleste kun 1 og 2 år. Og svært få præmieokser. De dårlige år har imidlertid nødet gårdbrugerne til at lægge mer vægt på en økonomisk fodring og der er oprettet i distriktet 3 kontrolforeninger, der har gjort god nytte. Foderenheder og høværdier diskuteres og fjesstellet er nu mer planmæssigt end før.

Fåreavlen spiller her en liden rolle. På de fleste gårde holdes kun gjeder, der er af stor betydning for distriktet. Rigtignok gjør disse stor skade på skogen; men når man bortser herfra så er det vel intet husdyr der bringer så stort nettoudbytte. Her lægges desværre ingen vægt på avl eller opdræt. De større gårde driver ikke med avl; dette overlades til husmænd og småbrugere, der så sælger, når dyret er 1 år gammel.

Svineavlen går godt fremad. Hensigtsmæssige svinehuse opføres og avlsdyr indkøbes. De sidste års gode afsætning på smågrise har gjort denne gren af husdyrbruget særlig lønnende.

#### Dyrlæge *Enger* skriver:

Hesteavlen drives ivrig på Toten og især er det den tunge gudbrandsdalstype, der holdes på. I de senere år ser det ud til at endel gårdbrugere heroppe har fået øinene op for, at den tunge gudbrandsdalshest er mindre skikket som kavalerihest og det har derfor vist sig en tendens til at der også er nogen interesse for avl af en lettere hest, således har traveringsten «Vigour» (Hackney) været udstationeret på Toten og ikke havt et ubetydeligt antal hopper.

Hvad kvægavlen angår kan anføres, at man nu heroppe mere og mere har begyndt at interessere sig for romerikskvæg, så der i de sidste år er blevet indkøbt en hel del avlsdyr af denne race. Samtidig går det tilbage med avlen af telemarkskvæg.

Svineavlen drives med mere og mere interesse heroppe, især lægger man an på krydsning af stor Yorkshire og almindelige landsvin, der indføres fra Østerdalen og Gudbrandsdalen. Herved får man fortrinlige brugsdyr.

Husdyrstellet står overalt på Toten særdeles høit både hvad fodring, renslighed og hudpleie angår.

#### Fra *Ringebu* meddeler dyrlæge *Nordrum*:

Hvad husdyrbruget angår må dette siges at gå jævnt fremover.

Hesteavlen omfattes med en interesse som på få steder. Man træffer dog desværre endnu steder, hvor unghesten blir indestængt på en mørk bing (boks) om høsten og næsten ikke kommer ud i frisk luft førend om våren. Men det er også mange, især blandt de mest fremragende opdrættere, som har god forståelse af nødvendigheden og nytten af ren og frisk luft, kraftig og rigelig fodring og tilstrækkelig bevægelse for den unge voksende hest og mange har derfor indrettet løbegårde så unghesten kan komme ud hver dag. Distriktet er et af de stærkest hingstproducerende distrikter i landet og der opdrættes mange bra dyr.

Kvægavlen må også siges at gjøre gode fremskridt. Der er mange bra besætninger og mange gode køer; men derimod er der mangel på bra okser. Fodringen er gennemgående nogenlunde god. Her bruges ikke så lidet kraftfoder, da folk lidt efter lidt har fået øinene åbne for, at det lønner sig. En god hjælpekilde til oplysning herom har en kontrolforening været. Som fyldefoder bruges en del «ris» og renmos samt hestegjødse. Sidstnævnte benyttes dels i kogt dels i rå tilstand og når dyrene først blir vænnet til den, så æder de den med appetit. Rensligheden i fjøset er ganske bra og hudpleien forholdsvis god. Hver høst er det almindelig at vaske kreaturerne. Kun i en del mindre fjøs står det adskilligt tilbage med renslighed og hudpleie.

Gjedehold er almindelig og det påstås at være en meget lønnende forretning; på næsten hver gård ystes gjedeost, der sælges til gode priser.

Fåreavlen er ubetydelig og planløs.

Svineavlen er stærkt fremadgående og for tiden en af de lønsomste forretninger. Navnlig ved at opdrætte og sælge tidlige vårgrise 7—12 uger gamle.

Våren, hele sommeren og langt udover vinteren reiser opkjøbere omkring og køber smågrise til kystdistrikterne. Og da der er mange opkjøbere, blir der en sand kappestrid om disse smågrise, så priserne ofte er ganske gode.

Fra *Hadeland* skriver dyrlæge *Svinning*, at hesteavlen der er langt fremme; også i svineavlen er der i det sidste år betydelig fremgang at spore.

Dyrlæge *Haakenstad* i *Gran* anfører:

Husdyravlen går jevnt fremad, og det har især været hesteavlen, som de hadelandske bønder har havt størst interesse af, og da fornemlig avl og opdræt af store grove heste. Interessen for kvægavl, kvægopdræt og fjøsstel har været mindre, så den gren af husdyravlen har stået noget tilbage. Rigtignok er der i de senere år på dette område også skeet store forandringer til det bedre, og interessen for samme vokser år for år. Det er ved indkjøb af avlsdyr af telemarksrace, at kvægbesætningerne her på Hadeland søges forbedret. Svineavlen drives her i almindelighed på den måde, at smågrisen sælges, når den er 4 à 5 uger gammel. Fjøs- og staldbygningerne er gennemgående gode. Dyrenes røgt og pleie samt fodring blir for hvert år bedre.

Om husdyravlen i *Bratsberg amt* hidsættes følgende udtalelser:

Dyrlæge *A. Lund*, Hitterdal:

«I husdyravlen spores ikke så liden fremgang, navnlig med hensyn til kvægavlen; hertil har uden tvil de nokså talrige kvægavlsforeninger bidraget ikke så lidet.

Hvad husdyrstaten i det hele taget angår lader dette dog på de fleste steder fremdeles meget tilbage at ønske. Fodringen er endnu, navnlig i de øvre bygder, på mange steder altfor knap og dårlig. Hudpleien er meget forsømt, men de ikke få antal arsenikvaskninger, der i årets løb er foretagne, synes dog at tyde på, at man har begyndt at få en forståelse af, hvilken stor rolle hudpleien spiller for dyrenes sundhed og trivsel.

Dyrlæge *Wiborg*, Kviteseid:

Hesteavlen står tilbage her i distriktet; det er mest hestehandlere fra Bergen og omliggende distrikter, der bringer hid de aller fleste heste og disse er ikke af bedste sort. Da der ofte byttes, vandrer hestene til forskellige eiere, så det er vanskeligt at få en god hest til avl, da dyret som oftest er beheftet med forskellige lyder.

Kvægavlen står i enkelte retninger ganske høit og eieren er meget omsorgsfuld for sine kjoer.

Staldene og fjøsene er dog altfor trange, mørke og dårligt ventilerede. Båsene er altfor smale og korte, og rensligheden mangelfuld.

Fåre- og svineavl drives ikke meget.

Gjedene begynder mere og mere at få indpas. Her i distriktet har der dannet sig aktieselskaber, som driver med gjedeavl i større skala.

Melkens behandling er i almindelighed temmelig mangelfuld. Særskilte melkestuer finder man sjelden. I almindelighed sættes melken i åbne hylder i samme rum, hvori man opholder sig, spiser, ligger og koger.

Prisen på en almindelig god, ikke præmieret ko er ca. kr. 175. På Seljordsdyrskuet blev de præmierede solgte for kr. 300 og lige op til kr. 700. Avlsokser varierede kr. 350—500.

Kraftfoder begynder mere og mere at bruges.

Løv bruges meget overalt som fodertilskud.

Fra *Lister og Mandals amt* indberetter amtsdyrlæge *Skar*:

«Husdyravlen drives forsåvidt med hjemlige dyr, som det bare er Lyngdals og Oplands slag, de offentlige foranstaltninger tager sigte på. Men Lyngdalskvæget er dog stærkt ayrshireblandet, så en hel del ældre kjør, som ved udstillingerne møder til konkurrence, bærer stærke mærker deraf i farve og i kropsform. Selv mellem ungdomdyrene, hvor det fremmede mindre tåles, og okserne, der som avlens bærere og bedste repræsentanter sigtes nøje, viser både i farvenuance og kropsform tegn, der vanskelig helt kan tilskrives norske forhold; navnlig er dette dyr fra Vanse.

Heller ikke oplandskvæget, der jo har meget tilfælles med det telemarkiske og ofte gennem tiderne er påvirket derifra, kan siges at være helt ublandet. Blandingen er dog sjelden foregået med udenlandske individer, men hidrører fra andre bygders med nogenlunde ensartede livsforhold. Især fra Lister samt Lyngdal med omliggende bygder går en hel del kjør østover og sælges almindelig til høje priser ofte 150—200 kr. for kalvekjør. Også fra de øvre bygder går der en del bedre dyr til livdyr og da til nogenlunde priser, medens de øvrige, der oftest sælges til slaget og ofte er farvelig fodrede, sælges til meget lave priser.

Fodringen var efter årets høist ujevne avling både hvad hø og halmavling angår, ikke mer end såvidt tilstrækkelig for mange af de uheldigst stillede gårde. Våren blev jo meget sen og kold, og den langvarige tørke hindrede græsset fra at spire især på gamle magre volde. Med varmen skjød dog græsset godt frem på velgjødslet jord, selv om den var af let beskaffenhed, og på sådanne steder blev det endog et meget bra år».

Amtsdyrlæge *Nissen*, *Flekkefjord*, udtaler, at sultefodring endnu af og til finder sted i de øvre bygder af hans distrikt.

Fra *Stavanger amt* hidsættes:

Dyrlæge *Kjoss-Hansen*, *Egersund*:

Med husdyrenes fodring er der god fremgang; sultefodring er nu vistnok en sjældenhed, ligesom folk blir mere og mere forsigtig i anvendelse af kraftfoder.

Den gammeldagse tillavning af «gjev», sammenrulling af hver enkelt høportion med omvikling af halmbånd, er meget tiltalende.

Vaskning af får og kreaturer blir mere og mere almindelig.

Amtsdyrlæge *Haugen*, *Haugesund*:

Kraftfoder (oliekagemel) har der forrige år været tilført distrikterne i Haugesunds nærhed ikke ubetydelige kvanta, langt mere end på mange år. At denne øgede tilførsel skyldtes frygt for fodermangel er ikke rimeligt, da fjorårets høhøst må siges at have været rigelig. Den øgede tilførsel tager da naturligt sigte på større melkeproduktion, hvad det nye meieri ansporer til.

Stald og fæhuse har ikke undergået nogen synderlig forandring til det bedre, om end dette på mange steder var høist påkrævet.

I *Søndre Bergenhus amt* indberetter amtsdyrlæge *Lekven*, Bergen, at svineavlens viser fremgang, ligesom der drives mere på med hønseavl og endog kaninavl.

Fra Voss skriver amtsdyrlæge *Fleischer*, at fjordhestavlens i hans distrikt er gået betydelig tilbage, da der har været mangel på gode stamhingste.

Af statsdyrlæge *Tilliers* indberetning hidsættes:

I kystdistrikterne, hvor jeg er kommet mest og er bedst kendt, må husdyrbruget siges endnu at stå meget lavt, især ude på øerne. På strilelandet holdtes tidligere heste, der gik ude sommer og vinter og kun toges hjem hver vår, når gjødselen skulde kjøres ud. Nu for tiden findes her meget få heste; de allerfleste gårdbrugere har ingen hest, og alt transporteres på menneskeryg ofte lange veie. Strilerne er af den grund heller ikke meget for at bygge veie hjemme hos sig; «da de ingen hest har, behøver de ingen vei,» siger de. Kvæget er lidet og ustelt og fårene yderlig små og magre. For tiden tages vel de fleste får ind om natten om vinteren, men endnu findes virkelige udgangsfår. Både på fastlandet og de større øer findes endog helt vilde får og gjeder, som må skydes, hvis man vil have fat i dem. Virkelig sultefodring er for tiden vistnok sjelden, men slet fodret blir kvæget endnu mange steder om våren, og det endog på steder, hvor der opnåes en meget god betaling for melken, og hvor man altså skulde tro, at folket vilde lægge sig efter at producere mere af den. Grundfoderet er altid hø, ved siden heraf gives hå — enten som tørret eller som surhø — hvilket sidste, når det er godt tilberedt, er et udmerket foder, som med begjærighed ædes af kreaturene. Desuden potetesgræs, mose, løv etc. Virkeligt kraftfoder gives sjeldent i de mere afsidesliggende distrikter, men bruges meget i de bygder, der leverer melk til Bergen, og da efter teorien: jo mere mel des mere melk. Dyrene fylles uden videre i melkeperioden med så meget kraftfoder som muligt; følgen er da de talrige fordøielsesforstyrrelser. — I kystdistrikterne og også i de indre fjorddistrikter bruges meget let saltet brisling til kreaturerne, når denne kan skaffes; dyrene æder den meget gjerne. Fiskerne giver sine kreaturer tørrede torskehoveder, og enkelte steder bruges meget som tilskud på sæterhavnen at give kreaturerne «fiskespor», d. v. s. den afskårne halefinne af tør- og klipfisk, som kjøbes i sækkevis fra lagrene i Bergen. Dyrene skal være meget lystne efter den, så budeierne bruger den som lokkemiddel, når kjørene skal samles for at melkes.

Amtsdyrlæge *Leknæs* i Førde udtaler:

I det 10-år, som jeg har været her i distriktet, er der på husdyravlens område skeet megen forandring til det bedre; de lokale husdyrracer er kjendelig forbedrede, interessen for husdyrbruget i det hele i fremgang og stellet mangesteds efter omstændighederne udadeligt. — Hudpleie og hovpleie er dog endnu mangelfulde, tildels meget primitiv. Arsenikvaskninger anvendes ikke i den udstrækning, som de fortjener.

Amtsdyrlæge *Mossige*, Sogn, skriver:

Interessen for anskaffelsen af gode avlsdyr er i tiltagende; men fodringen og det øvrige stel er endnu altfor mangelfuldt til, at noget godt resultat kan opnåes. — Interessen for dølehestavlens i Indre og Midtre Sogn er i aftagende. Man synes, det falder for kostbart at holde store dølehopper som avlsdyr på mindre gårde, og heri har man sikkerlig ret. Mange gårdbrugere anskaffer sig fjordheste. — For kvægets vedkommende drives på nogle få undtagelser nær renavl med fjordkvæg.

Husdyrenes salgspris var i 1904 gjennemgående ganske god. Der sælges en hel del heste, kvæg og får til østlandet, men på den anden side indkjøbes endel fjordheste

fra Sønd- og Nordfjord. Som skydsheste i turistruterne anvendes næsten udelukkende fjordheste.

*Søndre Trondhjems amt:*

Amtsdyrlæge *I. G. Bang* skriver:

Hvad hesteavlens angår synes interessen at stige år for år, og idealet for hestetypen er fremdeles gudbrandsdølen, idet neppe et eneste forsøg på krydsningsavl er forekommet her i distriktet. Hoppematerialet har dog været dårligt, idet dyrene har havt for smale fine piber. Den fremherskende kvægrace er ayrshirekrydsninger. Såvel opdrættet som kreaturholdet i det hele taget går stadig fremad og står mange steder rigtig høit.

Swineavlens ligger nede. Den almindeligste type er stor yorkshire og krydsning af denne og den gamle landrace.

Husdyravlen, skriver amtsdyrlæge *Hope*, Bjørnør, må siges at stå på et primitivt standpunkt, racen er en blanding af alt; ikkedestomindre er husdyrenes salgspris forholdsvis god.

Fodringen er ensidig og ufuldstændig, kun få gårdbrugere er kommet såvidt, at de dyrker og anvender turnips. Ud over vinteren anvendes en hel del fiskeaffald, der synes at have en gavnlig indflydelse for kvægets vedkommende.

Husdyrstellet lader meget tilbage at ønske, særlig er fjøs og stald både små og dårlig indredede.

Fra Orkedalen skriver amtsdyrlæge *Gjørud*:

Husdyravlen skrider i det hele fremad. Hesteavlens søges fremmet ved hjælp af indførsel af gudbrandsdalsrace. — Her foregår stadig væk adskillig udførsel af brugsheste til Sverige. Som regel kan man sige, at fodringen af husdyrene er upåklagelig. Pleien derimod står tilbage og det omtrent overalt. Utøi er adskillig udbredt både hos hest og kvæg.

Fra Støren skriver *Sandstad*:

De for en 10 år siden med så gode forhåbninger oprettede kvægavlsforeninger omkring i bygderne går ind den ene efter den anden. Dette er så meget mere at beklage, som der allerede spores gode frugter af disse foreningers virksomhed. Størsteparten af de sidste års udstillingsdyr, foreningsokser og udvalgte foreningskøer er erkjendt som et meget brugbart avlsmateriale af stedegen race.

Synes det således som om kvægavlens for en tid er kommen ind i en bagevje, så er der på den anden side tegn til, at hesteavlens er i tiltagende. Der oprettes hingstesamslag, og søgningen til avlshingsterne blir større. De anskaffede hingste er af den gudbrandsdalske race.

Både 1903 og 1904 var gode foderår, der er derfor foregået et betydeligt salg af hø til søndenfjeldske distrikter lige fra høsten af.

Husdyrpleien går fremad; gjennemgående rensligt stel påtræffes dog endnu kun som sjældenhed.

Fra Rissen skriver amtsdyrlæge *Selnes*:

Husdyrbruget må siges at have kommet ind i et sundere spor i den sidste tid, uden at det kan påstås, det indtager nogen fremragende plads.

At man ikke er kommet længere beror på flere ting.

Som første årsag kan nævnes den store vaklen og skiften ved valget af kvægracer.

En tid sværmet man for airshire og blandinger deraf, dernæst blev telemarksracen foretrukket, så kom farvespørgsmålet: sort, rød, rødsidede o. s. v. Når racen således blev blandet med alt muligt, kom man endelig ind på at finde frem det oprindelig stedegne kvæg. Måtte så gå til de mest afsidesliggende steder, hvor husdyrbruget gjerne er mest primitivt, og fandt frem nogle rester af den oprindelig stedegne race. På grundlag af disse rester har man i de sidste år ved bedre fodring og udvalg af avlsdyr fremelsket en konstant stamme af rød-kollede dyr, der ligner noget på de østlandske rødkoller, men noget mindre. De oprettede kvægavlsforeninger har virket ganske godt i den sidste tid til at fæstne præg og forbedre stammen i det hele. Vanskeligheder har man dog ikke kunnet undgå, idet det ene dårlige foderår efter det andet har hemmet udviklingen i sterk grad.

Fodringen på sine steder har indtil det sidste været noget primitiv, men tegner til at blive bedre og bedre for hvert år.

Gjennemgående findes husdyrene nu i jevnt godt hold hele vinteren, medens for få år tilbage holdet aftog temmelig jevnt henimod våren. Forbruget af kraftfoder er sparsomt; men brugen af rodfrugter blir mere og mere almindelig.

Svineavlen står gennemgående på et lavt standpunkt.

Hesteavlen derimod går jevnt omend sagte forover.

#### *Nordre Trondhjems amt:*

Amtsdyrlæge *Rodum*, Stenkjær, udtaler,

at i hans distrikt drives kvægavlen fornemmelig med stedegne racer, undtagen i Sparbu, hvor blandingsformer er overveiende. I hesteopdrættet spiller den gudbrandsdalske race hovedrollen. Foderudbyttet i 1904 var i kvantitet tilstrækkelig, men i kvalitet mindre tilfredsstillende. Turnipsavlen er tiltaget,

I pleien og stellet af husdyrene og deres produkter spores stadig fremgang. Meierilagenes fjøsbefaringer i forbindelse med præmier for godt stel virker godt. Kontrolforeninger findes også i mange bygder, og det viser sig, at melkeudbyttet stadig tiltager.

Amtsdyrlæge *Morseth*, Stjørdalen, skriver:

Der påtræffes ikke her i distriktet nogen sultefodring af nævneværdig art. Vistnok kan der af og til i foderknappe år indtræffe en kortvarig mangelfuld fodring, men det er vistnok sjelden i den senere tid. Husdyrenes røgt og renslighedssansen går jevnt fremad.

Amtsdyrlæge *Schjeflo*, Inderøen, finder,

at kvægavlen i hans distrikt går tilbage og ofres ringe interesse. Derimod lægges mere vind på svineavl, navnlig med krydsning med yorkshire; rachitis blandt svinene volder dog ikke ringe ulempe.

#### *Nordlands amt:*

Amtsdyrlæge *Bakke*, Stokmarknæs, skriver:

Hesteavlen er i jevn fremgang. Hudpleien og hovpleien er dog fremdeles mangelfuld, så man ofte ser langhårede, utrivelige ungdyr med skjæve hove og lange, skakke ben.

Kvægavlen synes også at være i jevn fremgang. I Sortland og Hadsel har meierierne øvet en særdeles gavnlig indflydelse.

Svineavlen og fåreavlen synes også at gå fremover. Mangelen på grisunger afbjerges for det meste ved indkjøb fra Lurø og Rønvik.

Amtsdyrlæge *Austdal*, Bodø, skriver:

I juli måned fungerede jeg som prisdommer ved en hestestilling på Liland. Fremmødet var nokså stort, men materialet gennemgående dårlig. Enkelte bra hopper fandtes dog, og den af kommunen indkjøbte fjordhingst var en solid, førbygget hest, så med tiden vil vel hestebestanden i Ofoten visselig blive adskillig bedre.

I Steigen og Leines har den indkjøbte fjordhingst allerede havt god indflydelse, men i de øvrige distrikter, hvor de som oftest ikke har andet end to års heste at bruge til bedækning, kan man ikke vente sig noget fremskridt.

Med hensyn til kvægavlen er man langt bedre stillet. Stamokser er nu stationeret rundt om i distrikterne og blir efter indførelsen af det flachske præmieringssystem mere og mere brugt.

Hvad fåreavlen angår, så blev der nu i høst ved den af staten holdte fåreaktion indkjøbt flere værdifulde eksemplarer og spredt rundt, og de vil visselig gjøre sit til at bringe fåreavlen fremad.

*Tromsø amt:*

Statsdyrlæge *Hall*, Målselven, indberetter:

Husdyravlen har i de sidste år og navnlig i 1904 ikke gået synderlig fremad. Idet de sidste års foderhøst gennemgående har været under et middelsår, har nedslagtning af kvæg og endog middelsgamle heste i ikke liden grad fundet sted, navnlig høsten 1903. Da behovet af slagt heroppe udenfor turisttiden snart blir tilfredsstillet, er en stor del slagt sendt sydover, især til Kristiania, såvel af hest som af kvæg. Flere af handelsmændene her gjorde opkjøb og søgte fornemmelig gennem landmandskontorerne at få afsat kjødet. En væsentlig men uundgåelig ulempe herved var dog dels den fordring, at slagtet skulde være undersøgt på hjemstedet, dels at varen på veien sydover ofte tog skade, hvorved flere af de opkjøbende handelsmænd led adskillig tab.

På grund af den oftere indtræffende misvæxt er man derfor begyndt at tænke på en omlægning af fjøsstellet. Hidindtil har kvægholdet med smørproduktionen samt salg af slagtekvæg været den væsentligste indtægt af gårdsbruget, medens fåreholdet og svineavlen har været høist ubetydelig.

Amtsdyrlæge *Buck*, Harstad, skriver:

Husdyravlen går godt fremad i det sydlige af amtet, der oprettes stadig nye kvægavlsforeninger, af sådanne er inden mit distrikt 35. — Udvalget af stamdyr tages der nu meget mere hensyn til, da der stadig oprettes meieriforeninger og meierier. — Fodringen er også bleven rigeligere, der begynder at benyttes mere kraftfoder, tillige er her begyndt med turnipsdyrkning. Hudpleien er dog fremdeles dårlig.

*Finmarkens amt.* Amtsdylæge *H. Olsen*, Vadsø, indberetter følgende:

Når man ser hen til Finmarkens beliggenhed, langt mod nord, med en barsk natur, uden skjærgård eller skog til at lune mod storm og uveir og tillige erindrer, at hovednæringsveien er fiskeri, kan det ikke ventes, at husdyrbruget skal være tidsmæssigt heroppe. Og dog vil man forbauses over, at jorden kan frembringe sådan avling, og at her findes virkelig gode husdyr; men i det store og hele taget står såvel jord- som husdyrbruget meget langt tilbage for selv de mest rimelige forlangender. Dette er ikke jordbundens skyld, ei heller den barske naturs, eller at fisket trækker arbejdskraften fra jordbruget til fiskerierne, men befolkningens egen, idet man endnu ikke har indseet, hvilke indtægter man kunde have af et veldrevet jord- og husdyrbrug.

De vigtigste foderstoffer, som her benyttes, er hø, tare, tang, mose, fiskeaffald

samt mel, desuden i mindre mængde «skav» o: birkekvist og lyng, samt hos sølapperne menneskeexkrementer.

Det almindelig benyttede hør består af en blanding af forskellig fjeldgræsarter og er af meget god kvalitet, når det stammer fra dyrket mark; men altfor meget af høet høstes i udmark, tildels på meget våde myrer og består af starr og forskellige halvgræsarter. Hertil kommer, at folk i almindelighed har altfor lidet hør til sine kreaturer, således at den på næringsindhold langt fattigere tare eller mose udgjør hovedfoderet.

Grøntfoder dyrkes her lidet af og væsentlig kun i Vestfinmarken; men vil det vokse og give god afkastning heroppe, vil det blive en vigtig faktor i husdyrbrugets udvikling.

Renmosen bruges jo i fjeldbygderne sydpå som et godt erståningsmiddel for halm; det samme burde den i endnu højere grad være her, hvor halm ikke kjendes; men den bliver enten for dyr, eller også overdrives fodringen dermed, idet mosen bliver hovedfoderet. Jeg har seet flere besætninger, der væsentlig har levet på mose og kun har fået lidet hør, uden andet tilskud. Kjørene kan på denne fodring holdes i nogenlunde huld; men melkemængden bliver liden og melken mager; derfor står kjørene tørre i 3 à 4 måneder.

Tare og tang bruges her en masse af langs kysten; men ingen har kjendskab til, hvordan den helst bør bruges. Nu samles den i fjæren til det daglige behov, lægges i en stor bryggepande og koges sammen med hør; den saltholdige brune låg får kjørene at drikke. Det samme som for mosen gjælder tare og tang; fodringen dermed øverdrives, hvilket har tilfølgende dårlig melkeafsondring, kroniske diarrhæer, samt ikke så sjelden dødelige forgiftninger. Med fodringsforsøgene ved Tromsø stift landbrugsskole for øie er her al grund til at oplære Finmarkens befolkning til en fornuftig indhøstning og brug af disse fodermidler. Kun altfor ofte høres om folk, der ikke har tid til at deltage i det pågående fiske, da de må hente tare til sine kjør. Tare og tang bør skjæres om våren og høstes og tørres som hør. På denne måde kan man med nogle få dages arbejde skaffe sig «halm» for hele året. Da de i disse planter så rigt forekommende salte er let opløselige i fersk vand, kan de fjernes ved at lægge taren en tid heri. Vandet vil snart blive brunt og bør slæes væk.

Rugmel bruges der en del af i kystdistrikterne; det kommer fra distrikterne om Hvidehavet og tilbyttes om sommeren mod fisk. I et godt fiskeår pleier man at forskaffe sig mel, så man har rigelig til familien, kjørene og hesten. Om melet er kun at sige, at det i forhold til den øvrige fodring er for æggehvidefattigt, og at de fleste kjør ved stærkt tilskud heraf lægger på i huld, men taber i melkeydelse.

Det eneste her oppe benyttede kraftfoder er tørret affald efter fiskerierne, som hoveder, rygge, vraget tørfisk samt en del småsild; men dette er også kraftfoder, der, benyttet med forstand, er af aller største betydning, og som for en stor del burde danne grundlaget for et økonomisk fjesstel her nord; men der gjøres altfor lidet for at samle fiskehovederne og endnu mindre for at samle og tørre dem i den kolde årstid; altfor ofte ser man dem hænge ude til langt ud på sommeren, halvt forrådnede, med harsk fedt, dårligt udseende og ond lugt. Tidligere, medens hvalstationerne eksisterede, brugtes meget hvalkjød; men brugen heraf blev så overdrevet, at både kjød og melk tog afsmag. Forrige vinter fangedes en hel del kobbe og hvidfisk, hvoraf huden og spækket blev benyttet, medens kroppene blev liggende igjen i fjæren. Jeg forsøgte at få folk til at benytte kjødet til kjørene og at skjære op i strimler til tørring, hvad de ikke straks kunde opbruge. På disse kanter var der få, der gik med herpå, men dog så mange, at kommer her en ny kobbeinvasion, er der en og anden, der vil benytte anledningen og samtidig oplære sine naboer. Håkjærring og andre fiskesorter, hvoraf kun leveren bruges, bør også opsamles og præpareres som ægge-



hviderigt kraftfoder. Disse råstoffer kan meget godt erstatte alt andet kraftfoder, når folk blot vilde gjøre sig umage med at samle dem i tilstrækkelig mængde samt opbevare dem godt. Hvad der indsamles om vinteren lader sig let lufttørre, medens småsild og affald fra sommerfisket bør saltes. Når der ikke fodres med mere end 1—1½ kg. tørret affald pr. ko pr. dag, vil det ingen skadelig indvirkning have på kjød eller melk.

Levergrakse, leverens bindevævsnet med gjenværende fedt, efter at tranen er udvundet, bruges også. Den indeholder en del fedt og æggehvite; men da jeg ikke kjender dens sammensætning, kan jeg ikke udtale mig om dens næringsværdi; kun at den gennemgående ser ud til at være meget harsk.

Skav o: den inderste bark af løvtræerne, bruges her vistnok altfor meget af i de distrikter, hvor skov eksisterer; en daglig fodring med en masse garvesyreholdig bark må jo have en skadelig indflydelse på fordøielseskanalen.

Birkekvist og lyng er af mere underordnet betydning og bruges vistnok kun i foderknappe år, da her samles fra birkens kroner til bregnens underjordiske rodstok.

Hvad endelig menneskeekskremitter angår, ser det ud til, at de har betydelig næringsværdi, tiltrods for at de stammer fra et folk, der lever yderst tarveligt og hvis vinterkost væsentlig består af fisk, smør, brød og kaffe. En anden side ved sagen er at hele stellet hermed er noget stort griseri, lugten i fjøset er skrækkelig, og stort bedre blir den ikke i stuen, når budeien kommer derind for at vaske sig. Jeg tror at jorden kunde tiltrænge disse stoffe fuldt så vel som koen, og skal der være tale om melkesalg, må sådant stel hurtigst afskaffes.

Melkestellet er gennemgående yderst slet, idet melken som regel opbevares i samme varme, kvalme rum, hvor beboerne opholder sig hele dagen, sover og spiser, og hvor der kun sjelden blir luftet; kun af og til sees et tæppe foran melkehylden. Smørlavning eksisterer knapt nok, fraregnet Alten; som regel drikker man sin melk og kjøber smør.

Fjøsene er meget forskjellige, men gennemgående med for liden plads og for lidet lys. Hertil kommer, at man næsten overalt bruger en stor fjøspande og brænder hele dagen, så det kan være vanskeligt nok at se for røg og damp. De kvæglunger, jeg har havt anledning at se, har været sort pigmenteret af kulstøv; men en større ulempe er det, at fjøsene bygges helt ned på bakken, uden nogen afgrøftning, så urinen samler sig under, tildels også over gulvet; dette i forbindelse med dårlig ventilation gjør, at fjøsene er kolde og klamme med våde vægge og tag. I så henseende viser torvgammerne sig bedre; de er både tørre og varme, men som regel for små og trange. Af fællesgammer, som folk og dyr benytter sammen, har jeg kun seet en. Den var yderst skidden, trang og kvalm; men da dyrene havde den bedste plads, kan man vel ikke her få forbedret tilstanden noget. Husdyrenes hudpleie er gennemgående nogenlunde god, især er hestene rene med glinsende hårlag, flere af finlænderne (kvænerne) pleier vaske sine heste om vinteren.

Kreaturbestanden i Finmarken består af en vildt dreven blanding mellem «lappekvæg», «russekvæg», vestlands- og airshirekvæg. Lappekvæget er sandsynligvis det oprindelige. Det findes mest ensartet i Karasjok og bunden af Varangerfjord; det stammer rimeligvis fra laplandskvæget i det nordlige Finland; de er små, ca. 200—250 kg. levende vægt; deres bygning varierer noget, vistnok på grund af fremmed blod; men gennemgående er de kraftig byggede; lidt kort ryg; men ellers med et godt melkepræg. Farven er gjerne lys med brune tegninger på forkroppen, med overgange, hvor den brune farve er dominerende. Disse kjøer er ubetinget de mest skikkede for Finmarken; de er akklimatiserede og forener trivelighed og nøisomhed med en meget god melkeevne. I Porsanger findes samme kreaturreace; men på grund af det langt dårligere opdræt med lidet melk til kalvene og sultefodring om vinteren, er kreaturerne

her små og spinkle og kantede og giver i det hele taget et forkrøblet udseende; men samme race hos folk, der opdrætter og fodrer bedre, har et ganske andet udseende og er flinke melkedyr.

I Langfjordbund i Alten holdes væsentlig airshirekvæg, der er indført over Altidet fra Målselven.

I Sydvaranger og Vardø by og herred holdes for en stor del «russekvæg», der egentlig er af hollandsk og flamsk oprindelse, men er overførte til egnene om Archangel, hvor det væsentlig er udviklet til kødproduktion. Flere af racemærkerne er vedligeholdte, særlig dog farven. Disse dyr er meget store, kjødrige og med en grov knokkelbygning. For finmarkske forholde egner de sig imidlertid ikke, dertil er de altfor fordringsfulde. Befolkningen anfører, at de kan give en masse melk efter kalvningen, men ikke hvor tidlig de slutter op, hvor længe de står tørre, eller hvor meget hø de tiltrænger.

Langs kysten findes næsten kun blandingsdyr mellem før nævnte racer; enkelte steder er airshirekvæget i overvegt, men som regel russekvæget. Enkelte kjør kan være gode melkere; men gennemgående gjør de et langt tarveligere indtryk end lappekvæget.

Største ulempe ved kvægopdrættet i Finmarken er, at så yderst få vil holde okse. Tidligere blev oksene benyttede som trækdyr; men eftersom veiene kommer istand, sælger de sine okser, ja kjørene med for at få råd til at holde hest; at kjøre med okse betragtes nu som en skam. Skjønt de gennemgående har så liden kjøring, at en okse meget godt kunde klare den, er det fåfængt at forklare dem den langt bedre økonomi at opdrætte en okse og bruge denne til 3—4 års alderen for da at sælge den til slagt, samtidig som de har en ny til at overtage arbeidet. Nu er det sjelden at se en okse, der er mere end 1½ år gammel, og selv af disse er her få. Ikke så sjelden bruges de så små til bedækning, at der må bygges stilladser for dem. Som følge heraf fodres goldkjørene både 2 og 3 år i håb om, at de en gang skal tage sig kalv. For at rette på denne tilstand har landhusholdningsselskabet udstationeret nogle vestlandsokser; dette er efter min formening en stor feil; thi vore lappekjør er fuldt ligeså gode, og der burde her arbeides med det for øie, at få en ren race heraf og denne race udbredt over hele Finmarken. Til underhold af hver af disse okser er af det offentlige ydet kr. 150,00 pr. år; alligevel skal det have været vanskeligt at få dem udstationeret. For at ophjælpe renavl af en finmarks kvægrace, bør indførselen af levende kvæg fra Rusland stænges; en del avlsdyr indføres derfra; men dette er langt fra nogen nødvendighed. Kvægimporten fra Rusland har væsentlig foregået over Vardø med slagtekvæg som mål. Jeg har talt med Vardøslagtere herom; de opgiver at efter sidste toldforhøielse på kjød og levende kvæg falder det russiske slagtekvæg så dyrt, at importen nu er slut, og det vil ingen skade forvalde, om den blir helt forbudt. Dernæst bør her, i de distrikter hvor lappekvæget har sin største udbredelse, afholdes dyrskuer, for at den mest konstante type kan påpeges og okser udvælges. For at vise, hvad vore lappekjør kan præstere i melkeydelse, tillader jeg mig at vedlægge regnskabet fra en kreaturbesætning i Vadsø samt fra Nyborg røgterskole. For første besætning haves fuldstændig regnskab for 4 kjør i 3 år. De har hele tiden været fodret med 10 kg. hø, knapt 1 kg. rugmel samt for knapt 2 øre i sirup pr. ko pr. dag. Det meste af høet og alt melet er kogt, sirup er iblandet drikkevandet for smagens skyld. Kjørene har gået på havn i ca. 2 mnd., i hvilken tid de har fået lidt tilskud af mel, grundet for stærk beskatning af beitesmarken. Melken er målt en gang ugentlig og mængden sammenholdt med fodersalget. Melkeprisen er 20 øre pr. liter. Samtlige kjør er af lapperace og af ca. 200—250 kg. levende vegt.

	1901—1902	1902—1903	1903—1904
Ko nr. 1 . . . . .	2 365	2 413	2 538
» » 2 . . . . .	2 287	2 414	2 491
» » 3 . . . . .	2 095	1 854	2 078
» » 4 ( $\frac{1}{7}$ 02— $\frac{1}{10}$ 02) . . . . .	944	2 238	2 500

Sammenholdes de 2 sidste regnskabsår, blir resultatet: 2 316 liter pr. ko pr. år; melkepris 20 øre . . . . . kr. 463,20

I året er forbrugt:

10 kg. hø à 7 øre i 300 dage . . . . .	kr. 210,00
$\frac{7}{8}$ » mel à 12 » i 360 » . . . . .	» 37,80
For 2 øre sirup i 300 dage . . . . .	» 6,00

kr. 463,20 kr. 253,80

Overskuddet pr. ko bliver altså kr. 209,40.

Som det vil fremgå, er her ikke lagt vægt på at få et æggehviderigt foder, og jeg vil derfor antage, at melkemængden vilde stige, samtidig som foderet vilde falde billigere, om 2—3 kg. hø blev erstattet af samme vægt tørret tare eller mose og  $\frac{1}{2}$  kg. rugmel med 1 kg. tørret fiskeaffald. Samtlige køer viser for sidste års regnskab en betydelig stigning i melkeydelse; da de imidlertid har fået samme vægtmængde af nævnte stoffe som tidligere, er det ikke udelukket, at stigningen skyldes et mere æggehviderigt foder, ved at der sidste år blev indkøbt en stor del kløverblandet hø fra Trondhjem.

For Nyborg røgterskole haves kun fuldstændigt regnskab for 4 køer for årsregnskabet 14de oktober 1902—13de oktober 1903. Kørene er fodret med 10 kg. hø og  $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$  kg. rugmel, der i årets løb blev erstattet af samme vægt rugklid. Der blev kun fodret med tørt hø og koldt vand. Sommergræsningen kan sættes til  $2\frac{1}{2}$  mnd., i hvilken tid der ikke gaves noget tilskud.

Ko. nr. 1 melkede 1 853 kg., nr. 2 2 508 kg., nr. 3 1 952 kg. og nr. 4 2 364 kg. De 2 høstmilkende er af lapperace, de andre af blandet afstamning, og skjønt større af vækst og af god bygning er disse dog dårligere melkere. Hvad foderets sammensætning angår, tror jeg, som for første besætning antydet, en foderblanding, hvor tørret tare eller mose til erstatning for en del af høforbruget samt som æggehviderigt kraftfoder lidt tørret fiskeaffald vilde være langt at foretrække. Samtlige disse køer viser en betydelig stigning i melkeydelse i sommermånederne, hvilket ikke alene kan tyde på en god græsgang, men at kørene ikke drives nok under staldfodring.

Af får holdes en hel del; næsten hver jordeier har fra 3—4 til 10—20 stykker. Om fårene er kun at sige, at af gode egenskaber har de kun to, nemlig nøisomhed i forbindelse med en overmåde stor frugtbarhed. Med undtagelse af nogle få steder holdes kun de såkaldte finnsauer, der er meget små og spinkle; da de en stor del af året selv må hente en væsentlig del af sin næring, tare i fjæren, lyng, kvist, mose etc. på fjeldet, er de ud på vinteren yderst magre og forkomne, medens de til gengæld om høsten er næsten uspiselig fede. Slagtevægten af voksne, jevnt fede får varierer fra 8—16 kg., i gennemsnit 12 à 13 kg. Deres uldrigdom er ikke stor, ulden er kort og strid, meget ofte med skille langs ryggen. I Vardø by og herred holdes større får, opstået ved krydsning med flere forældede racer. Fårene holdes ikke bare for kjødets og uldens skyld, men navnlig i fiskeværerne og blandt sølapperne også for melkens skyld. En jevn god finnsau kan give  $1\frac{1}{2}$  liter og en meget god 2 liter melk pr. dag; melken er jo fed og bruges som kaffebløde. Fåreholdet kaster for tiden ikke stort af sig og drives væsentlig kun til eget behov af kjød og uld; men ved bedre fodring og pleie samt ved krydsning og forædling af racen kan det blive en pen biindtægt. Cheviot-stamhjorden har jeg ikke seet, men kun enkelte derfra komne vædere; de ser ud til

at trives godt heroppe, og afkommet mellem disse og finnsauerne kan som  $\frac{1}{2}$  års gamle opnå en slagtevægt af 18—20 kg., samtidig som deres uldrigdom er større og af bedre kvalitet. Til forbedring af fåreracen har her tidligere været en stamhjord af af blackfacefår; denne var til at begynde med udstationeret ved bunden af Varangerfjord; men da fårene ikke trivedes her, blev de flyttede og senere erstattede af cheviotfår, hvoraf haves en stamhjord på en af øerne i Vestfinmarken. Af første stamhjord sees knapt nok spor, idet befolkningen, da de så, at halvblodslammene havde større værdi end de voksne finnsauer, slagede førstnævnte og beholdt de gamle. Nu derimod sælges lam fra stamhjorden til privatfolk i distrikterne, lidt fremgang vil vel dette bevirke; men da man ikke kastrer småbukkene, kommer disse så aldes i majoritet, at nogen større fremgang i fåreavlen vil systemet ikke bevirke. Lidt fortgang i den påtænkte forædling kan efter min formening kun ske ved at de forskellige herreder træder støttende til med forbud mod at slippe ikke godkendte vædere på fælles græsgang. Som godkendte har jeg da tænkt mig hel- og halvblods cheviot. For at erholde nok springvædere til hvert herred, har jeg da tænkt, at man kun tager et à to herreder ad gangen og udstationerer her de disponible, samt om fornødent nogle af halvblod.

Gjedefholdet er af underordnet betydning og eksisterer så at sige kun i fiskeværene. Det er gennemgående store, kraftigbyggede dyr med stort jur og rig produktionsevne. Melken bruges som komelk.

Griseavl er her drevet meget af i tidligere tider; men den gik tilbage, således at her i hele amtet i året 1901 kun fandtes 18 svin. Grunden til denne nedgang var den betydelige prisforhøjelse på russemelet i forbindelse med så stærk fodring med fiskeaffald og hvalkjød, at flesket blev af dårlig beskaffenhed. De griser her nu findes kommer fra Trondhjem eller Tromsø og er af mere eller mindre opblandet yorkshire-race; men da der fordres et tiltag for at købe griseungerne så langveis fra, og transporten blir dyr og risikabel, vilde det være ønskeligt, om her blev oprettet et par centralt beliggende avlsstationer for at lette anskaffelsen, samt for at oplære folk til at røgte og fodre dem slig, at de kunde producere et godt flek trods benyttelse af både fiskeaffald og tang. Da kjørene som regel kalver om våren, kan der vel afsees lidt melk til smågrisene; rugmelet er jo ikke det bedste griseføder, men da det er en frugt af befolkningens eget arbejde, idet fisken omsættes i mel, vil omkostningerne til melforbruget ikke afskrække så mange. Forsøgene ved Tromsø stift landbrugsskole har vist, at man, uden at flesket tager afsmag, kan fodre grisene med blæretang (svine-tang) hele tiden samt tillige med meget fiskeaffald, når brugen heraf ophører et par måneder før slagtingen. Med dette for øie skulde man tro, at Finmarken kunde producere både godt og billigt flek i stedet for at indføre omtrent hele forbruget.

Hvad endelig hestene angår, findes der for mange af dem. Her er neppe brug for mere end det halve antal. Størsteparten af hestene opdrættes nu inden amtet, en mindre del indføres fra Finland, samt enkelte gudbrandsdalsheste fra Trøndelagen og Målselven til Vestfinmarken. Hestenes udseende er høist forskelligartet; men gennemgående er de store, indtil over 10 kvarter; de er gjerne høibente med smalt bryst og spinkle, ofte ildestillede ben, Hovedet er stort og grovt. Flere af dem ser nærmest ud som halvblodsheste. Opdrættet er gennemgående dårligt, idet føllene hele vinteren må stå inde på en trang stald med dårlig pleie og lidet foder; hertil kommer at de blir tagne i brug, førend de er på langt nær voksne. Af hingste er tidligere brugt alle de 2 og 3 års, der har gået løse på fjeldet. Det er utroligt, hvor disse heste kan springe; 48 km. selv i dårligt føre med en og samme hest på 4 timer er langt fra nogen rekord, og den 100 km. lange postrute mellem Vadsø og Tanen tilbagelægges ofte på en dag med samme hest. På mine reiser i Alten har jeg lagt mærke til nogle ca. 9 kv. og 1 tomme høie heste, der var meget stærkbyggede. Disse heste var

komne fra Porsanger og gjaldt for at være både raske, stærke og meget nøisomme. I Porsanger havde jeg anledning til at se flere af dem; men skjøndt det da var midt i oktober måned, gik de fleste endnu på fjeldet. Hvor disse heste oprindelig stammer fra, kunde jeg ikke få bragt på det rene; men de har sin egen type, farven er gjerne rød eller lys skimlet, bygningen kraftig med et både dybt og bredt bryst, en meget kraftig ryglinje og føre, stærke ben. Mange af disse heste var imidlertid opblandet med de almindelig finske; disse var ikke så gode som de rene porsangerheste.

Til forbedring af hesteracen er sommeren 1904 indkjøbt af vestlandsrace 1 hingst og 3 hopper til Vestfinmarken og 1 hingst og 3 hopper til Østfinmarken. Hestene er af passende størrelse og ser ud til at trives godt; eierne begynder også at synes om dem; men da de ikke kan springe så godt som de almindelig finske, vil disse nok blive foretrukne, i hvert fald en tid fremover. Da hestene kom sent opover, er kun 7 hopper i Vest- og 7 i Østfinmarken blevne bedækkede. Skal man imidlertid forsøge at skaffe Finmarken en bedre hesterace, bør man tage de gode porsangerheste mere i betragtning; de er af meget bedre bygning end de almindelige finske og har flere bygningstræk tilfælles med vestlandshesten. Hertil kommer at disse heste er af passende størrelse og er anerkjendte som gode brugsdyr. Af og til sendes nogle heste sydover; men forsendelsen er ikke af nogen betydning. Den almindelige hestepriis varierer meget; men prisen på en rask hest af godt udseende dreier sig om kr. 300,00.

Den vigtigste foranstaltning til husdyrbrugets fremme i Finmarken er røgterskolen på Nyborg gård i Næsseby herred. Hvert kursus varer fra 14de oktober til 14de april; første begyndte høsten 1902 og man er således nu i 3die driftsår. Der optages 6 elever, der må have fyldt 18 år; da eleverne fortrinsvis tages fra amtets forskjellige distrikter, skulde altså 6 stykker årlig spredes ud over amtet til forbedring af stellet såvel i hjemmene som hos sine naboer. Eleverne steller vekselvis i fjøset og i huset, kjærner smør og laver sin mad, syr og undervises lidt i husdyrbrug og fjøregnskab af lærerinden; dertil har amsagronomen læst lidt med dem, ligesom jeg har foredraget lidt om husdyrbrug, i dette år 12 timer, og jeg har da lagt vægt på at få dem til at forstå grundreglerne for et økonomisk fjøsstel, samt at Finmarkens store masser af tare, mose og fiskeaffald fornuftig brugt er af største betydning for driften. For at opnå det tilsigtede mål var det imidlertid at ønske, at fodringen kunde forandres, således at eleverne selv kunde få anledning til at anvende fiskeaffald og tare eller mose, istedetfor som nu kun hø og indkjøbt mel til dyrene.

Husdyrbrugets afkastning er for tiden liden, idet arbeidet dermed foregår altfor tungvindt og med liden eller ingen interesse og forståelse. Foderet kaldes billigt, når det ikke medfører direkte udlæg; en ko er en ko, selv om den står gold i 2—3 år; opnår de nogle kroner mere for sin bedste ko, sælger de ligeså gjerne denne som en anden. Udvalg af avlsdyr finder ikke sted, og noget spørgsmål om dyrenes lønsomhed har jeg aldrig hørt; og dog er kvægbruget en livsbetingelse for Finmarkens befolkning, idet selv en ringe mængde melk og kjød kommer godt med ved siden af den øvrige kost, der væsentlig består af fisk, brød, smør og kaffe. Dertil vilde det være en sparekasse for befolkningen, der selv i gode fiskeår sjelden har noget til bedste ud over vinteren, om de lagde sig mere efter kvægholdet, forbedrede sin færerace og begyndte at holde griser; thi langt billigere vilde det være, om de selv producerede, hvad de tiltrængte; her er gode betingelser derfor, og såvel af melk, smør, kjød, uld og flesk kan de få solgt alt, hvad de kan skaffe.

Vardø indfører melk fra Harstad, Ørlandet og tildels fra Målselven, men under den lange transport blir melken ofte sur. Melkeprisen er for uskummet 25 øre pr. liter. Der tiltrænges  $2\frac{1}{2}$  à  $3\frac{1}{2}$  tusen pr. uge. Denne melkemængde burde Sydvaranger alene kunne producere, når man først tog fat derpå. Jeg har talt med melkeforsælgerne på Vardø herom, de tilbyder 20 øre pr. liter leveret i Vardø, og med henblik

på foranstående melkeregnskaber skulde man tro, at Sydvaranger befolkning kunde stå sig bedre ved at tage fat på jordbrug og kreaturstel.

Oprettelse af meierier tror jeg med undtagelse af i Langfjordbund i Alten for tiden ikke vil hjælpe stort på den nuværende tilstand, idet et sådant meieri med en ringe melkemængde vil kræve for store driftsomkostninger; hertil kommer, at med den gennemgående for magre fodring vil der leveres en dårlig melk; når man så er vant til at få 15—25 øre pr. liter, tror jeg knapt, en pris af 6 à 7 øre vil friste dem stort. En undtagelse herfra danner Næsseby herred; her er i den sidste tid bygget flere gårde, så der nu begynder at blive tætgrændt. I Næsseby ligger ovennævnte røgterskole; eleverne skal bl. a. lære at lave smør, men da der kun holdes 6 à 8 køer, og der trænges meget melk til huset, var det at ønske, om skolen kunde indkjøbe den melk, de kunde overkomme at separere og kjærne. Bedre til ophjælp af melkeproduktionen vilde det være, om man fik ordnet med dampskibsselskaberne, at folk fik fragtet sin melk og sine tomme spand for en rimelig betaling; thi i så fald vilde de kunne opnå en melkepris af 18—19 øre pr. liter, hvilket med en daglig leverance af kun 5 liter vil udgjøre over 300 kroner.

Hvad kødproduktionen angår, lægges der for liden vægt på at have slagte-dyrene i godt huld; at slagte samt at forsende kjød har man liden forstand på.

Som helhed betragtet må husdyrholdet i Finmarken kaldes slet; men med for holdsvis lidet arbejde kunde det drives op til at blive en vigtig næringsgren. For et fattigt amt som Finmarken vil det være af stor betydning, om befolkningen istedetfor en årlig import af over 400 000 liter melk, en masse kjød samt alt flesk og største delen af smørforbruget selv kunde frembringe disse produkter. Ved at opdyrke sin hjemmejord og indsamle fiskeaffald, tare og mose som oven anført samt ved en fornuftig sammensætning af disse foderstoffer i forbindelse med høg og lidt rugmel, skulde Finmarken kunne fremlægge et melkeregnskab, der skulde stå på høide med sydpå. Mange distrikter ligger for afsides til, at der kan blive tale om melkeforsendelse; men de øvrige produkter kan de altid få afsætning på. En undtagelse fra de almindelige forholde danner dog flere af fiskeværerne, idet enkelte af disse er beliggende helt ude ved det åbne hav med et hårdt klimaat og med kun et tyndt stenet muldlag, væsentlig bevokset med lyng og mose. For et lønsomt husdyrstel er slige steder lidet skikkede, men det er at håbe, at fiskerne ved overgangen til de bedre søbåde forlader disse udsatte vær og nedsætter sig i de lunere fjordbunde, hvor de kan drive sin jord, og når fisken kommer, heise sit seil og reise ud for at tage mod den.

Få steder i vort land kan dyrenes næring tilvebringes så billigt og med så små direkte udlæg som her i Finmarken. Høg kan hvemsomhelst dyrke til husbehov og mere til, på fjeldet kan man hente sin mose, langs kysten er der tare og tang nok, og kraftfoder har de både godt og billigt i form af affald fra fiskeribedriften.

**C. Bevilgninger til det civile veterinærvæsen i budgetterminen  
1ste april 1904—31 marts 1905.**

	Bevilget.	Medgaaet.
1. A. Til amtsdyrlægers aflønning . . . . . kr.	46 000,00	kr. 57 053,76
B. Til aflønning af en amtsdyrlæge for Finmarken . . . . . »	2 500,00	» 2 500,00
2. Det veterinær-pathologiske laboratorium . . »	10 600,00	» 9 617,00
3. Reisetipendier for dyrlæger . . . . . »	2 000,00	» 1 000,00
4. Tuberkulinundersøgelser af kvægbesætninger : Til disposition havdes :		
a) bevilget . . . . . kr. 15 000,00		
b) overført fra forrige be- vilgning . . . . . » 21 013,00	36 013,00	» 17 777,55
5. Som bidrag til kvægeiere til dækkelse af tab ved nedslagting af tuberkuløst kvæg :		
a) ordinær bevilgning . . . kr. 10 000,00		
b) tillægsbevilgning . . . » 10 000,00	20 000,00	» 25 878,52
6. Til statsdyrlægerne :		
a) statsdyrlægen i Bergen :		
løn . . . . . kr. 3 500,00		
laboratoriet . . . . . » 1 000,00	kr. 4 500,00	
b) statsdyrlægen i Tromsø . . . . . » 1 500,00	6 000,00	» 6 000,00
7. Studiestipendier for veterinærstuderende . . »	2 000,00	» 2 000,00
8. Skyds- og kostudgifter . . . . . »	35 000,00	» 44 129,30
9. Tilfældige og forskjellige udgifter . . . . »	2 000,00	» 4 805,61
10. Bidrag til udgivelse af Norsk Veterinær- tidsskrift . . . . . »	400,00	» 400,00
11. Karantænestationen «Ytre Voulen» . . . . »	400,00	» 400,00
Sum kr.	162 913,00	kr. 171 561,74





**D.**

**Tabeller.**

Tabel IV.

## De vigtigste husdyrsygdomme

*(Relevé des divers cas de maladies des animaux)*

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	65	2	63	554	21	518	11	-	11
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») ( <i>Anthrax em- physematosus</i> ) . . . . .	1	-	1	59	7	50	3	-	3
Ondartet ødem ( <i>Oedema malig- num</i> ) . . . . .	6	-	4	4	-	4	-	-	-
Bråset ( <i>Gastromycosis ovis</i> ) . . .	-	-	-	-	-	-	87	2	84
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	509	127	180	6	-	1
Lungesyge (tyfus) hos hesten ( <i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i> ) . . . . .	8	-	4	-	-	-	-	-	-
Influenza ( <i>Influenza</i> ) . . . . .	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i> ) . . . . .	475	3	2	38	-	1	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	129	-	-	20	-	-	-	-	-
Brandfeber ( <i>Morbus maculosus</i> )	26	2	11	2	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	1051	4	32	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . .	2	2	-	733	622	10	-	-	-
Strålesopsygdom ( <i>Actinomycosis</i> )	17	2	1	101	33	2	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	263	4	1	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	4	-	1	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	48	8	24	12	4	4	-	-	-
Difterit ( <i>Diphtheritis</i> ) . . . . .	-	-	-	5	-	3	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	754	2	2	-	-	-
Mundsyge hos hesten ( <i>Stoma- titis contagiosa pustulosa equi</i> )	46	-	-	1	-	-	-	-	-
Overføres	2152	27	144	2797	816	774	107	2	99

**i Norge i 1904, artsvis ordnede.**  
*domestiques, par espèces, en Norvège en 1904).*

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	38	1	31	6	-	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2298	146	375	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	18	14	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-
-	-	-	6	2	1	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	2	-	524	48	113	1	-	1	-	-	-	-
1	1	-	11	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	11	-	-	-
56	-	1	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
57	1	1	2424	170	411	531	48	117	1	-	1	32	16	-	-

Tabel IV. (Forts.) (Continuation).

Norge.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	2152	27	144	2797	816	774	107	2	99
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	1600	2	5	181	2	2	7	1	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	103	4	23	178	44	34	15	6	2
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis, Diarrhoë</i> ) . . . . .	2361	18	15	7018	294	119	48	3	2
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	1835	44	110	1026	51	35	46	2	2
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . . . . .	167	4	13	556	13	55	6	-	3
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	6	-	1	917	43	42	13	1	1
Forgiftninger <sup>1</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> ) . . . . .	18	1	1	181	19	54	8	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	385	-	2	5	-	-	2	-	-
Dreiesyge ( <i>Hydrocephalus hydroideus</i> ) . . . . .	4	-	-	3	1	-	2	2	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Meningitis acuta</i> ) . . . . .	32	3	5	36	17	8	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) ( <i>Fatuitas</i> ) . . . . .	19	3	-	9	5	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	275	11	15	1257	73	145	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	1071	102	3	10	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	17	-	-	113	9	9	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	1048	-	-	608	2	-	37	3	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> ) . . . . .	98	-	-	2216	2	-	1	-	-
Skurv ( <i>Favus</i> ) . . . . .	5	-	-	38	-	-	-	-	-
Skab ( <i>Scabies</i> ) . . . . .	40	-	-	31	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculina</i> ) . . . . .	894	-	-	18329	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	36	1	1	1184	65	9	38	8	2
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	50	3	10	2	-	2
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	2	-	-	270	15	5	9	3	-
Overføres	11097	118	335	38074	1576	1304	351	31	113

<sup>1)</sup> Acetas plumbicus, arsenik, bomuldsfrømel, bly, chloroform, chilisalpeter, digitalis, eddike, kali, kviksløv, kjød, kjødlage, lud, fosfor, jod, kogsalt, lusesalve, møjje, planter, ormbid, rævegift, rapskager, salpeter, stryknin, saltlage, sildelage, tran, valmuefrø, bedærvet oder, raadden turnips.

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
57	1	1	2424	170	411	531	48	117	1	-	1	32	16	-	-
-	-	-	80	6	6	28	1	1	8	-	-	1	1	-	-
2	1	1	192	125		6	-	2	-	-	-	-	-	-	-
23	-	-	412	19	19	84	3	4	19	1	4	3	-	1	1
5	-	-	199	12	10	134	6	7	-	-	-	1	-	-	-
1	-	-	90	-	4	52	2	24	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	94	28	28	27	4	11	2	-	2	-	-	-	-
-	-	-	14	2	-	167	-	-	2	1	1	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	121	37	23	3	2	-	-	-	-	-	-	1	1
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1546	89	7	35	9	-	1	-	-	1	-	-	-
43	-	-	147	9	1	333	14	1	19	4	-	-	-	-	-
1	-	-	9	-	-	6	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	17	3	-	7	6	-	-	-	-	-
17	-	-	402	-	-	371	-	-	1	-	-	71	5	1	-
3	1	-	197	53	4	12	-	-	1	-	-	-	-	1	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	7	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
158	3	2	5979	1073		1809	93	167	63	12	8	109	22	5	2

Tabel IV. (Forts.) (Continuation).

Norge.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	11097	118	335	38074	1576	1304	351	31	113
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . .	-	-	-	304	17	4	2	1	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	10	-	-	2660	22	21	6	1	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	10	1	1	1114	12	1	6	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	2523	38	35	2	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	1	-	-	499	31	64	4	1	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	71	-	-	2248	51	13	38	-	2
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri- thiasis</i> ) . . . . .	299	13	-	22	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Opera- tiones ob kryptorchismum</i> ) . . . . .	176	-	-	1	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . . . .	4012	1	3	104	-	-	307	-	2
Kræft ( <i>Carcinoma et Sarcoma</i> )	25	7	-	10	1	2	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia ungvis</i> ) . . . . .	2339	11	-	388	3	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> ) . . . . .	359	1	-	184	1	1	32	-	-
Led- og slimsækidelser ( <i>Arti- culitis et bursitis</i> ) . . . . .	3344	68	3	798	35	-	9	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	6531	76	14	1757	76	10	40	4	3
Godartet beskelersyge ( <i>Exan- thema genitalium benignum</i> ) . . . . .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Lungeorm ( <i>Pneumonia vermi- nosum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinal-meningit ( <i>Menin- gitis cerebrospinalis</i> ) . . . . .	-	-	-	4	-	1	2	-	1
«Frosk» ( <i>Exanthema</i> ) . . . . .	-	-	-	26	2	-	-	-	-
Lungebetændelse ( <i>Pneumonia</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	3054	69	52	2491	381	99	56	3	5
Ialt <sup>1)</sup> ( <i>total</i> )	31336	365	408	53207	2246	1555	855	41	126

1) Hertil kom 917 senere indberettede tilfælde, hvoraf 3 dræbte og 1 død.

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
158	3	2	5979	1073		1809	93	167	63	12	8	109	22	5	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	8	-	-	4	1	2	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	46	1	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45	-	-	3641	3	2	79	-	-	36	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	24	13	5	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	2	-
1	-	-	1	-	-	131	1	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	46	-	-	35	1	-	1	-	-	1	-	-	-
11	-	-	155	9	3	385	11	4	11	1	-	2	-	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	82	61		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	1	-	712	94	51	106	9	2	8	-	-	54	2	2	2
280	4	14	10740	1302		2598	129	180	119	13	8	166	24	12	4

Tabel V.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques dans la*

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abatés</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abatés</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abatés</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	4	1	3	11	-	1	-	-	-
Ondartet Ødem ( <i>Oedema malignum</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysipelas</i> ) . . . . .	34	1	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	19	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber ( <i>Morbus maculosus</i> ) . . . . .	4	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	40	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	-	-	-	3	3	-	-	-	-
Strålesopsygdom ( <i>Actinomycosis</i> ) . . . . .	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster ( <i>Fibromycoma. Asco-coccus</i> ) . . . . .	35	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	4	-	3	-	-	-	-	-	-
Difterit ( <i>Diphtheritis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	119	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	113	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	3	-	1	7	-	4	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhøe</i> ) . . . . .	160	-	-	118	-	4	-	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	237	6	16	42	-	3	-	-	-
Overføres	654	9	24	304	5	13	-	-	-



## i Kristiania by i 1904.

ville de Kristiania, signalés en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et mortis)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et mortis)
	dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	11	.	1	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	136	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	2	41	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	20	.	2	11	1	3	.	.	.	.
.	.	.	11	.	.	103	5	7	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	29	.	2	261	7	50	11	1	3	10	.	.	.

Tabel V. (Forts.) (Continuation).

Kristiania.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	654	9	24	304	5	13	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . .	10	-	-	2	-	-	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . .	-	-	-	19	2	3	-	-	-
Forgiftninger ( <i>Intoxicaciones</i> ) .	5	-	-	2	2	-	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) <sup>1)</sup>	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Menigitis acuta</i> ) . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) ( <i>Fatuitas</i> ) . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	45	2	10	6	-	1	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	7	2	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	142	-	-	2	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> )	14	-	-	50	-	-	-	-	-
Skurv ( <i>Favus</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab ( <i>Scabies</i> ) . . . . .	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinae</i> ) . . . . .	43	-	-	67	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	1	-	-	23	-	-	-	-	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) .	-	-	-	11	1	1	-	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . .	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	-	-	-	58	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . .	-	-	-	76	-	2	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . .	-	-	-	16	-	2	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . .	3	-	-	50	-	-	1	-	-
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> ) . . . . .	35	1	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Operationes ob kryptorchismum</i> ) . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . .	27	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	1010	12	34	701	12	22	1	-	-

1) Ascarider. *Tænia marginata*.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
-	-	-	29	-	2	261	7	50	11	1	3	10	-	-	-
.	.	.	.	.	.	45	-	22	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	7	-	2	1	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	72	-	-	-	-	1	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	2	2	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	121	3	-	17	7	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	183	11	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	17	-	-	3	1	-	-	-	-	30	5	-	-
.	.	.	.	.	.	293	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	5	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	2	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.
.	.	.	32	-	-	13	-	-	3	-	-	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.
-	-	-	199	3	2	904	28	74	15	1	4	40	5	-	-

Tabel V. (Forts.) (Continuation).

Kristiania.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	1010	12	34	701	12	20	1	-	-
Kræft ( <i>Carcinoma et Sarcoma</i> )	4	1	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia ungvis</i> )	570	-	-	8	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> )	45	-	-	6	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Articulitis et bursitis</i> )	352	9	-	2	1	-	-	-	-
Kirurg, tilfælde (sår, kontusioner, absces etc) ( <i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i> )	937	5	1	19	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde ( <i>Casus ceteri</i> )	20	1	-	20	14	6	-	-	-
Ialt ( <i>total</i> )	2938	28	35	756	27	26	1	-	-

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
-	-	-	199	3	2	904	28	74	15	1	4	40	5	-	-
-	-	-	-	-	-	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	116	10	3	-	-	-	2	-	2 <sup>1)</sup>	-
-	-	-	1	-	-	12	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	213	3	2	1129	45	77	15	1	4	42	5	2	-

<sup>1)</sup> Elefant.

Tabel VI.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	4	-	4	59	-	57	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	15	3	7	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysipelas</i> ) . . . . .	64	1	-	1	-	1	-	-	-
Nældefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber ( <i>Morbus maculosus</i> ) . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	128	-	4	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	-	-	-	186	160	-	-	-	-
Strålesopsygdom ( <i>Actinomycosis</i> ) . . . . .	2	-	-	12	2	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster ( <i>Fibromycoma. Ascococcus</i> ) . . . . .	39	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	9	2	5	2	1	-	-	-	-
Difterit ( <i>Diphtheritis</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	71	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten ( <i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i> ) . . . . .	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	224	-	1	10	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	15	-	4	22	12	6	2	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) ( <i>Gastritis. Diarrhoé</i> ) . . . . .	199	-	1	695	51	12	-	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	172	9	15	88	5	3	-	-	-
Overføres	899	13	34	1162	234	86	2	-	-

## i Akershus amt i 1904.

dans le département d' Akershus en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	93	6	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	147	3	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	50	6	15	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	3	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	52	5	1	9	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	322	18	47	62	6	17	-	-	-	5	5	-	-

Tabel VI. (Forts.) (Continuation).

Akershus.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	899	13	34	1162	234	86	2	-	-
Akutdiarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i> ) . .	6	-	-	48	1	9	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	138	7	10	1	-	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> ) . . . . .	-	-	-	32	2	14	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	16	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Menigitis acuta</i> ) . . . . .	10	1	2	2	2	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) ( <i>Fatuitas</i> ) . . . . .	2	-	-	3	3	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	47	1	5	89	-	12	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	106	12	1	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	105	-	-	54	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> ) . . . . .	39	-	-	282	-	-	-	-	-
Skab ( <i>Scabies</i> ) . . . . .	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Lus <sup>2)</sup> ( <i>Pediculinae</i> ) . . . . .	56	-	-	1994	-	-	10	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	3	-	-	173	11	1	1	1	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	50	3	2	-	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	45	3	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	1	-	-	330	4	3	1	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	1	-	-	134	4	1	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	434	7	4	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	86	8	11	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	8	-	-	221	8	2	1	-	-
Forfængenhed ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> ) . . . . .	44	1	-	8	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Operationes ob kryptorchismum</i> ) . . . . .	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . . . .	383	-	-	4	-	-	4	-	-
Overføres	1636	16	41	5401	309	156	20	1	-

<sup>1)</sup> Kviksølv, kali, kogsalt, chilisalpetær, planter. <sup>2)</sup> En dyrlæge anfører blot summarisk flere hundrede dyr.



Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
-	-	-	322	18	47	62	6	17	-	-	-	5	5	-	-
-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	5	4	8	2	4	1	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	82	11	-	11	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	29	2	-	27	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	56	-	-	11	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	49	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	31	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	507	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1063	49	54	197	13	22	1	-	1	5	5	-	-

Tabel VI. (Forts.) (Continuation).

Akershus.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abatés)	døde (morts)		dræbte (abatés)	døde (morts)		dræbte (abatés)	døde (morts)
Overført (transport)	1636	16	41	5401	309	156	20	1	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (Vitia unguis)	259	4	-	52	2	-	-	-	-
Øielidelser (Vitia oculorum)	28	-	-	12	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (Artricularitis et bursitis)	290	8	-	42	4	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (Vulnera, contusiones, abscessus etc.)	647	12	-	188	30	3	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (Casus ceteri)	141	5	1	175	58	4	-	-	-
Ialt (total)	3005	45	42	5870	403	163	20	1	-

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abatius et mortis</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abatius et mortis</i> )
	dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )				
-	-	-	1063	49	54	197	13	22	1	-	1	5	5	-	-
-	-	-	-	-	-	11	8	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	5	-	36	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	69	17	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1151	71	59	255	22	26	1	-	1	5	5	-	-

Tabel VII.

## De vigtigste husdyrsygdomme

*(Cas de maladies des animaux domestiques)*

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	7	1	6	39	-	39	-	-	-
Ondartet ødem ( <i>Oedema malignum</i> ) . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	10	6	1	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten ( <i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i> ) . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Influenza ( <i>Influenza</i> ) . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysipelas</i> ) . . . . .	47	-	-	3	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	8	-	-	4	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	122	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	2	2	-	74	65	-	-	-	-
Strålesyge ( <i>Actinomycosis</i> ) . . . . .	-	-	-	14	5	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster ( <i>Fibromycoma. Ascococcus</i> ) . . . . .	21	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	4	1	1	1	-	1	-	-	-
Difterit ( <i>Diphtheritis</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	113	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten ( <i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	68	-	-	7	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	9	-	1	23	8	1	-	-	-
O verføres	294	5	9	290	84	43	-	-	-

## i Smålenenes amt i 1904.

dans le département de Smålenene en 1904).

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjærkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	71	8	29	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	105	2	9	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	2	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	43	3	2	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	5	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	10	3	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	5	2	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	203	18	39	47	3	2	.	.	.	.	.	.	.

Tabel VII. (Forts.) (Continuation).

Smålenene.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	294	5	9	290	84	43	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> )	198	1	2	482	23	8	-	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	159	5	12	70	3	2	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . . . . .	7	-	1	18	-	3	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	1	-	-	53	-	-	-	-	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> )	1	-	-	19	3	4	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Meningitis acuta</i> ) . . . . .	4	-	1	3	1	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) ( <i>Fatuitas</i> ) . . . . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	30	3	4	48	2	4	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	114	1	1	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	87	-	-	27	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> )	5	-	-	137	-	-	-	-	-
Skurv ( <i>Favus</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Skab ( <i>Scabies</i> ) . . . . .	3	-	-	5	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinae</i> ) . . . . .	12	-	-	1715	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	5	1	-	95	5	-	1	-	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	36	2	-	-	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	24	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	3	-	-	211	3	-	-	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	-	-	-	73	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	245	3	1	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	31	5	8	-	-	-
Overføres	624	15	29	3702	137	75	1	-	-

<sup>1)</sup> Bly, møjje, lud.

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)			
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte og døde (abattus et morts)	dræbte og døde (abattus et morts)			
-	-	-	203	18	39	47	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	7	-	-	6	1	-	-	-	-	1 <sup>1)</sup>	-	-	-	-	
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1 <sup>2)</sup>	-	-	-	-	
-	-	-	33	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	10	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	31	11	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 <sup>3)</sup>	1	
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	142	32	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	13	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	14	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	13	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	473	70	44	81	6	2	-	-	-	2	-	-	1	1	

1) Påfugl. 2) Æsel. 3) Papegøje.

Tabel VII. (Forts.) (Continuation).

Smålenene.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	624	15	29	3702	137	75	1	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . .	3	-	-	137	6	-	1	-	-
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i> ) . . . . .	26	3	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Opera-</i> <i>tiones ob kryptorchismum</i> ) . . .	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . .	414	-	-	1	-	-	-	-	-
Kræft ( <i>Carcinoma et Sarcoma</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia</i> <i>ungvis</i> ) . . . . .	71	1	-	10	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> ) . . .	10	-	-	14	-	-	-	-	-
Led- og slimsækklidelser ( <i>Articu-</i> <i>litis et bursitis</i> ) . . . . .	246	9	-	52	3	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contu-</i> <i>siones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	303	17	3	100	8	2	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	194	7	6	203	66	12	2	-	-
Ialt ( <i>total</i> )	1901	52	38	4220	220	89	4	-	-



Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
-	-	-	473	70	44	81	6	2	-	-	-	2	-	1	1
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	380	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	1 <sup>1)</sup>	-
-	-	-	28	3	3	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	902	73	47	122	6	2	-	-	-	3	-	2	1

1) Æsel.

Tabel VIII.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	2	-	2	63	-	63	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») ( <i>Anthrax em- physematosus</i> ) . . . . .	-	-	-	4	-	4	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	16	8	6	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten ( <i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i> ) . . . . .	4	-	2	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i> ) . . . . .	22	-	-	1	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber ( <i>Morbus maculosus</i> )	5	-	4	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	62	-	4	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	-	-	-	72	65	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	6	1	4	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	28	-	1	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i> ) . . . . .	65	-	-	14	-	-	1	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	6	1	-	11	1	1	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhœ</i> )	184	1	-	424	11	2	1	-	-
Overføres	374	3	16	633	85	76	2	-	-

## i Buskeruds amt i 1904.

dans le département de Buskerud en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	37	18	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	44	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	35	3	10	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	22	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	107	23	15	38	3	10	-	-	-	-	-	-	-

Tabel VIII. (Forts.) (Continuation).

Buskerud.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	374	3	16	633	85	76	2	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	133	3	3	43	6	2	12	2	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . . . . .	8	-	-	40	4	-	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	56	1	4	-	-	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> ) . . . . .	1	-	-	18	4	4	-	-	-
Indvoldsorme <sup>2)</sup> ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge ( <i>Hydrocephalus hydratideus</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Meningitis acuta</i> ) . . . . .	6	-	1	1	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (kol- ler) ( <i>Fatuitas</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinaemia</i> ) . . . . .	16	-	1	42	5	2	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteo- malacia</i> ) . . . . .	-	-	-	22	5	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslæt ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	57	-	-	23	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> ) . . . . .	1	-	-	65	-	-	1	-	-
Skurv ( <i>Favus</i> ) . . . . .	2	-	-	4	-	-	-	-	-
Skab <sup>3)</sup> ( <i>Scabies</i> ) . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinæ</i> ) . . . . .	52	-	-	747	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	6	-	-	84	2	-	-	-	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	13	-	-	-	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	9	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	1	-	-	131	3	1	-	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	-	-	-	42	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	249	1	4	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	14	2	2	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	5	-	-	119	1	1	1	-	1
Overføres	670	6	21	2357	120	98	17	3	1

<sup>1)</sup> Kviksølv, kogsalt, ormbid, mønje. <sup>2)</sup> Spolorm, bændelorm. <sup>3)</sup> Dermatophagus.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
-	-	-	107	23	15	38	3	10	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	55	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	1	218	25	22	63	3	10	-	-	-	-	-	-	-

Tabel VIII. (Forts.) (Continuation).

Buskerud.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	670	6	21	2357	120	98	17	3	1
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri- thiasis</i> ) . . . . .	24	2	-	3	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Opera- tiones ob kryptorchismum</i> ) . .	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . .	228	-	-	15	-	-	11	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia ungvis</i> ) . . . . .	89	-	-	5	1	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> ) . .	23	1	-	7	1	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Arti- culitis et bursitis</i> ) . . . . .	257	5	-	54	2	-	1	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	449	7	-	94	6	-	1	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	141	1	-	122	16	8	3	-	-
Ialt ( <i>total</i> )	1888	22	21	2657	146	106	33	3	1

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
5	-	1	218	25	22	63	3	10	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	167	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	5	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	14	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	-	1	406	39	22	76	3	10	-	-	-	-	-	-	-

Tabel IX.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	3	-	3	68	2	56	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») ( <i>Anthrax em- physematosus</i> ). . . . .	-	-	-	6	1	5	-	-	-
Ondartet ødem ( <i>Oedema malig- num</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ). . . . .	-	-	-	6	-	4	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ). . . . .	40	-	1	7	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . .	50	2	-	-	-	-	-	-	-
Strålesoppsygdom ( <i>Actinomycosis</i> ) Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	-	-	-	6	6	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	26	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	1	1	-	1	-	1	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i> ) . . . . .	-	-	-	23	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et pleuritis</i> ) . . . .	56	-	-	3	-	-	1	-	-
Fordøielssygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> )	8	-	3	12	-	4	-	-	-
	124	2	1	502	9	4	1	-	-
Overføres	316	5	8	638	19	75	2	-	-





Tabel IX. (Forts.) (Continuation).

Jarlsberg og

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	316	5	8	638	19	75	2	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	106	10	12	112	1	1	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i> ) . . . . .	6	-	1	29	-	1	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	19	-	-	-	-	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> ) . . . . .	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Meningitis acuta</i> ) . . . . .	1	1	-	6	3	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	20	-	2	74	5	5	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	54	3	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	124	-	-	39	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> ) . . . . .	2	-	-	13	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinae</i> ) . . . . .	6	-	-	209	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	1	-	-	49	2	-	-	-	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	1	-	-	16	-	-	-	-	-
Bordreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	32	2	2	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	1	-	-	159	1	1	-	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	-	-	-	24	2	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	209	2	-	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Métritis</i> ) . . . . .	1	-	-	33	2	5	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	9	-	-	173	3	4	2	-	-
Forfængenhed ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> ) . . . . .	15	-	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Operationes ob kryptorchismum</i> ) . . . . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . . . .	191	-	-	35	-	-	12	-	-
Overføres	813	16	23	1931	45	94	16	-	-

1) Bly, kviksølv, kogsalt, valmuefrø.

## Larvik.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjærkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
-	-	-	228	16	17	22	5	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	-	-
-	-	-	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	139	-	-	12	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	422	20	18	42	5	-	2	-	-	21	-	1	-

Tabel IX. (Forts.) (Continuation).

Jarlsberg og

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	813	16	23	1931	45	94	16	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma)	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (Vitæ unguis)	68	-	-	7	-	-	-	-	-
Øielidelser (Vitæ oculorum)	26	-	-	4	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (Arthritis et bursitis)	230	5	1	49	2	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) Vulnera, contusiones, abscessus etc.	453	8	-	212	1	1	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (Casus ceteri)	29	-	1	76	26	2	-	-	-
Ialt (total)	1621	31	25	2279	74	97	16	-	-

## Larvik.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
-	-	-	422	20	18	42	5	-	2	-	-	21	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	29	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	28	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	466	20	18	81	5	-	3	-	-	21	-	1	-

Tabel X.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abatés)	døde (morts)		dræbte (abatés)	døde (morts)		dræbte (abatés)	døde (morts)
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	3	-	3	35	2	33	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») ( <i>Anthrax em- physematosus</i> ) . . . . .	-	-	-	6	2	4	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	65	29	24	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten ( <i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i> ) . . . . .	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Influenza ( <i>Influenza</i> ) . . . . .	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i> ) . . . . .	80	-	-	13	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	17	-	-	7	-	-	-	-	-
Brandfeber ( <i>Morbus maculosus</i> )	5	1	1	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	113	2	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	-	-	-	142	103	3	-	-	-
Strålesyge ( <i>Actinomyces</i> ) . . . . .	4	1	-	27	4	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	39	1	1	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis- epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	2	1	1	6	2	2	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	131	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten ( <i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i> ) . . . . .	5	-	-	1	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i> ) . . . . .	300	-	-	24	-	1	-	-	-
Overføres	572	6	11	457	142	67	-	-	-

## i Hedemarkens amt i 1904.

dans le département de Hedemarken en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	116	22	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	271	11	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	9	-	-	-	-	-	-	-	5	5	-	-
-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	51	6	2	-	-	-	-	-	-	-
26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	-	-	418	42	52	52	6	2	-	-	-	5	5	-	-

Tabel X. (Forts.) (Continuation).

Hedemarken.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	572	6	11	475	142	67	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . .	10	1	1	11	6	1	7	3	
Fordøielssygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> )	337	5	1	1058	31	20	4	-	
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Ob- structio</i> ) . . . . .	223	5	12	183	8	2	1	-	
Akutt diarrhé og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> )	4	1	1	134	-	12	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	4	-	1	157	2	6	2	-	1
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> ) . . . . .	4	1	-	28	3	9	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	66	-	-	-	-	-	-	-	-
Akutt hjernebetændelse ( <i>Menin- gitis acuta</i> ) . . . . .	1	-	1	3	2	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Kol- ler) ( <i>Fatuitas</i> ) . . . . .	3	1	-	1	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinaemia</i> ) . . . . .	37	1	3	214	30	23	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteo- malacia</i> ) . . . . .	-	-	-	175	7	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	-	-	-	14	5	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	136	-	-	174	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsu- rans</i> ) . . . . .	7	-	-	327	1	-	-	-	-
Skurv ( <i>Favus</i> ) . . . . .	2	-	-	9	-	-	-	-	-
Skab ( <i>Scabies</i> ) . . . . .	14	-	-	14	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinae</i> ) . . . . .	144	-	-	5432	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	6	-	-	181	6	-	3	2	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	10	-	2	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	1	-	-	35	3	-	-	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	31	1	-	1	1	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	1	-	-	472	-	2	-	-	-
Overføres	1572	21	31	9138	247	145	18	6	1

<sup>1)</sup> Kali, salpeter, kviksølv, bly, arsenik, stryknin, kjøkkensalt, sildelage, saltlage, bomuldsfrømel, rævegift, ormbid.



Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abatius et mortis</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abatius et mortis</i> )
	dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )				
26	-	-	418	42	52	52	6	2	-	-	-	5	5	-	-
-	-	-	29	13	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	65	1	2	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	11	4	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	19	-	-	2	1	1	-	-	-	-
-	-	-	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	159	10	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
43	-	-	24	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	144	-	-	8	-	-	1	-	-	20	-	1 <sup>1)</sup>	-
-	-	-	36	13	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
80	-	-	957	96	64	106	8	5	3	1	1	25	5	1	-

1) Æsel.

Tabel X. (Forts.) (Continuation).

Hedemarken.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	1572	21	31	9138	247	145	18	6	1
Kastning (Abortus) . . . . .	1	-	-	238	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (Eclampsia puerperalis) . . . . .	-	-	-	203	5	2	-	-	-
Børbetændelse (Metritis) . . . . .	-	-	-	68	3	6	-	-	-
Jurbetændelse (Mastitis) . . . . .	14	-	-	324	7	-	-	-	-
Forfangenhed (Hordeatio. Kri- thiasis) . . . . .	12	1	-	3	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (Opera- tiones ob Kryptorchismum) . . . . .	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes) . . . . .	428	-	-	17	-	-	32	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma) . . . . .	3	1	-	3	1	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (Vitia ungvis) . . . . .	356	-	-	139	-	-	-	-	-
Øielidelser (Vitia oculorum) . . . . .	47	-	-	41	-	-	2	-	-
Led- og slimsæklidelser (Arti- culitis et bursitis) . . . . .	392	4	1	242	5	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (Vulnera, contu- siones, abscessus etc.) . . . . .	1037	7	3	298	8	-	4	-	-
Godartet beskelersyge (Exan- thema genitalium benignum) . . . . .	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (Casus ceteri) . . . . .	808	20	9	407	79	7	-	-	-
Ialt (total)	4687	54	44	11121	356	160	56	6	1

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
80	-	-	957	96	64	106	8	5	3	1	1	25	5	1	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	-	-	418	2	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	15	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	21	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	21	-	-	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	142	30	14	21	-	1	2	-	-	-	-	-	-
97	-	-	1597	129	79	194	10	7	5	1	1	25	5	1	-

Tabel XI.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	-	-	-	34	1	33	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») ( <i>Anthrax em- physematosus</i> ) . . . . .	-	-	-	5	3	2	-	-	-
Ondartet ødem ( <i>Oedema malig- num</i> ) . . . . .	1	-	1	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	80	34	21	-	-	-
Influenza ( <i>Influenza</i> ) . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i> ) . . . . .	41	-	1	5	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	14	-	-	3	-	-	-	-	-
Brandfeber ( <i>Morbus maculosus</i> )	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	221	-	12	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . .	-	-	-	56	42	5	-	-	-
Strålesopsygdom ( <i>Actinomycosis</i> )	6	-	-	12	8	2	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	59	1	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten ( <i>Stoma- titis contagiosa pustulosa equi</i> )	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> )	255	1	2	14	-	-	1	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuriti</i> ) . . . . .	12	-	2	10	1	3	1	-	1
Overføres	595	2	18	281	91	67	2	-	1

## i Kristians amt i 1904.

dans le département de Kristians en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	165	15	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	119	9	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	39	12	7	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	1	19	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	1	2	312	34	68	40	12	7	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XI. (Forts.) (Continuation).

Kristians.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	595	2	18	281	91	67	2	-	1
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> )	340	-	1	1178	73	19	1	1	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> )	214	3	9	197	19	7	1	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> )	4	-	1	61	3	8	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> )	1	-	-	197	21	9	1	-	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> )	1	-	-	28	2	4	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> )	70	-	2	2	-	-	2	-	-
Dreiesyge ( <i>Hydrocephalus hydratidens</i> )	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Menigitis acuta</i> )	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> )	39	1	6	219	10	54	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> )	-	-	-	134	30	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> )	5	-	-	83	2	9	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> )	104	-	-	56	-	-	8	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> )	16	-	-	401	-	-	-	-	-
Skurv ( <i>Favus</i> )	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Skab ( <i>Scabies</i> )	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinæ</i> )	160	-	-	1585	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> )	6	-	-	120	9	-	12	2	1
Misfostre ( <i>Monstra</i> )	-	-	-	4	1	1	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> )	-	-	-	21	2	-	2	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> )	-	-	-	52	4	1	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> )	2	-	-	422	3	2	1	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> )	2	-	-	231	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> )	-	-	-	125	1	1	-	-	-
Overføres	1564	7	37	5399	272	182	30	3	2

1) Stryknin, fosfor, bly, arsenik, kviksølv, kogsalt, kloroform, eddike, sildelage, kjødlage.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
32	1	2	312	34	68	40	12	7	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	54	9	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	48	5	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	22	4	5	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	132	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	18	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	91	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	1	2	704	69	77	58	12	9	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XI. (Forts.) (Continuation).

Kristians.

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	1564	7	37	5399	272	182	30	3	2
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	56	4	4	1	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	10	-	-	278	5	-	7	-	1
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i> ) . . . . .	62	-	-	5	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Opera-</i> <i>tiones ob kryptorchismum</i> ) . . . . .	28	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . . . .	726	-	1	3	-	-	27	-	-
Kræft ( <i>Carcinoma et Sarcoma</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia</i> <i>ungvis</i> ) . . . . .	280	3	-	61	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> ) . . . . .	75	-	-	28	-	-	2	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Articu-</i> <i>litis et bursitis</i> ) . . . . .	477	4	-	121	10	-	2	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontu- sioner, absces etc.) ( <i>Vulnera,</i> <i>contusiones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	971	4	5	216	5	-	20	3	2
Smitsom lungebet. ( <i>Pneumonia</i> ) Andre behandlede sygdomstil- fælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	565	6	9	273	21	4	10	-	-
Ialt (total)	4759	24	52	6440	317	190	99	6	5



Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkrae ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
32	1	2	704	69	77	58	12	9	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	5	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	507	1	-	6	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	6	-	-	5	1	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	82	61		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	179	10	2	9	-	-	1	-	-	2	2	-	-
43	1	2	1494	220		84	13	9	4	1	-	2	2	-	-

Tabel XII.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	5	-	5	46	1	45	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris katarrhialis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	36	3	5	-	-	-
Influenza ( <i>Influenza</i> ) . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i> ) . . . . .	13	-	-	4	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	7	-	-	1	-	-	-	-	-
Brandfeber ( <i>Morbus maculosus</i> )	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	32	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	-	-	-	10	9	1	-	-	-
Strålesopsygdom ( <i>Actinomycosis</i> )	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Difterit ( <i>Diphtheritis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	43	-	1	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i> ) . . . . .	56	-	-	13	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	-	-	-	4	3	1	-	-	-
Fordøielssygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> )	73	2	-	274	12	14	-	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Ob- structio</i> ) . . . . .	102	1	7	66	1	3	-	-	-
Overføres	303	3	13	498	29	70	-	-	-

## i Bratsberg amt i 1904.

dans le département de Bratsberg en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	28	2	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	48	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	42	2	7	1	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	5	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	30	1	1	2	-	-	2	-	1	1	-	<sup>1)</sup> 1	1
-	-	-	17	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	128	5	16	46	2	7	3	-	2	12	5	1	1

1) Kanin.

Tabel XII. (Forts.) (Continuation).

Bratsberg.

S y g d o m m e ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	303	3	13	498	29	70	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . . .	2	-	-	17	-	5	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . .	-	-	-	29	1	-	7	-	-
Forgiftninger <sup>1</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> ) . . .	-	-	-	6	-	4	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Menigitis acuta</i> ) . . . . .	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) ( <i>Fatuitas</i> ) . . . . .	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	8	1	-	36	6	4	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	77	24	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	46	-	-	9	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> ) . . . . .	-	-	-	18	-	-	-	-	-
Skurv ( <i>Favus</i> ) . . . . .	-	-	-	11	-	-	-	-	-
Skab ( <i>Scabies</i> ) . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinæ</i> ) . . . . .	2	-	-	170	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	-	-	-	80	4	1	1	-	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	9	1	-	-	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	17	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placenta</i> ) . . . . .	-	-	-	104	-	2	-	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	-	-	-	33	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	145	1	1	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	28	-	4	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	-	-	-	155	5	1	-	-	-
Forfængning ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> ) . . . . .	7	2	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Operationes ob kryptorchismum</i> ) . . . . .	4	-	-	1	-	-	-	-	-
Overføres	379	6	13	1449	74	92	8	-	-

1) Mønje, bedærvet foder, kjød, hugormbid.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
-	-	-	128	5	16	46	2	7	3	-	2	12	5	1	1
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	49	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	11	-	-	4	1	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	17	3	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	223	16	22	68	3	7	8	1	2	12	5	1	1

Tabel XII. (Forts.) (Continuation).

Bratsberg.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	379	6	13	1449	74	92	8	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . .	170	-	-	-	-	-	2	-	-
Kræft ( <i>Carcinoma et Sarcoma</i> )	2	-	-	4	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia unguis</i> ) . . . . .	69	-	-	23	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> ) . .	14	-	-	10	-	1	-	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Articulitis et bursitis</i> ) . . . . .	122	2	-	75	5	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera contusiones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	183	2	1	39	1	1	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	164	2	2	65	8	2	-	-	-
Ialt ( <i>total</i> )	1103	12	16	1665	88	96	10	-	-

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjærkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abatius et mortis</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abatius et mortis</i> )
	dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )				
1	1	-	223	16	22	68	3	7	8	1	2	12	5	1	1
2	-	-	122	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	1	3	29	-	-	3	-	-	-	-	-	-
2	-	-	21	1	6	4	-	-	-	-	-	50	-	<sup>1)</sup> 1	1
5	1	-	375	18	31	107	3	7	14	1	2	62	5	2	2

<sup>1)</sup> Tiur.

Tabel XIII.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	3	-	3	18	-	18	3	-	3
Raslesyge, Miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») ( <i>Anthrax em- physematosus</i> ) . . . . .	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Ondartet ødem ( <i>Oedema malign- um</i> ) . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	7	1	3	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i> ) . . . . .	3	-	-	1	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Strålesygdom ( <i>Actinomycosis</i> )	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	3	-	2	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i> ) . . . . .	4	-	-	4	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordiølsessygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhœ</i> )	44	-	1	227	5	2	3	1	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Ob- structio</i> ) . . . . .	48	-	5	8	2	-	-	-	-
Overføres	137	-	12	274	9	26	6	1	3





Tabel XIII. (Forts.) (Continuation).

Nedenes.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	137	-	12	274	9	26	6	1	3
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . . . . .	-	-	-	14	-	1	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxications</i> ) . . . . .	-	-	-	4	1	2	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Meningitis acuta</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia</i> ) . . . . .	1	-	1	47	4	4	-	-	-
Benskørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	13	3	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududset ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	33	-	-	18	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Trichophyton tonsurans</i> ) . . . . .	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Skab ( <i>Scabies</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculina</i> ) . . . . .	1	-	-	70	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	-	-	-	39	3	-	-	-	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	7	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placenta</i> ) . . . . .	-	-	-	67	-	-	-	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	-	-	-	22	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	129	-	-	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	15	1	2	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	-	-	-	61	2	-	-	-	-
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> ) . . . . .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Operationes ob kryptorchismum</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . . . .	34	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitæ unguis</i> ) . . . . .	27	-	-	7	-	-	-	-	-
Overføres	246	-	13	808	24	35	6	1	3

1) Stryknin, lusesalve, bomuldfrøkagemel.

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	174	2	17	16	-	1	2	-	-	1	1	-	-
-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	37	16	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	8	-	-	-	-	-	7	6	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	43	-	-	5	-	-	8	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	320	20	29	33	-	2	17	6	-	1	1	-	-

Tabel XIII. (Forts.) (Continuation).

Nedenes.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	246	-	13	808	24	35	6	1	3
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> ) . .	9	-	-	3	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Articulitis et bursitis</i> ) . . . . .	69	1	-	11	2	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	93	-	-	65	-	-	1	-	1
Andre behandlede sygdomstilfælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	14	-	1	29	1	4	8	-	3
Ialt ( <i>total</i> )	431	1	14	916	27	39	15	1	7

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
4	-	-	320	20	29	33	-	2	17	6	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	1	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	18	3	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	349	24	34	55	-	2	17	6	-	1	1	-	-

Tabel XIV.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		døde ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		døde ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		døde ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	2	-	2	38	4	34	3	-	3
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») ( <i>Anthrax emphysematosus</i> ) . . . . .	-	-	-	3	-	2	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	11	-	7	3	-	1
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i> ) . . . . .	7	-	-	3	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber. ( <i>Morbus maculosus</i> ). Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	30	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i> ) . . . . .	68	-	-	5	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	2	-	-	2	-	1	-	-	-
Fordøjelsessygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> ) . . . . .	22	-	-	129	-	2	1	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Ob- structio</i> ) . . . . .	17	-	1	5	-	-	-	-	-
Akut diarrhø og blodgang ( <i>Diarr- hoëa acuta et dysenteria</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Overføres	168	-	4	209	4	46	7	-	4



Tabel XIV. (Forts.) (Continuation).

Lister og

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	168	-	4	209	4	46	7	-	4
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> )	-	-	-	1	-	-	3	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Meningitis acuta</i> )	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria</i> . <i>Hæmoglobinaemia</i> )	2	-	1	53	-	10	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> )	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> )	3	-	-	6	-	-	5	3	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> )	-	-	-	5	1	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinae</i> )	5	-	-	<sup>2</sup> 6	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> )	-	-	-	24	1	-	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> )	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> )	-	-	-	11	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> )	-	-	-	40	-	-	-	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> )	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> )	-	-	-	108	-	1	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> )	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> )	2	-	-	33	-	-	-	-	-
Forfangenhed ( <i>Hordeatio</i> . <i>Kri-thiasis</i> )	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> )	66	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia unguis</i> )	42	-	-	3	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia ocolorum</i> )	17	-	-	9	-	-	1	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Articulitis et bursitis</i> )	36	-	-	3	-	-	4	-	-
Kirurg, tilf. (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i> )	107	-	-	26	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde. ( <i>Casus ceteri</i> )	34	1	-	68	4	13	3	-	-
Ialt ( <i>total</i> )	487	1	5	626	11	70	23	3	4

<sup>1)</sup> Chilisalpetter, bomuldsfrøkagemel. <sup>2)</sup> Flere besætniger.



## Mandal.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abatús et mortis</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abatús et mortis</i> )
	dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>mortis</i> )				
-	-	-	79	1	31	7	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	1	1	6	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	123	5	36	50	-	2	2	-	-	-	-	-	-

Tabel XV.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	13	-	13	38	1	36	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») ( <i>Anthrax em- physematosus</i> ) . . . . .	1	-	1	5	-	4	3	-	3
Ondartet ødem ( <i>Oedema malig- num</i> ) . . . . .	2	-	1	1	-	1	-	-	-
Bråset ( <i>Gastromycosis ovis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	35	-	35
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	36	-	18	-	-	-
Influenza ( <i>Influenza</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i> ) . . . . .	8	1	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber ( <i>Morbus maculosus</i> ) . . . . .	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	39	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	-	-	-	13	12	-	-	-	-
Strålesygdom ( <i>Actinomycosis</i> ) . . . . .	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Difterit ( <i>Diphtheritis</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i> ) . . . . .	46	-	-	14	-	-	1	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	2	-	1	2	-	-	-	-	-
Overføres	121	1	21	116	14	61	39	-	38

## i Stavanger amt i 1904.

dans le département de Stavanger en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkrae (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
.	.	.	1	.	.	4	.	2	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	15	.	10	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	19	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	1	.	.	6	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	1	.	36	1	10	6	1	2	6	.	.	.	.	.	.

Tabel XV. (Forts.) (Continuation).

Stavanger.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signals</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signals</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signals</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	121	1	21	116	14	61	39	-	38
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> )	67	1	-	140	9	2	9	-	2
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> )	90	-	5	31	-	2	2	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> )	10	1	-	9	-	-	3	-	3
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> )	-	-	-	26	-	-	1	1	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> )	-	-	-	8	-	4	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> )	23	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Meningitis acuta</i> )	-	-	-	4	-	2	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> )	2	1	-	39	-	7	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> )	-	-	-	10	1	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> )	40	-	-	17	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> )	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculina</i> )	53	-	-	275	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> )	-	-	-	34	3	1	6	2	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> )	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> )	-	-	-	6	-	-	2	1	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> )	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> )	1	-	-	79	-	-	1	1	-
Kastning ( <i>Abortus</i> )	1	-	-	33	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> )	-	-	-	166	4	6	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> )	-	-	-	27	-	3	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> )	1	-	-	68	-	3	2	-	-
Forfængenhed ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> )	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	417	4	26	1105	31	91	65	5	43

1) Bomuldsfrømel, kogsalt, kviksølv, arsenik.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
1	1	-	36	1	10	6	1	2	6	-	-	-	-	-	-
2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	3	8	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	1	3	95	9	13	22	1	3	6	-	-	-	-	-	-

Tabel XV. (Forts.) (Continuation).

Stavanger.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	417	4	26	1105	31	91	65	5	43
Klaphingstoperationer (Operationes ob kryptorchismum) . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes) . . .	108	-	-	25	-	-	-	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma) .	6	1	-	1	-	1	-	-	-
Hov- og klovlidelser (Vitæ unguis) . . . . .	82	-	-	8	-	-	-	-	-
Øielidelser (Vitæ oculorum) . .	7	-	-	4	-	-	2	-	-
Led- og slimsæklidelser (Arthritis et bursitis) . . . . .	65	2	-	13	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc. (Vulnera, contusiones, abscessus etc.) . . . . .	193	2	-	65	-	1	3	-	-
Godartet beskelersyge (Exanthema genitalium benignum) .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebro-spinal meningitis (Meningitis cerebro-spinalis) . . .	-	-	-	4	-	1	2	-	1
Andre behandlede sygdomstilfælde (Casus ceteri) . . . . .	115	2	8	117	9	14	8	1	1
Ialt (total)	997	11	34	1342	40	108	80	6	45

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
9	1	3	95	9	13	22	1	3	6	-	-	-	-	-	-
-	-	-	62	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
1	-	-	11	1	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	1	3	180	11	14	51	1	3	8	-	-	-	-	-	-

Tabel XVI.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	6	-	6	50	-	50	5	-	5
Raslesyge, Miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») ( <i>Anthrax em- physematosus</i> ) . . . . .	-	-	-	5	-	5	-	-	-
Bråсот ( <i>Gastromycosis ovis</i> ) . . .	-	-	-	-	-	-	22	-	21
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	50	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i> ) . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	22	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . .	-	-	-	7	7	-	-	-	-
Strålesopsygdом ( <i>Actinomycosis</i> )	2	-	1	3	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i> ) . . . . .	24	-	-	12	1	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . .	1	-	-	26	4	9	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indige stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoe</i> )	129	3	4	324	24	6	5	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Ob- structio</i> ) . . . . .	53	-	5	29	1	5	2	-	-
Overføres	249	4	18	507	38	75	34	-	26



## i Søndre Bergenhus amt i 1904.

dans le département de Søndre Bergenhus en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	5	-	5	2	-	2	3	-	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	21	2	7	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	35	2	8	23	2	9	3	-	3	-	-	-	-

Tabel XVI. (Forts.) (Continuation).

Søndre Bergenhus.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signals</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signals</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signals</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	249	4	18	507	38	75	34	-	26
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i> ) . . .	-	-	-	21	2	5	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . .	-	-	-	28	2	1	-	-	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> ) . . .	-	-	-	4	-	1	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . .	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Menigitis acuta</i> ) . . . . .	-	-	-	5	1	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) ( <i>Fatuitas</i> ) . . . . .	2	1	-	3	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	3	-	1	165	4	18	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	42	7	-	9	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	16	-	-	6	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> ) . . . . .	-	-	-	91	-	-	-	-	-
Skurv ( <i>Favus</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinae</i> ) . . . . .	40	-	-	1045	-	-	65	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	-	-	-	26	3	-	5	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	14	1	1	2	1	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	14	-	-	1	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	-	-	-	135	6	7	-	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	-	-	-	82	4	-	1	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	81	2	4	2	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	21	2	2	2	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	1	-	-	99	4	-	-	-	-
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> ) . . . . .	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Operationes ob kryptorchismum</i> ) . . . . .	35	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . . . .	122	-	1	-	-	-	2	-	-
Kræft ( <i>Carcinoma et Sarcoma</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Overføres	489	5	20	2390	76	116	123	1	26

<sup>1)</sup> Digitalis.



Tabel XVI. (Forts.) (Continuation).

Søndre Bergenhus.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	489	5	20	2390	76	116	123	1	26
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia unguis</i> ) . . . . .	51	-	-	3	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> ) . . . . .	8	-	-	10	-	-	4	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Articulitis et bursitis</i> ) . . . . .	76	4	-	21	-	-	1	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	95	3	1	59	4	-	2	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	22	-	-	63	1	-	-	-	-
Ialt ( <i>totalt</i> )	741	12	21	2646	81	116	130	1	26

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
5	-	-	130	3	8	52	5	9	14	3	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	138	5	9	57	5	9	14	3	3	-	-	-	-

Tabel XVII.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques dans la*

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarhoë</i> )	12	-	-	13	-	-	1	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	39	-	1	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) .	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinæ</i> ) . . . . .	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> ) . . . . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitiumgis</i> ) . . . . .	30	1	-	-	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Arthritis et bursitis</i> ) . . . . .	34	4	-	-	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	44	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt ( <i>total</i> )	193	6	5	22	-	-	1	-	-



Tabel XVIII.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abatés</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abatés</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abatés</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	-	-	-	10	-	10	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») ( <i>Anthrax em- physematosus</i> ) . . . . .	-	-	-	21	-	21	-	-	-
Bråset ( <i>Gastromycosis ovis</i> ) . . .	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	33	2	26	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	8	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . .	-	-	-	14	14	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster ( <i>Fibromycoma. Asco- coccus</i> ) . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i> ) . . . . .	17	1	-	17	1	1	-	-	-
Lunge- og Brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . .	-	-	-	3	-	1	-	-	-
Fordøielssygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> ) . .	101	-	-	141	1	1	2	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Ob- structio</i> ) . . . . .	22	-	1	34	-	2	8	-	2
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Di- arrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . .	3	-	1	20	-	2	2	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	4	-	1	-	-	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> )	1	-	-	2	-	1	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . .	37	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge ( <i>Hydrocephalus hyda- tideus</i> ) . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	196	1	4	299	18	66	14	-	4

<sup>1)</sup> Acet. plumbic., jod, slangebids.





Tabel XVIII. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	196	1	4	299	18	66	14	-	4
Akut hjernebetændelse ( <i>Menigitis acuta</i> ) . . . . .	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria</i> . <i>Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	-	-	-	44	-	5	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	35	-	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	8	-	-	3	1	-	4	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> ) . . . . .	9	-	-	713	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinae</i> ) . . . . .	150	-	-	1846	-	-	90	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	1	-	-	8	3	-	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	-	1	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	-	-	-	39	-	-	2	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	-	-	-	61	-	-	5	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	16	1	1	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	4	-	2	1	1	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	3	-	-	50	1	-	2	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Operationes ob kryptorchismum</i> ) . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . . . .	112	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia unguis</i> ) . . . . .	20	-	-	2	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> ) . . . . .	8	-	-	4	-	-	20	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Arthritis et bursitis</i> ) . . . . .	75	-	-	23	-	-	1	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	156	3	-	34	-	-	1	-	-
Lungeorm ( <i>Pneumonia verminosum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	168	6	1	195	7	6	5	-	1
Ialt (total)	911	10	5	3379	31	81	146	1	5



Tabel XIX.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	1	-	1	8	4	4	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») ( <i>Anthrax emphysematosus</i> ) . . . . .	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Bråset ( <i>Gastromycosis ovis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	8	4	4	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysipelas</i> ) . . . . .	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster ( <i>Fibromycoma. Asco-coccus</i> ) . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	29	-	-	-	-	-
Luftveisk atarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	28	-	-	3	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	6	-	5	3	-	-	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> ) . . . . .	36	1	-	89	2	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	20	-	2	19	1	1	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . . . . .	2	-	1	23	1	1	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> ) . . . . .	1	-	1	5	-	3	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	48	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	156	1	10	192	13	13	2	-	2

<sup>1)</sup> Arsenik, møjje.

## i Romsdals amt i 1904.

dans le département de Romsdal en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkrae (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	4	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	20	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	10	.	3	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	2	.	.	2	.	.	3	.	.	.	.	.	.
.	.	.	3	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	30	3	1	16	.	3	3	.	.	.	.	.	.

Tabel XIX. (Forts.) (Continuation).

Romsdal.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	156	1	10	192	13	13	2	-	2
Akut hjernebetændelse ( <i>Menigitis acuta</i> )	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> )	2	-	-	34	1	-	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> )	-	-	-	25	1	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> )	7	-	-	1	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> )	6	-	-	4	1	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> )	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinae</i> )	18	-	-	1269	-	-	20	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> )	-	-	-	6	1	-	-	-	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> )	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> )	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> )	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> )	-	-	-	28	1	-	-	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> )	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> )	-	-	-	34	-	1	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> )	-	-	-	3	1	2	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> )	-	-	-	48	2	-	1	-	-
Forfængenhed ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> )	5	2	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Operationes ob kryptorchismum</i> )	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> )	218	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft ( <i>Carcinoma et Sarcoma</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia unguis</i> )	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> )	6	-	-	2	-	-	-	-	-
Led- og Slimsæklidelser ( <i>Arthriticulitis et bursitis</i> )	52	1	-	11	1	-	-	-	-
Overføres	491	4	10	1676	24	16	23	-	2

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
-	-	-	30	3	1	16	-	3	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	50	-	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	32	-	1	1	-	-	10	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	114	4	2	27	-	4	16	-	-	-	-	-	-

Tabel XIX. (Forts.) (Continuation).

Romsdal.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	491	4	10	1676	24	16	23	-	2
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces, etc.) ( <i>Vulnera contu-</i> <i>siones, abscessus, etc.</i> ) . . . . .	83	-	-	13	1	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	59	4	3	63	10	1	-	-	-
Ialt ( <i>total</i> )	633	8	13	1752	35	17	23	-	2



Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abatius et mortis</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abatius et mortis</i> )
	dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )		dræbte ( <i>abatius</i> )	døde ( <i>mortis</i> )				
-	-	-	114	4	2	27	-	4	16	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1
-	-	-	121	5	2	38	-	4	16	-	-	-	-	1	1

Tabel XX.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	5	-	5	15	1	14	-	-	-
Bråset ( <i>Gastromycosis ovis</i> ) . .	-	-	-	-	-	-	11	2	9
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	62	20	26	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) . . . . .	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysipelas</i> ) . . . . .	82	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	9	-	-	3	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	89	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	-	-	-	12	11	-	-	-	-
Strålesygdom ( <i>Actinomycosis</i> ) . . . . .	2	-	-	8	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster ( <i>Fibromycoma. Ascococcus</i> ) . . . . .	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	4	1	1	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	72	-	-	-	-	-
Luftveiktarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	132	-	-	13	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	15	1	1	21	2	1	5	3	1
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> ) . . . . .	107	2	1	605	32	9	15	1	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	160	2	2	87	4	2	15	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . . . . .	4	-	-	20	-	5	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	60	3	1	1	-	-
Forgiftninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> ) . . . . .	4	-	-	10	1	3	4	-	-
Overføres	628	6	12	993	75	61	51	6	10

<sup>1)</sup> Fosfor, arsenik, stryknin, kviksølv, saltlage, rapskager, bomuldsfrømel, muggent hø.

## i Søndre Trondhjems amt i 1904.

dans le département de Søndre Trondhjem en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et mortis)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et mortis)
	dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)				
-	-	-	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	106	10	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	147	6	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	55	10	6	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	1	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	32	-	11	9	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	1	-	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	357	23	53	81	13	6	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XX. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	628	6	12	993	75	61	51	6	10
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	37	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Menin- gitis acuta</i> ) . . . . .	-	-	-	6	4	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (kol- ler) ( <i>Fatuitas</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinaemia</i> ) . . . . .	12	-	1	62	6	3	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) ( <i>Oste- omalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	103	2	1	1	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	3	-	-	4	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	52	-	-	39	-	-	-	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> )	1	-	-	74	-	-	-	-	-
Skab ( <i>Scabies</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculince</i> ) . . . . .	70	-	-	861	-	-	8	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	4	-	-	105	6	2	3	1	-
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	9	-	3	-	-	-
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	34	-	1	-	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	23	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	-	-	-	167	1	-	-	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	1	1	-	59	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	156	8	3	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	45	-	6	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	1	-	-	152	3	-	4	-	-
Forfængenhed ( <i>Hordeatio. Kri- thiasis</i> ) . . . . .	16	1	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Opera- tions ob krypthorchismum</i> ) . . . . .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . . . .	260	-	-	-	-	-	111	-	1
Kræft ( <i>Carcinoma et sarcoma</i> ) . . . . .	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia unguis</i> )	159	-	-	32	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> ) . . . . .	18	-	-	13	-	-	1	-	-
Overføres	1272	8	13	2940	106	81	179	7	11

## Trondhjem.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
4	-	-	357	23	53	81	5	6	-	-	-	-	-	1 <sup>1)</sup>	1
-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	208	15	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	4	1	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	-	-	354	-	-	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 <sup>2)</sup>	2
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	-	-	999	49	56	129	5	6	5	-	-	-	-	3	-

1) Zebra. 2) Æsel, Zebra.

Tabel XX. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	1272	8	13	2940	106	81	179	7	11
Led- og slimsæklidelser ( <i>Articulitis et bursitis</i> ) . . . . .	234	4	-	39	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	290	1	-	100	1	2	8	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	136	1	2	219	3	1	2	-	-
* Ialt (total)	1931	14	15	3298	110	84	189	7	11

## Trondhjem.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
19	-	-	999	49	56	129	5	6	5	-	-	-	-	3	-
-	-	-	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	16	-	-	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	40	4	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	-	-	1059	53	57	162	5	6	5	-	-	-	-	-	-

Tabel XXI.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	2	-	2	14	4	10	-	-	-
Ondartet ødem ( <i>Oedema malignum</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Bråset ( <i>Gastromycosis ovis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	6	-	6
Ondartet katarrhfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	50	15	24	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysipelas</i> ) . . . . .	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	6	-	-	2	-	-	-	-	-
Brandfeber ( <i>Morbus maculosus</i> ) . . . . .	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	66	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	-	-	-	61	56	1	-	-	-
Strålesygdom ( <i>Actinomycosis</i> ) . . . . .	1	1	-	17	7	-	-	-	-
Sædstringsforhærdelse og bringesvulster ( <i>Fibromycoma. Asco-coccus</i> ) . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	4	-	2	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	45	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten ( <i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	103	-	-	22	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	8	1	3	10	6	1	-	-	-
Fordiøielsesygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoe</i> ) . . . . .	124	-	2	406	7	12	3	-	-
Overføres	334	2	12	628	95	49	9	-	6



## i Nordre Trondhjems amt i 1904.

dans le département de Nordre Trondhjem en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	73	3	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	231	10	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	10	2	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	-	1	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	26	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-
10	-	-	360	27	52	16	2	1	1	-	-	1	-	-	-

Tabel XXI. (Forts.) (Continuation).

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	334	2	12	628	95	49	9	-	6
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	99	2	6	87	1	3	5	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . . .	3	-	-	43	3	6	1	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	36	1	-	-	-	-
Forpøitninger <sup>1)</sup> ( <i>Intoxicaciones</i> ) . . . . .	-	-	-	8	1	1	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	11	-	-	1	-	-	-	-	-
Dreiesyge ( <i>Hydrocephalus hydratideus</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Akut hjernebetændelse ( <i>Meningitis acuta</i> ) . . . . .	1	-	-	3	3	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) ( <i>Fatuitas</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	5	-	2	35	-	5	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> ) . . . . .	-	-	-	133	3	-	-	-	-
Sveksot ( <i>Rachitis</i> ) . . . . .	1	-	-	10	1	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	48	-	-	124	-	-	17	-	-
Ringorm ( <i>Tricophyton tonsurans</i> ) . . . . .	3	-	-	16	-	-	-	-	-
Skurv ( <i>Favus</i> ) . . . . .	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Skab ( <i>Scabies</i> ) . . . . .	9	-	-	9	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinæ</i> ) . . . . .	17	-	-	671	-	-	10	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	2	-	1	95	4	3	4	-	1
Misfostre ( <i>Monstra</i> ) . . . . .	-	-	-	3	2	1	2	-	2
Børvrængning ( <i>Inversio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	11	-	-	2	1	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> ) . . . . .	-	-	-	23	1	1	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> ) . . . . .	-	-	-	132	-	3	1	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> ) . . . . .	2	-	-	63	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	101	3	4	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	20	2	5	-	-	-
Overføres	536	4	21	2264	120	81	52	2	9

<sup>1)</sup> Kviksølv, fosfor, chlorotorm, bomuldfrøkagemel, rådden turnips.

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjærkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
10	-	-	360	27	52	16	2	1	1	-	-	1	-	-	-
-	-	-	23	2	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	22	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	374	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	20	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	845	37	63	29	4	1	1	-	-	1	-	-	-

Tabel XXI. (Forts.) (Continuation).

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	536	4	21	2264	120	81	52	2	9
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	8	-	-	149	3	2	14	-	-
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i> ) . . . . .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Opera-</i> <i>tiones ob kryptorchismum</i> ) . . .	31	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . .	253	-	1	1	-	-	97	-	1
Kræft ( <i>Carcinoma et Sarcoma</i> ) . .	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia</i> <i>ungvis</i> ) . . . . .	87	2	-	14	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> ) . . .	6	-	-	13	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Articu-</i> <i>litis et bursitis</i> ) . . . . .	238	5	1	33	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contu-</i> <i>siones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	339	5	-	163	5	-	1	1	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde ( <i>Casus ceteri</i> ) . . . . .	289	13	5	261	40	7	8	2	-
Ialt ( <i>Total</i> )	1797	31	28	2898	168	90	172	5	10

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
12	-	-	845	37	63	29	4	1	1	-	-	1	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	676	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	11	1	-	12	-	-	2	-	-	-	-	-	-
12	-	-	97	4	9	6	-	1	1	-	-	1	-	-	-
25	-	-	1644	42	72	54	4	2	5	-	-	3	-	-	-

Tabel XXII.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	-	-	-	5	1	4	-	-	-
Bråset ( <i>Gastromycosis ovis</i> ) . .	-	-	-	-	-	-	9	-	9
Ondartet katarrhaleber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	20	2	4	3	-	-
Rødsyge («Rothlaut») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysipelas</i> ) . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	5	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . .	-	-	-	47	46	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster ( <i>Fibromycoma. Asco-coccus</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Difterit ( <i>Diphtheritis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	58	-	1	1	-	-	3	1	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . .	3	-	1	8	1	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) ( <i>Gastritis. Diarrhoë</i> ) . . . . .	64	-	1	140	4	2	2	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	25	-	2	2	-	-	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang ( <i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i> ) . . . . .	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	14	-	1	-	-	-
Overføres	162	-	8	243	55	11	17	1	9



Tabel XXII. (Forts.) (Continuation).

Nordland.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	162	-	8	243	55	11	17	1	9
Forgiftninger <sup>1)</sup> (Intoxicaciones)	-	-	-	2	-	-	1	-	-
Indvoldsorme (Helminthiasis)	24	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (Meningitis acuta)	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (kol- ler) (Fatuitas)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinaemia)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (Osteo- malacia)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (Eczema)	25	-	-	17	-	-	3	-	-
Ringorm (Tricophyton tonsurans)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (Pediculinæ)	12	-	-	107	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	1	-	-	24	2	-	-	-	-
Misfostre (Monstra)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retentio placentæ)	-	-	-	45	-	-	-	-	-
Kastning (Abortus)	1	-	1	5	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	23	-	-	-	-	-
Børbetændelse (Metritis)	-	-	-	5	-	-	1	-	-
Jurbetændelse (Mastitis)	2	-	-	59	-	-	2	-	-
Forfangenhed (Hordeatio. Kri- thiasis)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (Opera- tiones ob kryptorchismum)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes)	150	1	-	3	-	-	9	-	-
Hov- og klovlidelser (Vitia ungvis)	23	-	-	10	-	-	-	-	-
Øielidelser (Vitia oculorum)	8	-	-	1	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (Arti- culitis et bursitis)	56	-	-	7	-	-	-	-	-
Overføres	471	2	9	561	58	13	33	1	9

<sup>1)</sup> Salt, tran, fosfor.



Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
3	-	-	51	2	7	7	-	2	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	1	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	129	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	198	3	7	13	-	3	3	-	-	1	1	-	-

Tabel XXII. (Forts) (Continuation).

Nordland.

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abatés)	døde (morts)		dræbte (abatés)	døde (morts)		dræbte (abatés)	døde (morts)
Overført (transport)	471	2	9	561	58	13	33	1	9
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (Vulnera, contusiones, abscessus etc.) . . . . .	91	-	-	50	6	-	1	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (Casus ceteri) . . . . .	141	-	1	133	16	-	-	-	-
Ialt (total)	703	2	10	744	80	13	34	1	9

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
4	-	-	198	3	7	13	-	3	3	-	-	1	1	-	-
-	-	-	4	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-
1	1	-	17	3	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-
5	1	-	219	6	8	18	1	3	6	-	-	1	1	-	-

Tabel XXIII.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abatús</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Miltbrand ( <i>Anthrax</i> ) . . . . .	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber ( <i>Febris catarrhalis maligna</i> ) . . . . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlaut») ( <i>Morbus ruber</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen ( <i>Erythema nodosum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen ( <i>Lymphangitis. Erysipelas</i> ) . . . . .	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber ( <i>Urticaria</i> ) . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke ( <i>Adenitis contagiosa equi</i> ) . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose ( <i>Tuberculosis</i> ) . . . . .	-	-	-	23	23	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster ( <i>Fibromycoma. Ascococcus</i> ) . . . . .	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe ( <i>Tetanus</i> ) . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper ( <i>Variola, Vaccina et Ovina</i> ) . . . . .	-	-	-	8	1	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	24	-	1	5	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse ( <i>Pneumonia et Pleuritis</i> ) . . . . .	4	-	-	3	-	-	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) ( <i>Gastritis. Diarrhoe</i> ) . . . . .	39	-	-	63	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	13	-	-	10	-	-	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang ( <i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i> ) . . . . .	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Blodurin ( <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i> ) . . . . .	5	-	-	12	-	-	-	-	-
Overføres	107	-	5	146	24	-	-	-	-

## i Tromsø amt i 1904.

dans le département de Tromsø en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	2	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	10	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	4	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2	.	.	15	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	9	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2	.	.	37	1	3	4	.	1	.	.	.	.	.	.	.

Tabel XXIII. (Forts.) (Continuation).

Tromsø.

Sygdomme ( <i>Maladies</i> ).	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Overført ( <i>transport</i> )	107	-	5	146	24	-	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) ( <i>Osteomalacia</i> )	-	-	-	13	1	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> )	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinae</i> )	51	-	-	75	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> )	-	-	-	15	1	1	2	-	-
Børdreining ( <i>Torsio uteri</i> )	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd ( <i>Retentio placentæ</i> )	-	-	-	40	-	-	-	-	-
Kastning ( <i>Abortus</i> )	-	-	-	6	1	-	-	-	-
Kalvingsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> )	-	-	-	20	-	-	-	-	-
Borbetændelse ( <i>Metritis</i> )	-	-	-	17	1	-	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> )	-	-	-	68	-	-	-	-	-
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> )	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer ( <i>Operationes ob kryptorchismum</i> )	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> )	101	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia unguis</i> )	35	-	-	9	-	-	-	-	-
Øielidelser ( <i>Vitia oculorum</i> )	5	-	-	3	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Articulitis et bursitis</i> )	37	1	-	-	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) ( <i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i> )	51	-	-	12	-	-	-	-	-
«Frosk»	-	-	-	26	2	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde ( <i>Casus ceteri</i> )	14	-	3	2	2	-	-	-	-
Ialt ( <i>total</i> )	415	1	8	455	32	1	2	-	-

Ged ( <i>Espèce caprine</i> )			Svin ( <i>Espèce porcine</i> )			Hund ( <i>Chiens</i> )			Kat ( <i>Chats</i> )			Fjerkræ ( <i>Volailles</i> )		Andre dyr ( <i>Animaux divers</i> )	
anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )	anmeldte ( <i>signalés</i> )	dræbte og døde ( <i>abattus et morts</i> )
	dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )				
2	-	-	37	1	3	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	11	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2	-	-	62	1	3	13	-	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXIV.

**De vigtigste husdyrsygdomme**  
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme ( <i>Maladies</i> )	Hest ( <i>Espèce chevaline</i> )			Ko ( <i>Espèce bovine</i> )			Får ( <i>Espèce ovine</i> )		
	anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf		anmeldte ( <i>signalés</i> )	deraf	
		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )		dræbte ( <i>abattus</i> )	døde ( <i>morts</i> )
Hvalpesyge ( <i>Febris catarrhalis epizootica canum</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel ( <i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordøiellessygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) ( <i>Gastritis, Diarrhoe</i> )	1	-	-	10	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse ( <i>Colica. Obstructio</i> ) . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge ( <i>Tympanitis</i> ) . . . . .	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ( <i>Helminthiasis</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet ( <i>Eczema</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ( <i>Pediculinae</i> ) . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler ( <i>Partus irregulares</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) ( <i>Eclampsia puerperalis</i> ) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børbetændelse ( <i>Metritis</i> ) . . . . .	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Jurbetændelse ( <i>Mastitis</i> ) . . . . .	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Forfangenhed ( <i>Hordeatio. Kri-thiasis</i> ) . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer ( <i>Castrationes</i> ) . . . . .	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser ( <i>Vitia unguis</i> )	3	-	-	2	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser ( <i>Articulitis et bursitis</i> ) . . . . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc. ( <i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i> ) . . . . .	9	-	-	4	-	-	-	-	-
Ialt ( <i>total</i> )	46	-	-	29	-	-	-	-	-



## i Finmarkens amt i 1904.

dans le département de Finmarken en 1904).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	-	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	15	2	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXV.

## Antal autoriserede dyrlæger i Norge 1905.

*(Nombre de vétérinaires diplômés en 1905).*

Amt (Départements).	Autoriserede dyrlæger (Vétérinaires diplômés).	Deraf (dont)		
		amtsdyrlæger (Vétérinaires délégués).	I andre stillinger el. privat prakt. (D'autres vétérinaires exercçants).	ikke praktiserende (non exercçants).
Kristiania . . . . .	21	1	19	1
Akershus . . . . .	15	10	5	-
Smålenene . . . . .	15	5	10	-
Buskerud . . . . .	10	6	4	-
Jarlsberg og Larvik . . . . .	6	4	2	-
Hedemarken . . . . .	27	17	10	-
Kristians . . . . .	19	12	7	-
Bratsberg . . . . .	10	4	6	-
Nedenes . . . . .	5	4	1	-
Lister og Mandal . . . . .	3	2	1	-
Stavanger . . . . .	6	4	2	-
Søndre Bergenhus . . . . .	4	4	-	-
Bergen . . . . .	4	1	3	-
Nordre Bergenhus . . . . .	6	4	-	2
Romsdal . . . . .	4	1	3	-
Søndre Trondhjem . . . . .	15	12	3	-
Nordre Trondhjem . . . . .	15	10	4	1
Nordland . . . . .	6	5	1	-
Tromsø . . . . .	3	1	2	-
Finmarken . . . . .	1	1	-	-
Uopgivet bopæl ( <i>domicile non nommée</i> ) . . . . .	2	-	-	-
Udenlands . . . . .	2	-	-	-
Riget ( <i>le royaume</i> ) . . . . .	199	108	83	4



## E. Udførsel og indførsel af husdyr.

### A. Udførsel.

Ifølge Norges officielle statistik (Norges handel 1904) er der i årets løb udført:

Af h e s t e til Sverige landværts ellers . . . . .	509 stkr.
» Danmark . . . . .	378 —
» Tyskland . . . . .	7 —
» Storbritannien og Irland . . . . .	1 —
» Amerikas forenede stater . . . . .	1 —

Ialt 896 stkr.

Udførselen fordeler sig med hensyn på toldsteder således:

Over Fredrikshald . . . . .	2 stkr.
» Moss . . . . .	6 —
» Ørje . . . . .	8 —
» Kongsvinger . . . . .	425 —
» Horten . . . . .	29 —
» Larvik . . . . .	74 —
» Kristiansand . . . . .	253 —
» Stavanger . . . . .	19 —
» Bergen . . . . .	3 —
» Ålesund . . . . .	3 —
» Røros . . . . .	41 —
» Levanger . . . . .	21 —
» Namsos . . . . .	12 —

Ialt 896 stkr.

### B. Indførsel.

De gjældende bestemmelser for indførsel af husdyr m. v. her til landet vil findes aftrykt som bilag side 268.

Ifølge den ovennævnte officielle statistik er der i årets løb indført:

H e s t e fra Sverige pr. jernbane . . . . .	22 stkr.
» — landværts ellers . . . . .	42 —
» — søværts . . . . .	7 —
» Danmark . . . . .	40 —
» Tyskland . . . . .	4 —
» Storbritannien og Irland . . . . .	33 —
» Andre lande . . . . .	7 —

Ialt 155 stkr.

Hornkvæg fra Sverige pr. jernbane . . . . .	8 084 stkr.
» — landværts ellers . . . . .	3 186 —
» — søværts . . . . .	2 651 —
» Rusland, havne ved Nordishavet . . . . .	6 —

---

Ialt 13 927 stkr.

Sauer fra Sverige pr. jernbane . . . . .	793 stkr.
» — landværts ellers . . . . .	601 —
» — søværts . . . . .	781 —
» Rusland, havne ved Nordishavet . . . . .	15 —

---

Ialt 2 190 stkr.

Indførselen fordeler sig med hensyn på toldsteder således:

	Heste	Hornkvæg	Sauer
Fredrikshald . . . . .	28	9 865	1 722
Kristiania . . . . .	76	3 625	453
Ørje . . . . .	5	415	—
Kongsvinger . . . . .	5	8	—
Horten . . . . .	6	—	—
Tønsberg . . . . .	1	—	—
Sandefjord . . . . .	4	—	—
Larvik . . . . .	4	—	—
Arendal . . . . .	1	—	—
Kristiansand . . . . .	9	—	—
Stavanger . . . . .	3	—	—
Trondhjem . . . . .	7	2	—
Røros . . . . .	2	—	—
Namsos . . . . .	3	6	—
Vadsø . . . . .	—	—	3
Varde . . . . .	1	6	12

---

Ialt 155 13 927 2 190

#### Kvægindførselen fra Sverige.

De hidtil gjældende bestemmelser for denne import forandredes ved plakat af 20de juni 1904 (cirk. landbrugsdep.tet af 4de juli 1904, se side 268), idet bestemmelsen om tilbageføring til Sverige af importerede, men tuberkuløse dyr udgik, ligesom det bestemtes, at de med T og S brændemærkede dyr skulde nedslagtes inden 8. dage efter brændemærkingen og i overensstemmelse med de af landbrugsdepartementet herom, nærmere fastsatte regler. Disse «regler for behandling af de med T eller S brændemærkede dyr» af 27de september 1904 vil findes indtaget på side 248.

I årets løb tuberkulinprøvedes af hornkvæg til livdyr ved karantænefjøsene i  
 Kristiania . . . . . 1 572 kvæg, hvoraf 149 tuberkuløse,  $\varnothing$ : 9,5  $\%$ .  
 Fredrikshald . . . . . 3 045 — — 304 —  $\varnothing$ : 9,9  $\%$ .

Af slagtede dyr indførtes til

Fredrikshald 7 328 stkr. hornkvæg og 2 006 får og kalve,

Kristiania 2 224 stkr. hornkvæg, 440 får og 8 kalve,

Trondhjem ingen.

Foruden denne indførsel til karantænestationerne er der også dette år på speciel ansøgning i henhold til husdyrlovens § 18 indvilget endel andragender om indførsel af husdyr over andre toldsteder og fra andre lande end Sverige.

Ved statens karantænestation *Ytre Voulen* ved Stavanger indførtes i årets løb ingen husdyr.

Hvad importen til *Kristiania* karantænefjøs angår, meddeler bestyreren, dyrlæge *A. Lo*, at stationen fremdeles har sin gamle beliggenhed og har plads til 150 storfæ. Personalet er 2 faste fjøsmænd med en løn af kr. 1 200 pr. år; dyrlægetjenesten udføres turvis af kjødkontrollens dyrlæger, og honoraret er kr. 0,20 pr. stk. for sundhedsbesigtigelse af storfæ og for tuberkulinprøve kr. 0,75 pr. stk. For tuberkulinundersøgelse betales af eieren kr. 4,00 iberegnet foder og røgt under prøven; for almindelig sundhedsbesigtigelse betales kr. 1,00 iberegnet opstaldning et døgn.

De tilførte livdyr er overveiende ældre kalvedyr og ankommer dels med jernbane dels med dampskib fra Bohuslen, disse sidste stammer som regel fra mindre besætninger, og tuberkulose er lidet udbredt blandt dem.

De, der ankommer med jernbane, er større dyr, ofte hollænder- og ayshireblandinger fra større besætninger, og tuberkulosen er blandt disse temmelig hyppig forekommende. De synes af og til at være tuberkulininjicerede ikke længe før ankomsten hid, idet der ved slagtning af dyr, der har reageret, findes merker efter injektion, som ikke er foretaget her. Som følge heraf er tuberkulindosen forhøjet til 1 gr., og når der ved tvilsom reaktion finder en fornyet prøve sted bruges 2 gr. Denne prøve foretages efter 8 dages forløb og har ofte givet tydelig reaktion; temperaturmålingen begynder da allerede en times tid efter injektionen.

Nedslagtning af dyr, der har reageret, må siden august 1904 ske hos en bestemt slagter og under politiets kontrol; betalingen for slagtningen er kr. 4,00 pr. voksent dyr og kr. 1,00 pr. kalv, og slagteren besøger dyrene afhentede på karantænestationen.

De fra Sverige indførte slagtede dyr, som passerer stationen, kan slagtes hos alle indenbys slagtere, og disse må før afhentningen kvittere på en erklæring om at dyrene skal nedslagtes; samtidig bliver den politistation, i hvis distrikt slagtningen skal foregå, varslet om at kontrollere at slagtningen finder sted. Der er således på bedst mulig måde sørget for, at ingen uregelmæssigheder og unddragelse fra tuberkulinprøven kan finde sted.

*Fredrikshald.* Stadsdyrlæge *A. Jacobsen* meddeler om kvægimporten m. v. over Fredrikshald følgende:

Fredrikshalds karantænestation er beliggende ved siden af jernbanestationen på Mølen. Karantænefjøsene falder i to afdelinger, nemlig tuberkulinfjøsene og kvægtorvet.

Tuberkulinfjøsene er opført af træ og er rummelige, lyse og luftige med 129 båsrum. Tillige et kontorlokale for karantænedyrlægen og et rum for medhjælperne, samt hølade og vedskjul. Tuberkulininjectionerne foretages hver mandags aften kl. 6 og

hver fredags aften kl. 8. Temperaturmålingen påbegyndes den 8de time efter indsprøjtningen og fortsættes hver anden time i 20 timer. De ikke tuberkuløse dyr får da plombe i venstre øre med løbenummer, som indføres i protokollen sammen med temperaturmålingerne, så man selv efter flere års forløb kan se resultatet af undersøgelserne. De reagerende dyr blir mærkede med et indbrændt T på venstre lår og derefter overflyttet til en egen afdeling for tuberkuløse dyr og indlåset, indtil slagtingen hos slagter M. Andersen foretages, hvilket sker senest 8 dage efter undersøgelsen.

Kvægtorvet er opført af træ og har 220 båsrums med kontor for opsynsmanden, rum for betjeningen, hølade og vægt til veining for toldvæsenet.

Ved dyrenes ankomst hertil blir samtlige indsat på kvægtorvet, hvor sundhedsundersøgelsen foretages af kontroldyrlægen, samt brændemærket med S på venstre lår og indført i en dertil autoriseret protokol. Her anføres blandt andet også køberens navn og stedet, hvor dyret skal slagtes. Stedets politi blir da ved anmeldelse af kvægtorvets bestyrer varslet om dyrenes ankomst og merkningsdagen med henstillen til stedets politi om at påse at dyrene ifølge plakaten af 20de juni 1904 virkelig blir nedslagtet inden 8 dage.

Trods disse foranstaltninger gives der selvfølgelig tilfælder, som unddrager sig politiets kontrol med nedslagtningen, da denne vistnok er vanskelig for politiet at føre ganske effektiv.

Personalet består af en bestyrer, der tillige er stadsdyrlæge, politidylæge og kjødkontrollør i Fredrikshald. Det påhviler bestyreren at våge over, at driften og undersøgelserne foregår i overensstemmelse med departementets og kommunens givne bestemmelse. Lønnen er 3 000 kr. Hos stadsdyrlægen er ansat en assistent, der tillige er amtsdyrlæge. Det påhviler ham at være tilstede på kvægtorvet i den bestemte torvtid for at foretage den almindelige sundhedsundersøgelse, personlig at foretage indsprøjtningerne af tuberkulin og være tilstede under samtlige temperaturmålinger, samt at foretage merkning af dyrene. Lønnen er kr. 1 500 og som amtsdyrlæge kr. 1 000.

Opsynsmanden har at være tilstede ved kreaturførende jernbanetog og dampskibes ankomst, påse dyrenes indsætning på fjøsene, indkassere afgiften, sørge for at der i torvtiden hersker ro og orden og efter endt torvtid sørge for at torvet blir stængt. Løn kr. 1 500. Tillige er ansat to medhjælpere, som udfører temperaturmålingerne, røgt af dyrene og rengjørelse af fjøsene. Løn kr. 840.

---

## F. Fortsættelseskursus for dyrlæger.

Til det for bevilgningen for terminen 1903—1904 til afholdelse fra 12te—31te oktober 1903 averterede fortsættelseskursus for dyrlæger ved veterinærlaboratoriet — det 9de i rækken — havde ved ansøgningstidens udløb meldt sig kun 5 ansøgere (foruden en kvaksalver). Departementet traf derfor den bestemmelse, at kurset skulde udsættes til afholdelse i februar måned 1904 efter derom udstedt ny bekendtgjørelse. Kurset afholdtes fra 1ste—20de februar det nævnte år med følgende deltagere: Amtsdyrlæge *H. P. Jensen*, Stord, amtsdyrlæge *P. Laake*, Ringebu, amtsdyrlæge *O. H. Morseth*, Størdalen, amtsdyrlæge *J. M. Nordlie*, øvre Numedal, amtsdyrlæge *Th. Sandstad*, Støren, og amtsdyrlæge *Skjulestad*, Risør.

Kurset lededes af veterinærdirektøren, og undervisning meddeltes tillige af prof. dr. med. *S. Torup* og prosektor dr. med. *F. G. Gade*, bestyreren af Kristiania kjødkontrol, dyrlæge *A. Lo*, dyrlæge *K. Winsnes* samt assistenten ved veterinærlaboratoriet dyrlæge *Horne*.

Veterinærdirektøren afholdt på veterinærlaboratoriet daglig i to morgentimer forelæsninger og øvelser i bakteriologi. Prof. *Torup* gav i universitets fysiologiske institut undervisning i emner hentet fra fysiologien, således om kjertelafsondringernes fysiologi, hvorunder specielt melkeafsondringen, melkens fysiologiske kemi, praktiske øvelser i melkeanalyse, kontrol med melkeproduktionen og melkesalget. Prosektor *Gade* gav i samme udstrækning — to timer 3 gange ugentlig — på universitetets histologiske institut undervisning i almindelig og speciel histologi med demonstration af talrige mikroskopiske præparater. Dyrlæge *Lo* gav 2 gange ugentlig vejledning i kjødkontrol, dyrlæge *Winsnes* demonstrerede enkelte kirurgiske tilfælde fra sin praksis og assistent *Horne* vejlede under de bakteriologiske øvelser og afholdt et par forelæsninger over enkelte afsnit af husdyrpathologien.

---



## II.

### Om kjødkontrollen i 1904.

---

I året 1904 har kommunal kjødkontrol i henhold til lov om kommunale slagtehus, kjødkontrol m. v. af 27de juni 1892 været haandhævet i følgende 27 byer: Ålesund, Arendal, Bergen, Bodø, Drammen, Fredrikshald, Fredrikstad, Hamar, Haugesund, Horten, Kongsberg, Kragerø, Kristiania, Kristiansand, Kristiansund, Larvik, Lillehammer, Moss, Porsgrund, Risør, Sandefjord, Sarpsborg, Skien, Stavanger, Tromsø, Trondhjem, Tønsberg. Af disse er Bodø kommen nytilkommet i 1904.

Offentlige slagtehus har været i drift i Kristiansund og Lillehammer; det kommunale slagteanlæg i Stavanger drives fremdeles uden at være autoriseret som offentligt slagtehus.

De i de sidste fem år kontrollerede kjødmængder (i afrundede tal) stiller sig således:

	Okser	Heste	Kalve	Svin	Får og gjed
1900 . . . .	137 145	4 554	129 031	49 710	135 619
1901 . . . .	113 716	5 421	130 510	41 354	182 310
1902 . . . .	119 525	5 957	131 428	52 680	201 483
1903 <sup>1)</sup> . . .	111 245	5 340	122 447	63 303	183 124
1904 <sup>2)</sup> . . .	120 928	5 994	128 697	62 246	196 196

På de følgende tabeller er sammendraget de tabellariske beretninger fra de forskellige byer således, at tabel A viser den samlede kjødmængde (slagt), som har passeret de forskellige byers kontrolstationer i løbet af året, med samtidig angivelse af, fra hvilket land kjødet stammer samt kjødets art.

---

<sup>1)</sup> Beretning fra kontrolstationerne i Ålesund og Kragerø mangler. <sup>2)</sup> Beretning fra Østre Fredrikstad mangler; se dog anm. tabel A.

I tabel B angives på samme måde det antal kjødkroppe, som er stemplet med 2den klasses stempel.

Tabel C angiver paa samme vis antal af kasserede kjødkroppe samt vegten af de konfiskerede slagte samt vøgt af kasserede organer og affald.

Tabellerne D, E og F angiver på samme måde de uden for hovedstationerne kontrollerede kjødmængder, deres klassifikation m. v. samt for Kristiansunds og Lillehammers vedkommende tillige forholdet ved de kommunale slagtehusse dersteds.

Tabel I—LVII angår sygdom og feil, der har forårsaget 2den klasses stempeling og kassation i de forskjellige byer.

Det vil af foranstående oversigt sees, at der i året 1904 er kontrolleret adskillig mere kjød ved stationerne end det foregående år, særlig hvad slagte af storfæ og småfæ angår. Årsagen hertil anføres at være det knappe foderår, der har bevirket ikke ringe nedslagting. — Priserne på kjød angives også at have gået ned på flere steder, mens de på andre steder synes at have holdt sig godt. Kjødets kvalitet synes tildels at have været noget ringere end de foregående år.

Tabel A.

Antal af slagt som i 1904 er  
(Nombre de viandes de boucherie)

By.	I alt undersøgt							Norsk			
	Okser	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okser	Hest	Svin
Ålesund . . .	1455 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	9 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	275 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	3793 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1196	765	307 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	1455 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	9 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	275 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Arendal . . .	993	16 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	591	1804	25	1378		-	926	16 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	591
Bergen <sup>1)</sup> . . .	14875 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	517 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	6995 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	27091	1795 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	13716 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1924 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	14875 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	517 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	6995 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Bodø . . .	411 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	10	61 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1602	25	115	15	-	411 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	10	61 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Drammen . . .	4355 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	181 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	3155	2409	13	2610 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	567	-	4355 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	181 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	3155
Fredrikshald <sup>2)</sup>	2663	172	1553	2258	-	1471	625	-	2442	140	1353
Fredrikstad ø <sup>*</sup>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Do. v.	4856	322	2232	1953	-	2273	564	-	2956 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	299 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	2209 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Hamar . . .	1925 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	134 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	1744 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	3341	56	2952	11 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	1925 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	134 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	1744 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Haugesund . . .	1170 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	4	327 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	3782 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	83	2509 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	38 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	1170 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	4	327 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Horten . . .	1858 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	183 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	675	421	-	1260	89	-	1858 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	183 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	668
Kongsberg . . .	804 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	35 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	272 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	447 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	26	813	146	-	789 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	35 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	272 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Kragerø . . .	405 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	18	142 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	523 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	4	436 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	78 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	392 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	18	142 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Kristiania . . .	44997	2297	29516	37404	4702	26218	19302	-	33983	2207	27266 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Kristiansand . . .	3131	126	1254	2556	263	3895	1981	-	3100	126	1254
Kristiansund . . .	1170 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	39 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	712 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	3812	504	2529 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	70	3	1170 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	39 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	712 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Larvik . . .	2948 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	147	1394	2074	1	1506	459	1 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	2937 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	147	1394
Lillehammer . . .	214	24 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	345	1032 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	393 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	682	58	-	214	24 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	345
Moss . . .	1578	170 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1221 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	763 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	1670	693 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	3 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1522	162 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1221 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Porsgrund . . .	309 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	286 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	85	-	301	1	-	309 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	286 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Risor . . .	358 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	132	407 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	554 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	9	-	340 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	132
Sandefjord . . .	1444	65	602	574	-	992	179	-	1442 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	65	602
Sarpsborg . . .	1605	211	899	567	-	1489	116	-	1133	211	899
Skien . . .	1326	90 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1041 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1238	33	1126	75	1	1229 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	90 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1041 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Stavanger . . .	2976	30	2614	8490	144	10189	178	-	2973	30	2614
Tromsø . . .	1182 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1	185 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	3963	98	376	564	-	1182 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1	185 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Trondhjem . . .	8089 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	295 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	2761 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	13209	2211 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	9467 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	683	1	8089 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	295 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	2761 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Tønsberg . . .	2877 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	166	1396	1360	-	2821	253	-	2790	166	1396
Ialt (Total)	109982 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	5269	59908 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	126964 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	11573 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	123 104 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>		11	95977	5116 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	57429 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>

<sup>1)</sup> Indbefattet bistationen i «Muren». <sup>2)</sup> Hertil kommer 50<sup>1</sup>/<sub>2</sub> okse, 102 svin, 3 gjødkalve, 100  
\*) Indberetning mangler. (Senere meddeles, at der er kontrolleret 571<sup>1</sup>/<sub>4</sub> okser, 16 heste, 309<sup>1</sup>/<sub>2</sub>)

## undersøgt på kontrolstationerne.

examinées aux bureaux de contrôle en 1904).

					Svensk						Dansk										
Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	
3793 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1196	765	307 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1804	25	1378		-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	-	-	-	-	-	-	-	-
27091	1795 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	13716 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1924 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1602	25	115	15	-	-	22 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2409	13	2610 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	567	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1759	-	1396	547	-	221	32	200	499	-	75	78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1282 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	2270	506	-	1899 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	22 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	22 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	670 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	3	58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3341	56	2952	11 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3782 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	83	2509 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	38 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
421	-	1260	89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-
447 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	26	813	146	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
525 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	4	436 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	78 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	1	-	-	-	-	-	-	-	11 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	-	-	-	-	-	-
34228	4685	20280	10285	-	4617	88	1299	2737	17	5893	8861	-	6397	-	2	950 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	439	-	45	156	-
2556	263	3895	1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	-	-	-	-	-	-	-	-
3812	504	2529 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	70	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2061	1	1506	459	1 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	13	-	-	-	-	-
1032 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	398 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	682	58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
694 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	1670	693 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	3 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	52	8	-	69	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
85	-	301	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
407 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	554 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-
555 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	992	179	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	18 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	-	-	-
567	-	1489	116	-	472	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1233	33	1126	75	1	-	-	-	-	-	-	-	-	96 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	5	-	-	-	-	-
8490	144	10189	178	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
3963	98	376	564	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13209	2211 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	9467 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	680	1	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1351	-	2783	250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	87 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	9	-	38	3	-	-
122504 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	115561 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	107891 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>		11	7277 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	150 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1521 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	3975 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	17	5971	9000	-	6728	-	2	957 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	4841 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	83	159	-

spædkalve og 148 får kontrolleret ved bistationen i Tistedalen.  
svin, 150<sup>1</sup>/<sub>2</sub> får, 904<sup>1</sup>/<sub>2</sub> spædkalv og 27 gjødkalv).

Tabel B.

Antal af slagtsom i 1904 er stemplet  
(Nombre de viandes de boucherie,

By.	Ialt 2den klasse							Norsk					
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød
Ålesund . . .	32	4	6	56	42	42	2	-	32	4	6	56	42
Arendal . . .	17 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1	7	3	14	12	1	-	17 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1	7	3	14
Bergen . . .	38	2	42	2	-	79	1	-	38	2	42	2	-
Bodø . . .	18	8	4	130	6	15	-	-	18	8	4	130	6
Drammen . . .	102	6	46 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	11	-	32	-	-	102	6	46 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	11	-
Fredrikshald . .	48	16	22	16	-	1471	3	-	35	8	13	7	-
Fredrikstad, ø.)*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Do. v. . .	106 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	6	51 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	3	-	85	2	-	97 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	6	51 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	3	-
Hamar . . .	21 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	19	7	4	15	-	-	21 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	19	7	4
Haugesund . . .	23 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	6 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	36	1	71 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	-	23 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	6 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	36	1
Horten . . .	39	12	26	1	-	60	2	-	39	12	19	1	-
Kongsberg . . .	23 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	3 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	16	4	6	69 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	3	-	23 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	3 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	16	4	6
Kragerø . . .	8	1	4 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	6	-	10 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	7	1	4 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	6	-
Kristiania . . .	1026	95	1028	220	41	573	94	-	628 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	87 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	831	207	40
Kristiansund . .	16 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	11	7	1	173	1	-	16 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	11	7	1
Kristiansund . .	29 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	4 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	28	14 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	5 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	106	3	-	29 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	4 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	28	14 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	5 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Larvik . . .	27 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	8 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	10 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	3 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	147	2	-	27 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	8 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	10 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	3 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-
Lillehammer . .	14	6	13	18	15	39	-	-	14	6	13	18	15
Moss . . .	11 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	2	20	10	-	61 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	-	11 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	2	20	10	-
Porsgrund . . .	5	-	1 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	10	-	-	5	-	1 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-
Risør . . .	4	-	2	-	-	-	-	-	4	-	2	-	-
Sandefjord . . .	54	12	16	3	-	57	4	-	54	12	16	3	-
Sarpsborg . . .	35 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	4	16	12	-	-	-	-	34 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	4	16	12	-
Skien . . .	9	-	21 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	4	17	17	-	-	9	-	21 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	4	17
Stavanger . . .	47	3	46	79	-	370	5	-	44	3	46	79	-
Tromsø . . .	14 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1	3 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	42	71	341	1	-	14 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1	3 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	42	71
Trondhjem . . .	97 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	10	90	93 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	21 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	132	5	-	97 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	10	90	93 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	21 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Tønsberg . . .	64	4	36	2	-	38	2	-	61	4	36	2	-
Ialt	1933 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	209 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1594 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	783 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	245	4158 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	1506	182 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1381 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	761 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	244

\*) Indberetning mangler.

med 2den klasse på kontrolstationerne.  
*marquées avec l'estampille de II<sup>me</sup> classe).*

			Svensk							Dansk								
Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
42	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
79	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1396	1	-	13	8	9	9	-	75	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
85	2	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
71 <sup>3/4</sup>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
60	2	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
69 <sup>1/2</sup>	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 <sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
404	61	-	70 <sup>1/2</sup>	6 <sup>1/2</sup>	70 <sup>1/2</sup>	11	1	166	32	-	327	1	126 <sup>1/2</sup>	2	3	1	-	
173	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
106	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
147	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
61 <sup>1/2</sup>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
57	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
370	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
341	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
132	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	2	-	-	-
3877 <sup>1/4</sup>		-	93 <sup>1/2</sup>	14 <sup>1/2</sup>	86 <sup>1/2</sup>	20	1	241	34	-	334	1	126 <sup>1/2</sup>	2	5	1	-	-

Tabel C.

Antal af slagtsom i 1904 er  
(Nombre de viandes de boucherie)

By.	Ialt kasseret							Norsk								
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Ålesund . . . . .	6	-	-	-	2	6 <sup>3/4</sup> 1 <sup>1/4</sup>		-	6	-	-	-	2	6 <sup>3/4</sup> 1 <sup>1/4</sup>		-
Arendal . . . . .	3 <sup>1/2</sup>	-	1	-	-	8		-	3 <sup>1/2</sup>	-	1	-	-	8		-
Bergen . . . . .	31	2	1	2	-	87	1	-	31	2	1	2	-	87	1	-
Bodø . . . . .	2	-	1	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Drammen . . . . .	27 <sup>1/4</sup>	2	-	-	-	14	-	-	27 <sup>1/4</sup>	2	-	-	-	14	-	-
Fredrikshald . . . . .	19	2	7	8	-	25	-	-	14	1	4	3	-	15	-	-
Fredrikstad, østre <sup>1)</sup>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Do. vestre	14	2	6	-	-	10	-	-	13 <sup>1/4</sup>	-	6	-	-	10	-	-
Hamar . . . . .	3	-	2	-	-	2	-	-	3	-	2	-	-	2	-	-
Haugesund . . . . .	4	-	1	6 <sup>3/4</sup>	1	15 <sup>1/4</sup>	2	-	4	-	1	6 <sup>3/4</sup>	1	15 <sup>1/4</sup>	2	-
Horten . . . . .	8 <sup>3/4</sup>	-	4	-	-	13	-	-	8 <sup>3/4</sup>	-	4	-	-	13	-	-
Kongsberg . . . . .	4	1	1	-	-	2	-	-	4	1	1	-	-	2	-	-
Kragerø . . . . .	1 <sup>2)</sup>	-	1/2	-	-	-	-	-	1	-	1/2	-	-	-	-	-
Kristiania . . . . .	190	13 <sup>1/2</sup>	107	34	100	701	58	-	144 <sup>1/2</sup>	11 <sup>1/2</sup>	102	27	100	530	33	-
Kristiansand . . . . .	3	-	1	1	-	13	-	-	3	-	1	1	-	13	-	-
Kristiansund . . . . .	4 <sup>1/2</sup>	1/4	2	4	1/2	15 <sup>1/2</sup>	-	-	4 <sup>1/2</sup>	1/4	2	4	1/2	15 <sup>1/2</sup>	-	-
Larvik . . . . .	8	1/2	2 <sup>1/4</sup>	1 <sup>1/4</sup>	-	14	-	-	8	1/2	2 <sup>1/4</sup>	1 <sup>1/4</sup>	-	14	-	-
Lillehammer . . . . .	3	-	5	1	25	12	-	-	3	-	5	1	25	12	-	-
Moss . . . . .	59 <sup>1/4</sup>	1 <sup>1/4</sup>	9	-	-	20	6	-	57 <sup>1/4</sup>	1 <sup>1/4</sup>	9	-	-	20	6	-
Porsgrund . . . . .	1	-	2	-	-	4	-	-	1	-	2	-	-	4	-	-
Risør . . . . .	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Sandefjord . . . . .	4	3/4	2/4	1	-	7 <sup>1/2</sup>	2	-	4	3/4	2/4	3/4	-	7 <sup>1/2</sup>	2	-
Sarpsborg . . . . .	9 <sup>1/4</sup>	1	-	-	-	13	-	-	7 <sup>1/4</sup>	1	-	-	-	13	-	-
Skien . . . . .	5 <sup>3/4</sup>	-	5	-	-	14	-	1/1	5 <sup>3/4</sup>	-	5	-	-	14	-	1/4
Stavanger . . . . .	8	1	2	2	-	20	2	-	8	1	2	2	-	20	2	-
Tromsø . . . . .	7 <sup>1/2</sup>	-	-	4	-	24	-	-	7 <sup>1/2</sup>	-	-	4	-	24	-	-
Trondhjem . . . . .	33	1	5 <sup>1/2</sup>	27 <sup>1/2</sup>	13 <sup>1/2</sup>	140 <sup>1/2</sup>	5 <sup>1/2</sup>	-	33	1	5 <sup>1/2</sup>	27 <sup>1/2</sup>	13 <sup>1/2</sup>	140 <sup>1/2</sup>	5 <sup>1/2</sup>	-
Tønsberg . . . . .	24	-	4	-	-	12	-	-	24	-	4	-	-	12	-	-
Ialt	483 <sup>3/4</sup>	28 <sup>1/4</sup>	169 <sup>3/4</sup>	92 <sup>1/2</sup>	142	1274 <sup>1/4</sup>		1/4	428 <sup>2/4</sup>	23 <sup>1/4</sup>	161 <sup>3/4</sup>	80 <sup>1/4</sup>	142	1068 <sup>1/4</sup>		1/4

1) Mangler. 2) Delvis.

kasseret på kontrolstationerne.  
saisies aux bureaux de contrôle).

Svensk							Dansk							Vægt i kilogram af kasserede kjød- kropper	Vægt i kilogram af affald og organer		
Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv			Gjødkalv	Andre dyr
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	615,5	43,25
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	637	185
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3102,5	12937
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	1	3	5	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3742	1065
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	-
<sup>3</sup> / <sub>4</sub>	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2635	507
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	400	356
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	837,5	953
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1498	226
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	673,5	55,5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34,5	125
28 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	2	4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	6	-	169	25	-	17	-	1 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	-	2	-	-	45016	33235
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	458	71
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	791	268
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1576,3	52,2
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	911	72
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1185	270,5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	64	55
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	770	424
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1340,2	448,5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ikke opgivet	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6971	597
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1811	-
38 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	5	7 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	11	-	179	25	-	17	-	1 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	2	-	-	130156,95	



Tabel D. Antal af slagt som i 1904 er undersøgt af kontrollørerne **udenfor** kontrolstationerne.

(Viandes de boucherie examinées en dehors des bureaux de contrôle).

By	Ialt undersøgt							Norsk							Dansk										
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	
Ålesund . . .	218	19	14	8	-	2	16	-	218	19	14	8	-	2	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal . . .	666 <sup>1/2</sup>	9 <sup>1/2</sup>	49 <sup>1/2</sup>	601	3	432		-	346 <sup>1/2</sup>	9 <sup>1/2</sup>	49 <sup>1/2</sup>	601	3	424		-	320	-	-	-	-	-	-	8	-
Haugesund . .	51	47	23	868	66	16	4	-	51	47	23	868	66	16	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg . .	202 <sup>1/2</sup>	33	214	4	1	15	-	-	202 <sup>1/2</sup>	33	214	4	1	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kragerø . . .	26 <sup>1/2</sup>	17	16 <sup>3/4</sup>	10	-	2	2	-	26 <sup>1/2</sup>	17	16 <sup>3/4</sup>	10	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiania . .	140	13	349	57	-	39	-	-	140	13	349	57	-	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund <sup>1</sup>	938	8	3	71	-	5	23	-	938	8	3	71	-	5	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik . . . .	36 <sup>1/2</sup>	13	9	130	-	2	-	-	36 <sup>1/2</sup>	13	9	110	-	2	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-
Lillehammer <sup>2</sup>	1047	65	693	119	14	25	5	-	1047	65	693	119	14	25	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss . . . . .	<sup>3</sup> 1183 <sup>1/2</sup>	87 <sup>4</sup>	21	378 <sup>5</sup>	-	135 <sup>1/2</sup>	14 <sup>1/2</sup>	-	903	82	21	378	-	135 <sup>1/2</sup>	14 <sup>1/2</sup>	-	88	-	-	-	-	-	-	-	-
Porsgrund . .	735	37	253	311	3	685	45	-	735	37	253	311	3	685	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Risør . . . . .	73 <sup>3/4</sup>	4	27 <sup>1/4</sup>	24	-	26 <sup>1/2</sup>	3	-	50 <sup>1/4</sup>	4	27 <sup>1/4</sup>	24	-	25 <sup>1/2</sup>	3	-	23	-	-	-	-	-	1	-	-
Skien . . . . .	541 <sup>1/2</sup>	73 <sup>3/4</sup>	89	242	2	367	55	-	464 <sup>1/2</sup>	73 <sup>3/4</sup>	87	241	2	364	47	-	77	-	2	1	-	3	8	-	-
Stavanger . .	5025	287	556	53818	842	3514	105	-	5002	287	556	53818	842	3514	105	-	23	-	-	-	-	-	-	-	-
Trondhjem . .	61 <sup>1/2</sup>	12	20 <sup>3/4</sup>	60	27	45	11	-	61 <sup>1/2</sup>	12	20 <sup>3/4</sup>	60	27	45	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	10945 <sup>3/4</sup>	725 <sup>1/4</sup>	2338 <sup>1/4</sup>	56701	958	5593		<sup>1/2</sup>	10222 <sup>1/4</sup>	720 <sup>1/4</sup>	2336 <sup>1/4</sup>	56680	958	5573		<sup>1/2</sup>	531	-	2	21	20		-	-	

<sup>1</sup> Det kommunale slagtehus. <sup>2</sup> Det kommunale slagteri. <sup>3</sup> Heraf 192<sup>1/2</sup> svenske. <sup>4</sup> Heraf 5 svenske. <sup>5</sup> Heraf 5 svenske.

Tabel E.

Kjødkroppe stemplet med 2den klasse i 1904 **udenfor** stationerne.*(Viandes de boucherie marquées avec l'estampille de II<sup>me</sup> classe en dehors des bureaux).*

By	Ialt 2den klasse							Norsk						Dansk										
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Ålesund . . .	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal . . .	2	-	-	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Haugesund . . .	5 <sup>1/2</sup>	-	1	-	-	-	-	-	5 <sup>1/2</sup>	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg . . .	5	3	5	-	-	1	-	-	5	3	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kragerø . . .	1 <sup>3/4</sup>	-	3	-	-	-	1	-	1 <sup>3/4</sup>	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiania . . .	16	1	30	-	-	-	-	-	16	1	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund <sup>1)</sup> . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik . . .	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lillehammer <sup>2)</sup> . . .	15	3	15	-	-	-	-	-	15	3	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss . . .	<sup>3)</sup> 18 <sup>3/4</sup> <sup>4)</sup>	3	1	-	-	7	1	<sup>1/2</sup>	16 <sup>3/4</sup>	2	1	-	-	7	1	<sup>1/2</sup>	1	-	-	-	-	-	-	-
Porsgrund . . .	8	1	5 <sup>1/2</sup>	-	2	45	-	-	8	1	5 <sup>1/2</sup>	-	2	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger . . .	22	11	5	288	4	20	2	-	22	11	5	288	4	20	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	98	24	65 <sup>1/2</sup>	288	6	80	<sup>1/2</sup>	95	23	65 <sup>1/2</sup>	288	6	79	<sup>1/2</sup>	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-

<sup>1)</sup> Ved det kommunale slagtehus. <sup>2)</sup> Ved det kommunale slagteri. <sup>3)</sup> Heraf 1 svensk. <sup>4)</sup> Heraf 1 svensk.

Tabel F.

Kjødkroppe kasserede i 1904 **udenfor** stationerne.*(Viandes de boucherie saisies en dehors des bureaux).*

By	Ialt kasseret							Norsk						Dansk						Vegt i kilogram af kasserede kjødkroppe.	Vegt i kilogram af affald og organer.						
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin			Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	
Arendal . . . .	-	-	-	-	-	2		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2		-	64	-	
Haugesund . .	$\frac{3}{4}$	-	-	2	-	-	-	-	$\frac{3}{4}$	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	81,5	22,5
Kongsberg . .	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90	36
Kragerø . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53	29
Kristiania . .	1	-	2	-	-	2	-	-	1	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ikke opgivet.	
Larvik . . . .	-	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	71,4	-
Lillehammer <sup>1)</sup>	4	1	1	-	-	-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	890	1058
Moss . . . . .	69 <sup>2)</sup>	1	-	-	-	1	1	-	57	1	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	870	260
Porsgrund . .	1	-	1	-	-	5	-	-	1	-	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ikke opgivet.	
Skien . . . . .	$1\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	-	-	-	1	-	-	$1\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ikke opgivet.	
Stavanger . . .	3	1	-	9	1	3	-	-	3	1	-	9	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	681,5	477,0
Ialt	81	$3\frac{3}{4}$	5	11	1	15		-	69	$3\frac{3}{4}$	5	11	1	12	1	-	2	-	-	-	-	2		-	2801,4	1882,5	

1) Ved det kommunale slagteri. 2) Heraf 10 svenske.

## 1. Aalesund.

Dyrlæge *Toenberg*, indberetter,

at kontrollen åbnedes i den efter branden nye, provisoriske kontrolbarakke d. 7de april.

Foruden kontrollen haves et ophængningsrum og et lidet kammer til opbevaring af kasseret kjød.

Bortset fra at ophængningsrummet er for lidet i slagtetiden og at lokalerne er kolde og luftige at opholde sig i om vinteren, maa forholdene siges at være forholdsvis bra for stationens vedkommende. Hertil bidrager især, at der ved nytårstider blev indlagt det længe lovede elektriske lys. Antagelig vil der hengå et par år, før kontrollen kommer til at flytte ind i sine blivende lokaler.

For tiden forhandles her om kommunalt slagteri og stemningen her er vistnok for oprettelsen af et sådant; men vanskeligheden består i at finde en brugbar og nogenlunde billig tomt.

Interessen blandt publikum for ordningen af slagte- og kjødkontrolvæsenet vakttes en stund i sommer ved optræden af gjentagne tilfælder af miltbrand bl. a. på en gård i nærheden af Ålesund. Den første ko, der døde her, blev stukket af eieren i dødsøieblikket og nedsaltet, og en fjerding opspist af eierens husstand uden skadelige virkninger for samme. For at være sikker på, at det ikke var farligt at spise af omhandlede kadaver, havde eieren anvendt en gammel prøve, som bestod i sammen med kjødet at koge en sølvske; blev denne sort, var kjødet farligt, forblev skeen ufarvet kunde kjødet uden fare nydes.

Ko no. 2 og 3 blev slagtet i sygdommens allerførste stadium og blev bragt til kontrollen, hvor det passerede, men blev straks beslaglagt igjen, før noget blev anvendt til føde, da det oplystes, at vedkommende slagter, der havde bragt kjødet til kontrollen, havde afgivet falsk forklaring for kontrolløren, min daværende vikar. Koen skulde være «stangt i milten», hvilket ansees for at være dødelig.

Eieren og vedkommende slagter blev paa min anmeldelse hver idømt 50 kr. mulkt for sit forhold i sagen.

Efter hjemkomsten havde jeg anledning til at undersøge det beslaglagte kjød; dette viste kun små iøinefaldende pathologiske forandringer. Begge skrotter var godt afblødt, i den ene fandtes kun en enkelt blødning i en lændekjertel, i den anden nogle ubetydelige blødninger i mellemgulvet; i disse blødninger kunde miltbrandsbaciller paavises. Forøvrigt var kjødet fast og appetitligt at se til.

Trods den betydelig mindre folkemængde Ålesund for tiden har, er dog kjødtilførselen omtrent lige stor som før om årene, idet der må tages i betragtning, at der ingen opgave haves over kjødtilførselen i årets tre første måneder.

Tabel I. (Ålesund).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . . . .	-	-	1	40	13	-	-	-
Absces (byld) . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	2	-	-	-	5	8	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	2 <sup>1/2</sup>	1	3	16	21	31	-	-
Benbrud . . . . .	6 <sup>3/4</sup>	1	-	-	-	-	1	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	4 <sup>3/4</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse . . . . .	-	-	-	2	3	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	1	-	-	1	-	-	-	-
Børsygd . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	2	-	1	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygd . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygd . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	2	-	-	-	-	2	1	-
Trommesyge . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Muskelblødninger . . . . .	-	-	-	3	-	-	-	-
Fremmed legeme i hoven . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	32	4	6	63	42	42	2	-

Tabel II. (Ålesund).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	2	3 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	1 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Miltbrand . . . . .	1 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande . . . . .	-	-	-	-	-	2	1	-
Ialt	6	-	-	-	2	6 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-

## 2. Arendal.

Dyrlæge *Egeberg*, meddeler,

at kødkontrollen i 1904 har været drevet som i de tidligere år, i samme lokale og med samme personale og lønninger.

Tilgangen på kød har været omtrent som i 1903.

Kvaliteten bedres for hvert år, idet fodringen bliver bedre og det er heller ikke nu så almindeligt at beholde kørene til de bliver helt affældige. Spædkalvene er fremdeles af dårlig kvalitet, da melken holder sig dyr.

Driftefæ er næsten ikke kommet i året 1904, men den væsentligste tilførsel sker fra Stavanger og Danmark. Stavangerkjødet o: det der er slagtet på Stavanger slagtehus, fremkommer altid i rosværdig stand og kvaliteten er udmærket. Kjødet er altid godt afkølet før indpakningen.

Kvaliteten af det danske kød er god, men det kunde fremkomme i en mere pyntelig tilstand, når bare exportørerne vilde bruge dobbelt striepakning og folkene på bådene og på bryggerne vilde ofre en liden tanke på, at det var kød, som skulde bruges til menneskeføde, der blev håndteret. Det har hændt, at pakningen har været gennemvædet af søle.

Tabel III. (Arendal).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring . . . . .	11 <sup>1/4</sup>	1	-	-	14	10	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	-	1 <sup>1)</sup>	-	-
Benskjørhed . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	19 <sup>1/4</sup>	1	-	-	14	11	-	-

Tabel IV. (Arendal).

Årsager til kassation på Stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	1 <sup>1/4</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	10	-	-
Ialt	3 <sup>1/4</sup>	-	1	-	-	10	-	-

<sup>1)</sup> Dansk.

Uden for stationen er kasseret 4 bedærvede kalve, hvoraf de to var af dansk oprindelse.

## 3. Bergen.

Kommunedyr læge *I. Nielsen* afgiver følgende i sin indberetning:

Ved kødkontrolstationerne er der i 1904 stemplet 66 916½ slagt med omtrentlig vægt af 2 967 577 kg. og en omtrentlig værdi af 1 822 496 kroner. Efter et indbyggerantal af 76 000 bliver det et forbrug af 39,05 kg. pr. individ.

Sammenlignet med foregaaende år er der en mertilførsel af 3 579 slagt fordelt over de forskellige kødsorter således:

	Okse	Hest	Spædkalv	Gjødkalv	Svin	Får	Buk
1903 . . . .	13 731	512	12 891	1 985	7 778	23 982	2 457
1904 . . . .	14 875	517	13 716	1 924	6 995	27 091	1 795
	+ 1 144	+ 5	+ 825	÷ 61	÷ 783	+ 3 109	÷ 662

Det hele kvantum forsk kjød, der er tilført byen, er af norsk oprindelse. Af udenlandsk saltet eller borsyrebehandlet kjød er anmeldt fra toldboden og undersøgt 110 tønder (22 000 kg.) amerikansk oksekjød og 213 tønder (42 500 kg.) engelsk hestekjød. Af sidstnævnte blev som uanvendelig til menneskeføde konfiskeret 1 248 kg. Resten var af upåklagelig kvalitet. Der indføres dog betydelige kvanta udenlandsk preserveret kjød, som ikke anmeldes fra toldboden, og derfor ikke er underkastet byens sundhedsvæsens kontrol.

Kjødets kvalitet har været i det væsentlige uforandret. Den år for år tiltagende landslagtning og vanskeligheden ved under transporten at beskytte kjødet samt en ofte uforsvarlig behandling ombord på dampskibene forringer ofte i betydelig grad kjødets udseende og værdi. Værst er forholdet i så henseende overfor svin og spædkalve, der særlig i sommermånederne kommer frem i næsten usælgelig tilstand. På disse forhold kan der dog først på en tilfredsstillende måde rettes, når vi når så vidt, at de nuværende elendige slagteriforhold ikke længer fremtvinger en stadig tiltagende landslagtning.

Kjødpriserne har, dels på grund af den større tilførsel, dels, og kanske væsentligst på grund af en mindre kjøbeevne, for oksekjødets vedkommende været adskillig lavere end foregående år. Årets middelprijs har været 65,03 øre pr. kg. imod 70,13 øre for 1903. Flesk, gjødkalv og fårekjød har været betalt med omtrent de samme priser som i 1903.

Tabellerne viser, hvad der af det kontrollerede kjød er konfiskeret, stemplet 2den klasse og negtet stempning. Under sidste rubrik står opført de tintebefængte kreaturer. Der er ialt fundet tinter i 137 kreaturer imod 163 i 1903. Deraf er 137 (i 1903 88) som entintede eller indeholdende degenererede tinter, stemplet med 1ste klasse, medens 45 (i 1903 75), hvori der påvistes mere end en levende tinte, blev nedsaltet under kontrol i 14 dage, før kjødet overlodes eieren til fri afbenyttelse. Som de foregående år indbragtes de fleste levende kreaturer (128) fra Årstad og Fane herreder samt Bergens by.

Antallet af tintede kreaturer har siden 1898 været følgende:

	Stemplet 1ste kl.	Negtet stempning.
1898 . . . . .	49	54
1899 . . . . .	133	68
1900 . . . . .	56	43
1901 . . . . .	73	59
1902 . . . . .	50	54
1903 . . . . .	88	75
1904 . . . . .	92	45
	Tilsammen 541	398



Blandt årsagerne til, at kødet er konfiskeret eller påstemplet 2den klasse, kan særlig nævnes de hos os hyppigt forekommende traumatiske peritoniter og pleuriter, fremkaldt ved nedsvælgning af spidse gjenstande. De herved fremkaldte forandringer optræder i alle grader fra mindre, lokale processer til udbredte, med septiske tilstande forbundne lidelser. Også disse sygdomme forekommer hyppigst hos kreaturer fra byens nærmeste omegn og menes at stå i forbindelse med brug af dagrenovation som gjødsel.

Byens slagteriforhold er fremdeles i den samme mislige tilstand, som fremhævet i mine tidligere beretninger, og med udsigten til at få en endelig og tilfredsstillende ordning har man måttet indskrænke sig til, ved stadig kontrol, at søge de værste mangler fjernede. Der er i årets løb foretaget 336 besigtninger af slagteboderne.

**Tabel V.** (Bergen).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	24	-	-	3	-	-
Absces (byld) . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	8	-	1	1	-	-	1	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	6	-	10	1	-	54	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	1	2	-	-	-	1	-	-
Blodurin . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	3	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse af anden årsag	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse af anden årsag . . . . .	1	-	-	-	-	4	-	-
Børsygdøm . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	1	-	-	-	-	11	-	-
Gulsot . . . . .	2	-	-	-	-	1	-	-
Kakeksi . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . .	2	-	1	-	-	3	-	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagting . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	5	-	-	-	-	-
Svulster . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ødem . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	38	2	42	2	-	79	1	-

Tabel VI. (Bergen).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	1	-	-	-	-	15	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	1	-	-	-	5	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Blodurin . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	3	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse af anden årsag	1	-	-	-	-	2	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	-	-	-	1	-	16	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	40	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	-	-	4	-	-
Kakeksi . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdom . . . . .	1	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning . . . . .	5	-	1	1	-	-	1	-
Overdrift . . . . .	7	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Svulster . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Ødem . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	31	2	1	2	-	87	1	-

## 4. Bodø.

Dyrlæge *Austdal* indberetter følgende:

Kjødkontrollens virksomhed begyndte her den 15de august med undertegnede som bestyrer, (løn kr. 600) og en assistent (løn kr. 300), hvilken sidste udfører kontrollen under min fraværelse på reiser.

Kontortiden er fra 8—10 fm. Udenfor denne tid erlægges for kontrol en afgift af 50 øre for storfæ og 25 øre for småfæ.

Den væsentligste kjødtilførsel foregår her i høstmaanederne; kjødets kvalitet er som regel god men lider meget ved dårlig slagtning og især under transporten ved dårlig pakning.

Byens slagtere fører som regel sit kjød til kontrolstation; udenfor denne er således kun stemplet 55 okser, 4 heste, 1 svin, 2 får og 1 gjed med 1ste klasse, 2 okser, 2 heste og 2 gjeder med 2den klasse.

**Tabel VII.** (Bodø).

Årsager til 2den Kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm, lugt, brunstlugt . .	-	-	1	121	6	-	-	-
Afmagring . . . . .	5	4	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	9	4	3	9	-	15	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	18	8	4	130	6	15	-	-

Kasseret på stationen blev 2 okseslagt og 1 svin på grund af ydre beskadigelse og bedærvet tilstand.

## 5. Drammen.

Dyrlæge *Elvestad* meddeler følgende i sin indberetning:

Også i 1904 har herværende kjødkontrol været drevet på samme sted og under samme vilkaar som tidligere. Det tilførte antal slagt har været en del større end foregaaende år, således for kvægets vedkommende 101 stkr. mere og for svinets vedkommende 1111 stkr. mere. Man kan dog ikke betragte dette som nogen større nedslagtning som følge af det knappe foderår, men vel en strengere udrensning af alt uproductivt, som ungdyr og melkere.

Kvægtuberkulosen er i dette distrikt aftaget i påfaldende grad og grunden hertil maa søges i de offentlige foranstaltninger til tuberkulosens bekjæmpelse navnlig karantenefjøsene i Kristiania og Fredrikshald. De indførte svenske kjør viste sig før denne tid påfaldende ofte tuberkuløse, medens der nu ved den herværende kjødkontrol ikke i det forløbne år er forekommet et eneste tilfælde af tuberkuløse, der har givet anledning til total kassation af noget slagt.

Også kalvningsfeberslagtene forsvinder mere og mere fra kjødkontrollen, idet jo de fleste tilfælde nu helbredes, når man kun får sygdommen under behandling i betimelig tid.

Nogen undersøgelse af kjød udenfor stationen har ikke fundet sted og alt det ved stationen kontrollerede har været af norsk oprindelse.

**Tabel VIII.** (Drammen).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	4	1	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	30	1	-	10	-	20	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	15	3	3	-	-	12	-	-
Benbrud . . . . .	8	2	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	5	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk . . . . .	10	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	2	-	2	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk . . . . .	10	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	5	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . .	-	-	5	-	-	-	-	-
Nyresygdøm . . . . .	-	-	10	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	20	-	-	-	-	-
Ialt	97	6	46	11	-	32	-	-

Tabel IX. (Drammen).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spekcalv	Gjødcalv	Andre dyr
Afmagring . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	-	4	-	-
Blodurin . . . . .	2	1	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm . . . . .	-	-	-	-	-	4	-	-
Mangelfuld afblødning . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Trommesyge . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Vattersot . . . . .	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Ødem . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Pyæmi . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	27 1/4	2	-	-	-	14	-	-

## 6. Fredrikshald.

Dyrlæge *C. A. Nielsen* meddeler følgende:

Tilgangen til kontrollen var i 1904 noget større, end den bar været år om andet i de senere år.

Som det af listerne vil sees, har de kontrollerede varer været jævnt gode, idet en forholdsvis liden procent har betinget stempeling med 2den classes stempel. Kassationsprocenten har heller ikke været stor.

Hvad forholdet mellem norsk og svensk vare angår, er det visselig så, at en stor del af det, der er opført som norsk, er af svensk oprindelse. Slagterne her køber norske og svenske dyr iflæng, og det er ikke muligt at faa opgivet og holdt ud fra hinanden, hvormange slagter der er norske og hvormange svenske, der tilføres kontrollen.

Imidlertid tør det antages, at den største del, der er opført som norsk, er af svenske dyr, kjøbt paa kreaturtorvet her.

Tabel X. (Fredrikshald).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . . .	-	-	1	3 <sup>1)</sup>	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	12 <sup>2)</sup>	2	1	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	5 <sup>3)</sup>	4 <sup>4)</sup>	2	3 <sup>5)</sup>	-	-	-	-
Benbrud . . . . .	1	2 <sup>6)</sup>	1 <sup>7)</sup>	1 <sup>8)</sup>	-	-	-	-
Benskjørhed . . . . .	1 <sup>9)</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	4	2 <sup>10)</sup>	1 <sup>11)</sup>	2	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	3 <sup>12)</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	3 <sup>13)</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . .	1 <sup>14)</sup>	1	-	2	-	-	-	-
Mavesygdøm . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdøm . . . . .	2 <sup>15)</sup>	3 <sup>16)</sup>	-	1	-	-	-	-
Nødslagtning . . . . .	-	-	1 <sup>17)</sup>	-	-	-	-	-
Overdrift . . . . .	1 <sup>18)</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	12 <sup>19)</sup>	-	-	-	-	-
Rødsyge . . . . .	1 <sup>20)</sup>	-	5 <sup>21)</sup>	-	-	-	-	-
Septiske tilstande . . . . .	2	5 <sup>22)</sup>	4	6 <sup>23)</sup>	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	2 <sup>24)</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	4 <sup>25)</sup>	-	3	2 <sup>26)</sup>	-	-	-	-
Vattersot . . . . .	-	-	-	3	-	-	-	-
Ødem . . . . .	-	2	-	-	-	-	-	-
Ialt	50	23	31	25	-	1396	-	-

1) Deraf 1 svensk. 2) Deraf 2 svenske. 3) Deraf 2 svenske. 4) Deraf 3 svenske. 5) Svensk. 6) Deraf 1 svensk. 7) Deraf 1 svensk. 8) Svensk. 9) Svensk. 10) Deraf 1 svensk. 11) Svensk. 12) Deraf 1 svensk. 13) Deraf 1 svensk. 14) Svensk. 15) Svensk. 16) Deraf 1 svensk. 17) Svensk. 18) Svensk. 19) Deraf 4 svenske. 20) Svensk. 21) Deraf 2 svenske. 22) Deraf 2 svenske. 23) Deraf 2 svenske. 24) Deraf 1 svensk. 25) Deraf 1 svensk. 26) Svensk.

Tabel XI. (Fredrikshald).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	2 <sup>1)</sup>	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	2 <sup>2)</sup>	-	-	3 <sup>3)</sup>	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	2 <sup>4)</sup>	-	1 <sup>5)</sup>	-	-	2 <sup>6)</sup>	-	-
Børsygdome . . . . .	1 <sup>7)</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Hjertesækbetændelse trauma- tisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . .	-	-	-	1 <sup>8)</sup>	-	8 <sup>9)</sup>	-	-
Mavesygdome . . . . .	2 <sup>10)</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Miltbrand . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdome . . . . .	-	-	-	-	-	4	-	-
Nødslagtning . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	4 <sup>11)</sup>	-	-	-	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	1 <sup>12)</sup>	-	-	-	-	-
Selvdøde . . . . .	-	-	-	-	-	2 <sup>13)</sup>	-	-
Septiske tilstande . . . . .	1	-	1	3 <sup>14)</sup>	-	1	-	-
Stivkrampe . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Svulster . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	-	-	1 <sup>15)</sup>	-	3 <sup>16)</sup>	-	-
Trommesyge . . . . .	1	-	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose . . . . .	5 <sup>17)</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	19	1	9	7	-	25	-	-

1) Deraf 1 svensk. 2) Deraf 1 svensk. 3) Deraf 1 svensk. 4) Deraf 1 svensk.  
5) Svensk. 6) Svensk. 7) Svensk. 8) Svensk. 9) Deraf 3 svenske. 10) Deraf 1  
svensk. 11) Deraf 2 svenske. 12) Svensk. 13) Svensk. 14) Deraf 2 svenske. 15) svensk.  
16) Deraf 2 svenske. 17) Deraf 2 svenske.

## 7. Fredrikstad.

### Vestre Fredrikstad.

Dyrlæge O. Vold meddeler:

Kjødkontrollen har det samme personale med de samme lønninger samt de samme lokaler som foregående år.

Tilførselen til kontrollen har været større i 1904 end i noget foregående år.

Ialt er fremstillet:

4 856 storfæ, 322 heste, 2 232 svin, 1 953 får, 2 273 spædkalv, 564 gjødkalv, hvilket er 808 storfæ, 72 heste, 142 svin, 225 får, 32 spædkalv og 86 gjødkalv mere end forrige år.

Stemplet II klasse i året er  $106\frac{3}{4}$  storfæ, 6 hester,  $51\frac{3}{4}$  svin, 3 får 85 spædkalv, 2 gjødkalv.

Kasseret er 14 storfæ, 2 heste, 6 svin, 3 får, 10 spædkalve.

Af disse tal vil sees, at tilførselen har steget ikke saa lidet af alle slags slag, men mest af storfæ og heste af norsk oprindelse, og dette er ganske forklarlig efter det knappe foderår her i distrikterne.

Vægten af det fremstillede kød vil ikke i forhold være saa meget større, da gennemsnitsvægten af slagtene maa sættes lavere; nedslagtingen har særlig rammet gamle, magre dyr og ungdyr fra  $\frac{1}{2}$ —1 års alderen.

Kjødpriserne stod derfor udover efteråret adskillig lavere mod før om årene og har forbruget derfor også været større.

Kvaliteten har været middels, gennemgående magert.

Bønderne synes mere og mere at få forståelsen af ikke at burde føre til kontrollen kød, der sandsynligvis vil blive kasseret.

Af slag, lidende af ondartede smitsomme sygdomme er kun fremstillet enkelte knuderosen- og rødsygetilfælde.

Den hyppigste årsag til II kl. og kassation er afmagring, grundet indigestionslidelser, samt abnorm lugt og farve og dårlig behandling.

Behandlingen af slagtene synes at forbedres, derimod er emballagen på det kød som ankommer med jernbanen fremdeles høist mangelfuld. Det meste ankommer nok i kjødhække, men tildækningen er dårlig, hyppigt slet ingen og er der nogen, så er den oftest smudsig og tilsølet. Bønderne indpakker bestandig sit slag, pent med hvide lagener.



Tabel XII. (Vestre Fredrikstad).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil.	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . . . .	<sup>1)</sup> 29 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	8	3	-	-	1	-
Absces (byld) . . . . .	<sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	27 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	-	4 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	-	25	-	-
Benbrud . . . . .	<sup>2)</sup> 3 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	2 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-
Benskørhed . . . . .	2 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk . . . . .	7 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	-	1	-	-	-	-	-
— — — af anden årsag . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk . . . . .	5	1	-	-	-	-	-	-
Børsygd . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	<sup>2</sup> / <sub>4</sub>	-	1	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelse . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk . . . . .	3 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	<sup>2</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	30	-	-
Mavesygd . . . . .	13 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	1	-	-	-	-	1	-
Nyresygd . . . . .	2 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1	1	-	-	-	-	-
Nødslagtning . . . . .	1	-	2	-	-	-	-	-
Overdrift . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	25 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	<sup>3)</sup> 2	-	-	-	-	-
Tarmlidelse . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	<sup>4)</sup> 5	-	1	-	-	-	-	-
Vattersot . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ødem . . . . .	<sup>2</sup> / <sub>4</sub>	1	-	-	-	-	-	-
Lamhed . . . . .	<sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-	-
Umødent . . . . .	-	-	-	-	-	30	-	-
Ialt	104 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	6	51 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	3	-	85	2	-

<sup>1)</sup> Deraf 5 svenske. <sup>2)</sup> Deraf <sup>1</sup>/<sub>4</sub> svensk. <sup>3)</sup> Knuderosen. <sup>4)</sup> Deraf 3<sup>3</sup>/<sub>4</sub> svensk.

Tabel XIII. (Vestre Fredrikstad).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	1	<sup>1)</sup> 1	1	-	-	1	-	-
Benbrud . . . . .	1 <sup>2)</sup>	-	1	-	-	-	-	-
Brystbetændelse . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarhoë . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	<sup>2)</sup> 4	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdøm . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Nyresygdøm . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	3	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	<sup>3)</sup> 2 <sup>3)</sup> 4	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ødem . . . . .	<sup>2)</sup> 4	-	-	-	-	-	-	-
Lamhed . . . . .	<sup>1)</sup> 4	-	-	-	-	-	-	-
Defekt . . . . .	-	<sup>4)</sup> 1	-	-	-	-	-	-
Ialt	14	2	6	-	-	10	-	-

1) Svensk. 2) Deraf <sup>1)</sup>4 svensk. 3) Deraf <sup>2)</sup>4 svensk. 4) Svensk.

## Østre Fredrikstad.

Beretning herfra er ikke indkommet.

## 8. Hamar.

Dyrlæge *Lange* meddeler,

at kontrollokalet er nu som før i bazarbygningen ved stortorvet og er kontrollen i virksomhed fra kl. 7<sup>1)</sup>2 til 11<sup>1)</sup>2 alle søgnedages formiddag.

Personalet er som før.

Der er i året tilført kontrollen 6 à 700 kroppe mere end forrige år. Forøgelsen skriver sig væsentlig fra fåreslagt, idet — som vanlig — det dårlige foderår i første række går ud over dem. — Hvad kjødets kvalitet angår, står dette år meget høit, idet årets ringe udbytte af havn og foder for en stor del søges oprettet ved kraftfoder. Nu gjælder det at spare på stråfoderet. —

Kjødpriserne har i dette år gennemgående været mindre end i de sidste 3—4 år, men de har dog ikke været så langt nede som i 90 årene.

Tilførselen har for største delen været fra de tilstødende distrikter. Dog kommer navnlig ud over høsten ikke så lidet fra Gudbrandsdalen, mest kviger og ungokser. Fra Trysil og Rendalsbygderne kommer ogsaa endel, men mere fordelt over hele året.

Til Kristiania er herfra gået endel flesk og hestekjød, men meget mindre end i de nærmeste år. Som sædvanlig sendes ikke så lidet kjød ud over bygderne omkring og til Østerdalen. Alt kjød til Terningmoen leveredes ogsaa i år fra Hamar.

«Hamar Slakteri» beliggende i Stange har i det sidste efterår begyndt sin virksomhed, væsentlig med forsendelse af varerne til Kristiania. Slakteriet har et udsalg her i byen og det som sælges der kontrolleres her på Hamar kontrolstation.

Gjennemsniitsvægten af de forskjellige slags kjødkropper er vistnok omtrent som i tidligere år.

**Tabel XIV.** (Hamar).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	3	-	-	-
Afmagring . . . . .	6	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	-	4	-	3
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	-	1	5	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk . . . . .	7	-	1	-	-	-	-	-
Børsygdøm . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	11	-	1
Fødselsbesvær . . . . .	1	-	2	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Hjernelidelser . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdøm . . . . .	2	-	-	-	1	-	-	1
Nyresygdøm . . . . .	1	-	-	1	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	5
Trommesyge . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Raaner . . . . .	-	-	4	-	-	-	-	-
Ialt	22	-	9	7	4	15	-	10

Tabel XV. (Hamar).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	1
Bughindebetændelse . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Miltbrand . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	3	-	1	-	-	2	-	1

## 9. Haugesund.

Dyrlæge *Haugen* meddeler, at kjødkontrollens lokaler og personale er de samme som foregående år. Kontrollørens løn er fremdeles kun 800 kroner årlig.

Slagtehusforholdene i Haugesund er lidet tilfredsstillende. Det såkaldte slagtehus, som nu benyttes, er i høi grad uskikket som sådant både i den ene og den anden henseende. Kommunestyret har derfor nu spørgsmaalet om kommunalt slagtehus under overveielse.

Kjødet har gjennemgaaende været magert og behandlingen af det under transporten meget utilfredsstillende. En henstilling fra sundhedskommissionen til byens slagtere og kjødhandlere om at benytte ren emballage under transporten er forblevet frugtesløs.

Efter en gjennemsnittsvægt af 180 kg. for hest, 110 for storfæ, 80 for svin, 16 for småfæ og 12 for kalve skulde totalforbruget af kjød og flesk blive 278 290 kg. Regnet efter en folkemængde af 9 000 indbyggere skulde forbruget af kjød og flesk i fersk tilstand saaledes udgjøre 30,92 kg. pr. individ.

Tabel XVI. (Haugesund).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	7 <sup>1/2</sup>	-	-	29	1	15	-	-
Bedørvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	1	-	1	3	-	14	-	-
Benbrud . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Benskjørhed . . . . .	-	-	5 <sup>3/4</sup>	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	-	-	-	-	1 <sup>3/4</sup>	-	-
Diarrhoë . . . . .	1	-	-	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	<sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	1 <sup>1/4</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	-	-	-	-	-	11	-	-
Mavesygdøms . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	7	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Leversygdøms . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Lunghypertrofi . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Umoden . . . . .	-	-	-	-	-	23	-	-
Ialt	23 <sup>1/4</sup>	-	6 <sup>3/4</sup>	36	1	71 <sup>3/4</sup>	-	-

Tabel XVII. (Haugesund).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Benbrud . . . . .	-	-	-	$\frac{2}{4}$	-	-	-	-
Benskjørhed . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	-	-	-	-	$\frac{1}{4}$	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Ledsygdum . . . . .	-	-	-	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-
Nødslagting . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Selvdøde . . . . .	2	-	-	2	-	-	-	-
Septiske tilstande . . . . .	-	-	-	1	1	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	-	-	-	-	12	1	-
Tuberkulose . . . . .	-	-	-	-	-	-	1	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Vattersot . . . . .	1	-	-	2	-	-	-	-
Dødfødt . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	$4\frac{1}{2}$	-	1	$6\frac{3}{4}$	1	$15\frac{1}{4}$	2	-

Udenfor stationen er stemplet med 2den klasse  $5\frac{1}{2}$  okseslagt (hvoraf 1 på grund af tuberkulose) samt 1 svin, samt kasseret  $\frac{3}{4}$  oksekrop og 2 får.

## 10. Horten.

Dyrlæge *Davidson* meddeler:

Kjødkontrollens lokaler er de samme som de foregående år, ligeledes betjeningen og dens aflønning. Kontortiden er forandret for de tre sidste måneder af året fra 8—12 til 6—11 formidd.

Der påhviler kontrolløren at have tilsyn med slagterier, pølsemagerier samt fiske-tilførselen.

Tilførselen af kjød (okse og hest) var betydelig større end i 1903. Det tilførte kjød står under det foregående år i kvalitet, men behandlingen såvel under slagting og transport står over de foregående års, hvilket vistnok skyldes den sterke tilførsel fra fjerntliggende distrikter.

Kjødleverancen til marinen, ca. 20 000 kg., indehaves af en af stedets slagtere, der får sit slagt hidført fra Moss.

Tilførselen af fårekjød sker næsten udelukkende fra Kristiania; dette har været stemplet der. Fra Danmark er indført 7 svin (råner).

Paa grund af den store nedslagtning har jeg været tilkaldt meget paa landet i det sidste halvår, forat besigtige kjød.

**Tabel XVIII.** (Horten).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	10 <sup>1)</sup>	-	-	-	-	-
Absces (byld) . . . . .	-	2	-	-	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	21 <sup>1/2</sup>	1	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	2	8	2	-	-	-	-	-
Benbrud . . . . .	<sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Benskjerhed . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	4	1	-
Fødselsbesvær . . . . .	<sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdøm . . . . .	1	1	-	-	-	1	-	-
Nyresygdøm . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning . . . . .	<sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	13	-	-	-	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	2	-	-	-	-	-	1	-
Umodne . . . . .	-	-	-	1	-	55	-	-
Ialt	39	12	26	1	-	60	2	-

<sup>1)</sup> 7 danske.

Tabel XIX. (Horten).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	-	3	-	-
Benbrud . . . . .	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed . . . . .	$1\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	1	-	-	1	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk . . . . .	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	1	-	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose . . . . .	4	-	2	-	-	-	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	7	-	-
Ialt	$8\frac{1}{4}$	-	4	-	-	13	-	-

## 11. Kongsberg.

Dyrlæge A. Løken meddeler:

Angående herværende kjødkontrol skal jeg tillade mig at indberette:

Kjødtillørslen til kontrolstationen har været større end foregaaende år, idet der er stemplet omkring et par hundrede kroppe — væsentlig oxse og svin — mere end ifjor. Det formodes dog, at der på grund af den knappe avling vil ske nogen nedslagtning lidt efter lidt udover vinteren. Mange udsatte formodentlig også delvis den nødvendige reducere af besætningen på grund af de lave kjødpriser ihøst; priserne, der til alle tider i regelen er betydelig høiere end i Kristiania, var ihøst nede i kr. 2,50—3,50 pr. 6 kilo, men er ved nytårstider allerede oppe i kr. 4,25—4,50 pr. 6 kilo for kjød i hele kroppe. Der er indført og på nyt kontrolleret 15 oxekroppe af dansk kjød, der, endskjønt det var fragtet så lang vei og været gjenstand for indpakning, overføring fra dampskib til jernbane o. s. v., var i meget pen tilstand. Udført til Kristiania er ca. 30 hestekroppe. Behandlingen af kjød fra Eker og Sandsvær er upåklagelig, medens kjødet fra Numedalsbygderne er dårlig slagtet og behandlet i flere henseender.



Tabel XX. (Kongsberg).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	$\frac{1}{2}$	-	-	4	6	-	1	-
Afmagring . . . . .	1	3	-	-	-	10	2	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	$5\frac{3}{4}$	-	$1\frac{1}{2}$	-	-	9	-	-
Benbrud . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk . . . . .	$1\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, af anden årsag . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Diarrhöe . . . . .	-	-	-	-	-	3	-	-
Gulsot . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse . . . . .	$1\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . .	5	$\frac{1}{4}$	-	-	-	$14\frac{1}{2}$	-	-
Mavesygdøm . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdøm . . . . .	$1\frac{1}{2}$	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning . . . . .	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	$13\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Umodne (små og nyfødte) . .	-	-	-	-	-	23	-	-
Ialt	$23\frac{3}{4}$	$3\frac{1}{4}$	16	4	6	$64\frac{1}{2}$	3	-

Tabel XXI. (Kongsberg).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bughindebetændelse . . . . .	-	1	-	-	-	1	-	-
Børsygdøm . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	4	1	1	-	-	2	-	-

Tabel XXII. (Kongsberg).

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	1	1	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Tinter . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Ingen slagteattest . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	5	3	5	-	-	1	-	-

Kasseret udenfor stationen er 1 ko, slagtet paa grund af børsygd.

## 12. Kragerø.

Dyrlæge *J. Benzen* meddeler:

Kjødkontrollen i Kragerø har i 1904 indtil 1ste mai været bestyret af nu afdøde dyrlæge G. Manstad, der fratrådte på grund af sygdom. Kontrollen blev derfor midlertidig besørget af amtsdyrlæge G. Gran indtil 1ste november. Som den nuværende kjødkontrollør har jeg altså kun fungeret de to sidste måneder af året.

Da de autoriserede protokoller ikke er førte i de fire første måneder af året, vil de vedlagte tabeller og schemaer ikke kunne give nogen fuldstændig oversigt over kontrollens virksomhed i det forløbne år.

Kontrollen holdes åben kl. 9—12 form. hver dag med undtagelse af mandagen, på hvilken dag kontrolltiden er kl. 6—7 efterm. Lokalet, der tilhører det såkaldte «Legat», ligger centralt og beleiligt på byens torv, er lyst og pent, men meget råt og koldt.

Størsteparten af det tilførte kjød kommer fra de omliggende landdistrikter; byslagtet, der udgjør den mindre del, består udelukkende af okser og heste. Som regel må kjødet fragtes lang og besværlig vei tildels med båd eller dampskib og lider derved en del i udseende uden at varen egentlig er bedærvet. Bortset herfra er kjødets kvalitet jevnt god, særlig er spædkalvene gennemgående pene. Nødslagtede dyr fremføres sjelden. Tuberkulose er kun fundet en gang (dansk kjød).

Med landslagtet følger sjelden organer og da der ofte kun fremføres for små dele af dyret som f. eks. en renskåren skinke, en enkelt forpart o. l. har jeg tildels fundet det rigtigst i henhold til kontrolreglementet at tilbagevise sådant kjød.

Sågodtsom al kontrol foregår på stationen.

Af slagterier er inden byen 3 i brug, af pølseagerier 2 og kjødudsalg 10 foruden en del butikker, hvor der kun leilighedsvis føres kjød. Slagterier, pølseagerier, kjødudsalg og melkeudsalg har til ubestemte tider været inspicerede og renlighedsforholdene har ikke givet anledning til forføininger.

Gjennemsnitsvægten paa slagtt kan ansættes saaledes: okse 110 kg., hest 180 kg., svin 85 kg., får 15 kg., spædkalv 14 kg., gjødkalv 20 kg.

Kontrollørens løn er kr. 1 000 årlig.

**Tabel XXIII.** (Kragersø).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	$\frac{1}{2}$	-	-	3	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	-	1	-	1	-	2	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	2	-	-	1	-	1	-	-
Benbrud . . . . .	-	-	$\frac{1}{4}$	-	-	$\frac{1}{2}$	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Gulsot . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Mavesygdom . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Nyresygdom . . . . .	2	-	$\frac{3}{4}$	-	-	1	-	-
Nødslagting . . . . .	-	-	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	3	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	<sup>1)</sup> 1	-	-	-	-	-	-	-
Misfarvet . . . . .	1	-	-	-	-	2	-	-
Ialt	8	1	$4\frac{3}{4}$	6	-	$10\frac{1}{2}$	-	-

<sup>1)</sup> Dansk.

**Tabel XXIV.** (Kragersø).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Benbrud . . . . .	-	-	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom . . . . .	-	-	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-
Ialt	1	-	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-

Kasseret på stationen er 1 okselagt (bughindebetændelse) 2 kvartdele svinekjød  
 Uden for stationen er stemplet med 2den klasse  $1\frac{3}{4}$  okselagt, 3 svin (rachitis)  
 og 1 bedærvet gjødkalv samt kasseret 1 svin (stivkrampe).

### 13. Kristiania.

Kontrollens bestyrer, dyrlæge *A. Lo*; meddeler:

Betjening og lønninger har været den samme som forrige år, ligesom virksomheden i det store og hele taget ikke har undergået nogen synderlig forandringer. Totaltilførselen af kjød i 1904 er noget større end 1903. Forøgelsen er 2 079 okser, 120 heste,  $1\ 014\frac{1}{2}$  svin, 1 341 får, 89 gjeeder og 2 088 gjødkalv, hvorimod der er 124 spædkalve færre.

Denne stigning skyldes udelukkende norskslagtet kjød, idet der er hidført  $2\ 739\frac{1}{2}$  okse, 15 heste,  $1\ 014\frac{1}{2}$  svin, 501 får, 1 146 gjødkalve, 1 281 spædkalve flere end ifjor. Øgningen kan vel i væsentlig grad tilskrives, at det dårlige foderår og mangel på sommer- og høstbeite havde en større nedslagtning til følge.

Dette førte også med sig, at der i sidste halvdel af året kom til byen mere magert kjød end vanligt på denne årstid.

Kjødets kvalitet var noget ringere end i 1903 og behandlingen den samme.

Det viser sig desværre, at vore egne kjødleverandører står betydelig tilbage især for danskerne med hensyn til pen behandling af kjød, såvel før afsendelsen som under transporten.

Indførselsdistrikterne udvider sig stadig, der kommer mere og mere kjød langveisfra. Især kommer der en del fra Nordlands og Tromsø amter, idethele taget nordenfjelds fra. Men kjødet bærer desværre talende mærker på de mange omlastninger og den lange transport. Man mærker også, at eksportslagtning på de kanter af landet er ny, idet slagtningen er mindre pent udført, hvilket jo også bidrager sit til, at kjødet vanskelig tåler transport. Det samme er forøvrigt tilfældet med kjød fra andre kanter af landet f. eks. fra Trondhjemsamterne, Østerdalen, nordre del af Gudbrandsdalen samt tildels fra Vestlandet. Fra sidste sted kommer jo væsentlig fårekjød, der er pakket i kasser, og skrotterne stues så fast som muligt for at få flest muligt i kassen for derved at spare fragt. Dette har til følge, at kjødet ofte bedærves undervejs; hvad derved indvindes i fragt tabes mangedobbelt ved at en mængde kjød må kasseres som bedærvet.

Forøvrigt må det medgives, at der hidføres en mængde udmerket fårekjød fra Vestlandet, og man merker snart, at man derborte fremfor andre steder i landet har gode racer og driver sin saueavl rationelt.

Saueskrotter fra de mindste lam til de gamle moderfår og vædere er lubne, kjødfulde med muskelfyldig underlår og underarm, men med liden lokal ansamling af fedt på ribbe og omkring nyre; det bliver således lidet affald. Det samme er tilfældet med hallingfårene, som vel også stammer fra Vestlandet, hvor de kjøbes op vinter og vår og beites i høifjeldet. Det er cheviotfåret som har sat sit mærke i disse distrikter og forbedret fåreracen.

Anderledes er det med de østlandske og også tildels det nordenfjeldske får. Enten er de utrivelig magre, langbente, eller også er de små, uforholdsvis fede, så at der hyppig ligger tykke lag af talg på siderne og omkring nyrene. De fleste af disse dyr har også tynde lår og bove. Det bliver derfor meget affald, og de er således

ufordelagtige til brug. Det turde derfor være al opfordring også for disse distrikter til at forbedre sine fåreracer, så de kunde frembringe en fuldt konkurrencedygtig vare. Det koster jo det samme at opale et simpelt som et godt dyr. Desuden burde østlændingerne, som jo fodrer bedre til længst ud på våren, kunne skaffe paa markedet gode lam tidlig på forsommeren og konkurrere med danskerne, som i den tid får kr. 2,00 pr. kg. for lam og selv ældre store får går sjelden under kr. 1,00 pr. kg. Det er en kjendsgjerning, at fårekjød står høiest i pris de første 7 måneder af året og det burde især østlandske fåreopdrættere, der har de gode kommunikationer, benytte sig af.

Svineopdrættet synes at være i opgang, uagtet mange vistnok lider betydelige tab på grund af rachitis. Det er derfor slagtet en hel del unge svin, der tildels har været i en ynkelig forfatning. Men det er ikke alene her i landet man har havt denne plage; også fra Sverige og Danmark er der kommen en mængde rachitiske unge svin af en yderlig slet kvalitet.

Tuberkulosen hos de norske dyr går vedblivende tilbage, takket være det energiske arbejde for denne sygdoms udryddelse. Selv blandt de såkaldte «fjøsuer» fra omegnen af byen er tuberkulosen nu en sjældenhed. Når der i statistikken er opført, at af norskslagtede dyr på grund af tuberkulose 115 okser er stemplede med 2den klasse og 15 okser er kasseret, så er dette ikke slig at forstå, at disse dyr er af norsk opdræt; de fleste af disse er indførte fra Sverige som slagtekvæg.

Miltbrand er påtruffet i 5 tilfælde, hvoraf 2 hos svenske slagt. Det er endnu desværre almindelig at slagte døende dyr og føre dem tiltorvs uden nærmere at undersøge, om dyret har lidt af smitsom sygdom eller ei.

Den svenske tilførsel er af samme beskaffenhed som tidligere. Kvaliteten er jevn god, men især tilføres os en mængde pen gjødkalv. Dette må vi jo være vore naboer særdeles taknemlig for, da produktionen af første klasses gjødkalv fortiden ikke kan lønne sig her i landet.

Tilførselen af svensk kjød er, som antydet, i virkeligheden større end statistikken udviser, idet meget af det, som byslagtes her, er indført fra Sverige enten som livdyr eller slagtedy. Der blev således i 1904 gennem herværende importfjøs til slagt indført 2 224 okser og 440 får samt 1 572 livdyr, hvilke sidste jo senere, efter at være udmelkede, slagtes her.

Hertil kommer også en betydelig indførsel over Fredrikshald af begge slags dyr

Tuberkulosen forekommer hos de svenske slagt langt hyppigere end hos norske, dog ikke så ofte som hos det danske.

De svenske dyr, som falder for tuberkulinprøven eller som indføres til slagt bliver nu slagtet inden 8 dage og under politikontrol.

Den danske tilførsel i år er i kvalitet knapt så god som foregående års. Antallet, er også gået ned med ca. 800 okser fra forrige år. Kjødet er godt behandlet, så det som regel eller i den varmere årstid kommer frem i en ret tilfredsstillende tilstand. Flesket skriver sig, som før, fra gamle tildels magre søer, råner og rachitiske unge svin, altså en yderlig tarvelig vare. De få kalve som kommer fra Danmark er ei heller synderlig rosværdige.

Tuberkulosen forekom hyppigere end i 1903 og antallet af 2den kl.s stempeling af den grund er tiltaget fra 134 til 219 tilfælde blandt oksekropperne. Kassationen var omtrent den samme som forrige år.

Fra Argentina er over England kommen noget oksekjød og en del fårekropper.

Kjødet havde været stivfrosset, men var ved hidkomsten tildels optøet. Oksekjødet, uagtet af god kvalitet, presenterede sig derfor mindre tilfredsstillende og noget af det havde heller ikke holdt sig godt friskt, hvorimod fårekropperne så godt ud, var

af passende størrelse og fedhed. Varen kom her på forsommeren og kunde sælges for en pris af 70 øre pr. kg., hvilket især her for fårekjød var særdeles billig på den årstid.

Det må i sin almindelighed siges om Kristianias kjødforsyning af udenbys slagtet kjød, at den ikke er absolut uklanderlig med hensyn til behandling såvel før afsendelsen som under transporten og at det, som kommer fra udlandet er forholdsvis bedre behandlet end det, som kommer her fra landet.

Det sees snart, at den udenlandske vare er behandlet af folk, som er vant til at ekspedere kjød, og som sætter noget ind på at få varen på markedet i fuld presentabel tilstand.

Meget af det norske udenbys slagtede kjød er dog ret bra behandlet, især fra de steder, hvorfra der i årevis har været ført slagtet kjød. Men desværre kommer der endnu meget som bærer håndgribelige beviser for at være høist bedrøvelig behandlet.

Når så disse varer skal transporteres lange veie, ofte udsat for mange omlastninger, så siger det sig selv, at kjødet kommer frem i en alt andet end tilfredsstillende forfatning.

For at forbedre kjødtransporten her til byen bør der til dampskibe og jernbane stilles en bestemt fordring om, at de indretter sig på at forbedre disse forhold ved transport af kjød. På dampskibene bør indrettes egne luftige rum for opbevaring af kjød.

Jernbanerne bør i alle tog, hvor der kan være tale om at medtage ferskt kjød, indsætte vogne udelukkende til transport af kjød og disse indrettede således, at kjødet letvint kan lempes ind og tages ud uden at håndlangerne træder på de varer, som ligger i vognen eller trække den ene kjødkrop over den anden. Vognen bør udstyres med brikser i flere etager, så varerne ikke behøver at ligge ovenpå hinanden, ligesom nogle vogne bør have indredninger, så stort kjød kan hænges op.

En imødekommethed i den retning fra jernbanestyrelsens side vil blive modtaget med taknemlighed og der vil blive afhjulpet en længe følt mangel.

Når den nye kjødhal bliver færdig, vil jo kjødet gå lige til denne; derfor vil jernbanen spare meget pakhusplads, hvorfor jernbanestyrelsen også af den grund burde se sin interesse i at vise sig imødekommende.

Der er i året 1904 kontrolleret i slagterier 150 gange, nemlig 140 okser, 13 heste, 349 svin, 57 får og 39 kalve.

Af de i 1904 ved kontrolstationen kontrollerede dyr er slagtet i Kristiania 19 031 okser, 557 heste, 1 014 svin, 626 får, 6 gjeder, 2 190 spædkalve og 89 gjødkalve.

Forbruget stiller sig således, idet indbyggerantallet i 1904 var 222 373:

44 997 okser	à 140 kg.	= 6 299 580 kg.	= 28,32 kg. pr. indbygger.
2 297 heste	à 200 »	= 459 400 »	= 2,07 » — »
29 516 svin	à 60 »	= 1 770 690 »	= 7,95 » — »
37 404 får	à 17 »	= 635 868 »	= 2,86 » — »
4 702 gjed	à 10 »	= 47 020 »	= 0,21 » — »
26 218 spædkalv	à 17 »	= 445 706 »	= 2,00 » — »
19 302 gjødkalv	à 30 »	= 579 060 »	= 2,60 » — »

---

164 436 kjødkroppe = 10 237 324 kg. kjød = 46,017 kg. pr. indbygger.

Tabel XXV. (Kristiania).

Årsager til 2den kl.

Sygdomme og feil	Norsk							
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . . . .	4	-	285	2	-	-	-	-
Absces (byld) . . . . .	3	1	1	4	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	177	4	22	24	24	75	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	39	4	74	112	16	157	-	-
Benbrud . . . . .	20	5	13	-	-	-	-	-
Benskjørhed . . . . .	3	-	-	-	-	1	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	17	1	2	1	-	10	-	-
Blodurin . . . . .	7	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk . . . . .	42	-	-	-	-	-	-	-
—    —    af anden årsag . . . . .	5	-	5	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk . . . . .	49	1	-	-	-	-	-	-
—    —    af anden årsag . . . . .	6	1	3	1	-	10	-	-
Børsygd . . . . .	7	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoé . . . . .	-	-	-	-	-	43	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	12	-	31	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	19	-	-	5	-	16	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk . . . . .	16	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygd . . . . .	-	-	5	-	-	-	-	-
Jurbetændelse . . . . .	7	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygd . . . . .	12	3	22	-	-	12	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	-	-	4	-	-	6	-	-
Mavesygd . . . . .	2	-	2	-	-	66	-	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	4	-	-
Nyresygd . . . . .	11	-	8	-	-	5	-	-
Nedslagtning . . . . .	13	1	3	-	-	1	-	-
Overdrift . . . . .	8	-	1	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	256	-	-	-	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	20	-	-	-	-	-
Septiske tilstande . . . . .	2	-	-	7	-	8	-	-
Svulster . . . . .	3	17	-	-	-	1	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	-	3	-	-	5	-	-
Tinter . . . . .	11	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose . . . . .	115	-	49	-	-	-	-	-
Vattersot . . . . .	34 <sup>1/2</sup>	-	7	51	-	14	-	-
Ødem . . . . .	8	2	4	-	-	3	-	-
Ufuldstændig attest . . . . .	-	46 <sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-
Umoden . . . . .	-	-	-	-	-	20	-	-
Defekt . . . . .	3	1	1	-	-	7	-	-
Andre sygdomme . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	657 <sup>1/2</sup>	87 <sup>1/2</sup>	821	207	40	465	-	-

stempling på stationen.

Svensk								Dansk							
Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
-	-	8	1	-	-	-	-	2	-	15	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	3	-	-	-	-	-
20 <sup>1/2</sup>	-	-	1	-	9	-	-	47	-	11	-	-	-	-	-
22	3	9	5	-	141	-	-	9	1	20	1	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	4	-	6	1	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	5	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	2	-	-	2	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	1	-	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	31	-	-	-	-	-	-	-	7 <sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	5	-	-	-	-	-	219	-	56	-	-	-	-	-
-	-	3	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2 <sup>1/2</sup>	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	1	-	-	2	-	-	5	-	5	-	-	-	-	-
-	-	8 <sup>1/2</sup>	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
70 <sup>1/2</sup>	6 <sup>1/2</sup>	70 <sup>1/2</sup>	11	1	198	-	-	326	1	126 <sup>1/2</sup>	2	-	4	-	-



Tabel XXVI. (Kristiania).

Årsager til kassation

Sygdomme og feil	Norsk							
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld) . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	1	-	-	-	34	8	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	4	1 <sup>1/2</sup>	4 <sup>1/2</sup>	17	62	99	6	-
Benbrud . . . . .	1	-	1 <sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-
Benskjørhed . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	3 <sup>1/2</sup>	-	1 <sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-
Blodurin . . . . .	11 <sup>1/2</sup>	1	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk . . . . .	11	-	-	-	-	-	-	-
—, — af anden årsag . . . . .	-	-	-	-	-	-	3	-
Bughindebetændelse, traumatisk . . . . .	7 <sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-	-
—, — af anden årsag . . . . .	8	-	10	-	-	6	-	-
Børsygd . . . . .	7	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	1	295	12	-
Fødselsbesvær . . . . .	9 <sup>1/2</sup>	1	5	1	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	-	-	10	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk . . . . .	16 <sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	11 <sup>1/2</sup>	2	2	-	-	-	-	-
Ledsygd . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygd . . . . .	3	2	6	-	-	2	1	-
Miltbrand . . . . .	2	-	-	-	-	-	1	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	43	1	-
Nyresygd . . . . .	-	-	-	-	-	3	1	-
Nødslagtning . . . . .	1 <sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	43	-	-	-	-	-
Selvdøde . . . . .	1	-	-	-	-	4	-	-
Septiske tilstande . . . . .	24	1	15	3	-	5	3	-
Svulster . . . . .	-	3	-	-	-	-	-	-
Tinter . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	1	-	-	-	-	-	2	-
Tuberkulose . . . . .	15	-	5	-	-	-	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	3	37	-	-
Vattersot . . . . .	-	-	5	6	-	18	-	-
Ødem . . . . .	-	-	1 <sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-
Andre sygdomme . . . . .	-	-	2	-	-	-	3	-
Ialt	144 <sup>1/2</sup>	11 <sup>1/2</sup>	102	27	100	530	33	-

på stationen.

Svensk								Dansk							
Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2 <sup>1/2</sup>	1	1	3	.	80	13	.	1	.	1 <sup>1/2</sup>	.	.	2	.	.
1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 <sup>1/2</sup>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	57	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3 <sup>1/2</sup>	.	.	.	.	5	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2	1	.	.	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 <sup>1/2</sup>	.	.	.	.	<sup>1)</sup> 3	<sup>1)</sup> 2	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	.	.	1	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
4 <sup>1/2</sup>	.	1 <sup>1/2</sup>	.	.	1	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
2	.	.	.	.	.	.	.	13	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	2	.	6	1	.	.	.	.	1	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
28 <sup>1/2</sup>	2	4 <sup>1/2</sup>	6	-	169	25	-	17	-	1 <sup>1/2</sup>	1	-	2	-	-

<sup>1)</sup> Tilsølet med miltbrandsblod.

## 14. Kristiansand.

Dyrlæge C. Juell meddeler:

Ansættelser og lønningsvilkår har været de samme som foregående år, nemlig kr. 1 500,00 til kødkontrolløren og kr. 2,50 pr. dag til assistenten.

Tilgangen på kød er den samme som foregående år. Der er ved kontrollen kassereret meget lidet i årets løb; tuberkulose har der været meget lidet af, og andre sygdomme har været af rent lokal natur.

Tabel XXVII. (Kristiansand S.).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	3	6	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	7 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	-	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skident . . . . .	-	-	-	-	-	172	-	-
Benbrud . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	-	1	-
Fødselsbesvær . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	-	1	1	-	-
Hjernelidelse . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	4	-	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	16 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	11	7	1	173	1	-

Tabel XXVIII. (Kristiansand S.).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	-	9	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Septiske tilstande . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	3	-	1	1	-	13	-	-

## 15. Kristiansund.

Dyrlæge *E. Laukvik* indberetter,

at af tilført landsslagtjet kjød er der i 1904 kontrolleret på stationen ca. 1170 stkr. storfækjød, hvilket er ca. 400 skrotter mere end foregående år. Samtidig med denne stigning for tilført kjød er slagtingen på kommuneslagteriet gået ned med 322 stykker storfæ siden 1903.

Sammenligner man statistiken siden 1900 for slagteriet og kontrolstationen, finder man, at virksomheden på slagteriet er gået jevnt ned for hvert år, og at tilførselen af landsslagtjet kjød er steget. Årsagen til dette forhold må i første række tilskrives den omstændighed, at kreaturerne mere og mere opkjøbes af professionelle landsslagtere, som slagter på landet og afhænder kjødet i byen. Størsteparten af dette kjød ombæres i husene og sælges direkte til forbrugerne, medens en mindre del sælges til slagterborgerne. Som lovgivningen nu er, må det ansees for sandsynligt, at denne landsslagtning fremdeles vil tiltage, thi medens landsslagtjet kjød kun påføres i udgifter ca. kr. 1,00 i fragt pr. storfæskrot, så påføres det byslagtede kjød i høiere fragter, slagtehusleie etc. en udgift af ca. kr. 5,00 pr. skrot, hvilken merudgift vanskeliggjør byslagtingen betydelig. Som følge af nedgangen i slagtingen på kommuneslagteriet har dette gået med et betydeligt underskud i de sidste 2 år, og synes det derfor mere og mere at blive en livsbetingelse for slagteriet, at der ved lov pålægges afgifter for kontrol af landsslagtjet kjød og at professionelle landsslagtere gjøres skattepligtige for sine omsætninger i byen.

Behandlingen af det laudsslagtede kjød må som regel siges at være tilfredsstillende. Dog fremkommer endnu ofte spædkalvene uden emballage og derfor adskillig tilsmudsede, Spædkalveslagningen udføres bedre, idet der nu kun sjældent fremkommer spædkalve med indvoldslugt.

Slagterbutikkerne forbedres i tidsmæssighed og pent udstyr for hver tid, hvilket desværre ikke kan siges om værkstederne og pølsemagiererne i sin helhed, thi disse er ofte både mørke og trange, hvilket for en del må tilskrives den gammeldagse bygningssmåde.

**Tabel XXIX.** (Kristiansund N.).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	6 1/2	6 1/2	1	39	2	-
Absces (byld) . . . . .	-	-	-	-	1	-	-	-
Afmagring . . . . .	1	-	-	1	2	20	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	3	3	6 1/2	1	-	44	-	-
Benbrud . . . . .	7 1/2	1 1/4	1	1	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	3 1/2	-	1/2	1	1	1	-	-
Blodurin . . . . .	4 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	3/4	-	3	-	-	-	-	-
Hjernelidelser . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesygdom . . . . .	-	-	1	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	3 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Mavesygdom . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom . . . . .	-	-	-	-	-	2	1	-
Nødslagting . . . . .	1	-	2	-	-	-	-	-
Overdrift . . . . .	1	-	-	1	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	4 1/2	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	1	-	2	1	1/2	-	-	-
Ialt	29 3/4	4 1/4	28	14 1/2	5 1/2	106	3	-

Tabel XXX. (Kristiansund N.).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	-	-	-	5 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-
Bedærvet elles slet behandlet, skiddent . . . . .	1	-	-	4	-	6	-	-
Benbrud . . . . .	-	<sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-
Blodurin . . . . .	<sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Nødslagtning . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	-	-	-	-	<sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Ialt	4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	<sup>1</sup> / <sub>4</sub>	2	4	<sup>1</sup> / <sub>2</sub>	15 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-

Ved det kommunale slagtehus er stemplet med 2den klasse én oksekrop på grund af tarmlidelse, hvorimod intet er kasseret.

## 16. Larvik.

Dyrlæge *Furuholmen* meddeler,

at forsåvidt kjødkontrollens budget og lokale angår, er der ingen forandringer skeet fra foregående år. Kommunen holder fremdeles kun medhjælp til stemplingen på torvdagene i de sidste 4 måneder af året. Den øvrige tid af året afholdes den fornødne hjælp for kontrollørens egen regning.

Som det fremgår af de vedlagte årslister har tilførselen ialt udgjort:

2 985<sup>3</sup>/<sub>4</sub> okse, 160 heste, 1 403 svin, 2 204 får, 1 508 spædkalve, 459 gjødkalve, 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> elg. Sammenholdes disse tal med tilførselen i 1903, der udgjorde: 2 175 okser, 85<sup>3</sup>/<sub>4</sub> heste, 1 377<sup>3</sup>/<sub>4</sub> svin, 1 758 får, 1 500<sup>3</sup>/<sub>4</sub> spædkalv, 410<sup>1</sup>/<sub>2</sub> gjødkalv og <sup>1</sup>/<sub>2</sub> elg, viser tilførselen en forøgelse af: 810<sup>3</sup>/<sub>4</sub> okse, 74<sup>3</sup>/<sub>4</sub> heste, 25<sup>1</sup>/<sub>4</sub> svin, 446 får, 7<sup>1</sup>/<sub>4</sub> spædkalv, 48<sup>1</sup>/<sub>2</sub> gjødkalv, 1 elg, ialt 1 412 kjødkroppe.

En stor del af de tilførte oksekroppe var som sædvanlig små, tynde «grasbiter» på en vægt af 7 à 8—10 à 12 b $\text{\O}$  og gamle kjør, der slagtedes på grund af det knappe foderår. Kvaliteten af oksekjødet var derfor særlig i sommer- og høsttiden meget tarvelig.

Af de slagtede heste var derimod størsteparten af meget god kvalitet. Omtrent alt hestekjødet solgtes her i byen; for den væsentligste del til pølseagerierne, der

havde en livlig trafik med fabrikation af spegepølse, men en stor del fandt også afsætning på torvet, tiltrods for de billige priser på oksekjød.

Af svin var tilførselen omtrent den samme som forrige år.

Af får derimod tilførtes flere end nogensinde tidligere, og kvaliteten var som sædvanlig i tørre sommere meget god. Som følge af det knappe foderår blev fårebæsetningerne desværre på mange steder fuldstændig udslagtede.

Af kalve var tilførselen omtrent den samme som ifjor og foregående år. Et tegn på at distriktets kvægbestand ikke øges nævneværdigt. Spædkalvene er gennemgående meget små og slagtet ofte 1 à 2 dage efter fødselen. Gjødkalvene er derimod som regel af udmærket kvalitet.

Tilførselen af dansk kjød indskrænkede sig til en ubetydelighed af 11 oksekroppe og 13 får. Kvaliteten af dette var også i år meget god; men forholdene under transporten særlig på Hortens brygge og den herværende jernbanestation, hvor kjødet

Tabel XXXI. (Larvik).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	10	2	-	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	1 <sup>1/2</sup>	1	3	-	-	38	-	-
Benbrud . . . . .	1 <sup>3/4</sup>	2	-	-	-	3	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	2 <sup>1/2</sup>	3 <sup>1/4</sup>	-	<sup>3/4</sup>	-	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	5	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	18	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	2	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdome . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	1	-	-	-	-	21	2	-
Mavesygdome . . . . .	-	-	-	-	-	12	-	-
Nyresygdome . . . . .	-	-	-	-	-	39	-	-
Overdrift . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	6 <sup>3/4</sup>	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	-	-	-	-	11	-	-
Ialt	27 <sup>3/4</sup>	8 <sup>1/4</sup>	10 <sup>3/4</sup>	3 <sup>3/4</sup>	-	147	2	-

fremdeles aflæsses og henlægges på den bare jord og under åben himmel, er slige, at kødet fremkommer i en yderst miserabel forfatning.

Af det her ved stationen stemplede kød er som sædvanlig en ikke ringe del solgt til hyerne ved Skiensfjorden og en del flesk til Tønsberg.

Byens slagterier, pøsemagerier og de butikker, hvorfra der forhandles fersk kød har som sædvanlig været inspicerede til forskellige tider. De gamle slagterier og enkelte af pøsemagerierne lader meget tilbage at ønske med hensyn til lokalernes indredning og beliggenhed; men efter omstændighederne er renligheden meget god og der anvendes, såvidt jeg har kunnet iagttage, kun sunde og gode varer.

Efter indkommen klage blev svineholdet ved et privathotel efterseet og derefter forbudt på grund af urenlighed og ulovlige lokaliteter.

**Tabel XXXII.** (Larvik).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	1/4	1/4	-	-	1	-	-
Benbrud . . . . .	2/4	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	1	-	-	1/4	-	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	1/2	-	1	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	2	-	-	1	-	-	-	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdom . . . . .	1	-	-	-	-	2	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Septiske tilstande . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	1/4	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	9	-	-
Ialt	8	1/2	2 1/4	1 1/4	-	14	-	-

Udenfor stationen er stemplet med 2den klasse 1 afmagret oksekrop og 1 hest (bedærvet og slet behandling); kasseret er 1/4 hestslagt (ydre beskadigelse).



## 17. Lillehammer.

Dyrlæge *Flesvik* meddeler, at lønnen for kontrolløren har været den samme som før. Fra nytår til 15de august fungerede dyrlæge *A. Bjørnstad* som assistent, senere dyrlæge *O. Taralrud*.

Lokalet for landkontrollen er fremdeles den samme fjælebod på torvet. Der blev i år opført et beløb på budgettet til kontrollokale, og efter anmodning af formandskabet fik jeg sammen med en bygmester udarbejdet tegninger og beregninger over et lokale; men nogen endelig bevilgning er endnu ikke givet.

Gudbrandsdalens slagteri har nu, efterat driften stadig har givet tab, i generalforsamling den 5te august 1905 besluttet at likvidere, og da likvidationskomiteen forgjæves har forsøgt at sælge det underhånden, bliver det nu solgt ved offentlig auktion.

Dette triste resultat skyldes først og fremst liden eller ingen støtte fra aktionærernes side. En anden årsag er, at der i de 2 sidste år har været meget dårlige åringer, således at kjødproduktionen har været liden, ujevn og af mindre god kvalitet; desuden har kjødpriserne været usædvanlig høje, så detailudsalgene her i byen har givet lidet overskud. Slagteriet har også været gjenstand for en meget pågående konkurrence fra kvægopkjøbere og slagterborgere her i byen.

Efter de erfaringer man har gjort med slagteriet her, kan man vistnok slå fast, at det ikke nytter at starte et andelsslagteri uden at man har tvungen leverance.

Tabel XXXIII. (Lillehammer).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1	11	5	-	-	-
Afmagring . . . . .	2	-	2	1	10	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skident . . . . .	2	4	4	4	-	15	-	-
Benbrud . . . . .	1	1	-	1	-	-	-	-
Benskjørhed . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	6	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Spæde og magre . . . . .	-	-	-	-	-	24	-	-
Ialt	14	6	13	18	15	39	-	-

Man hører nu almindelig udtalt beklagelse over, at slagteriet skal slutte, og alle er enige om, at det har hjulpet til at forhøje kjødprisen for producenten.

Kjødet ved landkontrollen har i år gennemgående været penere slagtet og behandlet; der har i år også måttet afvises endel, der ikke har fyldt de fordringer, kjødkontrolreglerne stiller.

Størsteparten af de kasserede organer ved slagteriet har været lever med distomatose samt tuberkuløse organer. Af merkede dyr, der havde reageret ved tuberkulinprøver, er i årets løb slagtet 63. Af disse fandtes tuberkuløse processer hos 62. Det dyr, hos hvilket intet fandtes, var opført som mistænkt. Af generaliseret tuberkulose fandtes 1 tilfælde og af yvertuberkulose ingen.

En okseskrot blev kasseret på grund af abnorm lugt; det var særlig muskelvævet, der havde en hvidløgagtig lugt. Dyret var helt friskt og ualmindelig fedt; der var intet abnormt at se ellers på skrotten.

I den for tinter kasserede okseskrot påvistes ca. 30 tinter i tyggemusklene, lændemusklene, mellemgulvet og hjertemuskulaturen. Dyret var fra en gård i Fåberg.

**Tabel XXXIV.** (Lillehammer).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	25	1	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	3	-	-
Kakeksi . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsydom . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Septiske tilstande . . . . .	1	-	3	-	-	1	-	-
Tuberkulose . . . . .	1	-	-	1	-	-	-	-
Umodne . . . . .	-	-	-	-	-	4	-	-
Ialt	3	-	5	1	25	12	-	-

Tabel XXXV. (Lillehammer).

Årsager til 2den kl. stemping på slagteriet.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	5	-	-	-	-	-
Absces (byld) . . . . .	1	2	1	-	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	4	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse af anden årsag	-	-	1	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse af anden årsag . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Børsygdøm . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Overdrift . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	4	-	-	-	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	4	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	15	3	15	-	-	-	-	-

Kasseret på slagteriet blev 4 oksekroppe (1 abnorm lugt, 1 tinter, 2 tuberkulose), 1 hest (melanotiske svulster) og 1 svin (tuberkulose).

## 18. Moss.

Dyrlæge *C. Schmidt* indberetter,

at lokale, betjening og lønningsforhold såvelsom vedtægter og sundhedsforskrifter er i beretningsåret ikke undergået nogen forandring fra forrige år.

På og udenfor stationen er ialt behandlet 7 921 kroppe. Beregnet efter samme gennemsnitsvægt som ved sidst afgivne beretning (okse 140, hest 200, svin 120, får 15, spædkalv 16, gjødkalv 40) udgjør dette tillagt vægten af 4 elgkroppe tilsammen ca. 662 044 kg. Heraf norske: 7 497 $\frac{1}{2}$  kroppe vægtig ca. 611 519 kg.; svenske: 331 $\frac{1}{2}$  kroppe vægt ca. 37 645 kg. og danske: 92 $\frac{1}{2}$  kroppe vægt ca. 12 880 kg.

Forskjellen mellem tilførselen i foregående og dette beretningsår = ca. 42 000 kg. er hidført ved en tilfældighed, idet en af stedets preservingsfabrikker blev overdraget leverance af reserveproviant til armeen, hvortil det nævnte differerende kvantum for en væsentlig del medgik.

Det torvførte kjød bestod som tidligere af fra byens opland (herrederne Såner, Vestby, Gårder, Håbøl, Spydeberg, Skibtedt, Svendal, Våler, Råde, Rygge og Moss landsogn) tilført og altså norsk.

Det opførte svenske kjød er for den allerstørste del indkjøbt i Fredrikshald ved et slagterfirma her i Moss, der tillige driver fedevarehandel og pølsemageri.

Den i høstmånederne særlig stærke tilførsel af færekjød har været vestlandsk, stemplet dels fra Stavangers — tilført i slagtet tilstand pr. dampskib — dels fra Kristianias kjødkontrol; de sidste altså der slagtede driftefår. Torvpriserne har gennemsnitlig været pr. kg.:

Okse, norsk & svensk . . . . .	kr. 0,75 à 0,80	Får . . . . .	kr. 0,80 à 0,90
» dansk . . . . .	» 0,65 à 0,70	Spædkalv . . . . .	» 0,40 à 0,45
Hest . . . . .	» 0,25 à 0,30	Gjødkalv . . . . .	» 0,80 à 0,90
Svin . . . . .	» 0,75 à 0,80		

De her anførte priser for året har forøvrigt været noget fluktuerende. Udover foråret stod de i høide med de i forrige beretning opførte, tildels endog over, men faldt på forsommeren med udsigten til et uheldigt foderår; dette varede med gradvis nedadgåen til i december måned. Besætningernes formindskelse i forhold til foderbeholdningerne var gennemført; derefter indtrådte atter stigning.

Tuberkulose er forefundet hos endel storfæ og svin. Samtlige tilfælde hos svin var lokal svælg tuberkulose.

Rødsyge har foranlediget kassation af svin i to tilfælde. Leversygdom er ligeledes i dette beretningsår forekommet hyppig hos ældre kjør som årsag til kassation

**Tabel XXXVI.** (Moss).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Benbrud . . . . .	-	1 <sup>1)</sup>	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift . . . . .	2 <sup>2)</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	11 <sup>3)</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Umodne . . . . .	-	-	-	-	-	7	-	-
Leversygdom . . . . .	5	-	-	-	-	-	-	-
Urenlig behandling . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	1/2 <sup>4)</sup>
Ialt	28	1	1	-	-	7	-	1/2

1) Svensk. 2) Heraf 1 dansk. 3) Heraf 4 svenske. 4) Elg.

af organet. Umodenhed — for tidlig slagtning — hos spædkalve er i kjendelig af- tagende.

Om kødkonsumtionen i Moss er det fremdeles meget vanskeligt at komme til et nogenlunde pålideligt resultat. Efter de månedsvise gjorte beregninger tør man antagelig være virkeligheden temmelig nær, når forbruget inden byen af det i fersk til- stand tilførte kød ansættes til ca. 56<sup>3</sup>/<sub>4</sub> kg. pr. individ. Forbruget af saltede, fra udlandet tilførte kødvarer ser jeg mig derimod ikke istand til at udtale mig om. Efter foretaget undersøgelse i denne henseende, er man antagelig nær det rette ved at ansætte samme til ca. 10 kg. pr. individ.

I det i forrige beretning om kødvareforretninger oplyste er såvidt vides ingen forandring indtrådt. Ophugning og detailsalg i småstykker af hestekjød er i løbet af de sidste par år sågodtsom ophørt.

Inspektion i slagterier og kødforretninger er som tidligere foretaget, særlig i sommerhalvåret et par gange månedlig.

**Tabel XXXVII.** (Moss).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring . . . . .	9 <sup>1)</sup>	-	-	1	-	8	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	1	-	3	-	-	3	1	-
Benbrud . . . . .	2	-	-	-	-	1	1	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	3	-	4	-	-	4	1	-
Brystbetændelse, traumatisk . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse af anden årsag . . . . .	-	-	-	-	-	-	1	-
Diarrhöe . . . . .	-	-	-	1	-	13	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Ledsygdøm . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	6	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	7 <sup>2)</sup>	-	8	-	-	-	-	-
Umoden . . . . .	-	-	-	-	-	64	-	-
Urenlig behandling . . . . .	1	1	1	8	-	2	-	-
Brok . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	31	1	23	10	-	96	4	-

<sup>1)</sup> Heraf 1 svensk. <sup>2)</sup> Heraf 2 svenske.

## 19. Porsgrund.

Dyrlæge *Piro* meddeler følgende:

Kjødtilførselen har været omtrent den samme som i forrige år, men kvaliteten mindre god, grundet det dårlige år. Nogen forøget kjødtilførsel på grund af nedslagtingen ihøst har ikke været videre merkbar i Porsgrund, da byens opland er for lidet til at dække kjødforbruget, så betydelige kvanta indkjøbes især fra Larvik og Fredrikshald.

Tabel XXXVIII. (Porsgrund).

Årsager til 2den kl. stempning udenfor <sup>1)</sup> stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring . . . . .	6	-	-	-	2	8	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	-	-	5	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	-	-	-	-	-	5	-	-
Mavesygdom . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdom . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Svulster . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	1	1	-	-	-	-	-	-
Umodne . . . . .	-	-	-	-	-	25	-	-
Ialt	9	1	-	-	2	45	-	-

<sup>1)</sup> På stationen er stemplet med 2den klasse på grund af afmagring 4 okser og 2 spædkalve samt andre 8 spædkalve, hvoraf 5 umodne, 1 ledsygdom og 1 på grund af mangelfuld afblødning.

Tabel XXXIX. (Porsgrund).

Årsager til kassation udenfor <sup>1)</sup> stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Diarrhö . . . . .	-	-	-	-	-	3	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Ialt	1	-	1	-	-	5	-	-

<sup>1)</sup> På stationen er kasseret 1 oksekrop (afmagring), 2 svin (rachitis, tarmsygdom) og 4 spædkalve.

## 20. Risør.

Dyrlæge *S. O. Skjulestad* anfører, at kontrollen i det forløbne år har været drevet uforandret. Det meste af kjødet blev tilført fra de omkringliggende landdistrikter. Fra Danmark indførtes 41 okser og 1 spædkalv. Behandlingen af det tilførte slagt er i kjendelig bedring.

Tabel XL. (Risør).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Benskjørhed . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Blodurin . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	4	-	2	-	-	-	-	-

Tabel XLI. (Risør).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Brystbetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	-	-	-	-	-	3	-	-

## 21. Sandefjord.

Kontrolløren, *T. Lekven*, meddeler, at tilførselen af slagt har d. å. været adskillig større end nogensinde tidligere i min funktionstid hersteds, og særlig har der været adskillig øgning under gruppen storfæ, men også af andet slagt er der nogen øgning.

Dette har sin særlige årsag i det usædvanlig dårlige foderår. Mange bønder har udtalt, at de neppe har høstet halvdelen af, hvad de regner for et almindeligt midtår.

Kvaliteten af det tilførte slagt har været meget blandet, særlig har gamle udmagrede køer været rigelig repræsenteret.

Til trods for den store tilførsel har afsætningen gået nokså livlig for sig og til bedre priser end man skulde ventet.

Årsagen til dette skyldes vistnok for en hel del de ved de nylig udfærdigede politivedtægter fastsatte torvdage og den med samme givne tilladelse at sælge i småt, hvilket bønderne nu har lært at benytte sig af. På den anden side må jeg udtale, at den måde, hvorpå varen behandles under ophugningen og salget, lader meget tilbage i sanitær henseende, og heller ikke har behandlingen under slagtingen på landet eller fremførselen fra samme af de større dyr været helt tilfredsstillende. Dog dette retter vel på sig, når erfaringen kommer til; thi i det sidste tilfælde gør jeg altid folk opmærksomme på manglerne, og hvorledes det burde være.

Angående kødkontrollokalet er ved bevilgningen fra ifjor vår de væsentligste mangler afhjulpne, og jeg håber, at der må blive anledning d. å. at anvende det beløb, der er afsat til vedligehold at fuldkommengjøre samme.

**Tabel XLII.** (Sandefjord).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	6	1	-	5	-	-
Afmagring . . . . .	30	7	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	5	2	-	2	-	28	-	-
Benbrud . . . . .	-	1	2	-	-	-	2	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	6	1	-	-	-	6	1	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	8	1	-
Hjertesækbetændelse . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdø . . . . .	2	1	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	-	-	-	-	-	6	-	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	4	-	-
Nødslagting . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Overdrift . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	6	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	4	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	54	12	16	3	-	57	4	-



Tabel XLIII. (Sandefjord).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Absces (byld) . . . . .	-	-	-	<sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	<sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	-	-
Benbrud . . . . .	<sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	<sup>2</sup> / <sub>4</sub>	<sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	<sup>1</sup> / <sub>3</sub>	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Brystbetændelse af anden årsag . . . . .	<sup>1</sup> / <sub>3</sub>	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	-	1	-
Børsygd . . . . .	<sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Hjertesækbetændelse . . . . .	<sup>2</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygd . . . . .	<sup>1</sup> / <sub>4</sub>	<sup>1</sup> / <sub>4</sub>	-	-	-	-	-	-
Mavesygd . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	3	-	-
Nødslagtning . . . . .	-	-	-	-	-	<sup>1</sup> / <sub>2</sub>	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	<sup>2</sup> / <sub>6</sub>	-	-	-	-	-
Svulster . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	-	-	-	-	-	-	1	-
Ialt	3 <sup>3</sup> / <sub>6</sub>	7 <sup>1</sup> / <sub>12</sub>	5 <sup>5</sup> / <sub>6</sub>	1	-	7 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	2	-

1) Dansk.

## 22. Sarpsborg.

Dyrlæge A. Schumann meddeler,

at kontrolvirksomheden har foregået som foregående år. Her er tilført endel mere af svenske slagt end hidtil; dette er gjennemgående meget pent, dertil som oftest unge dyr, okser og kvier. Nogle sjeldne tilfælde af tuberkulose er påtruffet i ovennævnte slagt; af andre dyr forekommer lidet eller intet fra Sverige. Tuberkulose forefindes nu og da i slagt fra bygderne heromkring, som oftest lokal, nogle få gange universel. Andre årsager til 2den klasse og kassation er forskjellige mave- og tarmsygdomme. Siden den 1ste september har en stærk massenedslagtning fundet sted med stærk tilførsel af kjød og deraf følgende meget lave priser; fra samme dato blev torvvedtægterne forandrede så bønderne kunde dele op og sælge sit kjød på torvet selv, noget som tidligere ikke havde været tilladt; denne ovennævnte ordning har vistnok været heldig både for by og bygd.

Tabel XLIV. (Sarpsborg).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring . . . . .	15	2	2	10	-	-	-	.
Aktinomykose (strålesop) . .	-	-	-	2	-	-	-	.
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Benbrud . . . . .	5	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	6	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	2	-	2	-	-	-	-	-
Ledsygdøm . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	10	-	-	-	-	-
Tuberkulose, lokal . . . . .	<sup>1)</sup> 7½	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	36½	4	16	12	-	-	-	.

<sup>1)</sup> Deraf 1 svensk.

Tabel XLV. (Sarpsborg).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk . . . . .	2¼	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdøm . . . . .	-	-	-	-	-	6	-	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Trommesyge . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	<sup>1)</sup> 6	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	7	-	-
Ialt	11¼	1	-	-	-	14	-	-

<sup>1)</sup> Deraf 2 svenske.

## 23. Skien.

Dyrlæge *Koren Lund* meddeler,

at han har fungeret som kjødkontrollør i Skien siden april forrige år, først som vikar for dyrlæge *Wiborg* senere fra 1ste juni som fast ansat.

Det til Skien i det forløbne år torvførte kjød har i det hele været af mindre god beskaffenhed; det er i det store og hele for magert og egentlig slagtekvæg findes eller opdrættes ikke på disse trakter; dertil kommer at slagtekvæget for den største del er telemarkskvæg, der er ligeså lidet egnet som slagtekvæg (kjøddyr), som de er udmerkede melkedyr.

Den tørre sommer har også bidraget til at kjødet er bleven magrere og af dårligere beskaffenhed end sædvanligt.

Nogen rationel fedning af dyr til slagt forekommer mig bekjendt ikke her i egnen; det almindelige er, at gamle og dårligere melkere benyttes til slagt i den foder-tilstand de befinder sig. Det indførte danske kjød har været af meget god kvalitet, men af og til lidt skiddent på grund af transporten.

Den påbudte attest for heste, der tilføres kontrollen i slagtet tilstand, er det nu lykkedes at få i alle tilfælde efter at have bekjendtgjort det i stedets aviser. Kontrollokalerne ligger på det gamle sted; da de er for små og dårlig indrettede, er der udsigt til, at de skal blive forandrede og forbedrede til våren.

**Tablet XLVI.** (Skien).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	2 1/2	-	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	1	-	3	2	15	4	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	1	1	-	8	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	1	-	3	-	-	-	-	-
Hjertesygdom . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	2	-	1	1	2	2	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Mavesygdom . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	9	-	-	-	-	-
Født for tidligt (kastet), dårlig udviklet . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Ialt	9	-	21 1/2	4	17	17	-	-

Tabel XLVII. (Skien).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	2	-	-	1	1	1/4
Benbrud . . . . .	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk . . . . .	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Kakeksi . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Nyresygdom . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Septiske tilstande . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Svulster . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	1	-	-	-	-	8	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	5 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	-	5	-	-	13	1	1/4

Uden for stationen er stemplet med 2den klasse: 2 norske okser (afmagring, traumatisk perikardit) og et svensk okseslagt på grund af tuberkulose; kasseret blev 1<sup>1</sup>/<sub>4</sub> okseslagt (benbrud og tuberkulose), 1/4 hesteslagt (lymfangitis), 1/4 do. benbrud, samt en spædkalv (tuberkulose).

## 24. Stavanger.

Dyrlæge *J. Smith* indberetter:

I det forløbne år har kjødkontrollens ordning, lønningsforhold og personale været som foregående år.

Tilgangen på kreaturer og kalve har været meget større end året før, men der har været lidt mindre får, gjeder og svin. Der er indført forholdsvis få oksekroppe fra Danmark. Tilførselen fra Lofoten har også været liden.

Priserne på oksekjød har været noget rimeligere end de foregående år, men forøvrigt har priserne været nogenlunde som før.

Eksporten har været som tidligere år; mulig er der sendt lidt mere oksekjød østover end ifjor.

Tabel XLVIII. (Stavanger).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld) . . . . .	1	-	-	6	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	9	1	3	44	-	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	3 <sup>1)</sup>	-	13	2	-	213	-	-
Benbrud . . . . .	2	1	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	1	1	-	2	-	3	-	-
Børsygdøm . . . . .	4	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	2	-	1	-	-	-	2	-
Fødselsbesvær . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Hjernelidelser . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Ledsygdøm . . . . .	8	-	-	3	-	8	2	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	-	-	-	1	-	3	-	-
Mavesygdøm . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdøm . . . . .	1	-	-	-	-	1	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	1	-	-	-	-	112	1	-
Tinter . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot . . . . .	-	-	-	16	-	-	-	-
Blødninger i åndemusklernerne . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Bronchopneumonie . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Brok . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Brunvædre, råner og nyskårne råner . . . . .	-	-	23	4	-	-	-	-
Lamhed . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Lungeemfysem . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Umodne . . . . .	-	-	-	-	-	28	-	-
Ialt	47	3	46	79	-	370	5	-

1) Danske.

Kommunens slagteanlæg har været ledet af samme bestyrelse som ifjor. Der er slagtet 4 954 storfæ, 3 616 kalve, 54 661 får og gje­der, 551 svin og 286 heste. Foruden disse dyr har der været opstaldet 6 011 storfæ, 45 kalve, 3 058 får, 11 svin og 674 heste. Anlæggets indtægter var i årets løb kr. 24 845,06 og udgifterne kr. 12 957,16, altså et overskud af kr. 11 887,90 eller næsten 4 % af anlæggets værditakst, kr. 300 000,00. Af byens 3 private slagtehuse har de 2 været drevet på vanlig måde.

Slagtekreaturassurancen har omfattet 7 752 kreaturer med sædvanlig præmie af 25 øre for hvert kreatur. Assurancen har fremdeles båret sig godt, trods den lave præmie.

Gjennem amtets landhusholdningsselskab har der været arbejdet ihærdigt for oprettelse af et andelssvineslagteri, og den for øiemedet nedsatte komite har på forhånd rettet forespørgsel til Stavanger magistrat og formandskab om kommunen måtte være villig til at opføre de nødvendige bygninger i forbindelse med kommunens slagteanlæg på Kjærringholmen. Der forsøges nu tegnet den nødvendige aktiekapital, mindst 30 000 kroner, men det er tvivlsomt, om den nødvendige tilslutning kan opnåes for tiden.

I de sidste dage har byens slagtermesterforening sendt andragende til magistrat og formandskab om udvidelse af slagteanlægget på Kjærringholmen efter den tidligere

**Tabel XLIX.** (Stavanger).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Børsygdø . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdø . . . . .	2	-	-	-	-	-	1	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdø . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Selvdøde . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Septiske tilstande . . . . .	-	-	-	-	-	6	1	-
Svulster . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	1	-	1	-	-	4	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	7	-	-
Ialt	8	1	2	2	-	20	2	-

forelagte plan. Slagtermestrene fremholder, at slagtetrafikken er øget, hvorved pladsen er bleven for trang, at der intet tidsmæssigt svineslagteri findes, og at der ikke findes kreaturslagteri beregnet på ophængning af hele oksekroppe. De andrager om, at nyt kreatur- og svineslagteri må blive opført allerede i sommer. Forhåbentlig vil kommunestyret kunne imødekomme slagternes andragende.

**Tabel L.** (Stavanger).

Årsager til 2den kl. stempning uden for stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld) . . . . .	-	-	-	9	2	-	-	-
Afmagring . . . . .	2	3	-	83	1	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	2	-	-	-	-	10	-	-
Benbrud . . . . .	-	2	-	1	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	-	-	11	1	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	-	-	-	4	-	-	-	-
Børsygd . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelse . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygd . . . . .	1	-	-	13	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	1	-	-	2	-	-	-	-
Mavesygd . . . . .	1	-	-	1	-	-	-	-
Nyresygd . . . . .	1	-	-	1	-	-	2	-
Overdrift . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Svulster . . . . .	-	2	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelse . . . . .	1	-	-	-	-	8	-	-
Tinter . . . . .	8	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Vattersot . . . . .	-	-	-	27	-	-	-	-
Fedtnekroser . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Brunvædre, råner og nyskårne råder . . . . .	-	-	3	134	-	-	-	-
Lamhed . . . . .	-	2	-	-	-	-	-	-
Lungeemfysem . . . . .	1	2	-	-	-	-	-	-
Umodne . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Ialt	22	11	5	288	4	20	2	-

Tabel LI. (Stavanger).

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld) . . . . .	-	-	-	4	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	-	1	-	1	-	-	-	-
Hjernelidelser . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Selvdøde . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Stivkrampe . . . . .	-	-	-	-	1	-	-	-
Svulster . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	-	-	-	-	3	-	-
Tinter . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Bronchopneumonie . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	3	1	-	9	1	3	-	-



## 25. Tromsø.

Dyrlæge *O. Kraabøl* anfører, at en stor del af spædkalvene slagtes altfor tidlig efter fødselen, hyppig kun 1 à 2 timer efter denne; behandlingen anføres som oftest at være slet, idet kalvene efter at være dræbt slænges ud på sneen og ligger der ca. 8 dage med skindet på og alle organer i. Ingen smitsom sygdom er iagttaget.

Tabel LIII. (Tromsø).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1½	36	71	-	-	-
Afmagring . . . . .	2	-	-	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	1½	1	2	1	-	293	-	-
Benbrud . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	1	-	-	1	-	-	-	-
Børsygdome . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	7	1	-
Fødselsbesvær . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . .	-	-	-	-	-	31	-	-
Mavesygdome . . . . .	-	-	-	-	-	7	-	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	3	-	-
Nyresygdome . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Nødslagting . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	½	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	¼	-	-	1	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Ialt	14¼	1	3½	42	71	341	1	-

Tabel LIII. (Tromsø).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Absces (byld) . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skident . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Benbrud . . . . .	1 $\frac{1}{2}$	-	-	1	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhøe . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Kalvingsfeber . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygd . . . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Mangelfuld afblødning . . .	-	-	-	-	-	6	-	-
Navleårebetændelse . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygd . . . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	10	-	-
Ialt	7 $\frac{1}{2}$	-	-	4	-	24	-	-

## 26. Trondhjem.

Dyrlæge *Guthorm Bang* indberetter:

Lokale og betjening har været den samme som tidligere og udgifterne er på det nærmeste de samme. I lighed med tidligere år stammer en større del af kjødet fra Nordland, selv om tilførselen ikke har været så stor som i 1903. Medens tidligere så at sige alt nordlandskjød kom i høstmånederne, har i år tilførselen været mere jævnt fordelt over det hele år. Hvad den samlede kjødmængde angår, er der tilført ca. 800 okseskrotte mindre og ca. 1 600 fåreskrotte mere end i 1903, medens tilførselen af de øvrige sorter har været omtrent ens de to år. Kjødets behandling lader fremdeles meget tilbage at ønske, såvel hvad fagmæssig slagtning angår, som med hensyn til emballage og behandling under transporten. Slagtningen udføres ofte af ukyndige folk, emballagen er mangelfuld — ofte gammel og urenselig (kraftfodersække og sække til kunstgødning osv.), og på kaier og expeditioner udvises ikke den omhu, man kunde forde overfor en vare som kjød. Spædkalvene, som for det meste slagtes umiddelbart

Tabel LIV. (Trondhjem).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	14	-	-	1	-	-
Absces (byld) . . . . .	-	-	1 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-
Afmagring . . . . .	16 $\frac{3}{4}$	-	2	7	3 $\frac{1}{2}$	8	-	-
Aktinomykose (strålesop) . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	27 $\frac{1}{4}$	1	4	73	18	112	5	-
Benbrud . . . . .	2 $\frac{3}{4}$	1	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed . . . . .	1 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	6 $\frac{3}{4}$	-	-	-	-	2	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	4 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
— — af anden årsag	-	1	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk . . . . .	7 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Børsygd . . . . .	1 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	2 $\frac{1}{2}$	-	3 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	10	-	-	-	-
Hjernelidelser . . . . .	1 $\frac{1}{2}$	-	2	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse . . . . .	2	-	1	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	4 $\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygd . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygd . . . . .	8	-	-	1	-	5	-	-
Nyresygd . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning . . . . .	-	2	-	-	-	-	-	-
Overdrift . . . . .	2 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	19	-	-	-	-	-
Svulster . . . . .	-	2	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	3	-	-	-	4	-	-
Tuberkulose . . . . .	2 $\frac{1}{2}$	-	43	-	-	-	-	-
Vattersot . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	97 $\frac{3}{4}$	10	90	93 $\frac{1}{2}$	21 $\frac{1}{2}$	132	5	-

efter fødselen eller efter nogle dages sultefodring, hænger endnu ofte med indvoldene i op til et døgn, efterat kalven er dræbt. Dette er årsagen til det store antal konfiskerede og med 2den kl. stemplede spædkalve.

Hvad stemping med 2den kl. angår, har vi forsøgt at indskrænke denne mest muligt; idet hensigten med stemplet som et varsko for forbrugerne aldrig nåes. Af svin som stemples med 2den kl. på grund af lokal tuberkulose, anvendes således koteletter og ribber som 1ste classes vare, og det hele tjener kun til at bringe producenten tab og mellemhandleren en uberettiget gevinst, uden at yde konsumenten nogen betryggelse.

**Tabel LV.** (Trondhjem).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	1	-	1	13	1	-
Absces (byld) . . . . .	-	-	1 <sup>1/2</sup>	-	1	-	-	-
Afmagring . . . . .	-	-	-	2	-	2	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	4 <sup>1/2</sup>	-	-	20 <sup>1/2</sup>	8 <sup>1/2</sup>	56 <sup>1/2</sup>	1 <sup>1/2</sup>	-
Benbrud . . . . .	1 <sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed . . . . .	<sup>1/2</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	1 <sup>3/4</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse,traumatisk	2	-	-	-	-	-	-	-
— » — af anden årsag	5	-	-	1	-	10	1	-
Børsygdom . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe . . . . .	-	-	-	-	-	40	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	-	1	2	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma-								
tisk . . . . .	2 <sup>3/4</sup>	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	3	-	-	-	2	-	-	-
Mavesygdom . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge . . . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Selvdøde . . . . .	-	-	-	2	-	1	-	-
Septiske tilstande . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser . . . . .	-	1	-	1	-	-	-	-
Tinter . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Trommesyge . . . . .	-	-	-	-	-	3	2	-
Tuberkulose . . . . .	7	-	1	-	-	-	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	13	-	-
Ialt	33	1	5 <sup>1/2</sup>	27 <sup>1/2</sup>	13 <sup>1/2</sup>	140 <sup>1/2</sup>	5 <sup>1/2</sup>	-

## 27. Tønsberg.

Dyrlæge A. Kragerud meddeler;

Kontrollen har været drevet uforandret som foregaaende år. Tilførselen af kød har været større end nogensinde tidligere, siden kontrollen begyndte; dette har sin årsag i årets usædvanlig dårlige udbytte af stråfoder, hvorfor landmændene har slagtet

Tabel LVI. (Tønsberg).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent . . . . .	-	-	-	1	-	10	-	-
Benbrud . . . . .	5	-	14	-	-	-	1	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	8 <sup>1)</sup>	-	-	-	-	1	-	-
Brystbetændelse . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Børsygd . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë . . . . .	-	-	-	-	-	12 <sup>2)</sup>	-	-
Fødselsbesvær . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-
Gulsot . . . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Hjernelidelser . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygd . . . . .	-	-	10	-	-	-	-	-
Jurbetændelse . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	20 <sup>3)</sup>	1	-	-	-	7 <sup>4)</sup>	-	-
Kalvningsfeber . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygd . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . . . .	2	1	-	-	-	-	-	-
Mavesygd . . . . .	8	1	2	-	-	3	1	-
Nyresygd . . . . .	1	1	-	-	-	5	-	-
Nødslagting . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Overdrift . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	7	-	-	-	-	-
Tuberkulose . . . . .	3	-	-	-	-	-	-	-
Laarkuler . . . . .	4	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	64	4	36	2	-	38	2	-

<sup>1)</sup> Deraf 2 danske. <sup>2)</sup> Deraf 1 dansk. <sup>3)</sup> Deraf 1 dansk. <sup>4)</sup> Deraf 1 dansk.

ned i stor målestok. Hovedsagelig er nedslagtningen gået ud over gamle køer og ungfæ. Udover sommeren var kødet gennemgående pent og af god kvalitet, men udover høsten blev det mere slapt, sjasket og magert, hvilket kom af, at dyrene gik ude på græs langt udover høsten, ja, indtil barfrossten begyndte. Dyrene blev som regel nedslagtet, uden at få noget ekstrafoder eller blev gjødet.

Af sygdomme forekom tarmlidelser forholdsvis ofte hos spædkalven. Kakeksi har ofte givet anledning til klassifikation af kødet; det har ofte vist sig ganske defekt; herunder er også opført nymfomane køer, hvis kød som regel er mørkt og fedtet og har en sterk gul farve. Brud af lårben forekommer hyppig hos svin; dette sker ofte under slagtningen og skinkerne blir sterkt blodige rundt brudstedet og blir stemplet med 2den kl.

I årets første halvdel blev her indført endel kød, væsentlig ungvkjør, fra Danmark, men i sidste halvdel kom intet, da tilførselen af indenlandsk kød var særdeles stor. Det danske kød har i år gennemgående været pent behandlet og af god kvalitet.

**Tabel LVII.** (Tønsberg).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Benbrud . . . . .	2	-	1	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre . . . . .	5	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse . . . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe . . . . .	-	-	-	-	-	3	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdom . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Kakeksi . . . . .	3	-	-	-	-	1	-	-
Ledsygdom . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Rachitis . . . . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Selvdøde . . . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande . . . . .	2	-	-	-	-	3	-	-
Tuberkulose . . . . .	4	-	-	-	-	1	-	-
Ufuldbårne . . . . .	-	-	-	-	-	4	-	-
Lårkuler . . . . .	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	21	-	4	-	-	12	-	-

### III.

## Offentlige bestemmelser vedrørende veterinærvæsenet og kjødkontrollen.

### A. Plakater, rundskrivelser m. v. i 1904.

1. *Skrivelse fra landbrugsdepartementet af 28de januar til amtmanden i Akershus amt, foranlediget ved forespørgsel fra en amtsdyrlæge, om husdyrloven kan fortolkes således, at eier af miltbrandsygt dyr kan tilkalde den dyrlæge, han selv vil, uanseet om han er privat eller offentlig ansat, om han bor nær eller fjernt fra sygdomsstedet.*

Departementet meddeler at, husdyrlovens § 2 har ved indtrådt ondartet smitsom husdyrsygdhed pålagt dyrets eier eller besidder snarest muligt at tilkalde en autoriseret dyrlæge eller gjøre anmeldelse, på landet til lensmanden og i byen til politimesteren. Hvad foreliggende spørgsmål angår, påbyder altså loven, at dyreeieren eller besidderen skal sørge for hurtigst muligt at få autoriseret dyrlæge tilkaldt til sygdomsstedet; dette lovens påbud vil formentlig kun da siges at være efterkommet, når af flere dyrlæger den er tilkaldt, der på væsentlig kortere tid end de øvrige kan indfinde sig på sygdomsstedet — altså som regel den nærmest boende. I foreliggende tilfælde må efter dette gårdbrugeren antages at have været uberettiget til med forbigåelse af distriktets amtsdyrlæge at tilkalde en anden dyrlæge til nævnte miltbrandsbefængte dyr, og det såmeget mere, som tilfældets behandling derved i betydelig grad blev forsinket. Hvad det spørgsmål angår, hvem dyreeieren skal tilkalde — enten en privat dyrlæge eller amtsdyrlægen, henvises forøvrigt til landbrugsdepartementets skrivelse til Akershus amt af 17de oktober f. a., hvori bl. a. forudsættes, at dyreeieren, hvor begge dyrlæger lige hurtig og bekvemt kan tilkaldes, kan tilkalde, hvem han vil, dog således, at almindelige økonomiske hensyn må kunne berettigge amtet til, hvis den private dyrlæge hentes, kun at udbetale den godtgjørelse, som amtsdyrlægen i vedkommende tilfælde vilde havt krav på.

2. *Cirkulære fra landbrugsdepartementet angående dgrlægers reiser på grundlag af mistanke om en ondartet smitsom husdyrsygdoms optræden.*

Da statens udgifter til skydsgodtgjørelse for dyrlæger i de senere år fremviser en betydelig stigning, og dette væsentlig har sin grund deri, at der hyppig foretages reiser på grundlag af mistanke om optræden af en eller anden ondartet

smitsom husdyrsygdom, tillader man sig gennem hr. amtmanden at henlede amtets dyreeieres og dyrlægers opmærksomhed på følgende:

Husdyrlovens § 2 pålægger for det tilfælde, at et husdyr er angrebet eller død af en af de i lovens § 1 nævnte sygdomme, eller der er sandsynlighed for, at så er tilfældet, enhver eier eller besidder af sådant dyr snarest muligt at tilkalde en autoriseret dyrlæge. Dennes skydsudgifter til sygdomsstedet skal udredes af statskassen.

Forudsætningen for denne tilkaldelsespligt og for at statskassen skal bestride dyrlægens skydsgodtgørelse, er altså, at der foreligger enten vished eller sandsynlighed for, at sygdomstilfældet indgår under en af de i lovens § 1 nævnte sygdomsarter: Pest, lungesyge eller katarrhalfeber hos kvæg, miltbrand, hundegalskab, snive, mund- og klovsyge, fårekopper og fåreskab samt svinepest. For rødsygens vedkommende vil i den nærmeste fremtid en sådan forandring finde sted, at denne ikke skal henregnes blandt de ondartede sygdomme.

Pest, lungesyge, hundegalskab, snive, mund- og klovsyge, fårekopper og fåreskab er sygdomme, der for tiden ikke forekommer og på længere tid heller ikke har forekommet inden vort land. Disse sygdomme må indføres fra udlandet, hvis der skal optræde noget tilfælde af dem og da dels indførsel af levende husdyr her til riget er ganske forbudt, dels de indførte dyr er underkastet dyrlægeundersøgelse og karantænering, vil der under almindelige forhold ikke for en dyreeier eller dyrlæge foreligge grund til at antage, at et husdyr skulde være angrebet af de omhandlede sygdomme.

Den ondartede katarrhalfeber hos kvæget frembyder i almindelighed sådanne særlige sygdomstegn (ophør af ædelysten, feber, udflod af næse, fordunkling af øinene med slim fra disse, hoste) at en dyreeier på grundlag af disse sygdomstegn må kunne afgjøre, om der er sandsynlighed for, at ondartet katarrhalfeber foreligger.

Den almindeligste anledning til tilkaldelse af dyrlæge på grund af ondartet smitsom husdyrsygdom er mistanke om miltbrand. Det er et ikke sjelden forekommende tilfælde, at en dyreeier, når han finder en hest eller ko pludselig død, uden videre går ud fra, at der her foreligger miltbrand, og dyrlæge tilkaldes derfor til på det offentliges vegne at undersøge forholdet.

I denne henseende skal man henlede opmærksomheden på, at husdyrloven kræver ikke blot, at der skal være mulighed for, at et dyr kan være angrebet af ondartet sygdom, men at der skal være sandsynlighed herfor, hvis berettigelse til tilkaldelse af dyrlæge på det offentliges regning skal være tilstede.

Sandsynlighed for, at der i en besætning er optrådt miltbrand, kan imidlertid ikke siges at være tilstede, medmindre der optræder alvorlig sygdom hos et voksent dyr, i almindelighed med dødelig udgang efter et kort sygdomsforløb og uden andre særlig fremtrædende sygdomstegn end i tilfælde sturenhed, feber, næseblødning eller diarrhé. Er et dyr pludselig død, uden at sygdom iforveien er bemærket, eller uden at ulykkestilfælde foreligger, kan der være grund til at frygte for miltbrand, særlig hvis der i distriktet før har forekommet miltbrand, eller hvis besætningen fodres med udenlandsk kraftfoder eller urent melaffald. Isåfald bør dyreeieren ved henvendelse til dyrlæge søge at bringe dødsårsagen på det rene, og hvis dyrlægen efter de meddelte oplysninger finder det sandsynligt, at miltbrand foreligger, kan offentlig reise foretages.

I tilfælde af optræden af nogen af de mildere smitsomme sygdomme, såsom tuberkulose, kalvekastning, kværke, influenza ringorm o. l., kan offentlig reise for



disse ikke foretages, medmindre amtmanden på grund af disse sygdommes hyppigere optræden et sted derom særskilt anmoder vedkommende amtsdyrlæge.

Det bemærkes også, at en dyreeier i alle tilfælde, hvor smitsom sygdom virkelig eller med sandsynlighed foreligger, bør henvende sig til distriktets amtsdyrlæge eller i hvert fald til den nærmestboende dyrlæge, forat det offentlige udgifter derved kan indskrænkes til det mindst mulige.

3. *Kronprinsregentens resol. af 9de marts om at rødsyge hos svin skal henføres under de mildere smitsomme husdyrsygdomme.*

I henhold til lov om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme af 14de juli 1894 (cfr. lov af 26de mai 1899) dens § 1 bestemmes, at den under den nævnte lovs § 1 opførte husdyrsygdom rødsyge hos svin, herefter bliver at henregne til de i samme lovs kapitel 3 omhandlede mildere smitsomme husdyrsygdomme.

4. *Plakat af 20de juni angående indførsel af husdyr og smitteførende gjenstande (se bilag 4).*

5. *Skrivelse fra landbrugsdepartementet til stiftamtmanden i Trondhjem i anledning af en indkommet anmodning om refusion af statskassen i henhold til lov af 14de juli 1894 § 22 for halvparten af et erstatningsbeløb, der af Trondhjems bykasse efter nævnte lov er udbetalt en person som erstatning for tilintetgjørelse efter offentlig foranstaltning af 9 ham tilhørende miltbrandsfarlige huder.*

Departementet finder ikke at kunne henstille beløbet til anvisning, idet der ikke antages at være tilstede berettigede krav på erstatning af de midler, som henhører under departementet.

Husdyrlovens bestemmelse i § 6 e om, at amtmanden «under særlige omstændigheder kan påbyde optagning og fornyelse af gulve, vægge og lignende i rum, hvor smittede dyr har stået, samt tilintetgjørelse af smittebefængte gjenstande såsom hø, halm, redskaber og lignende» sigter, anføres der, på forhold, hvor en besætning er «stillet under offentligt tilsyn» (se paragrafens 1ste linje), og hvor det på grund af en ondartet smitsom sygdoms optræden i en besætning ansees nødvendigt at gribe til strengere foranstaltninger, når desinfektionen må antages ikke at kunne udføres. Derimod gives ikke ved denne paragraf adgang til at påbyde tilintetgjørelse eller nedgravning af gjenstande, der kan desinficeres. Passus 4 i § 22 om erstatning for tilintetgjørelse af smittefarlige gjenstande angår ligeledes huse, husindretninger, foder, redskaber o. l., men omfatter ikke gjenstande, der er udenfor besætningerne, eller som kan desinficeres, såsom huder, gjødsel o. l.

Ifølge § 22, 1ste passus, påhviler udgifter ved desinfektion og ved døde dyrs nedgravning eller tilintetgjørelse vedkommende dyrs eier, medmindre de i tilfælde af uformuenhed skal i henhold til passus 2 i samme paragraf afholdes af vedkommende kommune.

Da en effektiv desinfektion af de miltbrandsbefængte huder vilde have kunnet foretages, finder departementet under ingen omstændighed at kunne anbefale udredet erstatning i anledning af, at en upåkrævet tilintetgjørelse her har fundet sted.

6. *Cirkulære fra landbrugsdepartementet af 21de september angående nedslagtning på grund af kvægpest, ondartet lungesyge eller svinepest m. v. samt angående dyrlægers reiser i anledning af mistanke om optræden af ondartet smitsom sygdom.*

Husdyrloven af 14de juli 1894 bestemmer i § 10, 2den passus, at de dyr, om hvilke det efter en dyrlæges erklæring må ansees for afgjort, at de er angrebne af kvægpest, kvæggets ondartede lungesyge eller svinepest, skal efter amtmandens foranstaltning dræbes, med mindre vedkommende regjeringsdepartement påbyder det modsatte.

Da det vil kunne have vidtrækkende økonomiske konsekvenser, om en dyrlæge ved en husdyrsygdoms optræden anser det for afgjort, at en af de nævnte farsoter foreligger, og da erkendelsen af disse sygdomme altid er mere eller mindre vanskelig, skal departementet herved indskjærpe, at ingen nedslagtning af besætninger må finde sted — udenfor den i § 10 passus 1 omhandlede nedslagtning af tre dyr — på grund af antagen optræden af kvægpest, lungesyge eller svinepest, med mindre departementet på forhånd dertil har givet tilladelse.

I henhold til lovens § 7, a og § 3 skal man bede iagttaget, at enhver dyrlæge, der modtager meddelelse om eller under sin praksis påtræffer nogen af de i husdyrlovens § 1 omhandlede sygdomme, nemlig kvægpest, miltbrand og dermed ligeartede sygdomme (miltbrandsemfysem, ondartet ødem, bråset), hundegalskab, snive, mund- og klovsyge, ondartet lungesyge hos kvæg, ondartet katarrhalseber, fårekopper, fåreskab eller svinepest, uopholdelig og direkte indberetter dette til veterinærdirektøren på de dertil bestemte anmeldesschemaer. Ved den første optræden i et distrikt af antaget tilfælde af kvægpest, lungesyge, mund- og klovsyge eller hundegalskab skal anmeldelsen ske telegrafisk.

Diagnosen af de første tilfælde af sidstnævnte sygdomme eller af svinepest, snive, fårekopper eller fåreskab bør ikke af nogen dyrlæge ansees afgjort, før end han enten ved indsendelse af præparat af sygt dyr til veterinærlaboratoriet har fået diagnosen bekræftet eller derom har konfereret med veterinærdirektøren.

Foruden at anmelde sygdomstilfældene til veterinærdirektøren har dyrlægen ligeledes at sende meddelelse derom til amtmanden på de dertil bestemte schemaer.

Idet man angående dyrlægers reiser i anledning af mistanke om optræden af ondartet smitsom sygdom henviser til dette departements cirkulære af 5te februar 1904, skal man meddele, at det offentliges interesse med hensyn til forebyggelse af miltbrand af dyrlægen bør søges varetaget på én reise, således at dyrets tilintetgjørelse og den nødvendige rensning finder sted ved dyrlægens første besøg. I hvertfald bør alt nødvendigt kunne udrettes på to reiser, og regninger for tilsyn med miltbrandstilfælde for flere end to besøg vil derfor ikke blive anvist, med mindre særlige omstændigheder i det enkelte tilfælde foreligger (cfr. § 23, 2det passus).

Ifølge lovens § 6 e kan amtmanden «under særlige omstændigheder» påbyde optagning og fornyelse af gulve og lignende i rum, hvor smittet dyr har stået, samt tilintetgjørelse af smittebefængte gjenstande. I § 22, 4de passus, udtales, at sådan foranstaltning kun forudsættes at ske «forat hindre smittes videre udbredelse».

Da den omstændighed, at der på et fjøs optræder et enkelt eller et par tilfælde af smitsom sygdom, såsom miltbrand eller ondartet katarrhalseber, ikke

kan betegnes som særlig, og da der ved tilintetgjørelse af huse, bygningsgenstande, redskaber, foder o. l. kan forvoldes det offentlige betydelige udgifter, skal man for fremtiden bede iagttaget, at ingen sådan foranstaltning i henhold til § 6 e eller § 22 4de passus finder sted, uden at departementets samtykke dertil på forhånd er indhentet. Opmærksomheden henledes forøvrig på, at ifølge § 22 1ste passus skal udgifterne ved desinfektion af fjøs, stald, redskaber og deslige under almindelige forhold udredes af vedkommende eier.

7. *Regler for behandling af de med T eller S brændemærkede dyr, udfærdigede af landbrugsdepartementet den 27de september.*

I henhold til kgl. plakat af 20de juni 1904 har landbrugsdepartementet fastsat følgende regler for behandling af de med T eller S brændemærkede dyr:

I. Ved Fredrikshalds karantænefjøs.

§ 1. De fra Sverige indførte dyr, som ved Fredrikshalds karantænefjøs i henhold til indførselsplakatens bestemmelser brændemærkes i huden med T, skal inden den i indførselsbetingelserne fastsatte frist af 8 dage nedslagtes i Fredrikshald. De fra Sverige indførte dyr, som ved Fredrikshalds karantænefjøs i henhold til indførselsplakatens bestemmelse brændemærkes i huden med S, skal inden den i indførselsbetingelserne fastsatte frist af 8 dage nedslagtes på et af dyreeierne opgivet sted.

§ 2. De med T eller S brændemærkede dyr skal uopholdelig indsættes i en egen dertil bestemt afsondret afdeling ved karantænefjøset og ikke udleveres eieren, før denne skriftlig har afgivet erklæring om, at han forpligter sig til at påse vedkommende dyr uopholdelig nedslagtet i overensstemmelse med disse regler; eieren har selv at anskaffe sig underretning om, når slagtingen kan foregå og udleveringen således finde sted.

§ 3. Karantænefjøssets bestyrer fører kontrol med, i tilfælde efter henvendelse til stedets politi (kfr. husdyrlovens § 4), at dyrene virkelig nedslagtes.

§ 4. De med S brændemærkede dyr, der er bestemte til nedslagting udenfor Fredrikshald, ledsages af en skriftlig oplysning fra karantænefjøssets bestyrer om, når brændemærkningen er foregået.

§ 5. Er et ved karantænefjøset i Fredrikshald med T eller S brændemærket dyr i betids ikke afhentet til nedslagting, er karantænefjøssets bestyrer berettiget til for eierens regning at lade dyret nedslagte i overensstemmelse med disse regler, ligesom han også er berettiget til for eierens regning at lade slagtet sælge og af det derved indkomne beløb søge dækket foruden slagtningsomkostningerne også de importøren eller eieren påhvilende forpligtelser i anledning af dyrets undersøgelse og ophold m. v. på karantænefjøset.

§ 6. Nedslagtingen af de ved karantænefjøset med T brændemærkede dyr skal indtil videre foregå i slagter O. M. Andersens nye slagteri i Fredrikshald, som herfor skal være berettiget til af vedkommende dyrs eier at oppebære en afgift af 2 — to — kroner pr. voksent dyr og 50 — femti — øre pr. kalv.

II. Ved Kristiania karantænefjøs.

§ 1. De fra Sverige indførte dyr, som ved Kristiania karantænefjøs i henhold til indførselsplakatens bestemmelser brændemærkes i huden med T eller S, skal inden den i indførselsbetingelserne fastsatte frist af 8 dage nedslagtes i Kristiania.

§ 2. De ved Kristiania karantænefjøs med T eller S brændemærkede dyr skal uopholdelig indsættes i en egen dertil bestemt afsondret afdeling ved karantænefjøset og ikke udleveres eieren, før denne skriftlig har afgivet erklæring om, at han forpligter sig til at påse vedkommende dyr uopholdelig nedslaget i henhold til § 5; eieren har selv at skaffe sig underretning om, når slagtingen kan foregå og udleveringen således finde sted.

§ 3. Karantænefjøsets bestyrer fører kontrol med, i tilfælde efter henvendelse til stedets politi, at dyrene virkelig nedslagtes.

§ 4. Er et med T eller S brændemærket dyr inden den nævnte frist af eieren i betids ikke afhentet til nedslagting, er karantænefjøsets bestyrer berettiget til for eierens regning at lade dyret nedslagte i overensstemmelse med disse regler, ligesom han også er berettiget til for eierens regning at lade slagtet sælge og af det derved indkomne beløb søge dækket foruden slagtningsomkostningerne også de importøren eller eieren påhvilende forpligtelser i anledning af dyrets undersøgelse og ophold m. v. på karantænefjøset.

§ 5. Den i disse regler omhandlede nedslagting af de med T brændemærkede dyr skal indtil videre foregå i slagter Oluf Kristoffersens slagteri, Trondhjemsveien 33.

For nedslagtingen skal vedkommende slagteri være berettiget til af dyrets eier at oppebære en afgift af kr. 4,00 pr. voksent dyr og kr. 1,00 pr. kalv.

Slagtingen af de med S brændemærkede dyr skal kunne foregå i hvilket som helst af byens slagterier, medmindre departementet træffer anden bestemmelse.

### III. Ved Trondhjems karantænefjøs.

§ 1. De fra Sverige indførte dyr, som ved Trondhjems karantænefjøs i henhold til indførselsplakatens bestemmelser brændemærkes i huden med S skal inden den i indførselsbetingelserne fastsatte frist af 8 dage nedslagtes i Trondhjem.

§ 2. De med S, brændemærkede dyr skal ikke udleveres eieren, før han skriftlig har afgivet erklæring om, at han forpligter sig til at påse vedkommende dyr uopholdelig nedslaget på det sted, § 5 bestemmer; eieren har selv at skaffe sig underretning om, når slagtingen kan foregå og udleveringen således finde sted.

§ 3. Karantænefjøsets bestyrer fører kontrol med, i tilfælde efter henvendelse til stedets politi (kfr. husdyrlovens § 4), at dyrene virkelig nedslagtes.

§ 4. Er et ved karantænefjøset i Trondhjem med S brændemærket dyr i betids ikke afhentet til nedslagting, er karantænefjøsets bestyrer berettiget til for eierens regning at lade dyret nedslagte i overensstemmelse med disse regler, ligesom han også er berettiget til for eierens regning at lade slagtet sælge og af det derved indkomne beløb søge dækket foruden slagtningsomkostningerne også de importøren eller eieren påhvilende forpligtelser i anledning af dyrets ophold m. v. på karantænefjøset.

§ 5. Den i disse regler omhandlede nedslagting skal indtil videre foregå hos en af følgende slagtere i Trondhjem:

1. Fr. Bohne, Nordre gade 14
2. Elias Aas, Munkegaden 52,
3. Martin Lie, Nedre Baklandet 50, som herfor skal være berettiget til af vedkommende dyrs eier at oppebære en afgift af kr. 4,00 pr. dyr.

8. *Cirkulærer af 4de og 11te november fra landbrugsdirektøren og veterinærdirektøren om stamoxers undersøgelse med hensyn til tuberkulose.*

For stamoxe, som ønskes indsat til brug for statsunderstøttet kvægavlsforening, skal der ved købet fremlægges attest fra autoriseret dyrlæge om, at den ved prøve med tuberkulin er funden fri for tuberkulose.

Så længe foreningen benytter oxen som stamdyr, skal den en gang årlig med mindst 6 måneders mellemrum prøves med tuberkulin.

Omkostninger ved prøve, som foretages ved oxens køb eller indsætning, er det offentlige uvedkommende.

Ved de senere årlige prøver udreder det offentlige den dyrlægen tilkommende reise godtgørelse (skyds- og kostpenge), hvorimod hans honorar, som bestemmes af amtmanden, er det offentlige uvedkommende.

Distriktets statskonsulent i husdyrbrug kan, når han finder dyrets sundhed på anden måde utvivlsomt godtgjort, fritage for prøve med tuberkulin.

Ethvert andragende om bidrag til køb eller underhold af stamoxe må være ledsaget af attest fra dyrlæge om bestået tuberkulinprøve eller erklæring fra konsulenten i husdyrbrug om, at prøven kan bortfalde, samt oplysning om grunden hertil.

Når efter cirkulæret statskassen skal udrede skyds- og kostgodtgørelse for tuberkulinprøve af avlokse, har dyrlægen, forinden regningen på vanlig måde indsendes til departementet, at indhente påtegning på regningen fra vedkommende statskonsulent i husdyrbrug om

- 1) at oxen tilhører kvægavlsforening, som til dens indkøb eller underhold har erholdt bidrag af det offentlige,
- 2) at der mellem sidste årlige undersøgelse og den pågældende er hengået mindst 6 måneder.

## Bilag 1.

### B. Gjældende love og bestemmelser.

#### Lov

af 14de juli 1894, cfr. lov af 26de mai 1899 om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme.

#### *Kapitel 1.*

Om ondartede smitsomme sygdomme.

§ 1. Følgende smitsomme sygdomme blandt husdyrene skal være undergivne det offentliges særlige forsorg, nemlig:

kvægpest;  
miltbrand og dermed ligeartede sygdomme;  
hundegalskab;  
snive;  
specifik mund- og klovsyge;  
ondartet lungesyge og ondartet katarrhalfeber hos hornkvæget;

kopper og skab hos fåret;  
svinepest og rødsyge hos svinet.<sup>1)</sup>

Skulde nogen anden sygdom blandt husdyr antage en smitsom eller ondartet karakter eller større udbredelse, eller skulde nogen af de her opregnede sygdomme optræde ondartet eller vinde udbredelse hos andre dyr end de nævnte, kan kongen udvide bestemmelserne i denne paragraf til også at omfatte disse sygdomme.

Ligeledes kan kongen, når dertil findes grund, bestemme, at en sygdom, der hidtil har været gjenstand for det offentliges indgriben efter denne paragraf, skal behandles som en mildere smitsom sygdom efter bestemmelserne i nedenstående kapitel 3.

§ 2. Er noget husdyr angrebet eller død af en af de i § 1 omhandlede sygdomme, eller er der sandsynlighed for, at så er tilfældet, skal enhver, der som eier eller på anden måde har i besiddelse sådant dyr, snarest muligt tilkalde en autoriseret dyrlæge eller derom gjøre anmeldelse, i byerne til politimesteren, på landet til lensmanden, fra hvem meddelelse uopholdelig skal ske til en autoriseret dyrlæge.

Dyret bliver, indtil dyrlæge kommer tilstede, såvidt omstændighederne tillader det, at holde afsondret eller indespærret.

---

<sup>1)</sup> Rødsygen er ved kronpr. resol. af 9de marts 1904 overført til de mildere smitsomme sygdomme.

Når kvægpest er udbrudt, skal enhver indenfor en af amtmanden nærmere bestemt afstand boende eier eller opsynsmand over drøvtyggende dyr uden ophold anmelde ethvert tilfælde af indvortes sygdom, som måtte indtræffe i hans besætning blandt de nævnte arter af dyr.

§ 3. Den praktiserende dyrlæge, der modtager meddelelse om eller under sin praksis påtræffer et tilfælde af nogen af de i § 1 omhandlede sygdomme, skal snarest muligt på stedet undersøge tilfældets beskaffenhed og træffe de foranstaltninger, som er fornødne til forebyggelse af smitte, såsom afsondring og indespærring af syge og mistænkte dyr, nedgravning eller tilintetgjørelse af døde dyr og smitteførende affald samt rensning og desinfektion. Privatpraktiserende dyrlæge er dog kun forpligtet til at foretage undersøgelse, når tvingende grunde skjøntes at være tilstede.

Dyrlæge skal, når han har undersøgt et tilfælde af nogen af de i § 1 omhandlede sygdomme, snarest muligt til øvrigheden indgive beretning om det ved undersøgelsen fundne sygdomstilfælde, med oplysning om, hvad der er foretaget eller anordnet for at modarbejde sygdommen og hindre dens udbredelse. Privatpraktiserende dyrlæge, der efter modtagen anmeldelse afslår at foretage undersøgelse, skal snarest muligt oversende anmeldelsen til øvrigheden.

§ 4. Dyrets eier eller besidder er forpligtet til at efterkomme ethvert ham i henhold til denne lovs bestemmelse givet pålæg; forsåvidt det ikke frivillig efterkommes, kan politiet lade det fornødne udføre for vedkommendes regning.

Politiet er forevrigt forpligtet til at yde fornøden bistand ved de i henhold til denne lov påbudte foranstaltningers gennemførelse.

§ 5. Amtmanden har, når han modtager underretning om noget tilfælde af de i § 1 nævnte sygdomme, at træffe de forføjninger, som efter omstændighederne må ansees påkrævede for at hindre sygdommens udbredelse; finder han det fornødent, kan han lade den besætning, i hvilken sygdomstilfældet er forekommet, samt de besætninger, hvortil smitte kan antages overført, sætte under offentligt tilsyn, indtil sygdommen eller smittefaren er ophørt.

§ 6. Sålænge en besætning er under offentligt tilsyn, kan amtmanden

- a) påbyde eftersyn af vedkommende besætning ved dyrlæge, så ofte som omstændighederne kræver det;
- b) forbyde, at dyr og smitteførende gjenstande bortføres fra stedet, samt at uvedkommende tilstedes adgang; ved kvægpest kan han forbyde alt unødvendigt samkvem mellem smittede og smittefrie dele af distriktet;
- c) forbyde, at noget nyt dyr indføres i en besætning, i hvilken der er forekommet tilfælde af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge, mund- og klovsyge, snive eller svinepest; til fornøden kontrol hermed kan han lade optage fortegnelse over og mærke de til vedkommende besætning hørende dyr.

Amtmanden kan derhos

- d) under særlige omstændigheder forbyde benyttelse af beiter og andre steder som kan formodes at være smittede;

- e) under særlige omstændigheder påbyde optagning og fornyelse af gulve, vægge og lignende i rum, hvor smittede dyr har stået, samt tilintetgjørelse af smittebefængte gjenstande, såsom hø, halm, redskaber og lignende ;
- f) for by eller herred, hvor eller i hvis nærhed hundegalskab forekommer, ved offentlig bekjendtgjørelse påbyde, at enhver hund skal enten holdes forsvarlig bunden eller indespærret eller være forsynet med mundkurv af nærmere angivet beskaffenhed, eller under særlige omstændigheder blot kunne føres på offentlig vei eller gade i bånd af voksen person, selv om hunden er forsynet med mundkurv ;
- g) når nogen farsot vinder større udbredelse, ved dyrlæge lade foretage almindelig undersøgelse af besætninger i den udstrækning, som måtte findes nødvendig ;
- h) pålægge vedkommende by- eller herredskommune at rense og desinficere stalde og vandingssteder, som er til offentlig afbenyttelse.

§ 7. Vedkommende regjeringsdepartement har at

- a) foreskrive de nærmere forholdsregler, der udkræves til forebyggelse af smitte, såvel i sin almindelighed som ved de enkelte sygdomme, samt afgive bestemmelser for dyrlægernes forhold med hensyn til reiser, indberetninger m. v. ;
  - b) give forskrifter til forebyggelse af smitte blandt husdyr ved dyrskuer, markeder og lignende samt ved transport af dyr inden landet ;
  - c) give bestemmelse angående benyttelse af produkter af syge dyr.
- Departementet kan derhos
- d) under særlige omstændigheder forbyde afholdelse af markeder eller større dyresamlinger i distrikter, hvor farsot blandt husdyr er herskende, eller hvortil smitsom sygdom kan frygtes indført ;
  - e) under særlige omstændigheder forbyde, at dyr føres fra en landsdel til en anden, eller gjøre adgangen dertil afhængig af sådanne forsigtighedsregler, som måtte ansees fornødne for at hindre overførelse af smitte ;
  - f) ved udbrud af hundegalskab påbyde, at for større eller mindre dele af landet alle hunde skal holdes forsvarlig länkede, bære mundkurv eller føres i bånd ;
  - g) ved udbrud af kvægpest påbyde afspærring af det af sygdommen angrebne distrikt ;
  - h) ved udbrud af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge, mund- og klovsyge og svinepest påbyde nedslagtning af hele besætninger, hvori sygdommen optræder.

§ 8. Vaccination af besætning mod nogen smitsom sygdom må ikke finde sted uden tilladelse af vedkommende regjeringsdepartement.

Når det kan antages, at en farsot derved hurtigere vil kunne stanses, kan departementet påbyde vaccination af de for smitte udsatte besætninger samt fastsætte en godtgjørelse til dyrlægen for hvert podet dyr.

§ 9. Enhver dyreeier er pligtig til at lade ham tilhørende døde dyr og smitteførende gjenstande tilintetgjøre eller nedgrave. Til brug i sådant øiemed



skal enhver kjøbstadskommune anskaffe en af vedkommende regjeringsdepartement godkjendt indretning eller nedgravningsplads. Også ladesteder med særskilt kommunestyre såvelsom landkommuner med tæt bebyggelse kan af kongen pålægges den samme forpligtelse. Fornøden grund kan af kommunen efter tilladelse meddelt af kongen fordres afgivet mod erstatning, der i mangel af overenskomst bestemmes ved almindelig takstforretning.

I kommuner, hvor sådan indretning eller nedgravningsplads enten ikke haves eller i tilfældet ikke kan benyttes, skal døde dyr og smitteførende gjenstande efter dyrlægens anordning tilintetgjøres eller nedgraves på eierens egen grund eller — hvis dertil ikke er anledning — på anden grund, hvor det med mindst ulempe for dens eier eller bruger kan foregå. Er ved foranstaltningen nogen ulempe forårsaget grundens eier eller bruger, skal vedkommende kommune yde erstatning, hvis størrelse i mangel af overenskomst bestemmes ved skjøn afholdt efter de i lov om veivæsenet af 15de september 1851 § 24 fastsatte regler.

## *Kapitel 2.*

### Om nedslagtning og erstatning.

§ 10. Ved mistanke om kvægpest, kvægets ondartede lungesyge eller svinepest kan amtmanden påbyde nedslagtning af indtil tre dyr for ved obduktion af disse at erholde vished om sygdommens natur.

De dyr, om hvilke det efter en dyrlæges erklæring må ansees for afgjort, at de er angrebne af en af de nævnte sygdomme, skal efter amtmandens foranstaltning dræbes, medmindre vedkommende regjeringsdepartement påbyder det modsatte.

Enhver hest, som efter dyrlæges erklæring er angreben af snive, skal dræbes.

Dyr, angrebet af hundegalskab, skal dræbes; hund eller kat, som er bidt af noget af hundegalskab lidende dyr, skal ligeledes dræbes.

§ 11. Eieren er, med de nedenfor nævnte begrænsninger, berettiget til at erholde erstatning for de dyr, som ved det offentliges foranstaltning dræbes på grund af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge, snive, svinepest og mund- og klovsyge.

Dyr, der ved obduktion ikke viser spor af disse sygdomme, erstattes med det fulde beløb, hvortil de på nedenangivne måde er værdsatte.

Dyr, der ved obduktion findes angrebne af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge eller mund- og klovsyge, erstattes med to trediedele, dyr, der ved obduktion findes angrebne af snive eller svinepest, med halvdelen af det beløb, hvortil de på den nedenfor nævnte måde er værdsatte.

Dyr, der er døde som følge af tvungen vaccination, erstattes med deres fulde værdi.

§ 12. Forsåvidt eieren ved indførsel fra udlandet af smittede dyr, ved overtrædelse af givne forholdsregler eller på anden måde selv har forskyldt skaden, erholder han ingen erstatning.

Ret til erstatning for dyr, nedslagtede efter offentlig foranstaltning, er derhos betinget af, at de har opholdt sig mindst 6 måneder inden landets grænser, medmindre det kan godtgøres, at de på en eieren uforskyldt måde er smittede efter at være indførte her til landet.

Erstatningskrav må fremsættes forinden nedslagtningen. Erstatningsbeløbet må i intet tilfælde overstige kr. 300,00 for halvdelen af et enkelt dyr, kr. 400,00 for to tredieparter og kr. 600,00 for det hele dyr.

§ 13. De dyr, der blir at dræbe efter foranstående bestemmelser, skal, forsåvidt erstatningskrav derom fremsættes, værdsættes af en politiembedsmand (på landet af lensmanden) i forening med to af ham dertil opnævnte mænd. Dyrene ansættes til den værdi, de antages at have som uangrebne af sygdommen, hvorfra trækkes værdien af det dræbte dyr, forsåvidt det helt eller delvis kan benyttes.

Det dræbte dyr skal, såvidt fornødiges, obduceres af en af det offentlige antagen dyrlæge, som gennem amtmanden skal tilstille vedkommende regjeringsdepartement en beskrivelse af obduktionsforretningen. Eieren er berettiget til for egen regning at tilkalde en autoriseret dyrlæge for at være tilstede ved obduktionen og deltage i afgjørelsen af spørgsmålet, om dyret har været angrebet af den antagne sygdom.

Er der tvil eller meningsforskjellighed herom mellem dyrlægerne, afgjøres sagen af en af departementet opnævnt sagkyndig.

### *Kapitel 3.*

#### Om mildere smitsomme sygdomme.

§ 14. Følgende sygdomme hos husdyrene henregnes til de mildere smitsomme, ligeoverfor hvilke efterstående regler kommer til anvendelse, nemlig:

Lungesyge, influenza, kværke, strengel, mundsyge og beskelersyge hos hesten, skab og kopper hos andre dyr end fåret, smitsom klovsyge hos fåret, ringorm hos alle husdyr, hårsækmider hos hunden, febersygdomme af smitsom karakter, tuberkulose.<sup>1)</sup>

Med hensyn til disse sygdomme gjøres det eieren eller den, der på hans vegne fører tilsyn med dyrene, til pligt:

- a) at anmelde for en autoriseret dyrlæge eller for politimesteren eller lensmanden, når nogen af disse sygdomme måtte vise sig i hans besætning;
- b) ikke at lade dyr, der antages angrebne af nævnte sygdomme, føre på markeder, til dyrskuer, på fremmed beite eller i fremmede fjøs eller stalde;

---

<sup>1)</sup> Ved kgl. resol. af 22de juni 1903 er smitsom kastning og ved kronprinsregentens resol. af 9de marts 1904 rødsyge hos svinet overført til de mildere smitsomme sygdomme.

dog skal det være tilladt fra eierens fjøs at sælge sådanne dyr til slagt eller at føre dem til handelsmarkedet til egen afsondret afdeling for at sælges til slagt medmindre departementet anderledes bestemmer for de enkelte sygdomme.

Politimester eller lensmand, der har modtaget sådan meddelelse som i litr. a nævnt, har at indsende meddelelse til vedkommende dyrlæge. Finder dyrlægen, at sygdommens optræden er af foruroligende beskaffenhed, indsender han anmeldelsen til amtmanden.

Finder amtmanden det nødvendigt for at hindre sygdommens videre udbredelse, kan han lade forholdene på stedet undersøge af dyrlæge og efter dennes forslag give forskrifter angående afsondrings- og desinfektions-foranstaltninger.

§ 15. Vedkommende departement kan give almindelige bestemmelser angående de nærmere foranstaltninger for hver enkelt af de i § 14 nævnte sygdomme samt angående anvendelse og salg af kød og melk fra syge dyr.

Departementet kan derhos bestemme, at dyr, som i henhold til § 14 litr. b er afhændet til slagt, og som senere antræffes levende hos ny besidder, skal inden en fastsat frist, i fornødent fald ved offentlig foranstaltning, kunne påbydes nedslagtede for besidderens regning.

§ 16. Kongen kan bestemme, at andre sygdomme end de nævnte skal henføres under bestemmelserne i dette kapitel.

#### *Kapitel 4.*

##### Om indførsel og udførsel af dyr.

§ 17. Kongen kan forbyde indførsel af dyr og smitteførende gjenstande fra fremmede lande eller landsdele, fra hvilke smitsom husdyrsygdом kan frygtes indført.

Han kan anordne, at indførsel af dyr kun må finde sted over bestemte havne eller steder, påbyde, at indførte dyr skal undersøges af dyrlæge og henstå i kwarantæne på vedkommende importørs bekostning, pålægge eieren af indførte dyr at udrede betaling for sundhedsundersøgelse efter en fastsat takst samt anordne, at dyr, der ved indførselen findes angrebne af smitsom sygdom, eller som har været udsat for smitte, nedslagtes uden erstatning.

Han kan overhovedet foreskrive de nødvendige forholdsregler for at hindre indførsel af smitsom husdyrsygdом.

§ 18. I særskilte tilfælde kan vedkommende departement tillade indførsel af enkelte dyr eller gjenstande fra lande, fra hvilke indførsel er forbudt.

§ 19. Kongen kan med hensyn til udførsel af husdyr give sådanne forskrifter og træffe sådanne foranstaltninger, som måtte findes nødvendige for at forebygge, at der her fra landet udføres husdyr, der er mistænkte eller kan mistænkes for at lide af eller overføre smitsom sygdom, og at de herfra til udlandet afsendte dyr under transporten udsættes for sådanne sygdomme. Han kan anordne, at udførsel af husdyr kun må finde sted fra visse bestemte steder i riget.

For undersøgelse af dyr bestemt til udførsel, såvel som for undersøgelse og desinfektion af vedkommende skib kan det pålægges henholdsvis afsenderen og skibets fører at udrede betaling efter takst.

For de skibe, der benyttes til sådan udførsel, kan kongen give nærmere regler angående deres indredning og nødvendige forsyning med foder og drikkevand for dyrene, ligesom han overhovedet kan træffe anordninger for at sikre dyrenes forsvarlige behandling under reisen.

§ 20. Kongen kan anordne, at jernbanevogne og fartøier, som benyttes til transport af dyr, tilligemed de dertil hørende indretninger og redskaber skal renses og desinficeres efter hver sådan benyttelse. Omkostningerne hermed udredes af den, for hvis regning jernbanen eller fartøiet drives.

### *Kapitel 5.*

#### Om eftersyn ved markeder o. l.

§ 21. Amtmanden kan foranstalte, at der ved markeder og andre større samlinger af husdyr inden amtet er dyrlæge tilstede for på det offentliges vegne at føre tilsyn med, at intet af de der fremstillede husdyr er angrebet af nogen smitsom sygdom.

Amtmanden kan påbyde, at handyr, der frembydes til almindelig bedækning, skal på eierens bekostning underkastes et sundhedseftersyn af autoriseret dyrlæge, som i tilfælde har at udstede attest for dyrets fuldkomne sundhed.

### *Kapitel 6.*

#### Om omkostninger og deres udredelse m. v.

§ 22. Udgifter, som på grund af denne lovs forskrifter foranlediges ved smittede eller for smitte mistænkte dyrs røgt, afsondring og desinfektion, ved desinfektion af fjøs, stald, redskaber og deslige, ved døde dyrs nedgravning eller tilintetgjørelse, udredes af vedkommende dyrs eier. De med de syge dyrs kurbehandling forbundne omkostninger udredes ligeledes af dyrets eier, medmindre vedkommende amts-, kjøbstads- eller ladestedskommune — den sidstnævnte, forsåvidt den har eget kommunestyre — måtte fatte særlige bestemmelser desangående for de enkelte smitsomme sygdomme.

I tilfælde af uformuenhed hos eieren afholdes disse udgifter af vedkommende amts-, kjøbstads- eller ladestedskommune, denne sidste, forsåvidt den har eget kommunestyre.

Erstatning til eierne af dyr, nedslagtede efter bestemmelserne i kapitel 2, og de udgifter, der foranlediges ved de i § 13 omhandlede værdsættelsesforretninger samt ved nedslagtinger, udredes, forsåvidt angår dyr, der ikke findes angrebne af nogen sygdom, for hvilken nedslagting kan finde sted, eller forsåvidt angår dyr, døde som følge af tvungen vaccination, af statskassen, men for-

såvidt de findes angrebne af nogen sådan ovennævnt sygdom, med det halve af statskassen og med den anden halvdel af vedkommende amtskommunes, kjøbstads eller ladesteds kasse, den sidste kun, når ladestedet har særskilt kommunestyre.

På samme måde som i sidstnævnte tilfælde og efter sådan værdsættelse som i § 13 bestemt gives vedkommende eier erstatning, når det for at hindre smittes videre udbredelse måtte ansees nødvendigt at tilintetgjøre smittefarlige gjenstande som huse, husindredninger, foder, redskaber o. l.

Alle andre udgifter ved foranstaltninger efter denne lovs bestemmelser udredes af vedkommende amtskommunes, kjøbstads eller ladesteds kasse, forsåvidt ikke noget andet er eller måtte blive fastsat.

Dog falder omkostningerne ved afspærringsforanstaltninger ligeoverfor fremmede lande statskassen tillast, ligesom kongen for hvert enkelt tilfældes vedkommende kan bestemme, at udgifterne ved de i § 7 omhandlede foranstaltninger skal udredes af statskassen.

Endelig udredes den for tvungen vaccination fastsatte godtgjørelse til dyrlægen samt skydsgodtgjørelse for reiser i det offentliges tjeneste efter denne lov af statskassen.

§ 23. For forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov tilkommer privatpraktiserende dyrlæge kr. 4,00 for hver forretning samt i tilfælde af reiser skyds- og kostgodtgjørelse; som én forretning regnes, hvad dyrlægen under én reise på en gang foretager på et enkelt sted. Dyrlæge, der er ansat i et amts tjeneste med fast løn af vedkommende amtskommune, tilkommer for forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov kr. 4,00 for hvert døgn, han dermed er sysselsat, samt i tilfælde af reiser skydsgodtgjørelse. For obduktion af en hest eller et stykke storfæ tilkommer dyrlægen derhos kr. 6,00, for obduktion af et dyr af mindre art kr. 3,00, dog således, at han for på én dag udførte obduktioner ikke kan oppebære over kr. 20,00. For kontorundersøgelse i det offentliges tjeneste tilkommer dyrlægen kr. 2,00, forsåvidt offentlig reise eller obduktion derved undgås.

Amtmanden kan, forsåvidt reise i samme anledning eller obduktion inden samme besætning uden nødvendighed er gjentaget uden ordre af øvrigheden, helt eller delvis negte udbetaling af forretningsgodtgjørelse, kostgodtgjørelse og obduktionshonorar, ligesom skydsgodtgjørelsen i samme tilfælde kan negtes.

Dyrlægen tilkommer ikke nogen forretningsgodtgjørelse for vaccination af besætninger efter påbud af departementet eller for undersøgelse af indførte eller udførte dyr udenfor den for hvert podet eller undersøgt dyr fastsatte takst. Dyrlægen tilkommer heller ikke skyds — og i tilfælde kostgodtgjørelse — for reise til undersøgelse af import- eller eksportdyr, medmindre reisen er foretaget efter særskilt rekvisition af det offentlige.

For offentlige indberetninger, obduktionsbeskrivelser, attester, erklæringer og lignende tilkommer der dyrlægen ingen særskilt betaling.

§ 24. De i henhold til denne lovs bestemmelser opnævnte vurderingsmænd tilkommer for de af dem udførte forretninger hver en godtgjørelse af kr. 2,00 pr. dag.

*Kapitel 7.*

## Om autoriserede dyrlæger.

§ 25. Husdyr, angrebne af ondartet smitsom sygdom, fåreskab undtaget, må ikke tages under behandling af andre end autoriserede dyrlæger.

§ 26. Enhver autoriseret praktiserende dyrlæge skal efter hvert års udløb inden en af departementet fastsat frist gennem amtmanden afgive til det regjeringsdepartement, hvorunder det civile veterinærvæsen er henlagt, en efter nærmere bestemmelse affattet beretning om sin virksomhed som dyrlæge i det foreløbne år. Udebliver indberetningen udover den fastsatte tid, kan amtmanden forelægge vedkommende dyrlæge en mult for hver uge, som oversiddes.

Ligeså skal enhver autoriseret dyrlæge ved tilflytning til eller fraflytning fra et distrikt derom indsende meddelelse til departementet gennem vedkommende amtmand.

*Kapitel 8.*

## Om straffebestemmelser.

§ 27. Overtrædelse eller undladelse af at efterkomme de i denne lov eller de i kraft af samme givne og offentliggjorte bestemmelser eller andre på behørig måde givne påbud bliver, såfremt forseelsen ikke efter den almindelige lovgivning er belagt med strengere straf, at straffe med bøder eller fængsel.

Sagerne blir at behandle på den for politisager foreskrevne måde.

Dyr eller gjenstande, som forsøges indførte eller er indførte her til landet i strid med noget i henhold til § 17 udfærdiget forbud eller anden ifølge denne paragraf givne bestemmelse, eller som forsøges udførte i strid med nogen i henhold til § 19 givne forskrift, forbrydes til fordel for statskassen, forsåvidt de ikke bliver at tilintetgjøre.

Hund, som antræffes ude med tilsidesættelse af noget i anledning af hundegalskab givet påbud, skal ved politiets foranstaltning optages og dræbes enten straks eller inden en af politiet givne frist, inden hvilken den kan indløses af eieren mod erlæggelse af opbevaringsomkostningerne.

Ligeså kan ethvert dyr, som påtræffes ude med tilsidesættelse af nogen bestemmelse i denne lovs kapitel 1 eller noget ifølge deraf udfærdiget påbud, når det findes angrebet af nogen der nævnt smitsom sygdom, ved politiets foranstaltning dræbes uden erstatning til eieren.

§ 28. Privat praktiserende dyrlæger skal, når de under forretninger for det offentlige gør sig skyldige i misligheder, som, begåede af dyrlæger med offentlig ansættelse, vilde være strafbare som forbrydelser i embede eller bestilling, straffes med bøder eller fængsel.

*Kapitel 9.*

## Om lovens ikrafttræden m. v.

§ 29. Denne lov træder i kraft den 1ste januar 1895.

Fra samme tid ophæves lov af 20de mai 1882 angående foranstaltninger i anledning af ondartede smitsomme sygdomme blandt husdyrene, lov af 15de septbr. 1851 angående foranstaltninger mod skabsyge blandt får og geder og de i henhold til sidstnævnte lov udfærdigede bestemmelser samt lov af 14de juni 1890 angående forholdsregler mod udførsel af syge husdyr.

De i medhold af nævnte lov af 20de mai 1882, dens § 4, sidste punktum givne bestemmelser og de i medhold af samme lovs § 8 udfærdigede indførselsforbud samt de i medhold af nævnte lov af 14de juni 1890 udfærdigede bestemmelser bliver fremdeles indtil videre i kraft.

---

## Billag 2.

### Lov

om kommunale slagtehus, kødkontrol m. v. af 27de juni 1892,  
jvfr. lov af 27de juli 1895 og lov af 6te aug. 1897.

§ 1. I kommuner, for hvilke der er indrettet slagtehus, hvis beliggenhed og plan er godkendt af kongen, kan kommunestyret med kongens samtykke påbyde, at al slagtning af nærmere bestemte arter af husdyr, hvis kød skal benyttes til menneskeføde, skal foregå i det kommunale slagtehus.

På samme måde kan fastsættes, at al handel med nærmere bestemte arter af levende husdyr inden en kommune skal foregå under kontrol på dertil bestemt torv eller plads.

§ 2. I enhver købstads- eller ladestedskommune med over 4 000 indbyggere skal alt inden kommunen slagtet eller til samme indført kød, der skal benyttes til menneskeføde, undersøges af kommunal kødkontrollør, der såvidt muligt bør være eksamineret dyrlæge. Er sådan undersøgelse foretaget i den kommune, hvorfra kødet udføres, kan kongen bestemme, at den bortfalder i de kommuner, hvortil indførsel finder sted.<sup>1)</sup>

Efter andragende fra kommunestyret kan det af kongen bestemmes, at kød af dyr, der slagtes inden dele af kommunen, som ikke er bymæssig bebyggede, og hvor kontrollens gennemførelse på grund af deres afstand fra kontrolstationen vil falde uforholdsmæssig besværlig, kan fritages for undersøgelse af kommunal kødkontrol, når kødet, ifølge erklæring, afgiven af den, for hvem det slagtes, alene skal benyttes af denne og hans husstand.

Efter beslutning af kommunestyret og med kongens samtykke kan sådan kontrol påbydes også for køb- og ladesteds-kommuner med ikke over 4 000 indbyggere.

Det samme gjælder landkommuner, dog således, at i sådan kommune kun det kød, der udbydes til salg inden kommunen, kan forlanges kontrolleret.

§ 3. Kjød, som af kommunal kontrollør findes tjenligt til menneskeføde, skal stemples. Findes det utjenligt dertil, skal det ufortøvet beslaglægges og ikke tilbageleveres vedkommende, forinden det er gjort uskadeligt for den menneskelige sundhed eller ubrugbart som næringsmiddel.

Hvis beslaglagt kød, som ikke tilbagefordres, af vedkommende kommune blir udnyttet til teknisk brug istedetfor at tilintetgøres, har eieren krav på en forholdsmæssig godtgørelse.

Den kommunale kødkontrollørs afgørelse kan indankes for stedets sundhedskommission, hvis ordfører i tilfælde ufortøvet skal gives fornøden underretning.

---

<sup>1)</sup> Kfr. kgl. resol. af 19de august 1897 og 29de marts 1902.



§ 4. Når slagtetvang indføres efter § 1, pligter vedkommende kommune at give erstatning for den værdiforringelse, som de for slagtebedrift inden kommunen lovlig opførte bygninger og indretninger måtte lide ved ikke længere at kunne benyttes efter sit øiemed, forsåvidt bedriften lovlig der har været drevet og ved slagtetvangens indførelse endnu drives.

Erstatningen fastsættes i tilfælde ved lovligt skjøn, optaget for kommunens regning. Overskjøn må forlanges inden 4 uger; omkostningerne derved udredes efter de almindelige regler.

Erstatningskrav må i tilfælde være fremsat inden tre måneder efter slagtetvangens indførelse.

§ 5. For benyttelse af slagtehus eller torv, bestemt til handel med levende husdyr, kan kommunestyret med kongens samtykke for mindst et år ad gangen fastsætte bestemte afgifter.

Disse må dog ikke være højere end fornødent til renter af den kapital, som er anvendt til vedkommende anlæg samt til dækning af driftsomkostningerne.

Ønskes den i § 2 omhandlede undersøgelse udført i slagteri eller andetsteds udenfor kontrolstationen, skal dertil være adgang til sådanne tider og mod sådan godtgørelse, som af kommunestyret med kongens approbation bestemmes.

I kommuner, hvor offentligt slagtehus ikke er oprettet, skal vedkommende kommunestyre ansætte særskilt kontrollør på det sted, som slagterborgere eller kjødhandlere andrager om, på betingelse af, at disse refunderer kommunen de udgifter, som medgår til sådan kontrollørs aflønning. Lønnens størrelse bestemmes af kommunestyret med departementets approbation. I tvivlsomme tilfælde skal kjødet uden udgift for kommunen frembringes til den kommunale kontrolstation.

§ 6. Nærmere forskrifter til gennemførelse af denne lov kan gives af kongen eller den, han dertil bemyndiger.

§ 7. Overtrædelser af de i denne lov eller med hjemmel deraf givne forskrifter påtales af politiet og straffes<sup>1)</sup> med bøder fra kr. 2,00 til kr. 1 000,00.

---

<sup>1)</sup> Konf. den nye straffelov.

## Kjødkontrolregler,

fastsatte ved plakat af 5te november 1895, plakat af 2den november 1896,  
plakat af 3die og af 19de august 1897, plakat af 20de oktober 1900  
og plakat af 26de oktober 1901.

§ 1. I enhver kommune, hvor der er indført kjødkontrol i henhold til lov af 27de juni 1892, jfr. lov af 27de juli 1895, skal alt ferskt, rått slagtekjød af storfæ (herunder indbefattet kalve), får, geder, heste og svin, der agtes afhændet som menneskeføde inden vedkommende kommune, undersøges af kommunal kjødkontrollør og i tilfælde stemples.

§ 2. Forsåvidt undersøgelse og stempning foretages i den dertil af vedkommende kommune indrettede kontrolstation, skal den udføres gratis; hvis undersøgelsen og stemplingen derimod foretages udenfor den kommunale kontrolstation, kan der herfor afkræves en af kommunestyret fastsat godtgjørelse.

§ 3. Dyr, slagtede i en kommune, hvor kontrol i henhold til ovennævnte love er indført, men bestemte til udførsel til udlandet eller til andre kommuner indenlands, skal være fritaget for undersøgelse og stempning i den kommune, hvorfra udførselen finder sted. Dog skal organer eller dele af sådanne dyr, der agtes forhandlede inden den kommune, hvori slagtingen er foregået, undersøges og stemples.

§ 4. Heste, der slagtes i en kommune, hvor kontrol finder sted, for at benyttes til menneskeføde, skal enten være undersøgte og merkede umiddelbart før slagtingen af en dyrlæge, som udfærdiger sundhedsattest, eller synede af to troværdige mænd, der afgiver skriftlig erklæring om, at dyret ikke lider af nogen sygdom. Indføres hesteslagt udenbysfra, skal der på samme vis medfølge sundhedsattest og merke fra dyrlæge eller to navngivne mænd; sundhedsattesten skal ved undersøgelsen af kjødet fremvises for kjødkontrolløren. Forsåvidt nogen af disse attester er udstedt af anden end dyrlæge, skal der medfølge attesten en bevidnelse fra vedkommende steds politi om, at manden er politiet bekendt som troværdig.

§ 5. Intet kjød skal undersøges og stemples, medmindre det, hvis det stammer fra hest, svin og hornkvæg (undtagen kalve) fremlægges i mindst en fjerdedels krop (for- eller bagfjerding), og hvis det stammer fra kalv, får eller ged, fremlægges i mindst halve kroppe, delte efter længden. Med bagparter skal følge nyrerne i organisk sammenhæng. Forsåvidt indførsel af løse tunger finder sted, skal disse vedheftes hver til sit slag. På samme vis skal muligens medfølgende organer (net, lever, hjerteslag o. l.) tilhøre det slag, hvormed de fremføres.

Dog kan kommunestyre med approbation af vedkommende regjeringsdepartement fastsætte regler, ifølge hvilke større dele af slagtt eller flere organer

end her nævnt kan kræves fremlagte for kontrolløren. Ved undersøgelse udenfor kontrolstation af kød af dyr, slagtede inden vedkommende kommune, skal samtlige dyrets organer være tilstede, og særskilt for hvert dyr fremvises for kontrolløren.

§ 6. Ved undersøgelsen bestemmes, om kødet er tjenligt til menneskeføde. I tvivlsomme tilfælde kan kødet under forsvarlig opbevaring tilbageholdes ved kontrolstationen. Ved undersøgelse udenfor stationen kan i sådanne tilfælde afgjørelsen udskydes indtil 24 timer, mellemliggende helligdag heri ikke medregnet.

§ 7. Enhver, der fremstiller kød til undersøgelse, skal paa kontrollørens forlangende meddele, hvad der er ham bekjendt om slagtet, såsom eierens navn, hvorfra dyret er kommet, om dyret før slagtningen har været sygt o. l.

§ 8. På slagt, der fremføres til kontrol, må ikke brystafdelingens storpulsåre være bortskåret, heller ikke itler og syge eller bedærvede partier. Heller ikke må brysthinden eller bughinden være bortskåret.

§ 9. Kjød af hornkvæg, indført fra Danmark, skal ved fremvisningen til kontrol være ledsaget af attest fra dertil autoriseret dansk dyrlæge om, at det ikke er bedærvet og ikke hidrører fra dyr, der er så afmagrede, at deres kød ikke kan ansees egnet til menneskeføde.

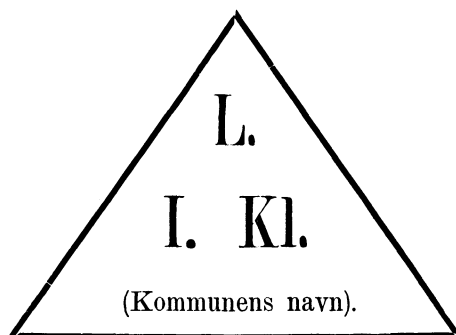
Der skal tillige på hver kvart eller halve krop være påheftet med ståltråd en seddel med påskrift «kød, godtkjendt til udførsel», underskrevet af vedkommende autoriserede dyrlæge med navn, bopæl og datum. Ståltråden skal være forsynet med en plombe, på den ene side merket «K. K.», på den anden «Danmark».

§ 10. Slagtekjød, der findes tjenligt til menneskeføde, skal stemples med det dertil bestemte stempel; stempelmerkerne skal anbringes i så stort antal og på sådanne steder, at der ved den i handel og vandel vanlige opdeling af slagtet findes mindst et merke på hver del.

§ 11. På kød af slagtedyr, slagtet inden en kommune, hvor kontrol er indført, og undersøgt i vedkommende slagteri med dyrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvivl er om, at organerne tilhører det foreviste slagt, skal, når kødet i enhver henseende findes sundt og ubetinget tjenligt til menneskeføde, anbringes stempelmerker i blå farve og oval form; sådanne stempler, hvis tverdiameter skal være 6 cm., og hvis høidediameter skal være 3.5 cm., skal indeholde foruden kommunens navn (helt eller forkortet) tillige tegnene I Kl. (o: første klasse) B. (o: bykontrol), se hosstående tegning.



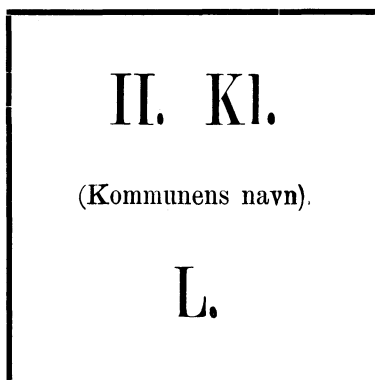
På kød af slagtedyr, der enten er indført udenbysfra, eller slagtet inden byen, men fremført til kontrol uden tilstedeværelse af dyrets samtlige organer, skal, når kødet i enhver henseende antages sundt og ubetinget tjenlig til menneskeføde, anbringes stempelmerke i blå farve og trekantet form; sådanne triangulære stempler, hvis grundlinie skal være 6 cm., og hvis sider skal være 5 cm., skal, foruden vedkommende kommunes navn tillige indeholde tegnene I Kl. (o: første klasse) L (o: landskontrol), se hosstående tegning.



§ 12. På kød, der ved undersøgelse findes at lide af mangler i sanitær henseende (såsom abnormt lugtende eller slet behandlet kød, kød af afmagrede dyr, kød af dyr, der kan sees at have lidt af sygdom), men hvor den tilstedeværende mangel ved omhyggelig tilberedning ikke antages at kunne betinge fare for den menneskelige sundhed, skal der, hvis kødet hidrører fra dyr, undersøgte i vedkommende slagteri med dyrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvivl er om, at organerne tilhører det foreviste slag, anbringes stempelmerker i sort farve og rund form, hvis diameter skal være 6 cm. Stempelmerket skal afstemple foruden vedkommende kommunes navn tillige tegnene II kl. (o: 2den klasse) B (o: bykontrol), se hosstående tegning.



Hvis kjødet derimod fremstilles til kontrol, uden at samtlige organer er tilstede, eller hvis det er indført udenbysfra, skal der, under samme betingelse som ovenfor i denne paragraf nævnt, anbringes merker i sort farve og kvadratisk form; kvadratets sider skal være 5 cm., og merket skal afstemple, foruden vedkommende kommunes navn, tillige II Kl. (o: 2den klasse) L (o: landskontrol), se hosstående tegning.



§ 13. Ved beslutning af kommunestyret, approberet af vedkommende regjeringsdepartement, kan det bestemmes, at kjød, stemplet med 2den klasses stempel, skal forhandles i egne lokaler, der betegnes som udsalgssteder for 2den klasses kjød.

§ 14. Kjød, der findes at være utjenligt til menneskeføde, skal af kontrolløren ufortøvet beslaglægges. Kjød, der fremstilles til kontrol uden at tilfredsstille de i §§ 4, 5, 8 og 9 nævnte fordringer, skal, forsåvidt det ikke som utjenligt til menneskeføde beslaglægges, afvises fra kontrollen; på samme vis skal der forholdes, hvis oplysninger, der kræves afgivne i henhold til § 7, negtes.

§ 15. Beslaglagt kjød kan med nedenanførte begrænsning tilbageleveres vedkommende eier, efterat det iforveien af kontrolløren er gjort ubrugeligt til menneskeføde ved indsnit og ophugning samt overhældning af petroleum eller anden lignende væske.

Forsåvidt beslaglagt kjød ved gjennomkogning kan gjøres tjenligt til menneskeføde, kan det ligeledes tilbageleveres eieren, efterat gjennomkogning på eierens bekostning og under kontrollørens opsyn har fundet sted.

Dog skal, hvis der i nogen kommune findes indretning, tjenlig til teknisk udnyttelse af beslaglagt kjød, sådant kunne beholdes af kontrollen, såfremt kjødet ikke af eieren tilbagesendes, mod udbetaling til ham af en godtgjørelse efter en almindelig takst, fastsat af kommunestyret.

Kjød, som under transport eller behandling kan medføre fare for den menneskelige sundhed eller give anledning til udbredelse af ondartet smitsom husdyrsygdom, må ikke tilbakeleveres, men skal af kontrollen forsvarlig oppbevares, indtil det kan destrueres ved dampkoking, oppbrænding eller nedgravning.

§ 16. Den kommunale kontrolstation skal holdes åben for undersøgelse og stemping af kød alle hverdage i så lang tid, som vedkommende kommunistyre bestemmer.

§ 17. Ved enhver kontrolstation skal der føres en protokol over alt kød, der fremføres til kontrol ved kontrolstationen, samt en anden protokol over alt kød, der undersøges udenfor kontrolstationen.<sup>1)</sup>

I vedkommende protokol anføres rekvirentens navn, kødets oprindelse (om det kommer fra indlandet eller udlandet og i tilfælde fra hvilket distrikt), undersøgelsens datum, kødets art og størrelse samt undersøgelsens resultat. Der skal tillige ved stationen føres regnskab over de for undersøgelse udenfor stationen indbetalte afgifter.

Stemples noget kød med 2den klasse, skal grunden hertil kortelig anføres i den dertil i protokollen bestemte rubrik. På samme måde forholdes, hvis dele af fremstillet kød bortskjæres og beslaglægges, selv om kødet forøvrigt er holdt 1ste klasses stempel.

Forøvrigt skal der for beslaglagt kød anføres kødets vegt, dagen, når dyret er slagtet, de iagttagne sanitære mangler, beslaglæggelsens grund samt hvorledes der efter beslaglæggelsen er fremgået med kødet.

§ 18. Den af kontrolløren angående kødets stemping eller beslaglæggelse truffne afgørelse kan af rekvirenten påankes til sundhedskommissionens afgørelse. Rekvirenten skal da på stedet protestere mod undersøgelsens resultat. Det pågældende kød skal forsvarligt opbevares. Rekvirenten har ved skriftlig henvendelse til sundhedskommissionen at kræve dennes afgørelse, hvilken bliver at afgive snarest muligt. Kontrolløren skal underrettes om tiden for sagens afgørelse og har adgang til da at være tilstede og begrunde sin kontrolbestemmelse.

§ 19. I bykommuner, hvor kødkontrol overensstemmende med ovennævnte love er indført, må kød, der omfattes af disse bestemmelser, ikke falbydes eller sælges eller, for så vidt ikke den i lov af 27de juli 1895 I, § 2, 2den passus, bestemte fritagelse for undersøgelse er givet, overhovedet benyttes til menneskeføde, medmindre det af vedkommende bys kommunale kødkontrollør er undersøgt og stemplet.

I landkommuner, hvor kødkontrol i henhold til nævnte love måtte indføres, må kød, der omfattes af disse bestemmelser, ikke falbydes eller sælges, medmindre det af vedkommende kommunes kontrollør er undersøgt og stemplet.

Kjødvarers frembringelse på torv i torvtiden eller deres henlæggelse i udsalg for kødvarer bliver at anse som falbydelse.

§ 20. Overtrædelse af de i disse bestemmelser givne forskrifter bliver at påtale af politiet og at straffe med bøder fra 2—1 000 kroner (kfr. lov af 27de juni 1892 § 7).

<sup>1)</sup> Konf. cirkulære fra landbrugsdepartementet af 20de oktober 1900.

## Bilag 4.

Nugjældende (1ste juli 1906) bestemmelser angående indførsel af husdyr (kfr. plakat af 20de juni 1904, cirk. fra landbrugsdepartementet af 4de juli 1904).

### A. Heste kan indføres:

- 1) fra Sverige på betingelse af, at der medbringes et for hvert enkelt dyr af politimyndighed bekræftet sundhedspas, hvoraf det fremgår, at dyret har opholdt sig i de sidstforløbne 6 måneder i Sverige, samt at det er sundt og ikke antages at overføre smitsom sygdom.

Skyds- og trafikheste, der passerer grænsen for atter at vende tilbage til Sverige, rammes ikke af ovenstående forskrift.

- 2) fra alle andre lande paa betingelse af:
  - a. at der medfølger et for hvert enkelt dyr af vedkommende lands politimyndighed eller af norsk konsul bekræftet sundhedspas, hvoraf det fremgår, at dyret er sundt og ikke antages at overføre smitsom sygdom, samt
  - b. at ethvert dyr ved ankomsten til norsk toldstation undersøges af autoriseret norsk dyrlæge og af ham erklæres sundt.

### B. Drøvtyggere kan indføres fra Sverige på følgende betingelser:

- a. 1. Indførselen skal finde sted a) pr. jernbane eller søværts direkte til Fredrikshald eller Kristiania eller ad nærmeste landevei til Præstebakke eller Kornsjø jernbanestation, hvorfra dyrene snarest muligt pr. jernbane føres videre til Fredrikshald; b) ad Allingmo-veien eller over Svinesund gennem Bergs herred ad nærmeste vei direkte til Fredrikshald; c) pr. jernbane direkte til Trondhjem til slagting i denne by. I hver sending skal i sidste fald kunne indføres indtil det antal dyr, som landbrugsdepartementet nærmere bestemmer.
2. Det skal ved en af autoriseret svensk dyrlæge eller politimyndighed udstedt attest godtgjøres, at dyrene kommer fra et distrikt, hvor der ikke for tiden optræder eller i de sidst forløbne 6 måneder har optrådt smitsom mund- og klovsyge eller ondartet lungesyge, samt at dyrene ikke i de nærmest forudgående 6 måneder er indført fra udlandet.
3. Dyrene skal være merkede eller i attesten således beskrevne, at deres identitet kan tilfredsstillende konstateres.
4. Dyrene skal ved ankomsten føres til de indhegnede, for sådant øiemed reservede kvægtorve, hvor de bliver at underkaste undersøgelse af vedkommende kommunale dyrlæge.

5. Det kvæg, der agtes solgt som livdyr, skal opstaldes på det kommunale fjøs i 48 timer, helligdage ikke iberegnet, og i denne tid undersøges med tuberkulin.
  6. Det kvæg, der ved denne undersøgelse findes lidende af eller mistænkt for tuberkulose, merkes i huden med et indbrændt tydeligt **T**.
  7. Det kvæg, der indføres for at sælges til slagt, skal på samme vis merkes med et i huden indbrændt tydeligt **S**.
  8. De med **T** og **S** brændemerkede dyr skal inden 8 dage efter brændemerkningen, i overensstemmelse med de af landbrugsdepartementet fastsatte nærmere bestemmelser, nedslagtes.
  9. Kvæg, der ved undersøgelse findes fri for tuberkulose, skal på en iøjnefaldende måde være merket med ordet «**Sund**» samt årstallet for den stedfundne undersøgelse.
  10. Som erstatning for de med heromhandlede undersøgelse, merkning, opstaldning og fodring af dyrene samt anskaffelse af tuberkulin, instrumenter, fjøsets rensning og desinfektion m. v. forbundne omkostninger, skal vedkommende kommune være berettiget til at afkræve importøren en af kommunestyret fastsat og af landbrugsdepartementet godkendt afgift for hvert dyr.
  11. Landbrugsdepartementet bemyndiges til forøvrigt at fastsætte nærmere bestemmelser angående den her omhandlede imports ordning med hensyn til dyrenes undersøgelse og merkning samt attester og protokoller m. v.
    - b. Forøvrigt forbydes indførsel af drøvtyggere (o: storfæ, får, geder og andre drøvtyggende dyr) fra alle lande, med undtagelse af de russiske havne ved Nordishavet og det hvide hav, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken. Rensdyrtrafikken til Norge rammes ikke af dette forbud.
    - c. Hornkvæg (storfæ), får og geder forbydes indførte fra Finmarken til rigets øvrige distrikter.
- C. Svin forbydes indført fra alle lande med undtagelse af de under litr. B, b nævnte russiske havne, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken.
- Fra Finmarken forbydes svin indført til rigets øvrige distrikter.
- D. Hunde forbydes indført fra alle lande med undtagelse af Sverige og Danmark, fra hvilke lande indførsel kan ske på betingelse af, at der medfølger et af vedkommende lands politimyndighed udfærdiget bevis, hvoraf fremgår, at vedkommende dyr har opholdt sig mindst i 6 måneder inden vedkommende land, og at det i henhold til en af autoriseret dyrlæge udstedt erklæring ikke antages at overføre smitsom sygdom. Hunde, der tilhører eierne af svenske renhjørdere og i følge med disse passerer Finland på gjen- nemgang fra Sverige, rammes ikke af dette forbud.



- E. Huder og skind skal det indtil videre være tilladt at indføre fra Sverige på betingelse af, at der medfølger varen et af svensk politimyndighed udstedt bevis eller en af importøren udstedt skriftlig erklæring om, at huderne og skindene er indkøbte i Sverige og ikke indførte dertil i raa tilstand fra andre lande. Forøvrigt er indførsel af rå dele af drøvtyggere og af svin, såsom uberedede skind og huder (tørrede og saltede huder og skind derunder ikke indbefattede), utilvirkede, utilberedede og urensede hår og børster samt muler og klover forbudt fra alle lande. Indførsel af usaltet eller utilberedet kød og flek samt usaltet talg skal være forbudt fra Østerrige, Italien, Grækenland, Tyrkiet, fra Rusland med undtagelse af indførsel til Finmarken fra de ved Nordishavet og det hvide hav beliggende havne, samt fra alle lande udenfor Europa.
- F. Indførsel af græs, hør og halm til fourage forbydes fra alle lande undtagen fra Sverige og Danmark samt til Finmarken fra de russiske havne ved Nordishavet og det hvide hav.
- G. Brugte fjøsredskaber forbydes indført fra alle lande, medmindre det godtgjøres, at de er sikkert desinficerede.

Disse bestemmelser træder i kraft den 1ste september 1904, fra hvilket tidspunkt af de gjældende plakater angående indførsel af husdyr og smitteførende gjenstande ophæves, nemlig plakaterne af 6te juni 1894, 13de januar 1899, 13de december 1900, 22de februar og 22de november 1902 samt plakat af 21de oktober 1903.

---

## Bilag 5.

### **Nugjældende (1ste juli 1906) regler for udførsel af heste, hornkvæg, svin, får og geder fra Norge.**

(Konf. plakat af 19de september 1894, plakat af 18de juni 1895 og plakat af 4de august 1896).

§ 1. Heste, hornkvæg, svin, får og geder, som med skib agtes udførte til udlandet, skal umiddelbart forinden indskibningen i vedkommende eksportfartøi på afsenderens bekostning undersøges af den dertil af vedkommende amtmand antagne norske dyrlæge og må kun indskibes, saafremt det ved undersøgelsen befindes, at de ikke frembyder tegn til at lide af nogen smitsom sygdom, og der heller ikke er nogen grund til at formode, at de ved berørelse med smittede dyr eller på anden måde nylig kunde være smittede af sådan sygdom. Herom skal af dyrlægen afgives attest til afsenderen.

§ 2. Umiddelbart efterat dyrene er undersøgte og godkendte, slippes de enten omhord eller ind i en særskilt indhegning, såat berøring med de ikke undersøgte dyr undgæes. Samtidig forsynes hvert dyr med et merke, der betegner, at det er undersøgt og kan udføres. Dyrenes antal og køn, samt merkets art anføres i den sundhedsattest, som af dyrlægen udstedes.

§ 3. Forsåvidt undersøgelse foretages umiddelbart før indskibning i lokalskib, der skal gå til eksportstedet, er ny undersøgelse ved ankomsten hertil unødvendig, såfremt enten dyrene i lokalskibet er holdt afsondrede fra andre ikke undersøgte dyr, eller samtlige ombordværende dyr er undersøgte og fundne fri for sygdom, og dyrene fra skibet overføres enten direkte til eksportskibet eller til den i § 2 nævnte indhegning.

§ 4. Ethvert skib, som agtes anvendt til udførsel som under § 1 nævnt, skal for hver reise på det første sted, hvor det her i landet indtager dyr, undersøges af den dertil af vedkommende amtmand antagne norske dyrlæge eller, forsåvidt ingen sådan der findes, af stedets politi. Finder den, der har anstillet undersøgelsen, grund til at anse skibet for smittefarligt, må dyr ikke indtages, forinden det er behørig desinficeret. Forsåvidt drøvtyggere eller svin agtes udført, skal desinfektion af skibet i ethvert tilfælde finde sted, førend dyrene indskibes. For hver gang skibet er blevet undersøgt og godkendt, skal attest herom afgives til skibets fører.

Undersøgelsen og desinfektionen sker på skibets bekostning.

§ 5. For dyrs undersøgelse med merkning betaler afsenderen til dyrlægen for hver forretning:

for hver hest indtil et antal af 10 . . .	kr.	1.00
—»— over dette antal . . . . .	»	0.50
» hvert stykke hornkvæg over $\frac{1}{2}$ år . . . . .	»	0.50
» — — — — under $\frac{1}{2}$ år . . . . .	»	0.25
» mindre dyr (svin, får, geder) for et antal af til og med 100 dyr . . . . .	»	0.15 pr. stk.
» de næste 100 dyr . . . . .	»	0.12 —
» det overskydende antal . . . . .	»	0.09 —

Betalingen beregnes efter det samlede antal dyr, som samme eksportør rekvirerer undersøgt på en gang.

For den i § 4 omhandlede undersøgelse af skibet betaler skibets fører dyrlægen eller vedkommende politifunktionær kr. 4.00. Ligeså meget betales dem for at påse skibets desinfektion, for så vidt denne ikke kan finde sted samme dag som undersøgelsen.

§ 6. Departementet for det indre bemyndiges til i tilfælde at give nærmere bestemmelser angående de her nævnte foranstaltningers gennemførelse.

## Ansøgning om tuberkulin-undersøgelse på offentlig bekostning.

Undertegnede ansøger herved om at erholde min kvægbesætning, bestående af.....okser.....voksne køer.....ungdyr og.....kalve, tilsammen..... dyr, undersøgt med tuberkulin på offentlig bekostning.

Undersøgelsen agtes udført ved dyrlæge....., som dertil har erklæret sig villig på de af det offentlige fastsatte vilkår.

Jeg forpligter mig til efter foretagen undersøgelse, hvis tuberkulose findes i besætningen, inden 3 uger efter undersøgelsen på betryggende måde

- a t skille de tuberkulose og mistænkte dyr fra de sunde dyr og at holde og stille de sunde og syge dyr hver for sig både i fjøs og i havnegang,
- a t rense fjøset på behørig måde, efter hvad dyrlægen derom foreskriver,
- a t slagte straks dyr, som lider af jurtuberkulose eller lungetæring, og ikke at sælge eller benytte melk fra sådanne dyr uden i kogt tilstand,
- a t lade nyfødte og nyindkjøbte dyr tuberkulinprøve, <sup>1)</sup> førend de sættes ind i den sunde del af besætningen,
- a t lade de tuberkulose og mistænkte dyr brændemerke med et **T** i huden eller på hornet,
- a t tilbagebetale de med undersøgelsens udførelse forbundne omkostninger, hvis nogen af disse forpligtelser ikke overholdes, eller hvis jeg ikke nedslagter de tuberkulose dyr inden 6 måneder efter undersøgelsens udførelse, hvis erstatning for nedslagtning måtte være indvilget.

Er besætningen undersøgt før? .....

Isåfald når? .....

Af hvem? .....

Var der tuberkulose i besætningen dengang? .....

Har nedslagtning mod erstatning fundet sted efter vedtagen forpligtelse om aarlig tuberkulinprøve indtil videre? ..... Naar skete dette? .....

Gårdens navn .....

Herred .....

Amt .....

Datum .....

Tydelig underskrift: .....

Andragendet bekræftes og anbefales

(Den undersøgende dyrlæges underskrift)

.....

Til

Landbrugsdepartementet.

**Vend!**

<sup>1)</sup> Omkostninger ved saadanne prøver udredes ikke af det offentlige.

*Opmerksomheden henledes på:*

Hele besætningen må undersøges, ikke blot en del.

Kvægavlsforeningsokser må ikke indsættes i tuberkuløs besætning.

En besætning, som før er undersøgt og fundet sund, vil som regel ikke tillades på ny undersøgt på offentlig bekostning, medmindre særlige grunde foreligger.

Fornyet undersøgelse af tuberkuløs besætning bør foretages hvert år, indtil besætningen er sund.

Andragende om erstatning for nedslagtede dyr kan indsendes til landbrugsdepartementet og kan ventes indvilget med et beløb indtil trediedelen af det forvoldte tab, hvis dette er føleligt.

Husdyrloven af 14de juli 1894 (konf. tillægslov af 26de mai 1899) bestemmer, at, når tuberkulose viser sig i en besætning, skal dette anmeldes til lensmanden eller til autoriseret dyrlæge; loven forbyder at lade tuberkuløse dyr føre til markeder, dyrskuer, på fremmed beite eller til fremmede fjøs; dog skal det være tilladt fra eierens fjøs at sælge dyrene til slagt eller føre dem til handelsmarked til egen afsondret afdeling for at sælges til slagt.

Amtmanden kan lade forholdene undersøge nærmere ved dyrlæge og give forskrifter angående afsondring og desinfektion. Departementet kan lade tuberkuløse dyr, der er solgte til slagt, nedslagte for besidderens regning inden en vis frist, hvis dyret fremdeles holdes i live.

**Anm.** Denne ansøgning indsendes gennem vedkommende amtmand til landbrugsdepartementet.

---

Bilag 7.

Blanket til udfyldning ved foretagelse af tuberkulinprøver.

At indsende til  
direktøren for det civile veterinærvæsen.

**Tuberkulinprøve**

190 .....

af kvægbesætningen

hos hr. .... (gård) .....

..... herred ..... amt.

Dyrets				Indsprøit- ningens			Temperat u r.							Er dyret			Er der tidligere foretaget prøve af dyret — og isåfald når og med hvilket resultat?		
navn eller nummer på fjøset.	race	k j ø n		ald e r.	d a t u m.	k l o k k e s l e t.	d o s e.	f ø r i n d - s p r ø i t n i n g e n.	k l o k k e s l e t e f t e r i n d s p r ø i t n i n g e n.							s u n d t.		m i s t æ n k t.	t u b e r k u l ø s t.
		h a n .	h u n .						.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....		.....		

Hvor mange gange er besætningen nu i sin helhed tuberkulinprøvet?

Når fandt de tidligere prøver sted?

..... den ..... 190.....

Var besætningen sund eller tuberkuløs ved tidligere prøver?

Har nedslagtning mod erstatning fundet sted efter vedtagen

(Dyrlægens navn).....

forpligtelse om årlig tuberkulinprøve indtil videre?

Når?

## Bilag 8.

### Anvisning til tuberkulinundersøgelse af besætninger.

Tuberkulinet forsendes i flasker i ufortyndet og steril tilstand. Det må opbevares på et mørkt, køligt og tørt sted, og holder sig da virksomt i meget lang tid.

Til undersøgelse anvendes til et voksent dyr (hest, kvæg eller svin) 50 centigram (12—15 dråber eller  $\frac{5}{10}$  kubikcentimeter), til ungdyr 30—40 centigram (8—12 dråber eller  $\frac{3}{10}$ — $\frac{4}{10}$  kubikcentimeter), til kalve og nyfødte dyr 20 centigram (6 dråber eller  $\frac{2}{10}$  kubikcentimeter) efter dyrets størrelse og alder.

Den for hvert dyr bestemte dosis tilblendes i det øieblik, den skal benyttes, med rent og i forveien kogt vand i et rent, kogt vinglas.

Bekkvemmere er det dog, hvis man har en afdelt større injektionssprøite, at blande den til vedkommende besætning bestemte mængde tuberkulin med det nødvendige kvantum vand på engang på en større flaske i et forhold af 1 til 10 (10 % således, at der i en fortynding af 5 kubikcentimeter kommer 50 centigram tuberkulin). Af denne fortynding vil altså, når sprøiten rummer 10 kcm., 5 kcm. være passende dosis for et stort voksent dyr, 4 kcm. for et mindre voksent dyr, 3 kcm. for et ungdyr og 1—2 kcm. for smådyrene. Fortyndingen holder sig dog ikke længe uden at dekomponeres, hvorfor den enten må tillaves på brugstedet eller også i hjemmet 1—2 dage iforveien og isåfald tilsættes  $\frac{1}{2}$  % karbolsyre.

Førend indsprøitning foretages, må samtlige dyrs temperatur være målt; målingen foretages ved et maksimalthermometer, der holdes godt inde i endetarmen i 2 minutter,<sup>1)</sup> hvorefter termometret trækkes langsomt ud og temperaturen aflæses nøiagtigt og noteres. Man må være forsynet med 1 thermometer for hvert 20 dyr, foruden nødvendig reserve. Til måling af 20 dyr iberegnet aflæsning, nedskrivning af temperaturen, rengjøring af termometret (det aftørres bedst med en klud dyppet i lysol-, kreolin- eller sublimatopløsning) samt dettes indoljning, medgår for en øvet mand ca.  $1\frac{1}{2}$  time.

Glem ikke at slå kviksølvsoilen ned mellem hver gang termometret benyttes.

Efterat samtlige dyrs temperatur er målt, foretages indsprøitningen af tuberkulinet. Den bør helst ske på halsen, efterat huden iforveien er afbarberet samt renvasket med et desinfektionsmiddel (2 % lysol-, karbol- eller kreolinopløsning, 1 ‰ sublimatopløsning). Injektionssprøiten, hvis stempel maa være

<sup>1)</sup> Der fåes nu i handelen thermometere, der kan aflæses allerede efter 1 minuts forløb, hvorved megen tid kan indspares.

af et materiale, der tåler kogning, må iforveien være kogt. Man bør have mindst 2 sprøiter og 4 sprøitespidser. Spidsen stikkes igjennem huden, hvorefter sprøiten sættes til spidsen og den nødvendige dose indsprøites. Spidsen rengjøres for hver gang ved at dyppes i ren koghed olie eller i et desinfektionsmiddel. Indsprøitningen bør foretages enten mellem 6—10 om aftenen eller 4—8 om morgenen. Dyrene må under undersøgelsen være i ro påa fjøset; 6—7 timer efter indsprøitningen påbegyndes temperaturmålingen igjen, og der fortsættes med denne h v e r a n d e n t i m e. Dyr, der ved måling indtil den 13de time findes at have givet sikkert tegn på at være tuberkuløse, behøver ikke at måles mere, medens dyr, der ikke har reageret, eller hvis reaktion er tvivlsom, må måles indtil den 17de til 23de time efter indsprøitningen.

Dyrlægen må enten selv foretage målingen eller lade denne foretage af mænd, som af ham er givet den til temperaturmålingen nødvendige anvisning, og hvis målinger han isåfald personlig må kontrollere. Det må påses, at dyrene ikke vandes umiddelbart foran en måling. Brunstige dyr viser ofte en høiere temperatur end normalt, dog vil den ikke af denne grund stige over 40°.

Undersøgelsens resultat anføres på det dertil bestemte skema og indsendes snarest muligt til veterinær-direktøren.

(Konf. forøvrigt cirkulære fra veterinærdirektøren af 7de april 1905).

---



## Ansøgning

### om erstatning for kvæg, der ønskes slagtet på grund af tuberkulose.

Undertegnede, hvis besætning, bestående af ..... voksne dyr og ..... kalve, ved en under ..... foretagen tuberkulinundersøgelse befandtes lidende af eller mistænkt for tuberkulose, forsåvidt ..... dyr angår, andrager herved om at måtte tilstås et bidrag af statskassen til dækkelse af tab ved slagtning af mit tuberkulose kvæg.

Foruden de i ansøgningen om tuberkulinundersøgelse overtagne forpligtelser, hvoriblandt pligt til

1. at skille de tuberkulose og mistænkte dyr fra de sunde dyr og at holde og stille de sunde og syge dyr hver for sig baade i fjøs og havnegang, indtil deres slagtning finder sted,
2. at lade fjøset rense paa behørig måde, efter hvad dyrlægen derom foreskriver,
3. ikke at indsætte nyfødte eller nyindkjøbte dyr i besætningen, uden at de iforveien ved en tuberkulinprøve er fundet sunde,  
overtager jeg desuden for det tilfælde, at andragendet indvilges, forpligtelse til
4. snarest mulig at lade slagte de syge dyr,
5. at lade min besætning tuberkulinundersøge 1 gang årlig i de førstkommende år, indtil besætningen efter prøvernes resultat kan antages fri for tuberkulose — dog under forudsætning af, at denne undersøgelse efter derom for hver gang indsendt andragende tillades foretagen paa offentlig bekostning,
6. mod sedvanlig erstatning af statskassen, hvorom andragende bliver at indsende for hver gang, at lade slagte de syge dyr, som ved disse undersøgelser findes tuberkulose.

Gårdens navn: .....

Herredets navn: .....

Amt: .....

Datum: .....

Eierens underskrift: ...

**Vend!**

### Dyrlægens erklæring.

Undertegnede dyrlæge, der har tuberkulinundersøgt ovennævnte kvæg-  
eiers besætning og fundet.....syge og ..... mistænkte dyr, erklærer  
herved at kunde besvare nedenstående spørgsmål således:

Finder dyrlægen, at en vedblivende isolation af de tuberkuløse og mis-  
tænkte dyr i heromhandlede besætning tilfredsstillende kan gennemføres uden  
uforholdsmæssige og for eieren trykkende omkostninger? <sup>1)</sup>

.....

Oversendes hr. lensmanden i .....

Datum: .....

Navn: .....

---

### Lensmandens udtalelse.

Antager hr. lensmanden, at nedslagtning af forannævnte dyr vil medføre  
et føleligt tab for eieren? .....

Datum: .....

Navn: .....

---

<sup>1)</sup> Hvis spørgsmålet besvares benegtende, angives grundene hertil.

---

## Indberetning

fra undertegnede dyrlæge i ..... amt  
om tilfælde af .....

(At indsende gennem vedkom-  
mende sundhedskommissions  
ordfører og overøvrighed  
til veterinærstyrelsen.

Gårdens navn (i by eller ladested, gade og no.)	Herred (By)	Når begyndte sygdom- men?	Når har dyrlægens tilsyn fundet sted?	Hest			Ko			Får			Gjed			Svin			Hund, Kat		Nærmere oplysninger, såsom om den angrebne besætnings størrelse, om foranstaltninger truffne mod syg- dommens udbredelse, om sandsynlig smittetilstand, forsåvidt noget derom kan oplyses.
				angrebne	deraf	døde	angrebne	deraf	døde	angrebne	deraf	døde	angrebne	deraf	døde	angrebne	deraf	døde	angrebne	deraf	

Anmerkning 1. For hver sygdom benyttes et skema.

2. Hvis tilfældene har forekommet på samme gård, men i for-  
skjellige besætninger, anmerkes dette i sidste rubrik.

Navn:

..... den ..... 19 .....

1. Hr. ordføreren i ..... sundhedskommission.

Bopæl:

2. Hr. amtmanden i ..... amt.

*Hr. direktøren for det civile veterinærvæsen.*

### Indberetning

fra undertegnede dyrlæge i ..... amt

til

**direktøren for det civile veterinærvæsen.**

---

1. Sygdom:
2. hos hvilken art af husdyr:
3. antal angrebne:
4. deraf døde:
5. eller dræbte:
6. den angrebne besætnings størrelse:
7. gårdens navn (i by eller ladested, gade og nr.):
8. herred (by):
9. hvorvidt dyret er død på havnegangen eller fjøset.
10. når dyrlægens tilsyn har fundet sted:
11. hvorpå den stillede sygdomsdiagnose grunder sig:  
(her anføres i korthed såvel symptomer i levende live  
som de ved obduktionen fundne sygdomstegn:
12. hvorvidt mikroskopisk undersøgelse er foretaget:
13. hvorfra smitten antages at skrive sig:
14. kort angivelse af, hvad der er foretaget til forebyggelse af smittens udbredelse:

... den ..... 19 .....

Navn:

.....

Bopæl:

.....

**Anm.** For hver sygdom og for hvert slags husdyr benyttes et skema.

## Bilag 12.

# Uddrag af lov

om offentlige tjenestemænds skyds- og kostgodtgjørelse af 10de juli 1894.

Af denne lov hidsættes:

§ 2. Skydsgodtgjørelsen bliver at beregne efter følgende regulativ:

Pr. kilometer.					Pr. sjømil.
Landskyds.		Bådskyds.		Jernbane.	Dampskib.
Tilsigelses- station.	Fast station.	Tilsigelses- station.	Fast station.		
Øre.	Øre.	Øre.	Øre.	Øre.	Øre.
16	20	37	40	6	40

§ 8. Hvor befording alene kan ske på sadel, kløv eller med ren, eller hvor den reisende alene kan komme frem tilfods, og hans tøj m. v. må bæres, er vedkommende berettiget til, foruden den ham efter regulativet tilkommende godtgjørelse fra fast station, at erholde erstattet efter regning, hvad han har erlagt i nødvendige udgifter til befording af sit tøj samt for veiviser, hvor sådan er benyttet, og desuden, hvad han i befording for sig selv har erlagt udover nævnte regulativsats.

Ligeledes er — forsåvidt angår befording udenfor de almindelige skydsruter forøvrigt, tillands eller tilvands, — den reisende berettiget til erstatning for havte udgifter udover den ham tilkommende regulativsats fra fast station. Samme regel gjælder også under reiser på de almindelige skydsruter, forsåvidt nødvendigt forretningsmæssigt ophold mellem stationer på samme kræver en tid udover den, hvori de skydsende er forpligtet til at vente.

Forsåvidt i distrikter, hvor befording alene kan ske ved ren, den reisende benytter egne ren, bliver den ham tilkommende skydsgodtgjørelse at bestemme af kongen.<sup>1)</sup>

§ 9. Foruden den foran bestemte skydsgodtgjørelse, der også indbefatter tilsigelsespenge samt leie af båd og andre reiseredskaber, erholder samtlige tjenestemænd erstatning efter regning for nødvendigt udlæg til befording

<sup>1)</sup> Konf. kgl. resol. af 30te juni 1900 angående skydsgodtgjørelse for offentlige tjenestemænds befording med egne ren.

- a. af medført nødvendig bagage, hvilken godtgjørelse dog ikke må overstige den vedkommende tjenestemand tilkommende skydsgodtgjørelse for egen befordring.
- b. af fornøden bagage mellem bopæl eller forretningssted og det sted, hvor skydsbefordringen begynder eller ender,
- c. af egen person ombord til og iland fra dampskib, samt udlæg af bom-, bro-, brygge- og færge-penge og for soveplads i jernbanevogne, forsåvidt reisen er foregået om natten, og sådan plads er benyttet.

Ved reise på jernbane eller med dampskib tilstås ingen anden godtgjørelse for befordring end i §§ 2, 3, 4 og i nærværende paragraf bestemt.

§ 13. Den mindste veilængde, som må reises, når godtgjørelse for skyds, såvel tillands som tilvands, skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbage.

Skydsen godtgjøres kun for den virkelige veilængde, dog så, at for de strækninger, hvor skydsbetaling erlægges efter en større veilængde end den virkelige (se lov om skydsvæsenet af 14de juli 1893 § 30), tilkommer der tjenestemanden skydsgodtgjørelse efter denne forøgede veilængde.

§ 15. Godtgjørelse for befordring med dampskib skal beregnes efter den afstand, hvorefter passagerbilletten betales.

(Dyrlægen har kostgodtgjørelse efter 3die klasse, nemlig kr. 4.00). (Konf. § 18).

§ 18. På reiser med dampskib skal de til 1ste klasse hørende tjenestemænd være berettigede til at erholde i kostgodtgjørelse kr. 7.00, de til 2den klasse hørende kr. 6.00, de til 3die klasse hørende kr. 5.00 og de til 4de klasse hørende kr. 4.00 for hvert døgn, i hvilket reisen med dampskib har varet uafbrudt mindst 6 timer.

Samme kostgodtgjørelse tilkommer der dem også under ophold i kjøbstad eller ladested på forretningsreiser, under hvilke de må opholde sig i byen i mindst 12 timer. Det samme gjælder for sammenhængende ophold på dampskib og i by i tilsammen mindst 12 timer.

§ 21. Den mindste veilængde, som såvel tillands som tilvands må reises, når kostgodtgjørelse skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbage.

§ 22. Døgn efter denne lov regnes fra det klokkeslet, da reisen påbegyndes. Dele af et døgn på 5 timer og derover regnes for helt døgn; dele af et døgn paa mindre end 5 timer medregnes ikke. Dog tilkommer vedkommende kostgodtgjørelse, når den hele på en reise tilbagelagte veilængde udgjør mindst 20 km., selv om dertil ikke er medgået 5 timer.

§ 30. Regninger over skyds- og kostgodtgjørelse, som efter denne lov tilkommer nogen af det offentlige, skal, forsåvidt ingen tidsbestemmelse på andet sted måtte være givet, være indsendt til vedkommende myndighed i det seneste inden seks måneder efterat sagen eller forretningen er tilendebragt, da i mangel deraf fordringen ikke godtgjøres af det offentlige.

## Skemaer

til vejledning ved udfærdigelse af regninger for reiser i veterinær-  
væsenets anliggender.

Regning  
over undertegnede tilkommende skydsgodtgjørelse for reiser i veterinærvæsenets  
anliggender i kvartal 19 .

Dato.	Fra — til (Herunder bliver veilængderne at opføre station for station).	Km. land- skyds.		Km. båd- skyds.		Jernbane à 6 øre pr. km.	Dampskib à 40 øre pr. mil.	Udlæg <sup>1)</sup>	Reisens øiemed. (Herunder bliver at anføre grunden for hver foretagens reise og i gjentagelsestilfælde grunden til, at det har været anset nødvendigt at gjentage reisen).
		Tilisesstation. à 16 øre.	Fast (eller ingen station). à 20 øre.	Tilisesstation. à 37 øre.	Fast station. à 40 øre.				

I henhold til foranstående beregning tilkommer der mig for reiser  
i kvartal følgende godtgjørelse:

For	kilometer landskyds à 16 øre . . . . .	kr.
>	— à 20 » . . . . .	>
>	— bådskyds à 37 » . . . . .	>
>	— à 40 » . . . . .	>
>	— jernbane à 6 » . . . . .	>
>	mil dampskib à 40 » . . . . .	>

Tils. skydsgodtgjørelse. kr.  
Udlæg . . . . .

Tilsammen kr.

hvilket beløb bedes mig anvist til udbetaling, idet det attesteres:

- at de ovenfor anførte veilængder er virkelig reiste;
- at reiserne er foretaget ad den vei og på den måde, hvorpå de med mindst udgift for det offentlige kunde ske;
- at en til den beregnede forstærkede bådskydsgodtgjørelse svarende skyds har været nødvendig og er bleven benyttet; at reisen ikke uden skade har kunnet udsættes, samt at der på samme båd ikke har været befordret nogen anden til skydsgodtgjørelse berettiget;
- at ingen andre forretninger, for hvilke skydsgodtgjørelse tilkommer mig, er udført på ovenanførte reiser;
- at de opførte udlæg har fundet sted og været nødvendige;
- at reiserne er anset nødvendige i det offentliges interesse for at virke til forebyggelse af smitsom husdyrsygdom og få den standset.

..... den ..... 19 .....

(Amts-) Dyrlæge.

<sup>1)</sup> Specificeres og angives hvortil.

**Regning**  
**over undertegnede tilkommende skydsgodtgjørelse for reiser i veterinærvæsenets**  
**anliggender i kvartal 19 i anledning af offentlige tuberkulinundersøgelser.**

Dato.	Fra — til (Herunder bliver veilængderne at opføre station for station.)	Km. land- skyds.		Km. båd- skyds.		Jernbane à 6 øre pr. km.	Dampskib à 40 øre pr. mil	Udlæg. <sup>1)</sup>	Antal undersøgte dyr.
		Tilsigelsesstation. à 16 øre	Faste (eller ingen) station. à 20 øre.	Tilsigelsesstation. à 37 øre.	Fast station. à 40 øre.				

I henhold til foranstående beregning tilkommer der mig for reiser  
i kvartal følgende godtgjørelse:

For	kilometer landskyds	à 16 øre	. . . . .	kr.
»	—	à 20 »	. . . . .	»
»	—	bådskyds à 37 »	. . . . .	»
»	—	à 40 »	. . . . .	»
»	—	jernbane à 6 »	. . . . .	»
»	mil	dampskib à 40 »	. . . . .	»
Tils. skydsgodtgjørelse				kr.
Udlæg				»

Tilsammen kr.

hvilket beløb bedes mig anvist til udbetaling, idet det attesteres:

- at de ovenfor anførte veilængder er virkelig reiste;
- at reiserne er foretaget ad den vei og på den måde, hvorpå de med mindst udgift for det offentlige kunde ske.
- at en til den beregnede forstærkede bådskydsgodtgjørelse svarende skyds har været nødvendig og er bleven benyttet, at reisen ikke uden skade har kunnet udsættes, samt at der på samme båd ikke har været befordret nogen anden til skydsgodtgjørelse berettiget;
- at ingen andre forretninger, for hvilke skydsgodtgjørelse tilkommer mig, er udført på ovenanførte reiser;
- at de opførte udlæg har fundet sted og været nødvendige;
- at reiserne er udførte til foretagelse af offentlig tuberkulinundersøgelse eller til inspektion af de til forebyggelse af tuberkulose givne forskrifters gennemførelse eller til nedslagning af tuberkuløst kvæg.

..... den ..... 19 .....

.....  
(Amts-)Dyrlæge.

<sup>1)</sup> Specificeres og angives hvortil.



**Regning <sup>1)</sup>**

over undertegnede tilkommende kostgodtgjørelse for reiser i veterinærvesenets  
anliggender i kvartal 19 , i anledning af offentlige tuberkulinprøver.

Afreist		Hjemkommen.		Antal døgn.	Godtgjørelse.		Reisens længde kilometer.
Dato.	Klokkeslet.	Dato.	Klokkeslet		Kr.	Øre.	

Tils.

hvilket beløb bedes mig anvist til udbetaling, idet det attesteres, at det opførte antal døgn virkelig er medgået og har været nødvendigt i det offentliges interesse.

..... den ..... 19.....

.....  
(Amts-)Dyrlæge.

<sup>1)</sup> Skyds- og kostregninger i anledning af tuberkulinprøver indsendes samtidig til veterinærkontoret.

**Opgave**  
**over inspektions- og nedslagningsforretninger m. m. efter offentlige**  
**tuberkulinprøver. <sup>1)</sup>**

I ..... kvartal 19..... har jeg foretaget følgende tilsynsreiser à kr. 4,00 pr. døgn: (kfr. veterinærdirektørens cirkulære af 7de april 1905, 2den side).	I ..... kvartal 19..... har jeg foretaget følgende takst- og undersøgelsesforretninger vedkommende kvæg, slagtet mod erstatning af statskassen: (kfr. veterinærdirektørens cirkulære af 7de april 1905, 4de side).										
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%; text-align: center; vertical-align: middle;">Til (her angives vedkommende eier og gaard).</td> <td style="width: 25%; text-align: center; vertical-align: middle;">Forretningen varede fra (datur og klokkeslet).</td> <td style="width: 25%; text-align: center; vertical-align: middle;">Forretningen varede til (datum og klokkeslet).</td> <td style="width: 25%; text-align: center; vertical-align: middle;">Antal døgn <sup>2)</sup> à kr. 4,00.</td> </tr> </table>	Til (her angives vedkommende eier og gaard).	Forretningen varede fra (datur og klokkeslet).	Forretningen varede til (datum og klokkeslet).	Antal døgn <sup>2)</sup> à kr. 4,00.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%; text-align: center; vertical-align: middle;">Til (her angives vedkommende eier og gaard).</td> <td style="width: 25%; text-align: center; vertical-align: middle;">Forretningen varede fra (datum og klokkeslet).</td> <td style="width: 25%; text-align: center; vertical-align: middle;">Forretningen varede til (datum og klokkeslet).</td> <td style="width: 25%; text-align: center; vertical-align: middle;">Antal honorarer à kr. 2,00 pr. døgn <sup>2)</sup> for takstforretninger.</td> <td style="width: 25%; text-align: center; vertical-align: middle;">Antal honorarer à kr. 4,00 pr. døgn <sup>2)</sup> for undersøgelsesforretninger.</td> <td style="width: 25%; text-align: center; vertical-align: middle;">Antal udlæg til takst-mænd à kr. 2,00.</td> </tr> </table>	Til (her angives vedkommende eier og gaard).	Forretningen varede fra (datum og klokkeslet).	Forretningen varede til (datum og klokkeslet).	Antal honorarer à kr. 2,00 pr. døgn <sup>2)</sup> for takstforretninger.	Antal honorarer à kr. 4,00 pr. døgn <sup>2)</sup> for undersøgelsesforretninger.	Antal udlæg til takst-mænd à kr. 2,00.
Til (her angives vedkommende eier og gaard).	Forretningen varede fra (datur og klokkeslet).	Forretningen varede til (datum og klokkeslet).	Antal døgn <sup>2)</sup> à kr. 4,00.								
Til (her angives vedkommende eier og gaard).	Forretningen varede fra (datum og klokkeslet).	Forretningen varede til (datum og klokkeslet).	Antal honorarer à kr. 2,00 pr. døgn <sup>2)</sup> for takstforretninger.	Antal honorarer à kr. 4,00 pr. døgn <sup>2)</sup> for undersøgelsesforretninger.	Antal udlæg til takst-mænd à kr. 2,00.						

..... den ..... 19 .....

(Amts-Dyrlæge).

<sup>1)</sup> Indsendes kvartalvis i forbindelse med skyds- og kostregningerne. <sup>2)</sup> Dele af et døgn medregnes, selv om der ikke er medgaaet 5 timer.

